

EĞİTİM YAPILARI

GELECEĞİN OKULLARINI
PLANLAMAK VE TASARLAMAK
ÇAĞDAŞ YAKLAŞIMLAR, İLKELER

HAYDAR KARABEY

“İnsan beyninin keşfedilmemiş nice zenginlik ve yetenekleri bir yana, bilinen en temel özelliklerinden biri hayal gücünü sınırsızlaştırabilme becerisidir. Çocuklarda erken yaşta başlayan “merak” güdüsü öğrenmenin motoru, hayal gücünün beslenme kaynağı, sürekli gelişimin vazgeçilmez ögesidir.

Yirmibirinci yüzyılın her alanda en temel özelliği değişimdir. Eğitim yöntemleri, öğrenim kanalları da bu değişimin bir parçası olmak zorundadır. Eğitim sisteminde sınırları çizilmiş kalıpların ezberlenmesine öncelik tanımak beynin gelişmesine engel olur. Doğrunun “tek”liğini dayatarak merakın nerdeyse öldürülmesini programlamak yaratıcılığı yok eder. “Başarı” kavramının çoktan seçmeli sınavlarda veya doğru-yanlış testlerde gösterilen “performans”la özdeşleştirilmesi araştırmacılığı engeller. Fiziki yapıların standartlaşması, zaman zaman mahalleyle okulu bölen yüksek duvarlar, demir parmaklıklı pencereler, karanlık koridorlar okulların görünümünde cezaevlerini çağrıştırır, çocuklara itici gelir.

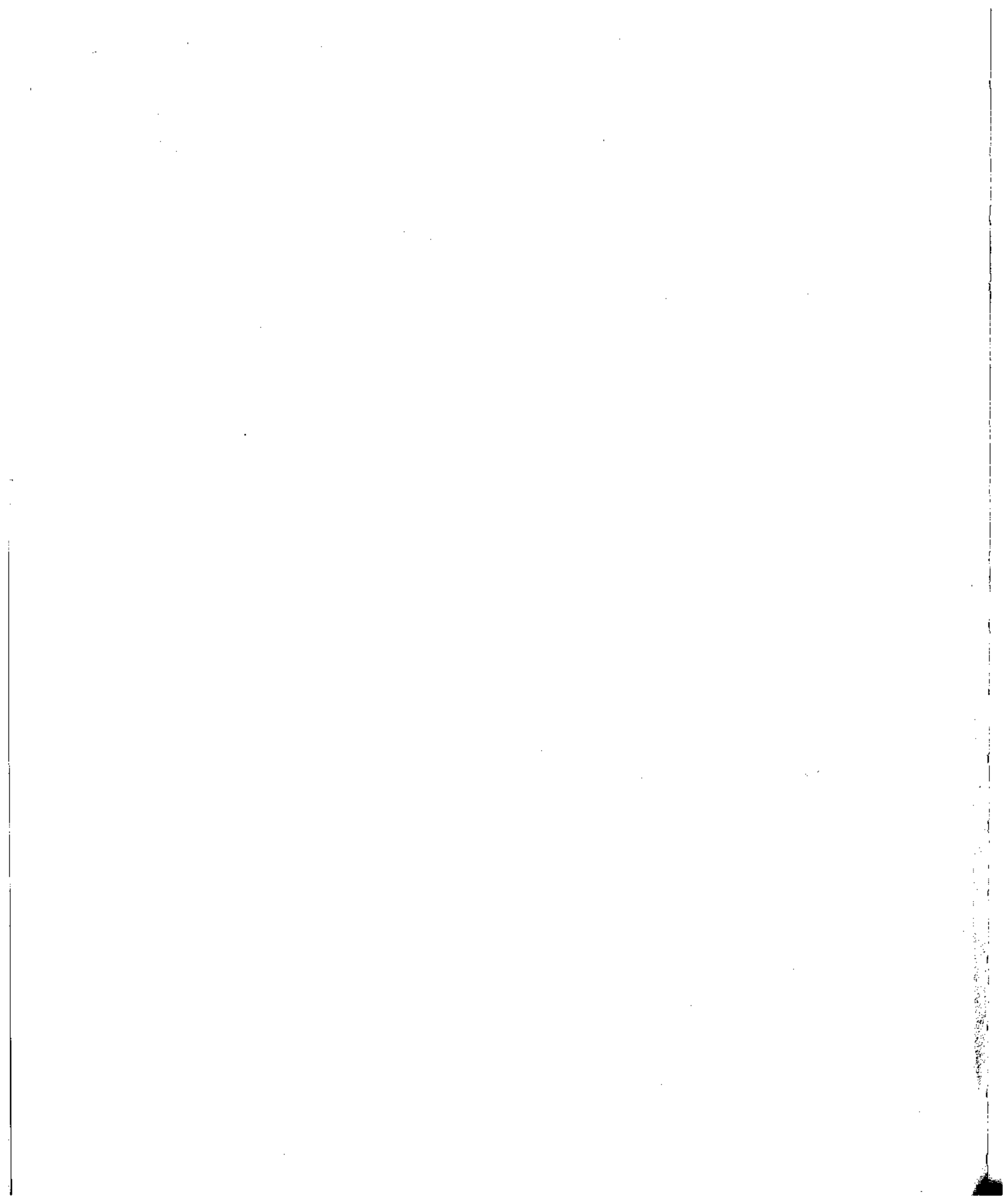
Bütçeden eğitime doğru-dürüst kaynak ayırmaktan, ders programlarından, devletin eğitim sistemindeki ağırlığından başlayarak, öğretmen eğitimine, bilgisayarın, yabancı dilin, yaratıcılığın, öğrenci merkezli öğrenme yöntemlerinin eğitim sisteminde öncelik almasını sağlayacak yepyeni bir yaklaşımı toplum olarak benimsemesek küresel rekabetin dışında kalmaya mahkum olacağız.

Eğitimde, okullarda önemli olan içerik ve öğretmendir. Bunlar olursa iyi eğitim her ortamda, çadırda bile verilir. Ancak, uygar dünyada önderlik yapacak, yaratıcı, özgün, özerk kişilerin, önderlerin yetişmesini isteyecek iddiada bir okul olacaksanız eğitim felsefenizle okul binası mimarisinin örtüşebilmesi önemlidir. Koridorlarına gün ışığı girmeyen, duvarları çocukların üretimlerinden yoksun ortamlarda yaratıcılığın gelişmesi zordur. Çocukların dış alanlarda olduğu kadar bina içinde de mutluluğu bulacakları, özgür hissedecekleri ortamlar araştırmacılığı, sorgulamayı geliştirir. Öğrenmenin sınıf duvarlarıyla ve ders saatleriyle sınırlı olmadığını çocuklara aktarabilmenin en önemli yöntemi okul binasının keyifle yaşanan bir mimariye sahip olabilmesidir. Tıpkı kitap okumanın yaşamın doğal bir parçası olduğunun algılanabilmesi için kütüphanenin uzak bir köşede olmaması gibi...”

İBRAHİM BETİL

EĞİTİM YAPILARI

GELECEĞİN OKULLARINI PLANLAMAK VE TASARLAMAK
ÇAĞDAŞ YAKLAŞIMLAR, İLKELER

EĞİTİM YAPILARI

GELECEĞİN OKULLARINI PLANLAMAK VE TASARLAMAK
ÇAĞDAŞ YAKLAŞIMLAR, İLKELER

HAYDAR KARABEY

LİTERATÜR YAYINLARI: 117

EĞİTİM YAPILARI

GELECEĞİN OKULLARINI PLANLAMAK VE TASARLAMAK
ÇAĞDAŞ YAKLAŞIMLAR, İLKELER

HAYDAR KARABEY

Birinci Basım, Mart 2004, İstanbul

Genel Yayın Yönetmeni : Kenan Kocatürk

Genel Yayın Koordinatörü: Oğuz Ergun

Editör: Zafer Akay

Tasarım: Kamer Altınova

Uygulama: Ayfer Tonus

Baskı ve Cilt : OFSET YAPIMEVİ / 0212 295 86 01

ISBN: 975-04-0184-0

© Copyright 2003, Literatür: Yayıncılık

Bu kitabın yayın hakları Literatür:

Yayıncılık Dağıtım Pazarlama San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir.

Tanıtım amacıyla yapabilecek kısa alıntılar dışında kitabın tamamı veya bir bölümü
hiçbir biçimde çoğaltılamaz, dağıtılamaz, yeniden elde edilmek üzere saklanamaz.

LİTERATÜR: YAYINCILIK, DAĞITIM,
PAZARLAMA, SANAYİ VE TİCARET LTD. ŞTİ.

İSTIKLAL CADDESİ, NO: 133 KAT 2

TR-34433 BEYOĞLU, İSTANBUL, TÜRKİYE

T 0(212) 292 4120 (PBX)

F 0(212) 245 5987

E literatur@literatur.com.tr

www.literatur.com.tr

Yalın Karabey'e

ÖNSÖZ

1. GİRİŞ, KAPSAM, TANIMLAR, İŞVERENLER, DANIŞMANLAR

2. EĞİTİM TESİSLERİNİN KONUMLARI

- 201. KENTİÇİNDE KONUMLANMA
- 202. İMAR PLANLARINDA EĞİTİM TESİSİ ALANI
- 203. KENTİN FİZİKSEL DOKUSU İÇİNDE BİÇİMLENME
- 204. YÖNLENME
- 205. ULAŞIM, GİRİŞ-ÇIKIŞLAR, OTOYOLAR, SERVİS ARAÇLARI

3. GENEL TASARIM İLKELERİ

- 301. BİR MODEL KURMAK
- 302. İÇ ESNEKLİK
- 303. İÇ SAYDAMLIK, İÇ BOŞLUKLAR, IŞIKLIKLAR
- 304. DIŞ ESNEKLİK VE ETAPLAMA
- 305. ÇEVRE TOPLUMU İLE İLİŞKİLER
- 306. İŞLETME ESNEKLİKLERİ, İŞLETME EKONOMİSİ, ENERJİ KULLANIM BİLİNCİ, DATA VE ALTYAPININ ÖRGÜTLENMESİ
- 307. MİMARİ DİL
- 308. KİMLİK VE AİDİYET
- 309. ERGONOMİ

4. YAPISAL İLKELER

- 401. ALAN KULLANIMI
- 402. MODÜLERLİK VE STRÜKTÜR
- 403. HACİM
- 404. KAT ADETLERİ
- 405. MALZEME KULLANIMI, MALİYETLER

5. EĞİTİM YAPILARINI BİÇİMLENDİREN BOYUT VE ŞEMALAR

- 501. ALAN ANALİZLERİ, İÇ İLİŞKİLER, DIŞ İLİŞKİLER
- 502. ŞEMA OLUŞTURMA SÜRECİNDE BELİRLEYİCİ ALT BİRİM OLARAK DERSLİK

6. ALT BİRİMLER

- 601. DERSLİKLER

- 602. ÖZEL DERSLİKLER (SEMİNER DERSLİĞİ, BÜYÜK SALON, LABORATUVAR, SANAT DERSLİKLERİ, İŞLİKLER, TEKNOLOJİ TASARIMI, PLANETARYUM, DENEY SERASI)

- 603. ÖĞRENCİ DOLAPLARI

- 604. OKUL GİRİŞLERİ ORTAK DOLAŞIM ALANLARI, HOL, KORİDOR VE MERDİVENLER

- 605. KİTAPLIK, MÜLTİMEDYA, BİLGİSAYAR, ÖĞRENİM MERKEZİ

- 606. ÇOK AMAÇLI SALON, ODİTORYUM

- 607. SPOR MERKEZİ, SPOR SALONU, YÜZME HAVUZU

- 608. SAĞLIK MERKEZİ, REVİR

- 609. TUVALETLER

- 610. YEMEKHANE

- 611. KANTİN, ÖĞRENCİ KULÜPLERİ, SATIŞ BİRİMLERİ

- 612. YÖNETİM, ÖĞRETİM

- 613. PERSONEL BÖLÜMLERİ, TEKNİK DESTEK VE DEPOLAR

- 614. ÇEVRE DÜZENİ, BAHÇE, AVLU, AÇIK SPOR VE OYUN ALANLARI

- 615. OKUL ÖNCESİ EĞİTİM İÇİN ÖZEL İLKELER

7. AYRINTILARDA BAZI İLKELER, ÖZELLİKLER, NİTELİKLER

- 701. AKUSTİK

- 702. DOĞAL VE YAPAY AYDINLATMA, IŞIKLIKLAR

- 703. DOĞAL VE YAPAY HAVALANDIRMA, ISITMA, İKLİMLENDİRME, PENCERELER, SERALAR

- 704. GÜVENLİK

- 705. MOBİLYA, DONANIM, İÇ BÖLMELER, DOLAPLAR, KAPILAR

- 706. SÜSLEME VE RENGELER

- 707. FİZİKSEL ENGELLİLER İÇİN KOLAYLIKLAR

- 708. İŞBİRLİĞİ YAPILAN MÜHENDİSLİK GURUPLARIYLA ÖZEL İLİŞKİ

8. ÖRNEKLER

1992 Hisar Eğitim Vakfı İlköğretim Okulu (Kemerburgaz):

Davetli yarışma, avan proje.

Uygulanmadı.

Öğrenci : 720

Arsa : 6800 m²

Yapı : 6000 m²

1995 Enka Eğitim ve Sağlık Vakfı Özel Okulları (İstinye):

Anaokulu-İlköğretim-Lise.

Uluslararası davetli yarışma,

Uygulandı.

Öğrenci : 1600

Arsa : 24000 m²

Yapı : 18000 m²

1996 Taş İlköğretim Okulu, yeni yapı (Bakırköy):

Uygulandı.

Öğrenci : 240

Yapı : 2000 m²

1996 Çimentaş Eğitim ve Sağlık Vakfı, Işıkkent Eğitim Kampüsü: (İzmir)

Anaokulu-İlköğretim-Lise.

Uygulandı.

Öğrenci : 1600

Arsa : 30000 m²

Yapı : 24000 m²

1998 TED Kampüsü: (Ankara)

Anaokulu-İlköğretim-Lise.

Davetli yarışma, ikinci ödül.

Uygulanmadı.

Öğrenci : 5800

Arsa : 300000 m²

Yapı : 85000 m²

2000 Deprem Bölgeleri için bir İlköğretim Okulu:

Bağış proje, ilgililere teslim edildi.

Öğrenci : 480

Arsa : 8000 m²

Yapı : 5000 m²

2001 Garanti Bankası Çalışanları Vakfı, Denizyıldızları-2 :
(Darıca)

Anaokulu-İlköğretim-Lise.

Uygulanıyor.

Öğrenci : 1740

Arsa : 22000 m²

Yapı : 20000 m²

2001 Fezziye Mektepleri Vakfı, Erenköy Güneş Kampüsü:
(Erenköy, İstanbul)

Anaokulu-İlköğretim-Lise.

Davetli yarışma, 1. ödül.

Uygulanıyor.

Öğrenci : 1824

Arsa : 30000 m²

Yapı : 28000 m²

9. EKLER

EK1. EĞİTİM TESİSLERİ İÇİN BİR MALZEME KULLANIM LİSTESİ ÖRNEĞİ

EK2. MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINA BAĞLI ÖZEL ÖĞRETİM KURUMLARI YÖNETMELİĞİ

EK3. MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI, ÖZEL ÖĞRETİM KURUMLARINA AİT STANDARTLAR YÖNERGESİ

EK4. MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI, 480 ÖĞRENCİLİ İLKÖĞRETİM OKULU İHTİYAÇ PROGRAMI

EK5. BİZİM GERÇEKLEŞTİRDİĞİMİZ 480 ÖĞRENCİLİ BİR İLKÖĞRETİM OKULU İHTİYAÇ PROGRAMI

EK6. BİZİM GERÇEKLEŞTİRDİĞİMİZ 1200 ÖĞRENCİLİ BİR OKULÖNCESİ EĞİTİM-İLKÖĞRETİMOKULU-LİSE İHTİYAÇ PROGRAMI

10. KAYNAKLAR

ÖNSÖZ

Tanıyabildiğimiz, tanımlayabildiğimiz en gelişmiş canlı varlık insan.

İnsan, çağlar boyunca yaşadığı dünyası üzerinde çevresi, ekolojisi, çağı, toplumu içinde öncelikle varlığını sürdürebilmek sonra da anlamlı kılabilmek için ilişki kurmak, öğrenmek, gelişmek, davranmak ve üretmek zorunda.

Böyle tanımlayabildiğimiz varoluşu ve evrimi sürecinde insanın bireysel ve toplumsal gelişimini ve uygarlaşmasını belirleyen öğeler var. İnsanın gelişimini, genlerindeki yazılım, insan topluluklarının üretim biçimleri, toplumsal hafızası, insanın varolduğu, yetiştiği çevre, toplum ve aile yapısı yanısıra insan için tasarlanmış "profesyonel" bir eğitim biçimlendiriyor.

Bu eğitim bileşenleri, insanlar kadar toplumların da tarihsel varoluş ve sürebilirlik biçimlerini belirliyor.

Bu belirleyiciler arasından, genlerimizi, tarihimizi, üretim biçimlerimizi, toplumumuzu, ailemizi bir kalemde değiştiremediğimize göre; en genel anlamı ile eğitim, bize verili olan yazgıyı değiştirebilmek için elimizdeki biricik denetlenebilir araçtır.

Günümüzün ve geleceğin bilgi toplumları arasında varlığını sürdürebilecek bir ülke için, olası tüm kaynak ve yöntemleri kullanarak bu aracın yaygınlığını ve etkinliğini, yani Türkiye insanının eğitiminin nicelik ve niteliğini yükseltmek gerekiyor.

Ne var ki günümüzde bizler "Çağdaş Uygarlığın" (veya muasır medeniyetin) düzeyini yalnızca ekonomik göstergeleri ile yakalayabilmeye odaklanmış, hatta aklımızı takmış durumdayız.

Ama bu uygarlık düzeyine ulaşmak, aynı zamanda orada dört yüzyıl önce başlayıp süregelen aydınlanma sürecini de yakalamakla olabilecek.

Tarihinin bir çok döneminde, çok çeşitli amaçlar için seferberlikler ilan etmiş ülkemiz, artan nüfusu ve değişen dünya koşulları doğrultusunda artık eğitim konusunda da hedefine ulaşmalıdır.

İnsanını eğitmek, Devletin birincil Anayasal görevi.

Ama bu amaç yönünde tüm kurumlarımızın da, özellikle sivil toplum kuruluşlarının duyarlık, katılım ve etkinliği artmakta.

Ülkemizin eğitim sorununun yalnızca düzgün okul yapıları yapılarak çözülemeyeceğinin bilincindeyiz. Elbette, sistem, süreler, içerik, eğitmen kadrolar gibi bir çok zorlu sorunumuz var eğitim alanında.

Ancak bu konuya aktarılan emek, kaynak ve gönülü doğru yönlendirmek amaçlı bu kitap bu yönde tek adımlık bir katkıda bile bulunabilirse amacına ulaşmış olacaktır.

Bu kitabı hazırlarken, geniş eğitim kavramı içinde kendimizi sınırlamak, bazı seçimler yapmak, kendimize mesleğimiz, mimari bakış açımız doğrultusunda bazı sınırlar koymak zorundaydık.

Bunlara göre, bu kitap:

- MİMARLAR, MÜHENDİSLER, ÖĞRENCİLER, EĞİTİMCİLER, RESMİ VE ÖZEL İŞVERENLER,
- EĞİTİM YATIRIMCILARI, RESMİ EĞİTİM SORUMLULARI, EĞİTİM GÖNÜLLÜLERİ, EĞİTİM VAKIFLARI,
- OKUL İŞLETMECİLERİ İÇİN KULLANIŞLI -İŞE YARAYAN-BİLGİLERİ İÇERİR.
- BU KONUDA BİR DEN ÇOK DENEYİM YAŞAMIŞ MİMARLIK GURUBUMUZUN TASARLAMA, PROJELENDİRME, İNŞA ETME, KULLANIMA SUNMA VE KULLANIM SONRASI İZLEMeye DAYALI ÖZEL DENEYİMLERİNİ DE İÇERİR.
- KENTSEL BİR DÜNYADAN SÖZ EDER.
- TARİHÇE BÖLÜMÜ YOKTUR, GERİYE DÖNÜK ELEŞTİRİLERDEN KAÇINIR, YÖNETMELİK VE STANDARTLARI DOĞRUDAN ELEŞTİRMEZ.
- ANCAK YENİ, DOĞRU VE ÇAĞDAŞ STANDARTLAR ÖNERİR.
- SAYILARLA, İSTATİSTİKLERLE UĞRAŞMAZ, BAŞKA KAYNAKLARDAN KOLAYCA ULAŞILABİLECEK BİLGİLERİ, RESMİ YÖNETMELİK VE VERİLERİ YİNELEMEZ.
- RESMİ DEĞİLDİR.
- DEVLET OKULU-ÖZEL OKUL AYIRIMI YAPMAZ.
- ELEŞTİRİYE, KATKIYA VE GELİŞİME AÇIKTIR.

Bizi bu zorlu, güzel ve maceralı yola yönlendiren ve orada yalnız bırakmayan işveren, eğitimci ve danışmanlara...tüm eğitim gönüllülerine:

Adnan Memiş, Ahmet Aykaç, Ali Çetin Gürses, Binnaz Melin, Can Parker, Clinton Vickers, Cornelius Bull, Füsün Akarsu, George Damon, İbrahim Betil, John Chalfant, Korkmaz İlkorur, Müfit Yıldırım, Öner Akgerman, Sinan Tara, Şarik Tara, Tarık Akan'a...

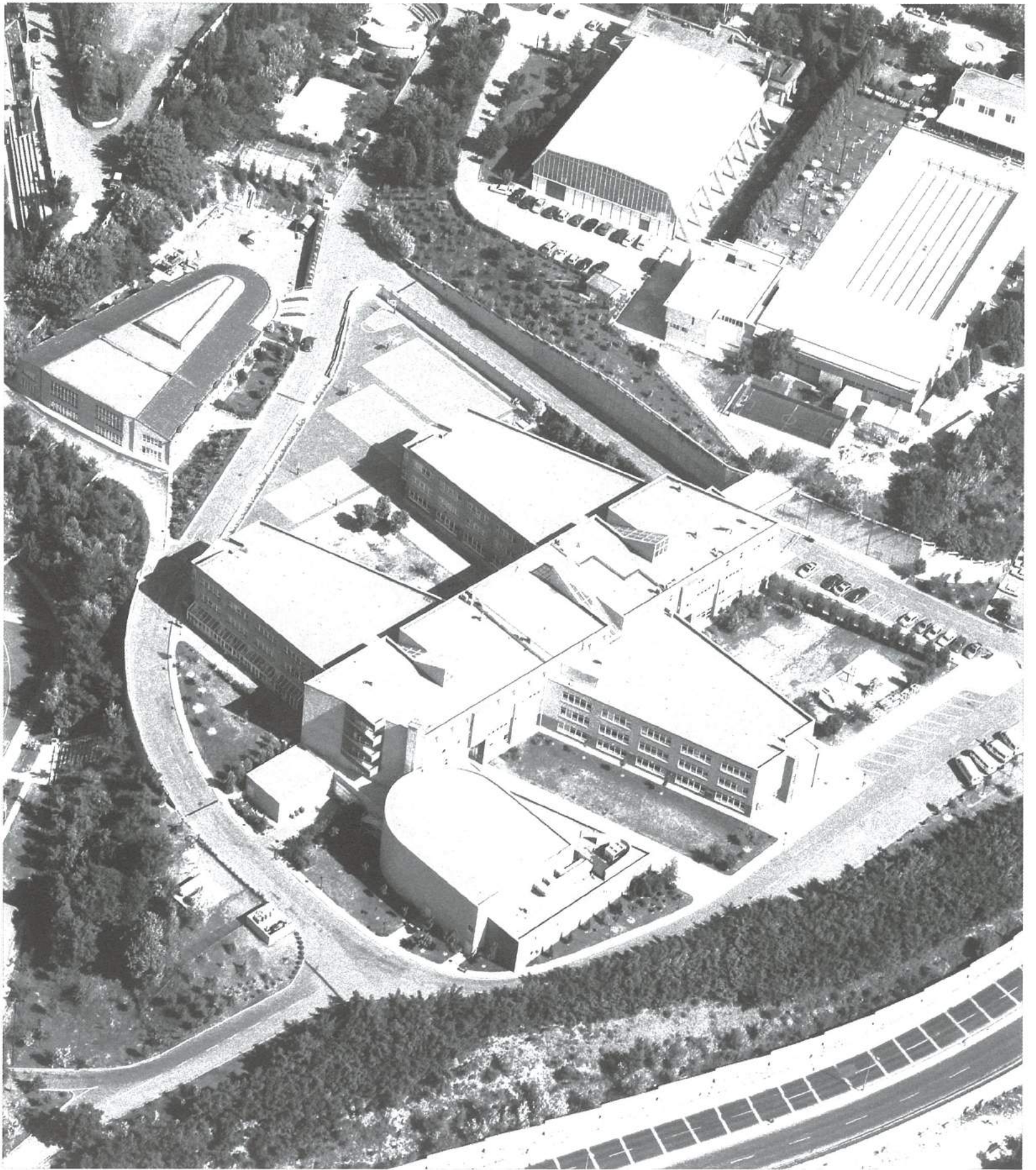
Ve bu süreçte tanıdığımız, çalıştığımız, danıştığımız, tartıştığımız tüm mühendisler, meslektaşlarımıza:

Alp Günay, Altan Gökçek, Arif Özden, Banu Satıbol, Belkıs Somer, Berrin Şahin, Cemil ERSAN Çelik, Çetin İlkin, Erdal Özyurt, Erguvan Toplu, Gazanfer Köroğlu, Gökhan Tavusbay, Hacer Akgün, İrfan Baloğlu, İsmet Defne, Joel Spaeth, Kamil Özkartal, Kerem Ersönmez, Macit Kalelioğlu, Marc Hausammann, Murat Binark, Murat Tokoğlu, Nihal Arlat, Robert Hillier, Saitali Köknar, Sera İnce, Serdar Çakmak, Serpil Doğan, Simla Sunay, Tanju Özelgin, Yusuf B. Timbir'a...

Ve meslektaşım, eşim Banu Karabey'e

Teşekkür ederim.

HAYDAR KARABEY

FOTOGRAF: MURAT ÖZTÜRK

1. GİRİŞ, KAPSAM, TANIMLAR

Bir eğitim tesisi gerçekleştirmeyi düşünüyoruz.

Dünyamızı daha iyiye, daha güzele dönüştürmek için yapabileceğimiz en anlamlı işlerden birine giriyoruz.

Bunu için öncelikle; bir işverene, onun kaynaklarına, bir işletme sistemine, bir arsaya, bir yapı programına, konuya değin bilgilere ve sonuçta bir projeye ihtiyacımız var. Bu kitapta bu bileşenlerden söz edilecek.

Yapıyı gerçekleştirdikten sonra da kullanıcılara teslim edeceğiz, yani eğitmenlere ve öğrencilere. Demek ki çalışmaya girişmeden önce onları da iyice tanımalı, gereksinimlerini anlamalıyız.

İşverenimiz Devlet, Sivil Toplum Kuruluşu veya Özel Sektörden olabilir.

Eğitim ve Sağlık sektöründe yatırımları planlamak, gerçekleştirmek, "sosyal devlet" in esas görevlerinden. Bu görev, Anayasanın "Sosyal ve Ekonomik Haklar ve Ödevler" bölümünde tanımlanmış ve güvence altına alınmıştır. Ancak Devlet'in kısıtlı kaynakları büyük bir coğrafyaya dağılmış, kalabalık ve çok da zengin olmayan bir nüfus için bu sektörlerde tek başına yeterli olamıyor.

Açığı kapatmaya yönelik amaçlı vakıflar, özel şahıslar da artan bir oranda bu konulara ilgi duyuyor.

Amacımız, eğitim alanına bu kurum ve kişiler tarafından ayrılan kaynakları en doğru biçimde değerlendirebilmek, resmi-özel, tüm eğitim yapılarına aynı özenin gösterilmesini, aynı nitelik düzeyinde buluşmalarını sağlamak olmalı.

Bir eğitim kurumunu tasarlar, projelendirir ve gerçekleştirirken, konuya değin özel bilgilere de ihtiyacımız olacak. Bütünden, ayrıntıya kadar danışmanlar, eğitimcilerle çalışılacak.

Durmadan değişen (gelişen?) bir eğitim sistemine uyum gösterecek biçimde ve esneklikte yapılar yapılacaktır.

Yalnızca "merkezin" kararlarıyla değil, kendi iç dinamikleri ve kullanıcıların özel talepleriyle de değişen bir alanda çalışılacaktır.

Gelişme ve kalkınma seferberliğinin acelesi içinde hoşgörülebi-lecek olan, ancak artık, çağımızda kabul edilemeyecek bir yöntem olan tip proje ile okul yapıları üretme düşüncesi terk edilerek, özgün modeller, özgün çözümler aranacaktır.

Bunlar, nitelikli ve özgün bir mimari dil ile tasarlanıp uygulanacaktır.

BU KİTABIN ALT BÖLÜMLERİNE DEĞİN AÇIKLAMALAR

Bu kitapta, sırasıyla; eğitim tesislerinin çevreleri içindeki konum ve ilişkileri, mimari yapılarına ilişkin tasarım ilkeleri ve yapısal ilkeler irdelenip, önemli alt birimlerin ayrıntılı incelemesi yapılacaktır, mimari ayrıntılardan beklenenler açıklanacaktır ve bizim uy-

gulamak veya tasarlamak olanağı bulduğumuz eğitim yapılarından örnekler verilecektir.

Tüm bilgiler, çağdaş ve nitelikli bir eğitim anlayışı perspektifinden bakılarak irdelenecektir.

Resmi ve özel kaynaklardan derlenmiş kullanışlı yardımcı bilgiler ise, kitabın bütünlük ve sürekliliğini bozmamak için, kitabın sonunda, ekler olarak verilecektir.

ANA SINIFINDAN LİSE SONA KADAR EĞİTİM SİSTEMİNİN TANIMI

Bu kitapta, eğitimin Ana sınıfı ile başlayıp, Lise son sınıf ile biten bölümünü barındıran tesisler ele alınacaktır.

Mesleki ve resmi dilde ve kaynaklarda bu eğitim sürecinin bölümleri şöyle tanımlanıyor:

Okul Öncesi Eğitim,

İlköğretim,

Lise (bu bölümün adı artık Ortaöğretim, ancak deyim tam oturmadığı için, biz bu kitapta, bu bölümden Lise olarak söz etmeyi tercih ediyoruz)

olarak adlandırılan aşamalar.

Milli Eğitim sistemimize göre bu aşamaların tanım ve amaçları şöyle:

EĞİTİM SİSTEMİNİN GENEL YAPISI İÇİNDE; ÖRGÜN EĞİTİM

Örgün eğitim, amaca göre hazırlanmış programlarla okul çatısı altında, belirli yaş grubundaki ve aynı seviyedeki bireyler için yapılan düzenli eğitimidir.

Örgün eğitim; okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarını kapsamaktadır.

Okul Öncesi Eğitim

Okul öncesi eğitim; isteğe bağlı olarak, zorunlu ilköğretim çağına gelmemiş 36-72 ay grubundaki çocukların eğitimini kapsar. Okul öncesi eğitim kurumları, bağımsız anaokulları, fiziki kapasitesi uygun örgün ve yaygın eğitim kurumları bünyesinde ana sınıfları ve uygulama sınıfları olarak açılmaktadır.

Okul öncesi eğitimin amacı; çocukların bedensel, zihinsel, duygusal gelişimini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını, onların ilköğretime hazırlanmasını, koşulları elverişsiz çevrelerden gelen çocuklar için ortak bir yetişme ortamı yaratılmasını, Türkçe'nin doğru ve güzel konuşulmasını sağlamaktır.

İlköğretim

İlköğretimin amacı; her Türk çocuğunun iyi birer yurttaş olabilmesi için gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlık kazanmasını, millî ahlak anlayışına uygun olarak yetişmesini, ilgi, yeti ve yetenekleri doğrultusunda hayata, bir üst öğrenime hazırlanmasını sağlamaktır.

İlköğretim, kız-erkek bütün yurttaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır.

İlköğretim kurumları sekiz yıllık okullardan oluşur, kesintisiz eğitim yapılı ve bitirenlere ilköğretim diploması verilir.

Ortaöğretim

Ortaöğretimin amacı; öğrencilere asgarî ortak bir genel kültür vermek, birey ve toplum sorunlarını tanıtmak, çözüm yolları aramak, ülkenin sosyo-ekonomik ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunacak bilinci kazandırarak, öğrencileri ilgi, yeti ve yetenekleri doğrultusunda, yükseköğretime, mesleğe, hayata, iş alanlarına hazırlamaktır.

TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNDE ÖRGÜN EĞİTİM KURUMLARI:

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM

- Anasınıfı,
- Anaokulu,
- Uygulama sınıfı,
- Özel Türk Yabancı, Azınlık, Uluslararası Okullar Bünyesinde Anasınıfları,
- Diğer Kurumlar.

İLKÖĞRETİM

- İlköğretim Okulu,
- Yatılı İlköğretim Bölge Okulu,
- Pansiyonlu İlköğretim Okulu,
- İşitme, Görme, Ortopedik, Zihinsel Engelliler İlköğretim Okulu,
- Özel Türk Yabancı, Azınlık, Uluslararası İlköğretim Okulu.

ORTAÖĞRETİM

GENEL ORTAÖĞRETİM

- Lise,
- Fen Lisesi,
- Anadolu Lisesi,
- Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi,
- Anadolu Öğretmen Lisesi,
- Yabancı Dil Ağırlıklı Lise.

MESLEKİ VE TEKNİK ORTAÖĞRETİM

- Endüstri Meslek Lisesi,
- Teknik Lise,
- Anadolu Teknik Lisesi,
- Anadolu Meslek Lisesi,
- Kız Meslek Lisesi,
- Kız Teknik Lisesi,
- Anadolu Kız Meslek Lisesi,
- Anadolu Kız Teknik Lisesi,
- Anadolu Ticaret Meslek Lisesi,
- Anadolu İletişim Meslek Lisesi,
- Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi,
- Ticaret Meslek Lisesi,
- İmam Hatip Lisesi,
- Anadolu İmam Hatip Lisesi,
- İşitme Engelliler Çok Programlı Lise,
- Ortopedik Engelliler Meslek Lisesi,
- Çok Programlı Lise,
- Sağlık Meslek Lisesi,
- Anadolu Sağlık Meslek Lisesi.

SAYISAL VERİLER

Türkiye'de bu eğitim aralığına ve dolayısıyla bu kitabın kapsamına giren eğitim tesislerinde okuyan toplam öğrenci ve çalışan öğretmen sayıları yaklaşık olarak şöyledir (2002 öğretim yılı rakamları):

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM:

Öğrenci : 256.000
Öğretmen : 15.000

İLKÖĞRETİM:

Öğrenci : 10.310.000
Öğretmen : 375.000

LİSE:

Öğrenci : 2.312.000
Öğretmen : 139.000

TOPLAM:

Öğrenci : 12.878.000
Öğretmen : 529.000

Başka bir deyişle, ele aldığımız eğitim tesislerinde ülkemizin toplam nüfusunun beşte birinin her gün kullandığı binalardan, yapılardan, mekânlardan sözedilecek.

Ülkemizdeki genç nüfus yapısı doğrultusunda okullaşma yüzde-leri (aşağıda 2002 yılına ait dökümünü verdiğimiz) arttığı oran-da sayının yükseleceği kesin.

Türkiye’de 2002 öğretim yılı okullaşma oranları ise şöyle:

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM:

%11

İLKÖĞRETİM:

%97-100

(değişik kaynaklarda)

LİSE:

%53-64

(değişik kaynaklarda)

Demografik değişiklikler; yani nüfusun sayısal dinamikleri ve ha-reketliliği (nüfus artışı, yaş piramidinin değişimi, iç göçler) yanı-sıra mevcut eğitim yapılarımızın yenilenme gerekliliği, eğitim ya-pırları konusunun artan bir önemde ele alınmasını gerektiriyor.

Ayrıca değişen eğitim anlayışları karşısında yeterli niteliğe ve mekansal donanımına sahip eğitim tesisimiz çok az.

1997’de zorunlu ilköğretim süresinin sekiz yıla çıkması ve bu arada yaşanan büyük depremler sonucunda bir bölüm okulun yi-tirilmesi ile, yeni eğitim tesisi projelendirilmesi ve inşa edilme-si yönünde büyük bir talep oluştu.

Gene yakın dönemde, Orta öğrenim süresinin (lisenin) üç yıldan dört yıla çıkarılması kararı alındı. Bu da hem mevcut okul yapı-larında hem de yeni yapılacaklarda önemli bir program farkı gerektiriyor.

Bu süreçte, yeni oluşturulan bütçe kaynakları ve konuya gönül veren bir bölüm kişi ve kuruluşun çabası ile eğitim tesisleri bağ-lamında bir kampanya başladığını söyleyebiliriz.

Bu rüzgardan yararlanmak isteyen Milli Eğitim Bakanlığı, (Yatırımlar ve Tesisler Dairesi Başkanlığı) sekiz yıllık eğitim veya lise yapısı yaptıracaklar için yeni bina programları hazırladı. MEB. Tarafından 21. Yüzyılın İlköğretim Okulları olarak adlandırılan okulların programlarından birini, (sekiz yıllık, 480 öğrencili ilk-öğretim okulu ihtiyaç programını) bu kitabın ekinde bulabilirsiniz.

Burada, son dönemde “ihale” yoluyla yaptırılan bu okulların bü-yüklüklerini ve öğrenci kapasitelerini bir fikir oluşturmak amacıyla veriyoruz:

İLKÖĞRETİM OKULU:

ÖĞRENCİ KAPASİTESİ	ALAN
240 öğrenci	3600/4800 m ²
480 öğrenci	4800/5600 m ²
720 öğrenci	5600/7200 m ²
960 öğrenci	7600/8400 m ²

LİSE:

ÖĞRENCİ KAPASİTESİ	ALAN
480 öğrenci	4800 m ²
540 öğrenci	5400 m ²
720 öğrenci	7200 m ²

Milli Eğitim Bakanlığının web sitesinde bu okullar ile ilgili yapı-lan tanıtım, Bakanlığın bu yeni nesil okulları yaptırırken gözet-tiği ilkeleri ortaya koymak açısından ilginç.

21. YÜZYILIN İLKÖĞRETİM OKULLARI

30 kişilik sınıflar, her öğrenciye özel sıra ve dolap, laboratuvarlar, bilgisayarlarla donanmış teknoloji odaları, işlikler, müzik derslik-leri, çok amaçlı salonlar, spor salonları, öğretmenlere ait özel odalar... Bütün bunlar öğrenci ve öğretmenlerin özlemiydi. Bu özlem 8 yıllık kesintisiz zorunlu eğitimle birlikte gerçekleşti. Ar-tık bu olanaklar, Milli Eğitim Bakanlığınca yaptırılan 343 ilköğ-retim okulunda var. Bu okullar, 21. yüzyılın okulları. Hedef, bü-tün okulları bu olanaklarla donatmak. Bunun için de yoğun ça-lışmalar yapılıyor.

18 Ağustos 1997 Türk Milli Eğitim tarihinde önemli bir dönüm noktası oldu. 4306 sayılı yasanın yürürlüğe girmesiyle birlikte sekiz yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretimin, tüm yurttaşlara fırsat ve olanak eşitliği içinde yaygınlaştırılması, ilköğretimde niteliğin geliştirilmesi, bireyin ve toplumun gereksinmelerine yanıt vere-bilecek bir yapıya kavuşturulabilmesi için çeşitli çalışmalar ger-çekleştirildi. Bunların en önemlilerinden biri de Milli Eğitim Ba-kanlığınca merkezden ihale yöntemiyle yaptırılan 343 ilköğretim okulu.

Bu okulların projeleri İstanbul Teknik, Yıldız Teknik, Mimar Sinan, Orta Doğu Teknik, Gazi ve Erciyes Üniversitelerinin mimarlık fa-külteleriyle işbirliği yapılarak hazırlandı. Projelerde eğitim prog-ramları ve okul içinde gerekli olan tüm işlevler dikkate alınarak, aynı okul içindeki farklı yaş grupları göz önünde bulunduruldu.

Çevreye açık, sosyal, kültürel ve sportif etkinliklerin merkezi ola-rak düşünülen yeni ilköğretim okullarının “yaşam boyu eğitim”, “toplum eğitim merkezi” amacıyla da kullanılması hedeflendi.

Okul binalarında çok katlı yapılardan kaçınılırken, bedensel en-gelli öğrenciler de dikkate alınarak gerekli tüm önlemler alındı.

Derslikleri 30 öğrencilik olan okullarda koridor ve holler soğuk havalarda kapalı teneffüs olanağı sağlayacak şekilde aydınlık ve ferah şekilde düzenlendi.

Bu okullarda ilköğretim 1, 2 ve 3. sınıf öğrencileri eğitim-öğretim faaliyetini sabit dersliklerde yapacaklar. Bu dersliklerde özel dolap ve askılıklar da bulunuyor. Öğrenciler dördüncü sınıftan itibaren de özel mekan gerektiren dersler için branş dersliklerini kullanacaklar.

Okullarda laboratuvar, resim atölyesi, müzik dersliği ve işlikler, öğrencilerin tek başına ya da gruplar halinde araştırma, deney gibi çalışmalarda kullanabilecekleri "proje stüdyosu" gibi mekanların yanı sıra, bilgisayar eğitiminin verildiği ve her öğrenci için bir bilgisayarın bulunduğu özel mekanlara da yer verildi.

Yeni ilköğretim okullarında öğrenci kantinleri de yaş gruplarına göre iki ayrı mekan olarak düzenlendi. Beden eğitimi, drama, folklor vb. etkinliklerin gerçekleştirileceği çok amaçlı salonlar, çevrenin de yararlanabileceği şekilde ve okulun kapasitesine göre değişik büyüklüklerde tasarlandı.

Milli Eğitim bakanlığınca yaptırılan 343 okuldan 10'u Yatılı İlköğretim Bölge Okulu. Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında, ilköğretim okullarında yer alan mekanların yanı sıra kız-erkek öğrenciler için iki ayrı binadan oluşan ve her odada 8'er kişinin kalabileceği; duş, dinlenme odası, çamaşırhane, revir gibi mekanları içeren yatakhane bölümleri, yemekhane ve mutfaklar ile öğretmenler için lojmanlar bulunuyor.

İlköğretim okullarında 350 seyirci kapasiteli, çevrenin de kullanabileceği basketbol ve voleybol sahası ölçülerine göre düzenlenen kapalı spor salonlarının yanı sıra açık spor ve gezinti alanlarına da arsaların elverdiği oranda yer verildi. Okul binalarının dışında ve iç mekanlarda kullanılan dayanıklı malzemeler, renk açısından da cazip, çekici ve dinlendirici bir şekilde tasarlanırken, bahçeler peyzaj öğeleri kullanılarak düzenlendi.

Bu kitabın ilkeleri arasında geriye dönük eleştiri yapılmayacağına dair olanı, burada ilk ve son kez bozarak şunu belirtmek isterim:

Yakın dönemde, bunca iyi niyet ve yeni mali kaynak ile yola çıkmışken, yeni nesil okullarımız için neden her bölge, her kültür birimi, her iklim, her topografya, her yerleşim, her parsel özeline özgün çözümler üretemedik?

Tip projelerden ne zaman kurtulacağız? Yeni yapılan yüzlerce okul yapısı için, örneğin "bölgesel mimari yarışmalar" ile özgün tasarımlar elde edilse ne olurdu?

Hem böylece, genç mimarlara, genç mimarlığa da fırsat yaratılır, gerçek bir ulusal seferberlik yaratılırdı. Ülkemizde, yarıdan çoğu işsiz olan otuzbeşbin mimar olduğunu hatırlatarak bu konudaki değerlendirmeyi okuyucuya bırakıyorum.

Yeni süreç için, Milli Eğitim Bakanlığının kurguladığı bir "eğitim yapısı yaptırma ve donatma" süreci var. Son olarak bu incelemeyi aktaralım.

EĞİTİM YAPILARI VE DONATIMI

EĞİTİM YATIRIMLARI

Eğitim yatırımlarının plânlanmasında Milli Eğitim Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ve Maliye Bakanlığı görev yapmaktadır. Bu kuruluşlar, kalkınma plânlarına uygun stratejilerle istihdam politikasını belirleyerek, eğitimin yatırım gereksinimini ve kaynağını belirlemektedir.

Ülke koşullarına uygun eğitimin yatırım ihtiyacı ve yatırım kaynağını dengeleme kararları önceden verilmekte, sonra da eğitim yatırımlarının programlanmasına ve üretimine geçilmektedir. Böylelikle, eğitimin çeşitli kademelerindeki durum ve hedef, bir yandan kalkınma plânlarıyla belirlenirken diğer yandan da eğitim şûralarıyla yönlendirilmektedir.

Bu çalışmalardan alınan sonuçlara göre, ülkedeki mevcut eğitim yapıları stokları değerlendirilmekte, eğitim yapıları ihtiyacının genel ve yerel düzeyde dağılımı belirlenmektedir.

Eğitim yatırımlarının gerçekleşme sürecinin aşamaları;

1. Planlama
2. Programlama
3. Projelendirme
4. Yapım (Gerçekleştirme)
5. Kullanım-Bakım-Onarım-İşletme
6. Değerlendirme.

Planlama

Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı tarafından belirlenen genel plân stratejisi ve sektörel stratejinin içinde eğitim sektörünün ağırlığı incelenerek, MEB'in ilgili birimlerince, yatırım ilke ve hedefleri tespit edilmekte, eğitim yatırım ihtiyacı, tür ve düzeylerine göre ayrı ayrı ele alınmakta ve plânlanmaktadır. Böylelikle, eğitim yatırımları için ilkeler önceden saptanmaktadır.

Programlama

Eğitim yatırımları, yatırım programına alınarak gerçekleştirilmektedir. MEB'in gerçekleştirileceği eğitim yatırımları, birimler tarafından belirlenerek "yatırım teklifleri" şeklinde Araştırma, Plânlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı'nca Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı'na iletilmektedir. DPT yetkilileriyle yapılan görüşmeler sonucu yatırım tekliflerinin uygunluğu belirlenmekte, Yüksek Plânlama Kurulu kanalı ile Bakanlar Kurulu'na ve TBMM'ne iletilerek yasallaşması, yıllık yatırım programında yayınlanması sağlanmaktadır.

MEB tarafından her yıl, bir yıl sonraki yılın proje düzeyinde hazırlanan yıllık yatırım tekliflerinde;

Hazırlama süresi 4 ayı geçen ve ek harcamayı gerektiren etüt-projeler,

Devam eden ve yeni işler, ayrı gruplar halinde proje numarası, adı, karakteristiği, başlama-bitiş yılları ve harcama durumuna göre yer almaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı yatırım teklifleri; etüt-proje, taşıt alımı, makine-teçhizat, dış proje krediler, büyük onarım, yapı-tesis olarak yatırım türleri dağılımında, birimler itibariyle hazırlanmaktadır. Yatırım Programında gösterilen yatırım ödenekleri ancak bu amaçlar için kullanılabilir.

Ortaöğretim yatırımları proje düzeyinde, ilköğretim ve okul öncesi yatırımları ise toplu proje şeklinde belirlenmektedir.

İlköğretim ve okul öncesi yatırımlarına bir proje numarası verilerek ödenekleri toplu olarak gerçekleştirilmekte, bu ödeneklerin kullanılmasında izlenen yol, il özel idarelerinin katılımıyla diğer işlere göre farklılık göstermektedir. Eğitim yapıları için, önceden hazırlanan programa göre öncelikle arsa sağlanması, fiziki yatırıma başlanabilmesi için arsa bilgi ve belgelerinin hazır olması gerekmektedir.

Belirlenen arsanın yürürlükteki şehir imâr plânında eğitim yatırımları için ayrılmış olması öncelikle aranan niteliktir. Arsanın, imâr plânı sınırları dışında olması veya okulun yapılacağı yerin, imâr plânının olmaması durumunda ise, Bayındırlık Bakanlığı'ndan "Genel Yerleşme Planları Açısından Okul Yapımına Elverişli Olduğuna Dair" uygun görüş istenmektedir.

Mülkiyetin Hazineye ait olmaması durumunda arsanın kamulaştırılmak, satın alınmak veya devredilmek suretiyle Hazineye devri sağlanmaktadır.

Arsası sağlanan şehirlerin yürürlükteki imâr plânlarında amacına tahsis edilen okulların yapımı, DPT Müsteşarlığı'na teklif edilerek, yatırım programına alınması ve programın uygulama yılı içinde diğer belgeleri sağlanmaktadır. Bu belgelerin tamamlanması durumunda MEB tarafından iş ihaleye çıkarılmaktadır. Teklifte arsası sağlanmayan projelere yer verilmemesi esastır.

Yatırımlarını kalkınma plânları hedeflerine göre programlayan, karakteristik ve maliyet kontrolünü yapan DPT Müsteşarlığı, ihtiyaç programlarının saptanmasına dolaylı olarak katılmaktadır. Ancak MEB, mal sahibi olarak, ihtiyaç programını oluşturacak asıl organdır.

Projelendirme

Eğitim yatırımlarının büyük bir bölümü, tip proje uygulamalarıyla gerçekleştirilmektedir. Hâlen eğitim yatırımları için kullanılmakta olan tip projeler, MEB tarafından hazırlanmakta ve uygulamaya konulmaktadır.

Bazı projelere taşra teşkilatı tarafından düzenlenen keşif ve metrajlar da eklenmektedir. Fakat ihaleye esas olacak keşifler hazırlanırken mevcutların eksik hazırlandığı görülmekte ve yeniden keşif düzenlenerek ihaleye çıkarılması istenmektedir. Yeniden yapılacak keşfin, yatırım programlarındaki proje bedelinden faz-

la olacağı, bunun da uygulamada DPT Müsteşarlığı'ndan proje bedelinin artırılması için yeniden teklifte bulunulması gerekeceği varsayımından hareketle, ihalelerde genellikle proje bedeli esas alınmaktadır. Bu da işin ihale bedelinin % 30'u içinde de tamamlanmaması sonucunu doğurduğundan, tasfiyesine neden olmaktadır.

Yapım (Gerçekleştirme)

Eğitim yapılarının fiziki gerçekleşmesi için keşif, ihale, denetim, kabul ve gerçekleştirme işlemleri, Yatırımlar ve Tesisler Dairesi Başkanlığı'nca yürütülmektedir. Yatırım programında yer alan yeni eğitim proje numaraları, yatırım projeleri listesinin Resmî Gazetede yayınlanmasından sonra Yatırımlar ve Tesisler Dairesi Başkanlığı'nca proje bedeli esas alınarak ihale edilmektedir. Yıllık bütçelerden amaca tahsis edilen ödenekle onarım için, genel kriterlere göre öncelikli olanlara dağıtım yapılarak ihalesi, denetim ve kabulü gerçekleştirilmektedir.

Bölge ve il koordinasyon kurulları, yıllık programlarda yer alan projelerin ilke, politika, tedbirler çerçevesinde ve belirtilen süre içerisinde gerçekleştirilmesi için koordinasyon sağlar, bölge ve il düzeyinde izler. Yatırımcı kuruluşların bu faaliyetleri yılda 4 defa düzenlenen raporlarla izlenir. Yapım süresince devam eden projelerin öncelikle bitirilmesi esastır.

Kullanım-Bakım-Onarım (İşletme) :

Yatırımlar ve Tesisler Dairesi Başkanlığı tarafından kesin kabulü yapılan eğitim yatırımları kullanıma açılır. Yıllık bütçelerden amaca tahsis edilen ödenekle onarım için, genel kriterlere göre öncelikli olanlara dağıtım yapılarak, ihalesi denetim ve kabulü gerçekleştirilmektedir. Bakım-onarım için okullar tarafından yapılan istekler bazen yerinde değerlendirilmekte bazen de isteğe göre keşif düzenlenmektedir.

Büyük onarımların keşif hazırlama, ihale, denetim ve kabul işlemlerinde etkinlik, Yatırımlar ve Tesisler Dairesinde iken küçük onarımları, okullar kendi bünyelerinde çözmektedirler. Diğer taraftan özellikle endüstriyel teknik öğretim okullarında var olan olanaklardan yararlanılarak büyük onarımların bu okulların döner sermaye işletmelerinde yapılmasına çalışılmaktadır.

2. | EĞİTİM TESİSLERİNİN KONUMLARI

Mimarlığın bilinen bir tasarlama yöntemi vardır.

Buna göre, içinde bulunulan zaman ve mekan, tasarımı etkileyen öncelikli bileşenlerdir.

Bu kitapta, mimarlığın bu standart veri bileşenlerinin bilindiğini ve değerlendirildiğini, yani yapının tasarlandığı alana, arazi veya arsaya değin, verilerin, iklimin, eğimin, zemin durumunun tüm çevresel koşulların vb. irdelendiğini varsayıyoruz. Yani amacımız, genelde mimarinin temel bilgileri hakkında konuşmak değil.

Konularımız hep, eğitim tesisleri özelinde olacak.

Özde ise, bir eğitim tesisinin çevresel koşullardan etkilenişi irdelenmeye değer.

201. KENTİÇİNDE KONUMLANMA

Modern çağın planlama normlarına göre bir zamanlar, her 5000 kişilik yerleşme biriminin adı, "bir ilkokul ünitesi" idi.

Buna göre 5000 kişilik bir toplulukta, ilkokul çağında 400-800 öğrenci bulunur ve bunlar da esaslı bir ilkokul yapısını hak ederlerdi. Böylece tanımlanan topluluğun adı; "komşuluk ünitelerinden oluşan bir mahalle" idi ve klasik şehircilik ilkelerine göre bu mahallenin fiziksel yapılanması da okul yapısı çevresinde, hatta okula yürüyerek erişme mesafesi içinde gerçekleşirdi.

Ülkemizde bu türden bir çok mahalle planlaması yapılmış ve gerçekleştirilmiştir.

Ancak değişen koşullar, kırsal veya kentsel yaşamın ve kentlerin -artık- bu denli veya bu kesinlik ile planlanabilir olmadığını bizlere gösterdi.

"Modern çağın" planlama anlayışlarını veya başka bir deyişle Türkiye Cumhuriyeti'nin modernite projesi içinde eğitimin, eğitim tesisinin niteliğini veya konumunu tartışmak bu kitabın konusu değil. Ülkemizdeki eğitim tesislerinin tarihçesini yazmayı başkalarına bırakalım.

Ama, bir olgu olarak kabullenmeliyiz ki, günümüzde çocukların okula yürüyerek ulaşabildiği yerleşme boyutları ve biçimleri eskilerde kaldı.

Bugün, "iyi" bir eğitim alabilmek için veya hatta, yalnızca eğitim alabilmek için hem kırdı, hem de kentte kilometrelerce yol gitmek bile gerekebiliyor. Gene de günümüzde eğitim tesisleri, hala toplumsal yapının ve kentsel yaşamın ve kent biçimlenmesinin temel belirleyicilerinden biri.

202. İMAR PLANLARINDA EĞİTİM TESİSİ ALANI

Günümüzde, kentsel veya kırsal olsun, neredeyse her yerin iyi kötü planları var ve bu planlarda "eğitim tesisi alanı" olarak ay-

rılmış (planlama kurallarına göre ayrılması zorunlu olan) alanlar var.

Ayrıca, eğitime gönül vermiş insanların bağışladıkları arsalar, araziler var. Eğitim amaçlı vakıf veya kuruluşlara, gene genellikle imar planlarında belirtilmiş olanlar arasından Devletin "tahsis" ettiği araziler var.

Böylesine çeşitli kaynaklardan beslenen bir eğitim yapılaşmasının coğrafyasal mekanda planlı bir örüntü oluşturduğu söylenemez. Ama aynı biçimde yerleşmelerimizin de planlı olduğu hiç söylenemez.

Bu ve benzeri nedenlerle; eğitim tesisleri için, çok doğru konum ve boyutlarda olduğunu söyleyemeyeceğimiz arsalar ile karşılaşacağız. Bu başlangıç faktörlerini irdelleyip tartışarak ve olabiliyorsa düzelterek işe başlamalıyız diyorum. Bu konuda neleri irdelemeli?

Bir kez, kent içinde olduğu kadar kent dışında da ayrılan eğitim tesis alanları son derece küçüktür.

Bütünleşik bir eğitim tesisi için en iyisinden, en geniş, bir 30000 m² alanımız olacak ki; bu boyut, ABD'nin, 1920 yılı standart'ının (80000 m²) yarısından da küçüktür.

2000'li yıllarda Batı'da böyle bir tesis için önerilen alan, 200000 m²'dir. Bu alanın yarısı; mülkiyeti, Yerel Yönetime ait olmakla birlikte, okulun denetimine bırakılacak olan ve üzerinde kesinlikle yapılaşma hakkı verilmeyecek bir yeşil alan, bir tür tampon alan, rezerv alandır.

Böylesine büyük bir alana ek olarak, gene planlarda, eğitim tesis alanlarının bölgenin diğer park, spor, kültür alanları ile de yakınlaşması, bütünleşmesi istenir.

Bir eğitim tesisi planlayacak, projelendirecek kimselere ilk önerimiz böylece belirleniyor: "alanınızı olabildiğince genişletin"; hem böylece, nefes alamayan kentlerimize de bir iyilik etmiş olursunuz.

Neyse, biz gene gerçeklerimize dönelim.

Öyle bir dönemde ve durumdayız ki; sözkonusu eğitim tesisi olunca -plan mantığına çok da bakmaksızın- işin gerçekleşmesine katkıda bulunmalıyız diye düşünüyorum.

Elbette bu kabul; çevreyi kirleten bir sanayi tesisinin dibinde, bir otoyol kavşağında, bir likidgaz deposunun yanbaşı, bir dere yatağında veya bir fay hattının tam üzerinde eğitim tesisi kurulabilir anlamına gelmiyor.

Kısaca belirtmek gerekirse; çevresel sağlık, güvenlik ve ulaşılabilirlik düzeyi yeterli ve yapılaşmaya fiziksel koşulları elverişli her yerde -şimdilik- eğitim tesisi yapılabilir, yapılmalıdır. Eğitim açığımızı tartışmaya gerek olmadığı kadar aşikar bir durum bu.

Durmadan değişen eğitim sistemimizde, şimdilik sekiz yıllık zorunlu eğitim ile bunun öncesinde iki yıllık okul öncesi eğitim, sonrasında da üç veya dört yıllık bir lise sistemi kabul görmüş gibi.

Mimari konumuz, tek tek;

- Okul öncesi eğitim tesisi (zaman zaman kreş ile karıştırılmasına karşın, bu aşama, ilköğretime bir hazırlık dönemidir),

- İlköğretim okulu, veya

- Lise, çok amaçlı lise, meslek okulu,

olabileceği gibi bu üç aşamayı birlikte barındıracak bütünleşik (entegre) bir tesis de olabilir.

Elbette entegre diye tanımladığımız bütünleşik tesisler, hem çevreyi, hem altyapıyı hem de üstyapıyı paylaşabildikleri ve daha doğru ve ekonomik olarak kullanabildikleri için giderek daha çok tercih ediliyor.

Değişen eğitim sistemi, içeriği ve demografik koşullar, zaman zaman mevcut bir eğitim tesisine ek yapılmasını veya en azından içinin tadil edilmesini de gerektirebiliyor.

Eğer o tesis kurulurken bizim burada çokça vurgulayacağımız "iç ve dış esneklik" ilkeleri gözetildi ise işimiz çok zor değil. Ama konumuz, sözgelimi bir "kışla"nın okula çevrimi ise, size bu özel, ilginç, iddialı ve uzun çalışmada kolay gelsin derim.

Biz şimdilik, yeni nesil okulumuza geri dönelim.

Günümüzde, imar planları, eğitim tesisleri arsalarına genelde "1 Emsal" yapılaşma hakkı vermekteler. Yani bir eğitim tesisi arsasında, yapılaşma hakkı (başka bir deyişle toplam yerüstü kapalı inşaat alanı hakkı) "bir katsayısı" na yani, arsanın alanına eşittir.

Bu bilgilerden yola çıkarak, arsa yapılanma hakkının öğrenci kapasitesini belirleyeceğini (veya tersi: öğrenci kapasitesinin arsa büyüklüğünü belirleyeceğini) öngörebiliriz.

Alan konusu, ileride ayrıntılı olarak irdelenecek; ancak bu aşamada, bir eğitim tesisinde, öğrenci başına inşa edilecek toplam alanın örneğin 10 m² olduğunu varsayarsak, 500 öğrencili bir ilköğretim okulu için, 500 x 10= 5000 m²lik bir kapalı alana, dolayısıyla da 5000 m² bir eğitim parseline gereksinmemiz olduğu ortaya çıkar. Eh kabaca üç katlı bir yapı yapıyor olsak, zeminde, 5000:3 = 1650 m² alan kaplayan bir yapı yapacağız ve, 5000-1650 = 3350 m²'de bahçemiz olacak. Gene öğrenci başına 7 m² bir bahçe alanı düşüyor gibi ki bu ölçü de pek fena gözüküyor.

Bu "öğrenci başına", "öğretmen başına", "araba başına" gibi normlar, mimarlığın ölçü araçlarıdır.

Yemek tarifi gibi kısıtlayıcı ölçüler ile çalışmak zorunda olmak, biraz itici gelir insana ilk başlarda ama projelendirme sırasında bizi ciddi hatalar yapmaktan da korur zaman zaman.

Sonraları, işte deneyim arttıkça bu rakamlara yalnızca irdelemeler için başvurulur, bir de elbette bir projeye, yapıya, kullanım

amacına onay verecek olan "bürokratlar" için de çok önemlidir bu ölçüler, oranlar.

Örneğin, binanızda öğrenci sayısına göre yeterli sayıda tuvalet yoksa veya tavan yüksekliği, merdiven genişliği belirli bir boyutun altında ise, okulun açılmasına izin bile alamazsınız.

Bu nedenle, normlara dikkat!

203. KENTİN FİZİKSEL DOKUSU İÇİNDE BİÇİMLENME

Konumumuzu, adresimizi tanımlarken, fiziksel (yapısal da denebilir) bir dokudan söz etmek, daha çok bir kentsellik çağrıştırıyor. Bunu özellikle vurguluyorum. Bir kere, artık Türkiye'de de kır-kent ayrımının giderek azaldığı bir döneme girdik.

Sonra bir eğitim tesisi örneğin bir benzin istasyonu veya bir tatil köyü gibi kentsel bağlamdan, yerel nüfustan soyutlanarak yapılamıyor. Demek ki yakınlarda bir yerleşme olmalı ve tesisimiz o yerle bir biçimde bağlantılı olmalı.

Başka ve bence önemli bir neden daha var biçimlenmeden söz etmem için: Ülkemizde, gerçek mimarların, mimarlığın bilgi alanı, denetim alanı içinde çok az yapı yapılabiliyor.

Bayağı mimar eli deyerek yapılabilen yapı türlerinden önemli birisi ise eğitim tesisleridir.

Bir mimar olarak ben de bu yapıların, birer mimari araç olarak da çevreleri için yol gösterici, yön belirleyici olmalarını diliyorum. Buradan yola çıkarak da bir önermede bulunuyorum:

Giderek tekdüzeleşmesine karşın, Türkiye coğrafyası, tarihi ve kültürü çok çeşitli kentsel dokular yaratmıştır. Bunların zaman içindeki evrimleri sonucunda, günümüzde özgün bir düzensizlik, tek defalıklık, (organiklik?, spontanelik?) görüntüsü verdiği söylenebilir.

Genelde sivil-özel mimarinin bu karmaşıklığına karşın, kentlerimizde, resmi mimari yapılar; düzgün, geometrik, iri kitleleriyle öne çıkarlar, yön belirleyici hakim bir işlev görürler.

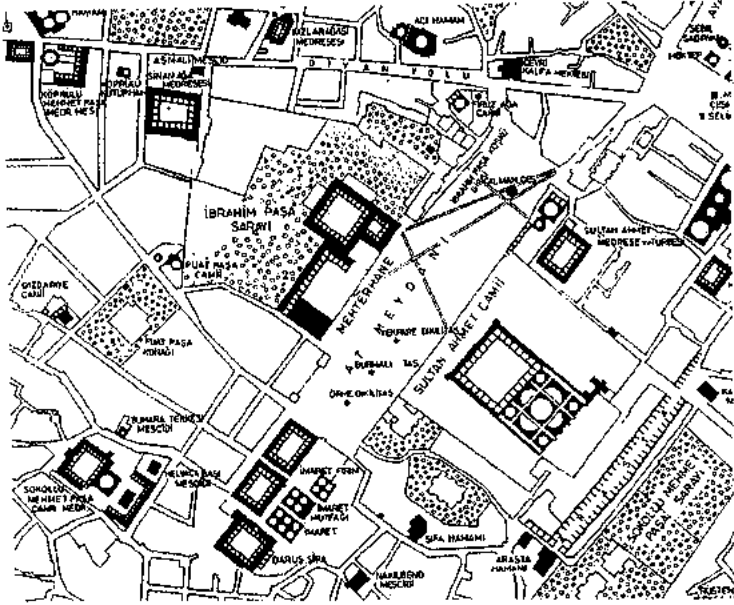
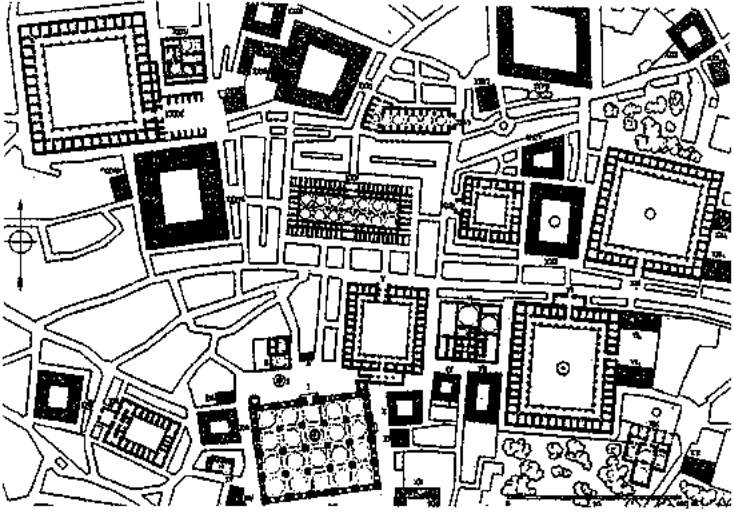
İşte, bu aralar, (dönemimizde diyelim) bolca inşa edilen eğitim tesislerinin de çevrelerindeki yerleşmeler için standart belirleyici, düzey yükseltici bir etkisi olmasını umut ediyorum.

Ama, yanlış anlaşılmasın; özellikle, 1970'li yıllarda başlayıp tüm Türkiye'yi saran tektip Devlet yapılarının katı, soğuk, ucuz geometrilerini övmüyorum burada!

Okunaklı, çağdaş, düzeyli ve "ucuz olmayan" bir mimari'den söz etmeye çalışıyorum.

Mimari dilde, yerelliğin, yerel bilgi, gelenek ve malzemenin ne düzeyde kullanılacağı ise gene mimarın karar vereceği bir şey.

Ben, açıkçası, bir kamu yapısında, yerelliğin fazla kullanılmasına taraftar değilim.

SİVİL MİMARİ YAPILARDAN OLUŞAN İRRASYONEL KENT DOKUSU İÇİNDE RESMİ MİMARİ YAPILAR (DİNİ, ASKERİ, SOSYAL VE EĞİTSEL) İRİ KOMPAKT VE RASYONELDİR.

204. YÖNLENME

Mimarlık fakültelerimizin olmazsa olmaz öğrenci projesi konularındandır eğitim tesisleri. Buralarda, en doğru ve nitelikli öğrenci projesi bile, eğer derslikleri doğal verilere, güneşe göre "yanlış" yönlendirilmişse "çakar".

Şimdi, bu hem haklı, hem de haksız çaktırma gerekçesini irdeleyerek, eğitim tesisleri tasarımı bağlamında çağdaş mimari ilkeler konusuna yaklaşalım.

Ben, mimarlık eğitimimi, 1970'li yıllarda aldım. O dönemde, Türkiye'de bugünkü kadar çok yerli mesleki yayın yoktu. Dışarıdan gelen mimarlık dergi ve kitaplarında ise şaşılacak sayıda eğitim tesisi projesi vardı. Anlaşılan, ülkemizin bu günlerde tamamlamaya çalıştığı eğitim ve eğitim tesisi açığı, "orada" o dö-

nemde tamamlanıyordu. Tek farkla: orada, eğitim tesisleri her yerleşme, her durum için ayrı yapı tasarımları, ayrı programlar ile ve mimari yarışmalar ile elde ediliyor ve uygulanıyordu.

Özellikle genç mimarlar da bu işten iyi kazanıyordu.

Bu arada, özel bir not: 1972'de İsviçre'de "genç" bir büroda (Hausammann-Berne) staj yaptım. Orada da bir okul yarışmasına giriliyordu. Sonuçta dördüncü ödülü kazanan projemizin hazırlık sürecinde eğitim tesisleriyle ilgili bir çok şey öğrenebildim.

Elbette Batı'da bu seferberlik paralelinde, bolca da kuramsal bilgi ve hatta standart üretiliyordu.

Bu standartlar arasında, Modernizm'in klasik ilkeleri yanısıra, mekan standartları nicel olarak (şu yukarıda sözü edilen kişi başına düşen metrekareler filan gibi) ve nitel olarak (havalanma, aydınlanma normları vb.) bu çerçevede tartışılıyor, belirleniyordu.

Bir çok (mimari ve diğer) ilkeyi oralardan alıp benimseyen bizler de, örneğin bir dersliğin alması gereken gün ışığını, kuzeybatılı Avrupa ülkeleri gibi "derslik cephesinin kuzey ile yapması gereken maksimum 22,5 derece açığa" göre belirliyorduk.

Bu gün için ilgili bir mimarın kolayca tahmin edebileceği bir çok nedenle- oldukça modası geçmiş bu tür ilkeler hala standartlarımız arasında yerlerini koruyor.

Yukarıda adı geçen ilkenin de birçok diğeri gibi neden mi modası geçmiş?

Önce teknolojik gerekçelerini açıklayalım: ısıcam, reflektif cam, enerji üreten cam, enerji bilinçli tasarım/seralar, güneş kırıcılar, storlar...

Diğer yandan, mekanı kullanım biçimindeki farklılaşmalar. Örneğin bir derslikte aynı doğrultuda oturup, belirlenmiş duvardaki kara tahtaya bakan öğrencinin gözüne güneş ışığı girmesini engellemek amacından kaynaklanan yönlenme ilkesinin günümüzde geçersiz olması için başka nedenler de var:

Artık "kara tahta" çağdaş eğitimde çok daha az kullanılıyor; öğrenciler, sıralarda dizili olarak ve aynı yöne bakarak ders yapmıyor, derslik mekanı daha esnek, daha dinamik olarak kullanılıyor...

Biz burada, gene de mimarlığın bilinen ilkelerinden birini anımsatalım: Çalışan bir kişinin mekanı içindeki yönlenmesi ile mekanı doğrudan aldığı doğal ışık arasında doğrudan bir ilişki olduğu unutulmamalı, ışın ve ışık çizgileri irdelenmeli.

Bu kitapta, bu ve buna benzer bir çok tartışma ile düşüncemizi zenginleştirmeye çalışacağız.

205. ULAŞIM, GİRİŞ-ÇIKIŞLAR, OTOPARKLAR, SERVİS ARAÇLARI

Günümüzde artık, değil komşuların bahçesinden elma çalarak, sokakta bilya oynayarak, yürüyerek bile okula gidebilen mutlu bir çocuk neredeyse yok.

Yeni kentsel düzenimize, ulaşım sistemimize göre; korkunç bir sabah trafığında, uzun süreler, egzost, mide bulantısı, uykulu gözler...

Motorlu taşıt olgusu ve yeni kent yaşamı ile birlikte yeni çözümler üretmek zorundayız.

Onlara kolay ulaşılabilen yerler sunmalıyız, hiç olmazsa okullarında temiz hava soluyabilecekleri bir yeşil çevre oluşturmalıyız diyorum. Arsamız çok dar bile olsa her yeri top oynasınlar, bir güzel enerjilerini (fiziksel enerji) boşaltıp uslu dursunlar diye betonlamadan önce bir çevre düzeni planı yapmalı, en azından bahçe sınırlarını bir yeşil kuşakla çevrelemeliyiz (not: kızlar futbol oynamıyor şimdilik, onların da başka sporlara gereksinimleri var! Bu konu eğitim tesislerinin bahçelerinden söz ederken ele alınacak).

Üstelik bahçenin çevresinde bir yeşil kuşak oluşturarak, bu gü-rültücülerin sesinin de çevreyi daha az rahatsız etmesini sağlayabiliriz.

Sıkışık ve yoğun kentsel yaşam, diğer işyerleri yanısıra, eğitim tesisleri için de giderek daha örgütlü bir servis aracı sistemi da-yatıyor.

500 öğrencili bir okula, sabah ve akşam en az yirmi servis mini-büsünün yaklaştığını düşünmeliyiz.

Bu araçlar arka arkaya tek şerit olarak dizildiğinde, yaklaşık 300 metrelik bir kuyruk oluşturur. Kapladıkları alan ise 5000 metrekare kadardır.

Yani hem okulu, hem de çevreyi kısa bir süre felç edecek (en azından sabah ve akşam saatlerinde), çevreyi de kirletebilecek bir taşıt filosu.

Buna bir de aynı anda özel olarak çocuğunu getiren götürülenler ile okul personelinin az da olsa araçlarını ekleyip hesaplamak ve ortaya çıkan bu anlık ama cehennem trafiğe bir önlem almak gerekiyor.

Bu arada, okul öncesi eğitim bölümünde doğallıkla, daha da ağır bir veli trafiği olduğu öngörülmelidir.

Eğitim tesisi için doğru, ulaşılabilir bir yer seçimi her zaman çözümün yarısıdır.

Ancak; tek yönlü bir trafik akış düzeni, yaklaşım yollarında fazladan bir yol şeridi veya cepler, olanak varsa çevre duvarları dışında çözümler üretmek (tabi öğrencileri, caddelerde koşturmadan), yaş guruplarının gelişi gidiş saatlerini biraz ayırmak çözüme yardımcı olabilir.

Bir başka mutluluk ve uygarlık işareti olan bisiklet kullanımını da, ne yazık ki ülkemiz coğrafyası, kentsel yapılaşma ve davranış biçimlerimiz çok zorlaştırıyor. Gene de okulun konumu, çevre ilişkileri izin veriyorsa, böyle bir yaklaşım ve mini bir bisiklet parkingi, bu kullanımı teşvik edici olabilir.

3. GENEL TASARIM İLKELERİ

Bu kitabın amacının geriye dönük eleştiriler yapmak olmadığını belirtmişim.

Mimar olsun olmasın, her okuyucu, eğitim yaşamının en güzel, en zevkli yanlarını anımsıyordur umarım. Zengin-yoksul, kırsal-kentsel, eski-yeni, özel-resmi hepimizin bir veya daha çok sayıda okulu oldu.

Ama, artık çocuklarımız için; ilkokulda çizdiğimiz, sarı badanalı, kiremit çatılı, üç pencere, dumanlı bacalı, alaturka tuvaletli, mozaik zeminli okullardan daha çağdaş ve sağlıklı mekanlar üretmeliyiz.

Burada, "eğitim açığımız"dan, "geleceğin Türkiye'si"nden, "geleceğimiz çocuklarımızdır"dan daha farklı, önemli ve yeni şeyler söylemeye çalışacağız.

Tek bir not: Bir okul projesi çalışmamız öncesinde, ABD'de 20-25 okul ve okul inşaatı gezme olanağımız oldu. Bu ülkenin silahlanmaya ayırdığı bütçe kadarını hala eğitime ayırdığını görünce, bizimki gibi nüfusu daha genç ve kaynakları daha kısıtlı ülkelerin eğitim geleceği açısından endişe duyduğumuzu belirttim.

Eğitim konusu, tüm bilgi ve becerimizi dökmeye değer ve kendini en hızlı olmasa da, en verimli biçimde ödeyecek olan yatırımdır.

301. BİR MODEL KURMAK

Etimolojik açıdan olmasa da, eğitim sözcüğü, öğrenci açısından edilgin bir konumu çağrıştırıyor. Oysa, öğrenim, daha bütüncül bir kavram gibi, daha etkin bir tarafı var ve daha çok "hayata dair".

Tam da bu nedenle, "eğitim" yapılarını, belirli yaştaki öğrencilerin içeri alınıp belirli mevsim ve saatlerde "okutulup", sonra da "serbest" bırakıldığı yapılar topluluğu olarak görmek son derece yanlış.

Bu nedenle, çağdaş eğitim yapıları;

- içinde ve dışında sürekli öğrenim ve gelişimin sürdürüldüğü,
- öğrencilerin, yalnızca bilişsel değil, duyuşsal eğitim ve gelişimine de değer verilen,
- gerçek yaşam modelinin uygulanmasıyla kişilik, kimlik ve geleceğin yaşayarak kurgulandığı,
- çevresindeki yaşamla dinamik ve üretici bir ilişki kurabilen, gerçek yaşam modelleridir.

Gerçek yaşamda olduğu gibi; özel alan, kamusal mekan, yapıyapı mekan, doğal mekan, buluşma, öğrenme, öğretme, üretim, tüketim, düşünme, araştırma, çalışma, yemek, dinlenme, yatma (bazı modellerde), yönetme, yönetilme, gerilim, çatışma, paylaşma, uzlaşma, uyum, kaçış mekanlarını içerir (içermelidir) (bkz. s. 97).

Eğitimin formal sürecinin gerçekleştirildiği değişik türlerde ve boyutlarda biçimlenmiş derslikler, eğitim tesisinin temel birimini oluştururlar. Dersliklerin eklenmesi, belirli bir mantık içinde gruplanması ve belirli diziler oluşturmaları beklenir. Burada dizi deyince yalnızca çizgisel bir dizilim kastedilmiyor. Dizilim, gruplaşmalar, kümeler biçiminde de olabilir. Eklenme mantığı, yaş gruplarına göre (birinci sınıflar, ikinci sınıflar... gibi), derslik konularına göre (standart derslikler, sanat derslikleri, laboratuvarlar... gibi) olabilecektir. Elde edilen dizilerin veya grupların değişik kombinasyonları yapılarak okulun "katı" bölümleri elde edilir.

Derslikler, bir anlamda, tek tek öğrencinin veya bir alt gurubun özel mekanıdır.

Basit bir benzetme ile, okul organizasyonunu bir kent olarak düşünürsek, bu birimler, "evler" olarak da algılanabilir.

Genelde derslik birimleri, yaş gruplarına göre gruplanabilir demiştik.

Buna göre, okul öncesi eğitim derslikleri bir bölüm, ilköğretimin ilk beş yılı karşılığı olan yaş gurubu bir bölüm, 6-8. sınıf derslikleri bir bölüm, liseyi karşılayan, şimdiki eğitim sistemimize göre üç ama gelecekte dört sınıfın derslikleri bir bölüm olarak gruplanabilir.

Eğitim programının içeriği, saatleri ve destek birimlerinin gruplanması esasına dayalı bu bölümlenme yanısıra, yaş gruplarının dört alt gurupta algılanması, bir tür çıkar birliği için de gereklidir. Örneğin bu ayırım sayesinde, büyükler küçükleri "ezmez", küçükler, büyüklerin ayağına dolanmaz. Aynı ilke yaş gruplarının ana işlevlerinin dolaşım yollarının kesişmemesi için de geçerlidir. Ayrıca, yaş aldıkça boyut olarak da büyüyen, dolayısıyla farklı boyutta mobilyaya ve makana ihtiyaç duyan insanlardan söz ediyoruz.

Ama, biz hiyerarşik ve korumalı bir eğitim de istemiyoruz. Yani insanları birbirlerinden tam olarak da yalıtılmamalıyız.

Demek ki, okulumuzun içinde çıkar birliklerini, sosyalleşmeyi, buluşmayı ve denetimli kesişmeyi de örgütlemeliyiz.

Bireylerimizin, önce kendi yaşlarıyla ama diğer herkesle de sosyal buluşma, tanışma, davranış geliştirme mekanlarını da kurgulamalıyız.

Bunun için de ev diye adlandırdığımız derslikler yanısıra; caddelere, meydanlara, çarşıya; ortak çalışma, eğlenme, dinlenme mekanlarına ihtiyaç var.

Yapılar veya yapı gruplarının kesişimlerinde yer alacak olan yemekhane, hol, kantin, toplantı salonu, fuaye, öğrenci kulüpleri, satış birimleri, kitaplık, spor salonları gibi yerler ile bahçelerin yaş gruplarına özel olmayan "ortak" kesimleri bu buluşmanın gerçekleşeceği kamusal mekanlar gibi düşünülmelidir.

Kompakt bir yapıda bile bu sosyal işlevlerin toplanacağı böyle bir sosyal omurga gerçekleştirilmeli ve okulun belki de bu en

önemli alanı bilgi, eğlence, enformasyon, animasyon ile yüklenmelidir. Heride tanımlanacak olan mültimedia-kitaplık-öğrenim merkezi de bu ortak alanın bir parçası olarak düşünülmelidir.

Gene basit bir benzetme ile buraların "ambiansı" şöyle tanımlanabilir:

Konut ve işyeri karışımı birimlerin açıldığı bir "mall". Çocukların pek sevdiği café'ler, sinemalar ile dolu, cıvıltılı bir yer. Ama duvarlarda bilgi, afiş, resim, duyurular, bazı masalarda herkesin kullanımına açık bilgisayarlar var.

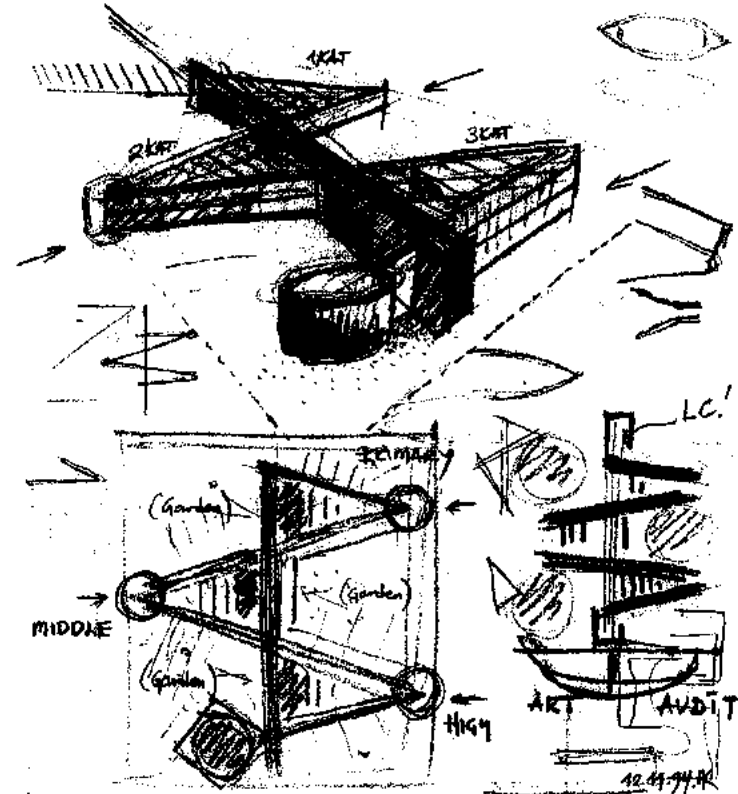
Hemen ulaşılabilir -hatta zorunlu olarak önünden (belki içinden) geçilir- bir konumda ise hem saydam hem de sessiz bir kitaplık olmalı.

302. İÇ ESNEKLİK

- Siz bir eğitim tesisini projelendirirken zorunlu eğitim sistemi değişebilir:

Örneğin, beş yıllık temel eğitimin sekiz yıla çıkması gibi bir değişiklik, eğitim tesislerinin fiziksel yapısında ciddi değişiklikler gerektirdi. O sıralarda hazırlamakta olduğumuz tüm projelerde revizyonlar yaptık. Ama bitmiş bir binada revizyon, kağıt üzerinde yapılabileceği kadar kolay olmuyor.

Bu kitap hazırlanırken bu sefer de lise eğitim süresinin dört yıla uzatılması ve zorunlu eğitimin liseyi de kapsamından söz ediliyordu. Sonra ilke olarak karar kesinleşti. Bu veya benzer dü-

BİR "KONSEPT" TASARIMI: ENKA OKULLARI

şünceler "aniden" yürürlüğe konulabilir. Eğitim sisteminin bu kadar çok ve sık değiştiği bir ülkede esnek yapılar tasarlamakta büyük yararlar var.

- Eğitim sistemlerinde kullanılan iletişim araçları, teknolojiler ve kullanım biçimleri veya yoğunlukları değişebilir:

Örneğin, her derslik için bir bilgisayar çıkışı istenirken, her öğrenci için bir bilgisayar çıkışı istenmeye başlanabilir. Bunun için ağır bir kablofama yaparsınız, ama gelişen teknoloji, belirli bir aşamada, bu sefer kablosuz bilgisayar kullanımını (infrared, bluetooth...) çok ucuzlatabilir...

- Daha da önemlisi, gelecekte eğitim anlayışları değişebilir:

Örneğin, giderek, daha saydam, daha dinamik mekan kullanımları gereksinmesi ortaya çıkabilir...

- Tüm bunlardan bağımsız olarak, Standartlar Yönergeleri değişebilir:

Örneğin, resmi kurum sorumluları, öğrenci başına belirli sayıda alaturka tuvalet istemekten vazgeçebilirler...

- Kazaların bolca olduğu ülkemizde, aniden sizin okulunuza başka bir yerden çokça öğrenci transfer edilebilir...

Demek ki, tasarım yaparken, bu veya buna benzer nedenlerle esnek olmakta yarar var.

Yukarıda, derslik dizileri için okulun "katı" bölümleri deyimini kullandık.

Bu kesimde bile modüler, sökülebilir bölmelerin uygulanmasından sayısız yararlar sağlayacaksınız. Örneğin eğitim sürecinde belirli temalar işlenirken, gurup çalışmaları yapılabilecek, bu da daha büyük derslikler gerektirebilecektir. Bu nedente, dersliklerin en az bir duvarlarının sökülüp farklı biçimde yeniden kullanıma izin verebilecek olması çok önemli.

Bu türden sökülebilir duvarların ana tesisatı taşıyor olmaması gerekir. Elektrik, data, su tesisatlarının ana şebekelerinin bu nedenle, dış duvarlara ve/veya asma tavan içlerine alınmasında yarar vardır.

Biz bütün tasarımlarımızda, koridor tarafındaki duvarın sökülebilir olmasını sağladık. Öyle yüksek ve pahalı bir teknoloji de gerektirmiyor bu sökülebilirlik. Zaten öğrenciler için, derslik içinden veya dışından-koridordan kullanılabilir bir sürü dolaba ihtiyacınız olacak.

Bu duvarı, derslik, öğrenci, öğretmen dolaplarından ve derslik giriş kapısından oluşan yarı saydam bir mobilya sistemi gibi düşünürseniz olay çözülüyor. Bu mobilya duvarın kısmen saydam olması, herkesin birbirini biraz algılamasına yardım ediyor.

Ayrıca artık yalnızca bir "koridor" olmaktan öte işlevler yüklenecek olan iç mekanlara ışık girmesini de sağlıyor bu saydamlık.

Sökülebilirliğin tanımını şöyle yapıyoruz:

Derslik blokunun içi, bir dış cepheden karşı dış cepheye kadar sökülüp yeniden kurgulanabilmelidir.

Ama bazen yanyana birleşebilir derslikler de istenebiliyor. Bunların birleşimiyle özel konular işlenebiliyor. Örneğin gezdiğimiz bir okulda, dört derslik duvarları açılarak birleştirilmiş, bir Uzakdoğu ortamı yaratılmıştı ve dört dersliğin öğrencileri yerlerde yastıklarda oturmuş Japonya'yı öğreniyorlardı.

Bir eğitimci, bizlere; özellikle yabancı dil derslerinde, toplu-kalabalık çalışmanın çok yararlı olduğunu, bunun için, "yabancı ülkede bir pazar yeri", "bir cadde", "bir postane" simülasyonu yapılabilecek mekan gerektiğini; ya da bir parti verme dekorunda, müzik dans filan ile o yabancı ülkenin hem kültürü hem de dilinin çok daha kolay öğretilerilebildiğini anlatmıştı.

İç esneklik ile ilgili bir çok yöntemi ve elde edilebilecek olumlu sonuçları anlayışlı okuyucuya uzun uzun anlatmaya gerek yok. Ama burada, iki önemli noktayı daha hatırlatalım:

Bir:

Kısıtlı kaynaklarımız ile yaptığımız okulların yıkılıp yenilenmeden uzun bir süre eğitim ihtiyaçlarımıza cevap verebilmesi için esnekliğe ihtiyacımız var.

Bu bağlamda, bir eğitim tesisinin bileşenlerinin hizmet etme ömürleri şöyle düşünülmesi:

- Kitaplar, ofis araçları: 5 yıl
- Bilgisayar sistemleri: 10 yıl
- İç bölme ve duvarlar: 20 yıl
- Mobilya: 20 yıl
- Laboratuvar ve mutfak donanımı: 30 yıl
- Mekanik ve elektrik sistemleri: 40 yıl
- Bina dış kabuğu: 60-90 yıl
- Ana strüktür: 120-180 yıl

İki:

Yüklü bir alan gereksinmesini gerçekleştirmeye çalışacağımız tasarım süresinde; aynı mekanın birden çok işleve, birden çok zaman aralığında hizmet etmesi her bakımdan ekonomik olacaktır.

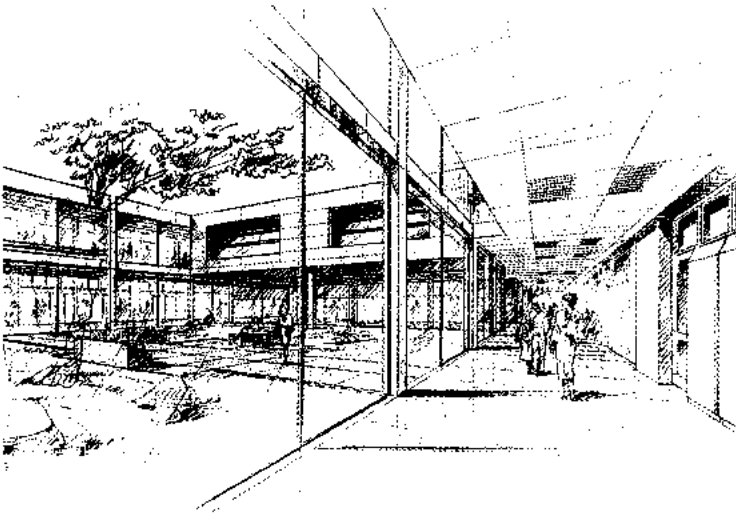
Örneğin: yemekhane=toplantı salonu, koridor=hol=çalışma alanı, kantin=lobi=sergi gibi...

303. İÇ SAYDAMLIK, İÇ BOŞLUKLAR VE İŞIKLIKLER

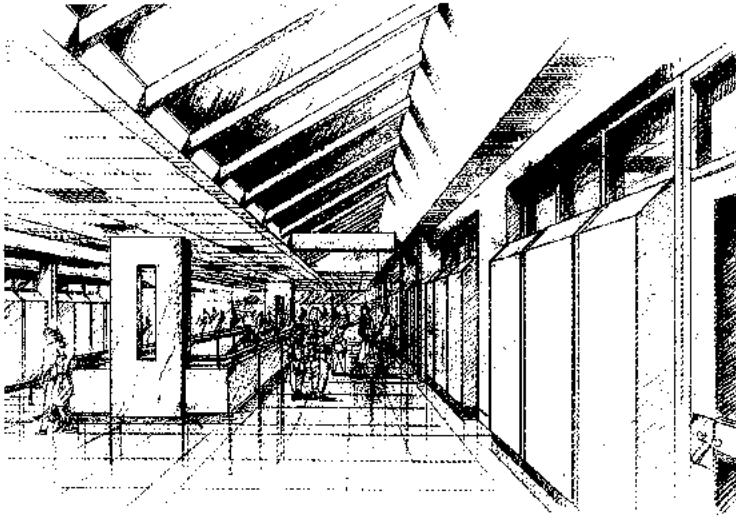
Okulumuzda, öğrenciler ve eğiticiler buluşacak, birlikte yaşayacak, birlikte çalışacaklar. Daha açık bir deyimle de iletişim kuracaklar. İletişimin ilk koşulu da görmek-görülmek, duymak-duyulmaktır.

Her toplulukta olduğu gibi, bu süreçte de birbirine zarar veren, rahatsız eden birileri, bir şeyler olabilecektir.

Yeterli özel alanı, yeterli sessiz alanı, yeterli kaçış alanını sağlayabilmek koşulu ile (örneğin; öğretmenler için özel çalışma köşeleri, en küçükler için güvenli uyku köşeleri, duygusal ilişkilerin serpilebileceği bir çiçek bahçesi...) bir okulun tüm iç mekanları saydam olmalıdır.

BLOK GENİŞLİĞİ ARTTIĞI ZAMAN KULLANILABİLİR İÇ BAHÇELER OLUŞTURUP GÜN IŞIĞI VE HAVADAN YARARLANILABİLİR.

İÇ MEKANLAR, TEPE IŞIKLARI, KATLAR ARASINDA YARIKLAR, DERSLİK DUVARLARINDA ÜZERLERİ CAMLI ÖĞRENCİ DOLAPLARI, CAMLI KAPILAR

Saydamlık ile de tehlikeli cam panolar demek değil, üstelik aralık, ses geçirmeyen, kırılmayan camlar da var.

Saydamlık (dolayısı ile iletişim) hem yatayda, hem de düşeyde, katlar arasında sağlanmalıdır.

Öğretmenler, eğitimciler, ana mekan içinde öğrencilerden daha da fazla derinlemesine görüş ve duyuş açıları olan yerlerde konumlanmalıdır.

Bu saydamlığı sağlamanın en önemli önkoşulunun akustik konfor olduğunu ileride tartışacağız.

Öyle ya tınlayan, titreyen, yankılar yapan bir boş mekan hiç de konforlu olmaz!

Başka bir açıdan yaklaşalım saydamlık konusuna:

İki cephede birer derslik ve "koridor olmayan" bir ara mekandan oluşan bir yapı bloğunun cepheden cepheye "et kalınlığı" 20-25 metrelere ulaşıyor.

Normal bir dış cepheden alınan ışık ise binanın içine doğru yaklaşık 7-8 metre derinliğe ulaşır.

Her iki yönden yedişer metreye kadar doğal ışık ulaşabiliyorsa, orta bölüm karanlık kalıyor demektir.

İşte çözülmesi gereken bir mimari egzersiz konusu.

Çözümlerden bazılarını sayalım: tepe ışıklıkları, iç boşluklar, galeri ve köprüler, iç bahçe, sera ve avlular... Mimari deyişle, kitlelerin yarılması.

Ama bunlara ek olarak iç saydamlığı sağlayabilecek bölmeler de olmalı.

Eğer ekonomik veya başka nedenler ile dersliğin iç yüzünü bir dolap sistemiyle kuramıyorsak, gene de bu iç duvarı tavana kadar çıkartmayıp, örneğin kapı kotunun üzerini yatay bir camlı bölme olarak düzenleyebiliriz.

Tüm bu önlemler, aynı zamanda, tekdüze olmayan, zengin bir iç mekan deneyimi de yaratacaktır.

Tabi bir yanı dış cepheye sürekli veya zaman zaman açık bir koridor-hol sistemi de mekan kullanımını açısından ilginç ama pahalı bir çözüm.

Mimarın bu konulardaki çabası, mekanda farklı zenginlikler sağlayacaktır.

304. DIŞ ESNEKLİK VE ETAPLAMA

Yapılanma alanının izin verdiği ölçüde rezerv ve gelişme alanı düşünülmesi eğitim tesisinin değişecek talepler doğrultusunda geliştirilmesini, bu geliştirme sürecinde de çalışan sistemin rahatsız edilmemesini sağlayacaktır.

Eğitimin üç ay tatil olduğu sırada mevcut bir yapıya bir kat çıkmanın olanaksız olduğu inşaatçılar tarafından anlaşılabilir bir durum herhalde. Zaten önce statik nedenler ile bunu sakın yapmayın derim ben! Bir okula yapılacak ekler her zaman gerekli olabilir ve bu ekler, mevcut binaların yanında, dışında gerçekleştirilebilmelidir.

Dış esneklik ve rezerv alan gerekliliğinin daha önemli bir gereğesi daha var:

Bir okul yapıyoruz. Büyük bir yatırım. Bu nedenle, bütçemizi belirli bir sürece yayabiliriz.

Diğer taraftan "müşterilerimiz, kullanıcılarımız" her yıl birer yaş büyüyebilecekler, sınıfta kalmazlarsa, her yıl yeni bir mekana daha ihtiyaçları olacak. Onların boşalttığı yere her yıl yeni küçükler gelecek. Demek ki, bir eğitim tesisini belirli bir program doğrultusunda etaplar halinde inşa edebiliriz. Bu elbette her yıl birer derslik ekleyerek okul yapısını oniki yılda bitirmek demek değil.

Makul etaplar ile parçalara bölünmüş bir sistem kurarsak okul öncesi eğitimden lise sona kadar tam donanımlı bir okulun inşaatını, üç-beş yıl içinde bitirebiliriz.

Burada varsayılan bir eğitim ilkesine dikkati çekelim:

Anasınıfından lise sona kadar 12 kademe içeren bir okula alınacak ilk öğrenciler, yalnızca anasınıfı ve ilköğretim birinci sınıfa olmalıdır diyor deneyimli eğitimciler. Bunun nedeni; okulu bir an önce doldurmaya kalkışıp, ara sınıflara alınacak (yatay geçiş ile başka okullardan gelecek) öğrencilerin "maya"nın tutmasını engelleme riski oluşturabilecekleri olarak belirleniyor.

Yani, bizim okulumuzun, eğitimden kaynaklanan bir tür kimliği olacak, ama başka bir kimlik ile yetişmiş öğrenciler ara sınıflara alınırsa bu kimlik karmaşıklaşabilir. "Gerçek" mezunlarımızı, yani tüm eğitim sürecini bizimle yaşamış mezunlarımızı, ancak onbir oniki yıl sonra verebileceğiz...

Bu, öncelikle eğitimcileri ilgilendiren bir tartışma alanı ama bil-mekte yarar var.

Gene "entegre" eğitim tesislerinde (anasınıfından lise sona öğrenci yetiştirecek tam donanımlı okullar için kullanıyorum bu deyim) eğitimcilerin epeyce zorlandıkları bir konu da her durumda gerçekleşecek yatay geçişler.

Her yıl ve özellikle anasınıfı sonrasında, ilköğretim sonunda, belirli oranda öğrenci yer değiştiriyor.

Öğrencilerimizden bir bölümü, çeşitli nedenler ile, (taşınma, yabancı dil, başarı farkı, maliyetler vb.) başka okullara gidiyor ve ya başka okullardan bize geliyor. Bu, eğitimcilerin çözmeye çalışacağı bir tür matematik (havuz) problemi!

305. ÇEVRE TOPLUMU İLE İLİŞKİLER

Bir eğitim tesisi, yakın ve uzak çevresindeki topluluk ile sağlam ilişkiler kurmalıdır. Bu ilişki, sosyal ve fiziksel düzeylerde olacaktır. Mimari tasarım bu ilişkinin altyapısını kurmalı hatta bu ilişkiyi teşvik etmelidir. Açıklayalım.

Öncelikle kentçinde, mahalle içinde oldukça geniş bir maddi alan kaplıyoruz. Büyükçe ve kamu yararına bir yatırım yapıyoruz. Bir sürü kapalı ve açık alanımız var. Yapılarımızın büyükçe bir bölümü, öğrenim saatleri dışında veya öğrenim sezonu dışında boş kalıyor. Bu büyük yatırım, yılın toplam saatlerinin (geceler hariç) üçte ikisinde boş kalıyor.

Ayrıca, okulumuzda 1200 öğrencimiz varsa, eğitim kadromuzla birlikte, 7000 kişilik bir toplulukla doğrudan ilişki içindeyiz demektir. Bunların bir bölümü komşumuz, bir bölümü ise biraz daha uzakta oturuyor. Ama çocuğu olmayan komşularımız da var ve bizim yapımız, yakınımızdaki, uzağımızdaki tüm bu insanlara hizmet edebilir.

Özellikle, kırsal alanlarda ve kentlerimizin yeni gelişen bölgelerinde, sosyal donatı olanaklarının (toplum kültürüne, iletişimine, eğitimine ayrılan işlev yapılarının), alanlarının ne denli kısıtlı olduğunu düşünürsek, artık "okul"lardan değil, çok amaçlı "eğitim" tesislerinden söz etmemiz gerektiği ortaya çıkar.

Bu bağlamda, eğitim tesisleri içinde; gösteri işlevleri, kurs ve seminerler, toplantılar, şenlik ve düğünler, anne-çocuk sağlığı, aşı,

aile eğitim programları, yaygın eğitim, spor ve hatta doğal afet (örneğin, deprem) sonrası buluşma ve örgütlenme merkezi gibi sayısız ek işlevden söz edilebilir. Elbette esas amacı aksatmayacak düzeyde ve düzende olmalı bunlar.

Tüm bu saptamalar, okul yapımızın verimli kullanılmasını gerektiriyor.

Benim lisemde, yaz aylarında, "kanaryaseverler derneği" sergi açar, arka bahçesi de ayrıca açık hava sineması olarak kullanılırdı, çok gülerdik. Fena bir etkinlik değil.

Bir çok okulun bahçesinde, akşamları, eğer bekçiler kovalamazsa, mahalleli çocuklar top oynar. Bu iyi.

Bazı okulların bahçeleri geceleri veya yazın otopark olarak kullanılıyor. Hiç iyi değil, çünkü bu amaçla her yeri betonluyorlar.

Bazı okullarda, yazları başka kentlerden hatta başka ülkelerden gelen öğrenci ve öğretmen konuklar kalıyor. Çok iyi.

Bazıları ise, çevre için, kent için gece ve yaz kursları açıyor, festival, gösteri, sergiler düzenliyorlar. En iyisi bu!

Eh ne var, biz mimarlar binayı yapıyoruz, bir tür işletme kararı bundan sonrası, istediklerini yaparlar diyerek sınırlamayız işin içinden.

Ağır kullanımlar için önlemler almalı, altyapı ve üstyapıyı buna göre düzenlemeliyiz.

Örneğin, gece kullanım alanları, kullanılmayan bölümlerden yeterince ayrılabilir mi? Ayrıca ayrı ayrı ısıtılacak, soğutulacak, kirletilecek, temizlenecek ve korunacak bölgelerden söz ediyoruz.

Örneğin, yazın okulun belirli bölümleri (örneğin derslikler, öğretmen odaları) bakımı yapıp, temizlenip kapatılacak, belki elektrikleri bile kesilecek; buna karşın başka bölümleri (örneğin kitaplık, toplantı salonu, spor salonu) gene güvenli ve ekonomik biçimde açık tutulacak.

Heride ayrı bir bölümde ele alınacak olan, sanat ve zanaat atölyelerine belki, farklı eğitimler gelecek ve belki yerine göre, okulda yabancı dil, bilgisayar kursları açılacak. Bu da o konulardaki mekanlar yanısıra donanımın da bu ek sürelerde kullanıma açık olması demek.

Mimarın gözönüne alması gereken bir çok faktör ortaya çıkmış oldu bile.

Dahası da düşünüldükçe bulunacaktır.

Kolayca anlaşılabilir gibi, bir eğitim tesisinin, kendini mali açıdan geri ödemesi beklenmiyor. Demek ki, bu yatırım, toplumsal amaçlar doğrultusunda alabildiğine yoğun olarak kullanılmalı, "tüketilmeli".

Çevre ile ilişkilere böyle bir perspektiften bakılmalı.

Ayrıca, neden bu süreçte okul için maddi kazanç da sağlanmasın?

Örneğin çevrenin kullanımına (elbette sağlık ve güvenlik önlem-

lerini almak koşulu ile) açık bir yüzme havuzu bayağı "iş yapabilir".

Diş çevreye bu türden etkinlik duyurularının yapılacağı bir arayüz, bir örgütlenme de tasarlanmalı ayrıca.

306. İŞLETME ESNEKLİKLERİ, İŞLETME EKONOMİSİ, ENERJİ KULLANIM BİLİNCİ, DATA VE ALTYAPININ ÖRGÜTLENMESİ

Özel, yani paralı eğitim veren bir okulun bile mali sorunları olabiliyor.

Eğitimin veya çevrenin niteliğinden ödün vermeden ilk yapım yanısıra, özellikle işletme giderlerini en aza indirmekte ilk adımı proje aşamasında atmak gerektiğini hatırlatalım.

Bazı mekanların, birden çok amaç için kullanılabilirliğinin sağlanması ile alan tasarrufu yapılması gerektiğini; çevre ile kurulacak ilişkilerde, hem sosyal bir görev yerine getirilip hem de para kazanılabileceğini; teknolojinin, doğru kullanımı ile, örneğin seralar ile ısı ve genelde enerji tasarrufu yapılabileceğini belirtmiştik.

Bunlara bir kaç not daha ekleyelim.

- Tesisin belirli bölümlerinin zaman kullanımına göre işletme dışı bırakılabileceği biçimde bir altyapı düzeni kurulmalıdır.
- Kesinlikle merkezi ve bölge (zon) kontrollü bir ısıtma sistemi kurulmalıdır.
- Aydınlatmaya ayrılan enerji çok yüksek çıkmaktadır, doğal ışık alabildiğine yoğun olarak kullanılmalıdır.
- Eğitim tesislerinde su tüketiminin çok yüksek olduğu görülür. İlk yatırımı yüksek olan fotoselli musluklar, kendilerini hızla geri ödeyebilmektedir.
- Sağlam bir ısı yalıtımı da ilke olarak çok sık havalandırılması gereken iç mekanların kış ısının (iç ısının özel yerler dışında 18° olması gerekir) çabuk toparlanmasına yardımcı olacaktır.
- Bu nedenle, ısı köprüsü, ısıcamlı doğramalar, sık sık açılıp kapanacak olan tüm girişlerde rüzgarfırlı kapılar düşünülmelidir.
- Ortak yatay ve düşey kanallardan dolaştırılan, denetlenebilir su, enerji ve data şebekesi, uzun ömürlü ve bakım kolaylığı sağlayan bir altyapının gerçekleşmesine katkıda bulunacaktır.
- Şebekeler arasında, bilinenler (temiz su, pis su, enerji, data) yanısıra; müzik ve ses-duyuru yayını, ortak saat sistemi, yangın denetimi, ısı algı denetimi, riskli bölgeler için kamera denetimi, yangın suyu da düşünülebilir.

Okula ait saatlerin tek merkezden ayarlı olmasının olağanüstü bir sonucunu, yaptığımız bir okulda gözlemledik:

Eğitim yöntemleri de özel olan bu okulda ders ve tenefüs zili çalmıyor! Herkes her yerden görülebilen saatlere bakarak, bir iş randevusuna gider gibi dersliğe giriyor ve nedense hiç kimse oyuna dalmıyor, tuvalette oyalanmıyor, yani "randevu"sunu kaçırmıyor. Durmadan ziller çalan okullarda yetişmiş kişilerin sürekli bir yer-

lere geç kaldığı bir dünyada ilginç değil mi?

Tüm bunlar, ilk yatırım aşamasındaki yüksek maliyetleri eğitim sürecinde hızla ödeyecek önlemlerdir.

Herhalde gene en önemli iş, bu önlemleri ve anlamlarını yapının esas kullanıcıları olan öğrencilerle paylaşmak olmalı!

307. MİMARİ DİL

Çocuk odasının duvarlarını çiçekli, miki'li, yıldızlı, pembeli-mavili kağıtlarla kaplamayın. Silinebilir, beyaz duvar kağıdı ile kaplayın ve ona yeteri kadar boya kalem verin. O, dünyasını kendi kuracaktır.

Bunları pedagoğlar söylüyor.

Ama mimarların bir kesimi, muhtemelen, işverenlerinin de onayı ile, okul yapılarını süslüyor da süslüyor.

Mimarisindeki muhtelif renkte camlar, alüminyumlar, renkli taşlar, dolu-boş üçgenler, kemerler, daireler bir okulun, neşeli, canlı, iyi olduğunu değil; olsa olsa o okulu yapanların veya yönetenlerin dar ve sık görüşlü olduğunu gösterir.

Benim "Disneylandvari" diye tanımlayabildiğim bu tuhaf, kurmaca, geveze mimari, sanılanın aksine kışkırtıcı, uyarıcı, enformasyon yüklü değil, düşünce kısıtlayıcıdır.

Yanlış anlaşılmasın, mekan zenginliğinden, ışık oyunlarından, değişik bakış açılarından farklı algılardan, irili ufaklı alanların eklenmesinden doğan zenginliklerden söz etmiyorum.

Ya da mekanda yer yer kullanılabilecek sanat yapıtlarının yararına yadsımıyorum.

Ama kurulacak eğitim dünyasının çocuklar, gençler tarafından yorumlanma, üretilme, tüketilme, dönüştürülme ve yeniden üretilme deney ve şansının olanaklarını sağlayacak faktörlerden ilkinin duru bir mimari dil, sade bir mimari altlık olduğunu hatırlatmak istiyorum.

En iyi mimarinin onu yaşayanlara en çok şans tanıyan mimari olduğunu düşünüyorum.

Duvarlarında bolca pano ve tümünde sizin için veya sizin tarafınızdan üretilip tüketilebilen afiş, resim, duyuru, iletişim, yapıt, not...

İşte farklı bir renk dünyası.

308. KİMLİK VE AİDİYET

Türkiye'nin bir döneminde, çok sayıda bankaya mekansal kurum kimliği hazırlamak şansımız oldu. İşe başlarken bankaların yöneticileriyle oturulur, uzun uzun briefing'leri alınır. Nedense tüm banka yöneticileri ağız birliği etmişcesine, aynı şeyleri söylerlerdi:

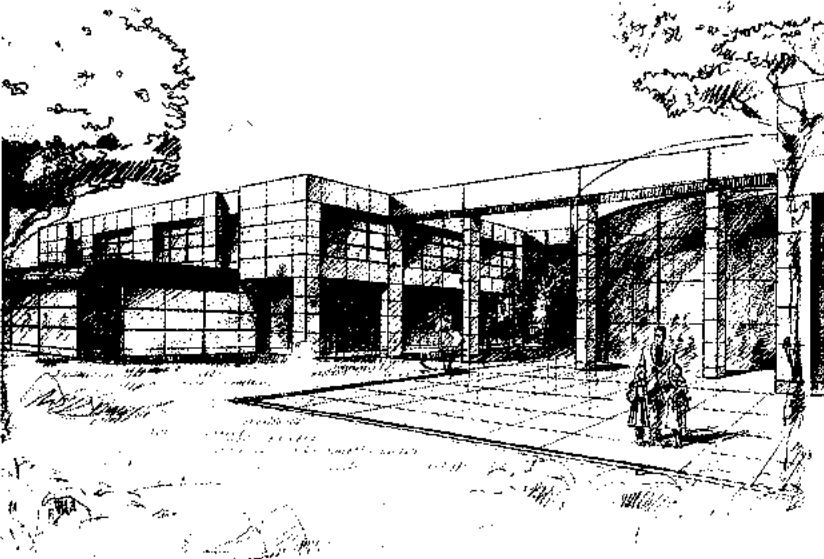
"Biz, güvenilir, sağlam, dost ve güçlüyüz!"

Herkes öyle diyor, biliyoruz, peki sizin ayırıcı özellikleriniz nedir diye sorulunca, gene aynı yanıtı alırdınız: "ama biz güvenilir, sağlam, dost ve güçlüyüz!"

Eğitim tesisi projelendirirken de eğitimcilerden benzer bir standart yanıtla karşılaşacaktır tasarımcı: "biz Çağdaş, Atatürkçü-
yüz."

Elbette. Başka türlü düşünülemez, kabul ama?

Bu özelliklere ek olarak, çağdaş ve geniş bir dünya görüşü edinme, kendini özgürce ifade edebilme, çevre bilinci, topluma karşı sorumluluk duygusu edinme, gurup çalışmaları yapabilme, başkaları ile işbirliği yapabilme, bilgiye tek başına da ulaşabilme, yapıcı, yaratıcı, araştırmacı, hızlı ve verimli olabilme, yetenek ve ilgilerinin farkına varabilme, faydacı davranırken başkalarının da farkına varabilme, cinsel kimliği ile ve karşı cinsle ba-

EĞİTİM TESİSLERİ MİMARLIĞINDA, DURU, ANCAK YARATICI BİR DİL KULLANILABİLİR.

rışık olabilme, iletişim kurabilme... özellikleri de hatırlatılabilir.

Tüm bu kavramların, bence, keskinlikle mekansal (mimari) karşılıkları da vardır ve bunların gerçek mekana yansımaları önce iyi bir eğitimci, sonra da iyi bir tasarımcı tarafından araştırılmalıdır.

Tasarımcı, bu durumda, inşa edilecek okulda beklenen eğitimin ayrıntı özelliklerini bir kez daha sorgulamalıdır.

Geleneksel veya yılanmış eğitim kurumlarının kendi tarihsel evrimleri sürecinde oluşturdukları ("duvarlarına sinmiş" denir ya hani) bir kimlik vardır ki, elbette bu yepyeni bir okulda bir anda yakalanamaz.

Küçük de olsa, yavaş yavaş geliştirilebilecek bir okul müzesi, bir mezunlar derneği, nesillerin eklemlenmesine ve kimliğin sürekliliğine katkıda bulunacaktır.

Gene de kimlik ve aidiyeti oluşturacak araçlardan, göstergelerden bir kesimi mimari olabilir.

Hem iç hem de dış mekanlar;

- hem okul toplumunu oluşturan bireylerin tekil olarak kimlik ve kişilik geliştirmelerine yardım etmelidir,
- hem de ortak olarak etrafında birleşilebilir simgeleri, davranışları ve kimliği oluşturmalarıdır.

309. ERGONOMİ

Öğrenci profilimiz geniş bir yaş aralığına (beş-onsekiz) denk düşüyor. Fiziksel boyutları, fizyonomileri, ihtiyaçları, olanakları, güçleri bayağı değişik ve hızla değişken (büyüyen) kimselerden sözediyoruz.

Mimarların standart derslerinden olan "bina bilgisi" ve tüm klasik el kitapları (Neufert, Architectural Graphic Standards...) yaş gruplarına göre ergonominin tüm özelliklerini uzun uzun irdeler.

Böylece, oturlan sandalye veya sıra; erişilen dolap veya kapı kolu, pisuvar veya klozet, koşarken başın çarpılabileceği engel veya düşülünce sakatlık çıkacak yükseklikler hakkında bilgi sahibi olunur.

Mekan, mobilya, aksesuar tasarımları bu ergonomik verilere göre yapılır.

Bu bilgilere erişim kolay olduğuna göre ve biz okuyucumuzun ilgili bir kişi olduğunu varsaydığımızı göre, bu bilgilere eklenebilecek başka şeyler veya yorumlar olup olmadığına kısaca bir bakalım.

İşte en önemli ilke:

Karşımızdakiler ufak da olsa, iri de olsa birer insandır ve onları sakın küçümsemeyin.

Eğer atlanacak bir engel varsa atlayacaklardır, tırmanılacak bir merdiven varsa tırmanacaklardır, kayılacak bir trabzan varsa kayacaklardır, sarkılacak bir korkuluk varsa sarkacaklardır...

Normal hayatta ne kadar kışkırtıcı "tehlike" ve sorun varsa, bizim binamızda da doğallıkla olacaktır, hatta olmalıdır. Ancak kontrollü olarak, sonuçlarını denetleyerek.

Özellikle iç mekan ayrıntılarında ve mobilyada çocuklar için "çocuksu" önlemler almaya kalkışmak anlamsızdır. Bu konuya, ayrıntılar bölümünde değineceğiz.

Burada, son olarak, Danimarka'lı bir pedagogun bir anaokulu proje çalışması sırasında bize söylediklerini hatırlatmak istiyorum:

"Bir anaokulunun merdiven basamakları, oradan minik adamlar da çıkacak diye minik yapılamaz. Öyle yaparsanız, onların gerçek yaşam ile kuracakları ilişkiyi zedellersiniz ve hiç bir zaman yaşamda karşılaşacakları gerçek merdivenleri tırmanamazlar. Ama onların belki sandalyeleri veya klozetleri minik olabilir. Sağduyu, size bu ayrımı nasıl yapabileceğiniz konusunda yardım edecektir. Sadece düşünün, yeter!"

4. | YAPISAL İLKELER

Bu bölümde, bir tasarımın yapıya dönüştürülerek, gerçek dünyada varlık kazanması için gereken zahmetli ve ayrıntılı çalışma sürecinden de biraz söz etmemiz gerekecek.

Zihinde veya kağıt üzerinde gerçekleşen tasarım aslında deneyimli ve bilgili bir mimar için işin kolay bölümü. Daha zoru, bu tasarımı inşa edilebilir biçimde ölçülendirmek, detaylandırmak, örgütlemek, denetlemek.

24000 m²'lik bir eğitim tesisi için, ilk fikir olarak tek bir çizim yaptığımızı, avan proje aşamasında sekiz pafta çizdiğimizizi, ama aynı tesisin mimari uygulama proje ve detaylarının ise yüzseksen pafta (A1 boyutunda) olduğunu hatırlatmalıyım. Bütünden ayrıntıya dek bunca sözün elbette çizili tanımları da bu kadar tutar.

401. ALAN KULLANIMI

Eğitim tesisinin, konumuna, türüne, amacına, kapasitesine göre bir program ile yola çıktık.

Yapmamız gereken ilk iş, verili programı, belirli bir kavramsal bakış ile sorgulayıp yorumlamak olmalı.

- Parçalı bir yapı mı, kompakt bir yapı mı olmalı,
- Az katlı mı, çok katlı mı,
- Birimlerin guruplanması nasıl olacak,
- Birim veya gurupların eklemelenmesi nasıl olacak,
- Programda verili alanların hangilerini üstüste çakıştırarak çok amaçlı mekanlar elde edebiliriz,
- Dolaşım alanlarını nasıl bir sistem kurarak, azaltabilir, ekonomikleştirebiliriz.

Bunlar gibi bir çok soru, önceki bölümde belirtilen ilkeler doğrultusunda da yorumlanarak bizi bir ön çözüme götürecektir.

İşlevsel düzen bu aşamada, mimar tarafından iyice sorgulanmalı eğitimciler ile tartışılmalıdır.

402. MODÜLERLİK VE STRÜKTÜR

Tekrarlanan birimleri içeren hastane, otel, okul gibi yapıların; tasarımdan yapım ve kullanım aşamasına dek sağlıklı ulaştırılabilmesi için modüler bir sisteme oturtulmasında sayısız yararlar var. Uygun bir modül seçim ve kullanımını biraz sonra tartışacağız. Ancak önce, modüler çalışmanın olası sakıncalarını, veya modül kullanımına gelebilecek itirazları bir irdeleyelim:

İnsanlar ve işlevler, ölçülü-biçimli kutulara sokulabilir mi, sokulmalı mı? Durmadan tekrarlanan standart boyutlar, mesafeler yapıların tekdüze ve alelade biçimler ortaya çıkmasına neden olmaz mı?

Bu oldukça felsefi bir tartışma ve son değerlendirmeyi mimara bırakıyorum. Ama karar ne olursa olsun, işe en azından bir alt modül ile başlanmalıdır diye öneriyorum. Yer yer modülü bozmakta, farklı birşeyler katmakta ise hiç bir sakınca yok.

Eğer, her sorunu bir anda çözebilen bir dahi, bir "virtüöz" değilseniz, bu, sağlam ve güvenli bir yoldur.

Eğitim tesislerinde bu güne dek kullandığımız esas modül ölçüleri şunlar oldu:

600, 660, 720, 1080 sm

Tüm bu modüllerin esasta 60 sm'lik bir alt ölçüden türetildiğini görüyorsunuz. Bu alt ölçünün yararını biraz sonra açıklayacağım. Ama benim esas modül tercihim, baştan söyleyeyim, 720 sm'dir.

720 sm gerçekten sihirli bir ölçüdür.

Askatlarına bakalım:

1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 12, 15, 16, 18, 20, 24, 36, 72

veya

30, 60, 90, 120, 240, 360...

Bu modülün, her yönde (planda ve üçüncü boyutta, kesitte) son derece elverişli kullanım ve imalat ölçüleri verdiğini anlamak, bu konularda biraz deneyimi olanlar için zor değil.

Bazı örnekler:

720 x 720 = 51.84 m² net alan olarak ideal bir derslik ölçüsüdür.

Daha büyük mekanlar için, 1080 x 720'lik boyutlanma kullanılabilir.

360 veya 240: ofis kullanımları için iyi bir oda (bölme) genişliğidir.

120: iyi bir merdiven (tek kollu) genişliğidir.

360: iyi bir merdiven (çift kollu) genişliğidir.

240: yönetmeliklere uygun bir koridor genişliğidir.

90: doğru bir kapı boşluğudur.

90: doğru bir tuvalet birimi genişliğidir.

15, 30, 60, 90: döşeme kaplamalarında, sanayi üretim ölçüleridir.

60 x 60: modüler asma tavan ve ankastre aydınlatma elemanı ölçüsüdür.

Yukarıdaki askatlar için başka karşılıklar bulmak doğru bir egzersiz olacaktır.

Otomobil parkyeri, mobilya, pencere doğrama kanadı, çelik profil boyutu...

720 sm, aynı zamanda betonarme veya çelik için, ekonomik bir statik açıklıktır. Daha geniş boyutlar için, örneğin, 1080'lik bir açıklık, bir yönde, 3 x 360 sm'lik aralıklar ile oluşturulabilir.

Böylece bu veya buna benzer olarak hazırlanacak bir modül ızgarası üzerinden tasarıma başlamak doğru olacaktır.

Artık tümüyle birinci derece deprem bölgesi olarak algılanabilecek Türkiye için, eğitim, sağlık tesislerinin, genelde tüm kamu yapılarının strüktürel ve statik sağlamlığının sağlanmasındaki sorumluluğu, mimar ve mühendisler burada hatırlatmaya gerek olmadığını düşünüyorum.

403. HACİM

Bir çok ülkede bir yapının birim maliyetleri hesaplanırken, bizdeki gibi metrekare (alan) değil metreküp (hacim) esas alınır. Elbette bu daha doğru bir değerlendirme biçimi. Ayrıca iç kullanım için de hacimler irdelenmelidir. Sesin, ışığın, ısının, oksijenin, işlevin, ergonominin denetimi için üçüncü boyutta ayrıntılı ve doğru bir çalışma kaçınılmaz görülüyor.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanmış bir standartlar yönergesi var.

Bu kitabın ekinde, bu yönergenin elde edebildiğimiz son durumunu yayınlıyoruz. Uyulması gereken asgari kural ve boyutları içeren bu yönerge gerekli tavan yüksekliklerini de belirliyor.

Bir öğrencinin kapalı bir derslikte, bir saatte ihtiyacı olan olan temiz hava dersliğin hacmini de belirleyeceğine göre, kullanım alanlarındaki net kat yüksekliklerini de irdelermek gerekiyor.

Yükseklikler, statik kurgu ile de ilişki içindedir. Akustik denetim ile hacim boyutlarının orantıları ilişki içindedir. Isıtma-soğutma hacimle ilişkilidir, vb.

Bu ve benzeri bir çok soru, doğru iç ve dolayısıyla dış yükseklikleri bulmamıza yardım eder.

Projenizde, asma tavan gibi, önemli, nitelikli bir standart koyarsanız, okulunuza açılma iznini verecek olan Bakanlık müfettişlerinin, kat yüksekliğini asma tavanın altından itibaren ölçeceğine unutmayın!

404. KAT ADETLERİ

Kat adetleri de eğitim tesislerinin bolca tartışılan alt konularındandır.

İçinde bulunulan koşullar, arsa boyutu, yapı programı, imar durumu, çevre koşulları, zemin niteliği eğitim yapısının kat adetlerini belirleyecek bileşenlerdir.

Kat adetlerinden söz ederken, gerçekte, aktif olarak eğitimin gerçekleştiği katları, yani öğrenci trafiğinin olduğu düzlemleri kastediyoruz. Zemin altı katlarda veya çatı veya teraslarda bazı özel kullanımlar, gerekli önlemler alınarak (güvenlik, ışık, havalandırma...) gerçekleştirilebilir.

Örneğin, çatı içinde bir kitaplık veya yarım bodrumda bir yemekhane için keyifli çözümler oluşturabilir.

Ama, birçok deneme, tartışma ve irdeleme sonucunda, eğitimciler aşağıdaki kat adedi sınırları içinde kalınmasını öneriyorlar.

Okul öncesi eğitim: 1-2 kat

İlköğretim okulu: 2-3 kat

Lise: 3-5 kat.

Her durumda artan kat sayısı, düşey ulaşımı zorlaştıracaktır.

Katlar arası erişimi oluştururken, fiziksel engelliler de göz önüne alınmalıdır.

405. MALZEME KULLANIMI, DETAYLAR, MALİYETLER

Kitabın ekinde, deneyimlerimizden yola çıkarak, hazırladığımız ve okulların değişik yerlerinde kullanılacak bir malzeme kullanım listesi incelenebilir.

Bu listede, granit seramik, laminat tuvalet kabinleri, taşıyıcı asma tavan, fotosel musluk gibi alışılmadık biraz ötesindeki standartlarda bazı malzemeler dikkati çekecektir. Bu tür malzemelerin hem zamana dirençleriyle, hem de sağladıkları konfor düzeyi ile kendilerini, maddi olarak ve yaşam kalitesi düzeyinde hızla geri ödeyebileceklerini düşünüyoruz.

Eğitim tesisi projesinde, standart mimari detayların da farklı ve özel bir ilgiyle hazırlanması gerekiyor.

İleride önemli ayrıntılardan söz edilecek, ancak burada detayların ele alınışında göz önüne alınması gerekli bir kaç ilkeyi hatırlatalım.

- Güvenlik,
- Dayanıklılık,
- Onarım, bakım ve temizlik kolaylığı,
- İç mimari ve mobilyaya dönük çözümleri de içeren detaylandırma.

"Geleceğimiz: Çocuklarımız" için, eğitim tesislerinde, en azından McDonalds'lar düzeyinde bir yaşama çevresi öneriyor olmamız herhalde yadırganmaz.

Ekonomik olmak ucuz olmak demek değildir diye düşünerek önerdiğimiz, bizim de kullandığımız bu malzemeler ile yaptığımız okulların m² birim maliyetlerinin gene de dünya standartlarının altında olduğunu belirtmeliyim.

Bizim, tasarlayıp inşa ettiğimiz okullar genelde, 280-420 USD / m²'ye mal olurken, aynı dönemde ilişkide olduğumuz iki farklı dünyadan bazı birim maliyetleri söyleyeyim.

Aynı yıllarda;

Polonya'da bir okul: 880 USD / m²

ABD, Princeton'da bir okul: 1400 USD / m² birim fiyatlara mal oluyordu.

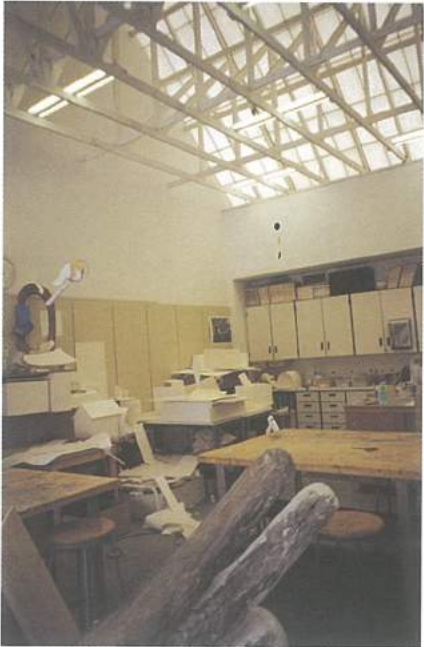
DERSLİK ALANI, BÜTÜNDEN AYRINTILARA KADAR, OLABİLDİĞİNCE YOĞUN VE ESNEK KULLANILABİLECEK BİÇİMDE TASARLANMALI.

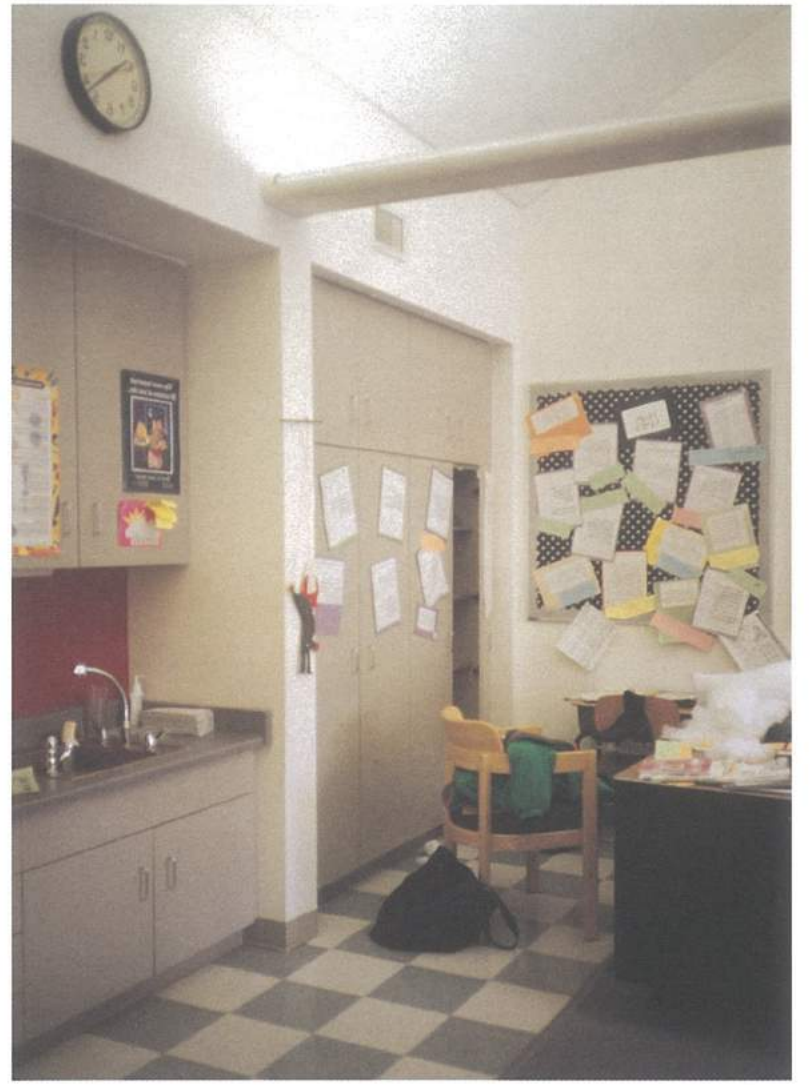

HAREKETLİ VE HAFİF MOBİLYA SEÇİMİ, DERSLİK İÇİNDE DEĞİŞİK KULLANIM BİÇİMLERİNE OLANAK SAĞLAR.

BİRLEŞEBİLİR BİÇİMDE HAFİF BÖLME İLE AYRILMIŞ BİR DERSLİKTE, TEMATİK (BU ÖRNEKTE, UZAK DOĞU KONUSU İŞLENİYOR) BİR EĞİTİM ÇALIŞMASI. AŞAĞIDA İSE YÜKSEK TAVANLI, BOL IŞIKLI BİR SANAT DERSLİĞİ, ÇATI KONSTRÜKSYONU DA ÖĞRENCİ İŞLERİNİN SAKLANMASI İÇİN KULLANILABİLİYOR.

BİREYSEL MÜZİK ÇALIŞMASI İÇİN BİR-İKİ KİŞİLİK, SES İZOLASYONLU BİR MINİ DERSLİK. BAŞKA BİR DERSLİKTE, ÖĞRETMENİN "YAŞAMA VE ÇALIŞMA" KÖŞESİ. ÖĞRETMEN, DERS ARALARINDA DERSLİĞİ TERK ETMİYOR.

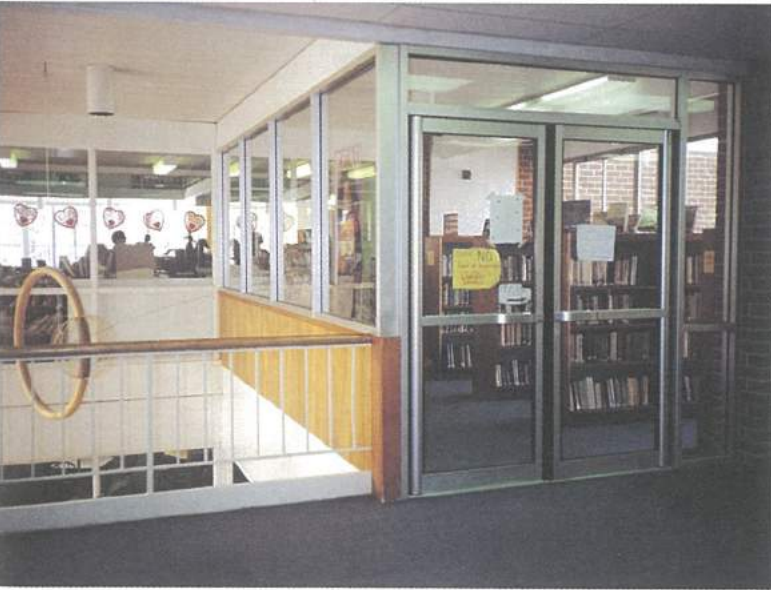
PENCERENİN AÇILIMI HiÇ BİR KAZAYA SEBEP OLAMAYACAK BİÇİMDE DÜŞÜNÜLMÜŞ.

LABORATUVARLAR, ÖZEL MALZEME, AYDINLATMA VE MOBİLYA BİLGİLERİ GEREKTİRİR.

DOLAŞIM VE ORTAK KULLANIM ALANLARI AYDINLIK, SAYDAM VE AKIŞKAN OLMALI. KADEMELERİ BİRLEŞTİREN RAMPA VE YANGIN MERDİVENİNDEKİ BASİT MALZEME KULLANIMI ÖNEMLİ.

EĞİTİM TESİSLERİNDE KISA SÜRELİ KULLANIMLARINA KARŞIN YER ALMASI GEREKEN BÜYÜK İKİ İŞLEVİN (YEMEKHANE VE SPOR SALONU) AYNİ MEKANI PAYLAŞMASI ÇOK EKONOMİK BİR ÇÖZÜM. BUNUN İÇİN, TEKERLEKLİ MOBİLYALAR DÜŞÜNÜLMÜŞ. BU HAREKETLİ MOBİLYALAR İÇİN DUVARLARDA TOPLAMA NİŞLERİ VE MEKANDA İYİ BİR HAVALANDIRMA GEREKLİ.

EĞİTİM TESİSİNİN NEREDEYSE BÜTÜN DUVARLARI BİRER İŞLEV YÜKLENMELİ: BİLGİ, İLETİŞİM, ÖĞRENCİ DOLABI.

İÇ BÖLMELER, HEM SÖKÜLEBİLİR HEM DE SAYDAM BİÇİMDE KURULMALI. ÜSTTE, BİR ANA OKULUNDA, ÖĞRETMEN ODASINDAN OYUN HOLÜNÜN ALGILANABİLMESİ.

BİR İLKÖĞRETİM SINIFI DERSLİĞİNDE, KORIDOR DUVARI TÜMÜYLE MOBİLYA OLARAK KURGULANMIŞ. BÖLMENİN İÇ CEPHESİ, ÖĞRENCİ VE ÖĞRETMENİN KULLANIMINA AÇIK DOLAPLARDAN OLUŞUYOR. DIŞ CEPHE İSE PANO OLARAK KULLANILYOR. BÖLMENİN ÜST KESİMİ, İÇ BÖLÜMLERE IŞIĞIN GEÇMESİ İÇİN SAYDAM.

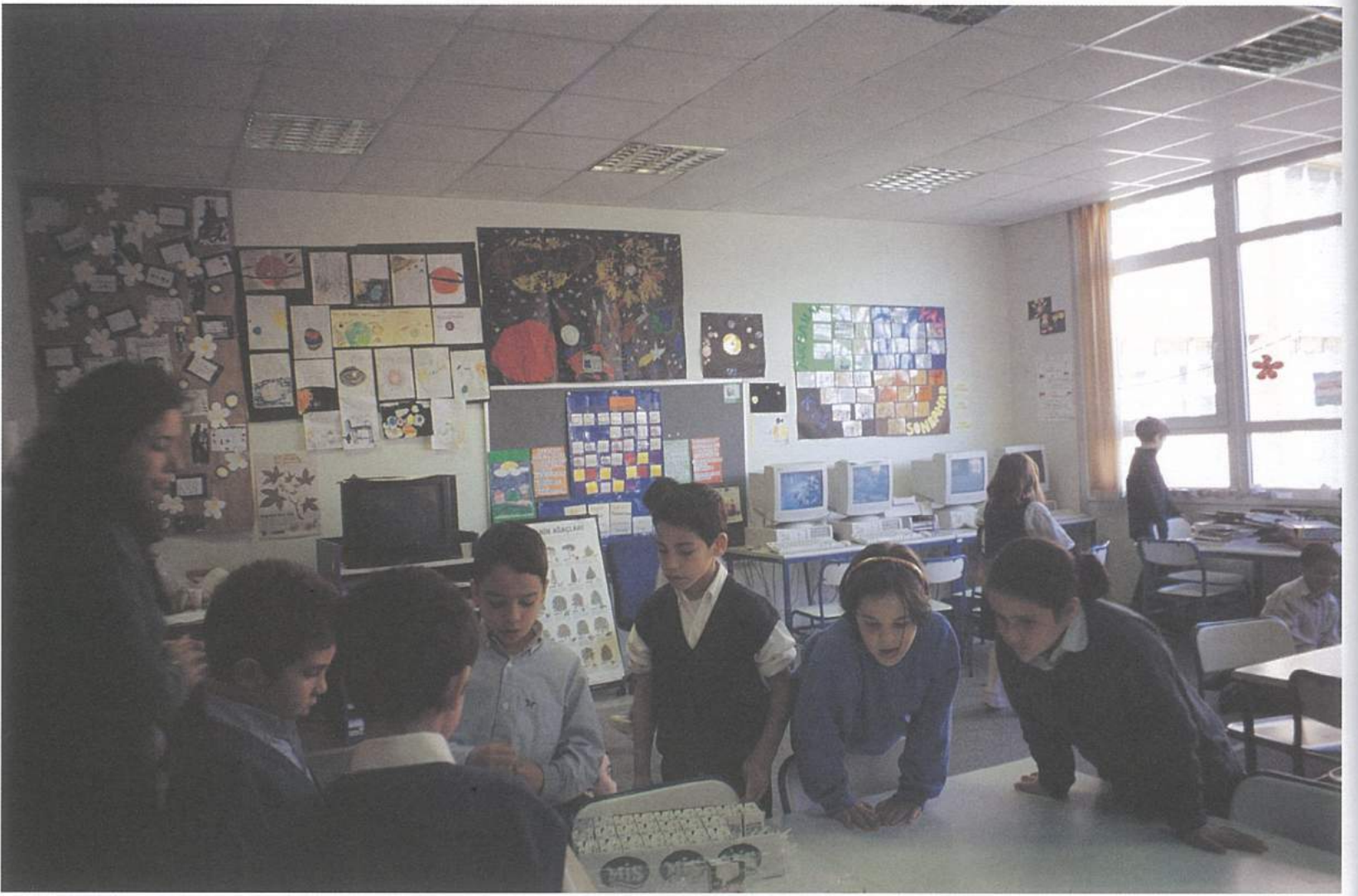
BİR ANA SINIFI DERSLİĞİNDE, DOLAP YAPISININ TALEBE GÖRE FARKLILAŞMASI.
DIŞ CEPHE İSE, SAYDAM BİR SERA BİÇİMİNDE DÜZENLENMİŞ.

ANA SINIFI DERSLİĞİNİN ÇOK AMAÇLI BİR GALERİ KATI DA VAR. MEKANIN KULLANIMINDAKİ ÇEŞİTLİLİĞE UYGUN AYDINLATMA, YÜKSEKLİK VE DÖŞEME MALZEMESİ FARKLIŞMALARINI İZLENEBİLİR.

DERSLİK YAŞAMININ FARKLILAŞMASI VE DİNAMİZMİ.

EĞİTİM TESİSLERİNDE, HER YER GİBİ, TUVALETLER DE BİRER EĞİTİM MEKANI. TUVALETLERİN TEMİZLİK, NİTELİK, MALZEME KULLANIM VE KONFORU SON DERECE ÖNEMLİ. TUVALETLERİN DÜZENİ, YAŞ GURUPLARINA GÖRE FARKLI LAŞMA GÖSTERİR. EN MİNİKLERDE BÖLME YOK, SONRA, BİRAZ DAHA BÜYÜYÜNCE, ARA BÖLMELER GELİYOR, AMA HALA KIZ ERKEK KARIŞIK. ALTTAKİ NİTELİĞİ BİRAZ ABARTILMIŞ ÖRNEK İSE, ABD'DEN. SAĞLAM, DAYANIKLI VE STERİL ÇELİK AKSESUAR KULLANIMI İLĞİNÇ.

ÇAĞDAŞ BİR EĞİTİM YAPISINDA, BİR KORİDORDAN ÇOK DAHA FAZLA İŞLEV YÜKLENEBİLİR İÇ MEKANIN AYDINLIK VE SAYDAM, YANI YAŞANABİLİR OLMASI GEREK.

ASLOLAN YAŞAMDİR.

5. | EĞİTİM YAPILARINI BİÇİMLENDİREN BOYUT VE ŞEMALAR

Bu bölümde, daha çok mimarinin asal konularından, tasarım teknikleri ve tercihlerinden söz etmek gerekiyor. Bu, genel bir eğitim, mesleki uygulama alanı olduğu için, çok fazla kuramsal ayrıntıyı, yorumu da gerektiriyor ki; bu konulara bu kitap çerçevesinde pek girmek istemiyoruz.

Bu bölümde, sözü kısa kesip, konuyu daha çok şemalar ile açıklayacağız.

501. ALAN ANALİZLERİ, İÇ İLİŞKİLER, DIŞ İLİŞKİLER

Bir çalışma yöntemi olarak çok işlev parçalı yapılarda alan analizleri iyi yapılmalı ve bu analiz şemalaştırılmalıdır.

Bir eğitim tesisinde de farklı işlevlerin, alanların ağırlıklarını, birbirleriyle ve çevre ile ilişkilerini kurabilmek, irdeleyebilmek, geliştirmek ve uzman olmayan taraflara, özellikle de eğitimcilerle anlatabilmek için tasarıma böyle bir şema sistemi kurarak başlamakta yarar var.

Aynı zamanda, mimar böyle bir şemayı araç olarak kullanarak gereksiz mekan tekrarlarından kaçınabilir; klasik programlar ile "verili" olan işlevleri irdeleyebilir, kısaca programın kendisini (elbette, eğitimcilerin de katkısı ile) tartışabilir, geliştirebilir.

Eleştiriler doğrultusunda geliştirilecek böyle bir şemanın, tasarımcıya, tasarıma kazandıracığı önemli bir fırsat da, bu kitapta, bir çok kez gündeme getirdiğimiz esnek mekan kullanımı önerilerini belirlemek için yardımcı olmasıdır.

Örneğin böyle bir analiz şeması yardımıyla; hol, koridor, giriş, sekreteryaya, teneffüshane, bekleme, sergi, fuaye, kantin gibi ilk bakışta birbirinden farklı kullanımların nasıl alan olarak birbirleriyle eklenerek eritilebileceklerini; içiçe geçebileceklerini görebileceğiz. Böylece, daha ekonomik ve yaşayan mekanlar kurulumayabileceğiz.

Klasik yöntem ile, proje programlarında verilen net kullanım alanları alt alta yazılıp toplanarak elde edilen toplam net kullanım alanına belirli bir yüzde (brütleştirme alanı) eklenerek, brüt toplam alan bulunur.

Örneğin, 4000 m²'lik net alana, bunun %50'si kadar bir brütleştirme alanı eklenirse, toplam, 6000 m² elde edilir ve bu kadar bir kapalı alan inşa edileceği düşünülür.

Sözü edilen analiz şemasının çok önemli bir yararı da bize bu brütleştirme oranını en aza indirme olanağını vermesi, veya brütleştirme alanını en rasyonel, en ekonomik biçimde kullanmamıza yardım etmesidir.

Kurulan şemanın kompakt mı, parçalı mı, yerleşke (kampüs) düzeninde mi olacağına, verileri iyi irdeleyen bir mimar karar verebilir. Bu süreçte, arsa büyüklüğü, imar durumu, iklim ve çevre

koşulları yanısıra program, okul nüfusu ve eğitim anlayışı da değerlendirilecektir.

502. ŞEMA OLUŞTURMA SÜRECİNDE BELİRLEYİCİ ALT BİRİM OLARAK DERSLİK

Eğitim sistemlerinde derslik kavramı henüz aşamadı. Bir süre daha da aşlamayacak gibi gözüküyor. Dolayısıyla bu birim bir eğitim yapısının esas "doğurgan" birimidir.

Bir otel veya hastane şeması oluşturmaya, yatma birimlerinin bir araya getirilerek düzenlenmesi ile başladığı gibi, bir okulun şemasını kurmaya da derslik birimlerinin eklenmesi ile başlanabilir.

Derslik guruplanmaları yapıldıktan sonra, ana şemada yatay ve düşey dolaşım sistemi kurgulanacak, sonra da bunlara toplantı salonu, spor salonu, yemekhane gibi daha büyük birimler ile tuvalet, kitaplık gibi ortak kullanım alanları eklenenecektir.

Bir dersliği boyutlandırırken, öncelikle insan ölçeği yani insanın algılama sınırı, etkileşim sınırı göz önüne alınır.

Sınırlardan söz ederken, insan doğasından kaynaklanan ve derslik türlerini de belirleyen basit, bildik bir kaç ölçüyü anımsayalım:

- 10-15 kişilik bir gurup insan (bizim konumuzda öğrenci), bir masa etrafında toplu olarak iletişim ve etkileşim içinde çalışabilir. Bu çalışma biçiminde herkes ortada duran bir işi, bir yazıyı da algılayabilir ve etkilerini, katkılarını, birbirlerinin tepkilerini tam olarak izleyebilir. İşyerlerindeki etkileşimli, açık toplantılar için uygun bir boyut olan bu sınır, gurup çalışmasının da sınırını belirler.
- 60-100 kişilik bir gurup ise kendi aralarında doğrudan bir etkileşimi kolayca kuramazlar. Ancak bu sayı, tek yönde algılamanın da optimum sınırındır. Örneğin, bir konferans salonu, bir sınav salonu boyutu için bu sınır belirleyicidir. Dersi anlatan kişi, veya konferansçının sesi, özel bir akustik önlem veya elektronik bir araç gerekmeksizin dinleyenlere ulaşır. Konuşan da ancak bu sayıdaki insana sözlü olarak ulaşabilir ve onlarla göz teması içinde tepkilerini kavrayabilir, denetleyebilir.
- Bu ölçekten sonra daha büyük guruplar için işler zorlaşıyor. Özel akustik önlemler, özel işaretler gerekli oluyor. Daha büyük ölçekler söz konusu olduğunda; örneğin, spor salonlarında, stadyumlarda sporcular algılanmak ve tanınmak için forma giyorlar ve formalarında numara taşıyorlar.
- 25-35 kişilik guruplar ise yukarıda sayılanların arasında bir ölçek olarak, standart derslik düzenine uygun bir sınır oluşturuyor. Bu ölçeği belirleyen etkileşim, algılama sınırlarına ek ola-

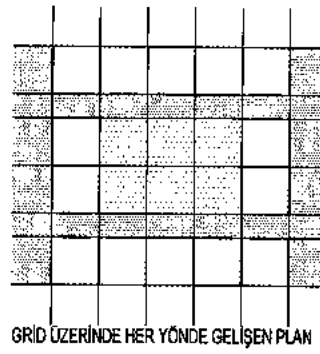
A. GİRİŞ <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: 10px auto;">GİRİŞ BÖLÜMÜ İÇ SOKAK 350 m²</div>	<div style="border: 1px solid black; width: 60px; height: 60px; display: inline-block; margin-right: 10px;"></div> GİRİŞ, DOLAŞIM VE EĞİTİME KATILAN HOLLER						
B. YÖNETİM BÖLÜMÜ <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: 10px auto;">TOPLAM 333 m²</div>	1. MÜDÜR ☐ ☐	2. MÜDÜR YRD. ☐ ☐ ☐	3. SEKRETERYA ☐ ☐ ☐ ☐	4. ARŞİV ☐	5. ÖĞRETMEN ☐ ☐ ☐ ☐	6. DANIŞMANLIK ☐ ☐	WC ☐
C. EĞİTİM BÖLÜMÜ <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: 10px auto;">TOPLAM 1193 m²</div>	1. DERSLİKLER ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐		2. LABORATUVAR ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐		3. SANAT DERSLİKLERİ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐		
D. SOSYAL TESİSLER <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: 10px auto;">TOPLAM 766 m²</div>	1. KÜTÜPHANE ☐ ☐	2. ÇOK AMAÇLI SALON ☐ ☐ ☐ ☐	3. KANTİN ☐ ☐	4. DEPO ☐ ☐	5. KULÜP ☐ ☐	6. SATIŞ ☐ ☐	
E. DESTEK BİRİMLER <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: 10px auto;">TOPLAM 120 m²</div>	☐						
F. YEMEKHANE <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: 10px auto;">TOPLAM 424 m²</div>	1. YEMEK SALONU ☐	2. WC ☐ ☐	3. MUTFAK ☐				
G. SPOR SALONU <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: 10px auto;">TOPLAM 622 m²</div>	1. SALON ☐	2. SEYİRCİ ☐	3. SOYUNMA, WC, DUŞ ☐ ☐		4. DEPO ☐ ☐		
H. DİĞER <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: 10px auto;">TOPLAM 120 m²</div>	1. ÖĞRENCİ WC ☐ ☐ ☐ ☐ ☐		2. REVİR ☐				

BİR İLKÖĞRETİM YAPI PROGRAMININ ALAN OLARAK ANALİZİ

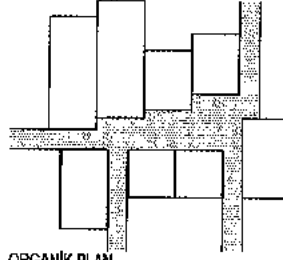
rak; eğitmenin belirli bir süre içinde, tek tek ilgilenebileceği öğrenci sayısını belirlemek açısından da önemlidir.

Dersliklerin birbirleriyle bir dolaşım sistemini de gözeterek ek-lemleme türleri ise bir kaç grupta toplanabilir:

- Kompakt bir grid altlığında yanyana gelerek her yönde gelişen plan.
- Organik biçimde serpiştirilmiş birimlerden oluşan plan.
- İki yöne hizmet eden bir koridor üzerinde çift taraflı dizilen derslik ve ortak kullanım alanlarından oluşan plan.
- Tek yöne hizmet eden bir koridor üzerinde bir yanda dizilen derslikler ve ortak kullanım alanlarından oluşan plan. Bu sistemde, koridorun-hollerin açık ve ışık alan tarafında aydınlık düzlemi tam olarak örtmeyen özel, ortak kullanım işlevleri yer alabilir.
- Büyük orta holler çevresinde, paralel düzende konumlanan birimlerden oluşan plan. Bu sistemde, alt grid ortogonal (dik açılı) olmayıp; asimetrik, açılı veya eğrisel olabilir. Bu farklılıklar, orta hollerde, standart dışı mekâna ve kullanımlara olanak tanıyor.
- İkili, dördü, altılı, sekizli guruplar halinde kümelenmiş derslik guruplarının oluşturduğu "küme" veya "pavyon" türü planlar. Bu sistemde, kümlenen yaş gurupları veya konu guruplarının birbiriyle işlevsel bağıntıları olması gerekir. Kümlenmenin bir sonucu da bu alt guruba servis veren öğretmen odası, özel derslik, tuvalet gibi bütünleyici işlevleri de kümelerin içermesi ve belirli mantıklarla bu gurupların tekrar edilebilmesidir.
- Çağdaş eğitim sisteminde, dolayısıyla okul yapılarında, özellikle de büyük sınıflarda giderek daha çok kullanılmaya başlanan bir sistem ise; gerçek yaşamımıza da giren "açık ofis" sisteminin bir simülasyonudur. Buna göre, öğrenciler, 5-10 kişilik guruplar oluşturacak biçimde, bôfücüler arasında, açık dersliklerde çalışırlar. Bu sistem, bizim projelendirdiğimiz okullarda, daha çok öğrenim merkezleri ve kitaplıklarda kullanıldı.

GRID ÜZERİNDE HER YÖNDE GELİŞEN PLAN

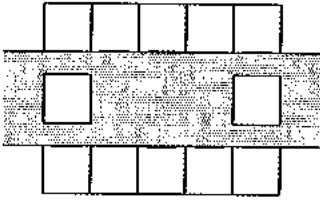
ORGANİK PLAN

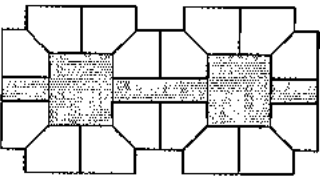
İKİ YÖNE HİZMET EDEN KORİDOR ÜZERİNDE DÜZENLEME

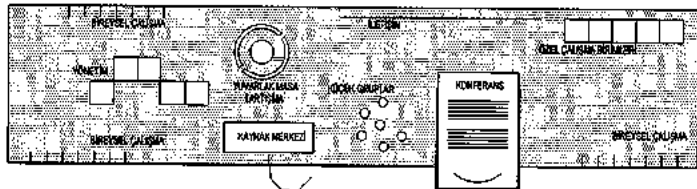
TEK TARAFTAKİ KORİDOR ÜZERİNDE DÜZENLEME

ORTA HOLLÜ PLAN DÜZENİ

DÖRTLÜ-SEKİZLİ GURUPLAR HALİNDE KÜMELENMİŞ DERSLİKLER VE DESTEK BİRİMLERİ

AÇIK PLAN DÜZENİNDE FARKLI KULLANIMLAR

FARKLI DERSLİK ANLAYIŞLARI VE DÜZENLEMELERİ

6. ALT BİRİMLER

Eğitim tesisinin verili programı, birbiriyle ilişkili yüzlerce mekan birimini içerecektir.

Bunlardan kimisi, birden çok başka birimle yakın ilişkilidir, doğrudan bağlantılı olmaları bile istenebilir.

Kimisi birbiriyle alabildiğine çelişkilidir. Yanyana gelmeleri bile istenmez.

Bazı özel kullanımların ise, aydınlanma, havalanma, güvenlik gibi nedenler ile çok özel konumları olmak zorundadır.

Alt birimlerin özellikleri incelenirken bu yakınlık ve ilişki veya uzaklık ve çatışmaların, özel konumların da değerlendirilmesi gerekir.

601. DERSLİKLER

Derslik, okulun ana birimi olarak, ciddi bir çalışma gerektirecektir.

Bu konudaki ilk tartışma, dersliğin kaç kişilik olacağı, öğrenci başına kaç metrekare alan düşüğü, böylece, dersliğin boyutlarının da ne olacağıdır.

Eğitimciler, bir derslikteki kabul edilebilir en yüksek öğrenci sayısının 36 olacağını; normal sayının 30 olabileceğini, ancak en iyisinin, derslik başına 24 öğrenci kabulü olduğunu belirtiyorlar. Şimdilik bizim (Milli Eğitim) standartlarımız, ülkemiz koşullarını da gözönünde bulundurarak, derslik başına optimum olarak 40 öğrenci öneriyor.

Gene, dünya standartları, öğrenci başına derslik alanının asgari düzeyde, bir öğrenciye 1.5 m², normalde 2 m², en iyi durumda ise 2.5 m² olduğunu söylüyor (Milli Eğitim standartlarımıza göre bu alan, 1.2 m²).

Böylece iyi bir derslik; 48-60-72 metrekareler düzeylerinde olabilir.

(7.2 x 7.2 = 51.84 m² veya 7.2 x 10.80 = 77.76 m² formüllerini buralarda hatırlamakta yarar var).

Dersliğin eğri bûğrû olmaması, olabildiğince düzgün bir dörtgen, hatta kare biçimli olması tercih ediliyor. Diktörtgen olma durumunda, uzun kenarın dış cephe olması, yeterli doğal aydınlanma açısından önemli.

Dersliğin hacimci da öğrenci başına düşen hava açısından önemli.

Çağdaş eğitim anlayışına göre, derslik içinde yaşama ve öğrenme biçimleri çok çeşitli olacaktır. Dolayısıyla dersliğin tercihi bir yönü yoktur. Yerleşim ve kullanım düzenleri çok çeşitli olabilmelidir. Bunun için öğrenci ve öğretmenlerin yaratıcılığına güvenmek ve hareketli, hafif mobilya kullanmak gerekiyor.

Dersliğin tüm iç duvarları bilgi alışverişi ve iletişim için kullanılacaktır.

Mobilya konusunda göreceğiz, daha önce de belirtilmişti, en az bir duvarın (olabilirse koridor duvarının) öğretmen, derslik ve-veya öğrenci dolaplarına ayrılması gerekiyor.

Burada, dersliklerin türlerinden biraz söz etmek gerekiyor:

Kimi derslikler belirli bir sınıfa, belirli bir öğrenci gurubuna aittir. Yani, örneğin 3A sınıfı, genelde bütün öğretim yılını o derslikte geçirir, sonra sınıfı geçince, ertesi yıl, kapısında 4A yazan başka bir sınıfa taşınır.

Kimi derslikler ise gezen öğrencilere aittir. Yani, öğrenciler, saat dokuz dersini Türkçe dersliğinde yapar, saat onda, toplanıp yandaki Matematik dersliğine taşınır.

Bu, o okulun eğitim anlayışına da bağlıdır ancak, genelde, küçük yaş guruplarının pek fazla ordan oraya taşınması istenmez. Onların dersliklerini daha çok benimsemeleri, daha az yer değiştirmeleri istenir. Ama bir fizik deneyi yapılacaksa veya dans edilecekse, yalnızca o "özel iş" için başka bir "özel" dersliğe gidebilirler. Yaş büyüdükçe, uzmanlık derslikleri daha çok sayıda ve farklı nitelikte özel derslik gerektirecektir.

Yukarıda sözü edilen iki türden, ilk tür için öğrenci dolaplarının derslik içinde, ikinci tür için ise derslik dışında, hol-koridorlarda olması gerektiği açık. Buna benzer başka sonuçları da olacaktır bu kullanım biçiminin.

Standart veya özel olsun, her derslikte alelade bir "kürsü" yerine bir öğretmen çalışma köşesi bulunması doğrudur.

Kürsü pedagoğlara göre; iletişim yerine, tek yönlü bir iletiyi zorunlu kılıyor ve hiyerarşik ve ezici. Çağdaş anlayış uyarınca, öğretmenin, zamanını o derslikteki bir çalışma köşesinde geçirmesi, bir anlamda, mekana, öğrenciye, yani genelde duruma sahip çıkması istenir. Çağdaş anlayışta, öğretmen köşesi, yükseltmiş ezici konumunu terk etmiş, öğrenci ile birlikte ele alınır olmuştur.

Özel dersliklerde, sözelimi bir müzik-dans dersliğinde öğretmenin durumu, çevresi, köşesi daha keyifli olsa gerek. Çünkü, köşesini kendi gerçek kimliği ile özelleştirebilecek, daha yoğun biçimde donatabilecek, kullanabilecektir.

Daha da önemlisi, laboratuvar gibi özel dersliklerde, öğretmen, zaman zaman tehlikeli de olabilecek malzeme ve araç gerece sahip çıkacak, deneyleri filan hazırlayacak, kısaca kendine ait bu yerde yaşayacaktır. Bunları özel bölümlerde biraz daha ayrıntılı olarak göreceğiz.

Dersliklerde, doğrama yapısı, doğal aydınlatma ve havalanma için özellikle incelenmelidir. Doğrama alanı, derslik taban alanının belirli bir oranı (en az %18) kadar yapılarak yeterli doğal aydınlatma sağlanmak zorunda.

Aynı doğramanın, her saat başında, on dakikalık "teneffüs"te tüm dersliğin yaklaşık 150 m³lük havasının değişip tazelenebilmesi için akıllıca açılımları olmalıdır.

Açılmış doğrama kanatlarının ve keskin köşeli ısıtıcı radyatörlerin, koştururan çocukların çarpmayacağı biçimde düzenlenmesi gerekir (bakınız:ergonomi!).

Bazı dersliklerde, özellikle küçük yaş guruplarının dersliklerinde, içeride bir musluk-eviye isteniyor. Bunun bir çok nedeni var. Tabi musluğun kontrolü öğretmen tarafından yapılabilmesi. Olabilirse, musluk ve eviye zaman zaman kapanabilir bir dolap içine (bunun için bir sürme kapak uygun olabilir) alınmalıdır. Musluk çevresinin ıslanıp bozulmayacak bir malzemeden olması, örneğin, yakınında zeminin seramik veya PVC olması istenir.

Genelde, küçük çocukların yere oturmaya bayıldıklarını biliyoruz. Bu nedenle küçük sınıf dersliklerinin döşemeleri, sıcak bir malzeme ile kaplı olmalı. Halı, hijyenik nedenler (yeterince steril olamama, allerji yapabilme) ile denetimsiz bölgelerde pek tutulan bir malzeme değil. Ama anaokulu gibi "dış" ayakkabı ile girilmeyen yerlerde kullanılıyor. Anaokullarında, döşemeden ısıtma, kullanıcıların "yere yakınlığı" nedeniyle doğru oluyor.

Derslikler için tüm döşeme malzemeleri uzun uzun irdelendiğinde, PVC birinciliği elde ediyor. Doğal veya yapay ahşap da düşünülebilir.

Dersliklerde, bütçe izin veriyorsa kesinlikle asma tavan yapılmalıdır; sökülebilir-akustik-yanmaz-taşyünü-modüler asma tavan en iyisi.

Asma tavan kablolamayı gizleyecek, modüler sistemi ile aydınlatma armatürlerinin düzenli ve hemyüz biçimde yerleştirilmesini sağlayacaktır.

Aydınlatma armatürlerinin "günüşiği" tipi, reflektörlü ve "diffuser"li olmasını elektrik mühendisimizden istemeliyiz.

Duvarların, bütçe elverdiğince nitelikli ve ses emici panolarla donatılması iyi olur. Doğal bileşimli (genellikle mantar-reçine'den yapılan "pin-board" veya "bulletin-board" diye adlandırılan) panolar her türlü yapıt ve enformasyonun kolaylıkla asılmasını sağlayabilir.

Daha ucuz ama iyi olmayan bir çözüm, sunta veya polistiren köpük üzerine gerilen bez ile elde edilir. Bu bile duvarlara seloteyp, çivi veya raptiye ile bir şeyler asılmasından iyidir.

Sürgülü yeşil-beyaz "karatahta"lar artık her yerde kullanılıyor.

Okulumuzu daha zengin düşünürsek, tavandan inen bir projeksiyon perdesi ilginç olur.

Bu durumda, projeksiyon aracı için, tavanda bir enerji ve data çıkışı gerekir.

Televizyon ekranlarının da, çocukların hızlı trafik kotunun üzerinde, olabilirse, duvarda veya tavanda bir konsolda bulunması gerekir.

Bu tür araç gereç, en azından Özel Dersliklerde yerelmalıdır.

Zaman zaman, değerli araç gerecin, derslikteki özel bir öğretmen dolabında kilitli tutulması gerekli olabiliyor.

Her derslikte artık, en az öğretmen köşesinde bir bilgisayar olması önemli.

Gene okulumuzu daha zengin düşünürsek, daha çok bilgisayar için, duvarlarda, masa kotunda dolaşan bir kablo kanalı (data ve enerji) gezdirebiliriz.

Bu bile belki yakında gereksiz kalacak, çünkü, okullarımızda kablolu bilgisayar kullanımı gerçekleşecek.

Derslik kapıları, dışa açılacak ancak açıldıklarında, dışarıda, koridorda (belki de koşmakta olan) bir çocuğa çarpmayacak. Yani kapılar olabilirse 180 derece açılacaklar, olamazsa kapılar niş içinde yer alacaklar.

Akustik önlemlerin en önemlisi olan darbe emici malzemenin döşeme şapı altına serilmesi, derslik arası duvarların ses yalıtımı, dış cephenin ısı yalıtımı şiddetle tavsiye ettiğimiz teknik ayrıntılar.

Tüm dersliklerde (ve elbette tüm okulda) kullanılan malzemelerin yanmaz, yangın geciktirici ve kimyasal açıdan zararsız olması gerektiğini hatırlatmaya gerek yok.

İlk sınıf dersliklerinin kesinlikle zemin katta, bahçe kotunda olması istenir. Bu hem güvenlik, hem oryantasyon, hem de doğa ile yakın ilişki kurulabilmesi içindir.

Biz, bir çok projemizde, ilk sınıf dersliklerinin önünde dersliğin yarı boyutunda cam seralar oluşturduk. Bu seralar hem eğitim (hayvan-bitki yetiştirme deneyleri gibi) hem kötü hava teneffüshanesi amaçlı olarak kullanılıyor hem de derslik için hava-ışık denetimini kolaylaştırıyor.

602. ÖZEL DERSLİKLER

Standart derslikler yanısıra okulumuzda bir çok özel derslik de bulunacaktır.

Bunlar; küçük seminer dersliği, büyük konferans veya gurup dersliği, laboratuvar, plastik sanat dersliği, atölye (işlik), müzik dersliği, dans odası... ve benzeri biçimde çeşitlenip gidebilir.

Her biri için ayrı bilgi gereken bu derslikleri doğru düzgün projelendirebilmek için, ilgili gurup öğretmenleri ve donanım uzmanlarıyla çalışılmalıdır. Bir kitap sınırları içinde tüm bu teknik bilginin verilmesi neredeyse olanaksızdır.

Zaten artık bu konularda uzmanlık hizmet ve ürün sağlayıcı firmalar var.

Gelişen teknoloji ve anlayışlarla kimi standartlar zaten değişmekte veya yeni talepler oluşmakta. Nitekim, son tasarladığımız okulda, bizden bir "planetaryum" istendiğinde, biz de internet aracılığıyla ilişkiler kurarak uluslararası yardım aldık, bu arada örneğin bir "star projector"un (yıldız projektörü) ne olduğunu, nasıl çalıştığını öğrendik.

Özel derslikler özeldir çünkü; bir özel dersliğin bir çok bileşeni özeldir. İrdelenmesi gereken özelliklerin bir bölümünü sıralayalım:

- Konum,
- İlişkiler,
- Guruplama,
- Boyutlar,
- Döşeme kaplaması,
- Tavan kaplaması,
- Duvar kaplaması,
- Aydınlatma,
- Havalandırma,
- Güvenlik,
- Tesisat,
- Yalıtım,
- Donanım,
- Mobilya.

Ayrıca özel dersliklerin; öğrenci tarafından kullanım biçimi, öğretmenin orada bulunma biçimi farklıdır. O kadar ki, bir laboratuvar, bir sanat atölyesi öğretmenin özel çalışma-araştırma mekanı gibi sürekli yaşmalı; meraklı öğrenci öğretmenini, orada istediği zaman ziyaret edebilmeli, sorgulayabilmeli, izleyebilmelidir.

Burada, bazı özel dersliklerden örnekler vererek konuya nasıl yaklaşılması gerektiğini ortaya koyacağız.

ÖZEL DERSLİKLERİN ÖZEL BÖLÜMLERDE TOPLANMASI

Bizim okullarımızda, sanat konusu, bir adet resim atölyesi, bir adet "işlik", bir adet seramik atölyesi ve bir adet müzik-dans-bale odasına indirgenemeyecek kadar ciddiye alınmıştır.

Bu konuda oldukça "ileri" de gidip, mevcut eğitim sistemimizi sorguladığımız da söylenebilir.

Bilindiği gibi, Lise aşamasının bir yerlerinde, öğrencilerimiz dal seçiyor ve ileride yaşamlarının çizgisini belirleyecek biçimde, geri dönüşü zor bir biçimde bir tür uzmanlaşıyor. Bu seçimin öğrenci için çok erken olduğu ve ileride dramatik sonuçlar yaratacağı biliniyor. Ancak bu konuyu tartışmak için doğru bir yer değil bu kitap. Gene de bir mimar bu konuda ne yapabilir bir bakalım.

Sözü edilen dal ayrımı şöyle üç bölümden (şimdilik) oluşuyor:

T. yani Türkçe, S. yani Sosyal ve M. yani Matematik...

Biz bunu çeşitlendirebilmek olası mı diye düşündük. Elbette bunu, eğitimcilerle de tartışarak yaptık.

Sonuçta, bir Sanat (SA. diyelim), bir Bilim-Teknoloji (BT. diyelim), bir Yabancı Dil (YD. diyelim), bir de Spor (SP. diyelim) önerilerini geliştirdik...

Böylece okullarımızdaki bu konulardaki altyapıyı, üstyapıyı, donanımı, eğitici ve personeli, olabildiğince guruplayarak bir araya topladık. Kim bilir belki bir gün eğitim sistemimiz de bu yönde bir açılım sağlar ve bu bölümler (ve belki başkaları da) bağımsız birer dal olarak öğrenciler tarafından seçilebilir.

LABORATUVARLAR

Büyük bir okulda, yukarıdaki ilke doğrultusunda guruplanacak laboratuvarlar ile sağlam bir bilim ve teknoloji merkezi-bölümü elde edilebilir.

Laboratuvarlar, hem çok öğretici, hem eğlenceli, hem pahalı, hem de tehlikeli yerler.

Okulun kolay denetlenebilir bir yerinde, mümkünse, birbirleriyle yakın ilişki içinde yer almalıdırlar. İçlerinde veya çok yakınlarında, mekan ile doğrudan göz ilişkisi içinde, öğretmen çalışma ve hazırlık odası bulunmalıdır. Yeterli ders araç ve gereci ve malzeme deposu bulunmalıdır. Bazı malzeme ve aracın kilit altında olacağı unutulmamalıdır.

Şimdilik okullarımızda; fen, fizik, kimya, biyoloji, teknoloji, bilgisayar laboratuvarları bulunuyor...ileride başkaları da istenebilir.

Konusuna göre, bir laboratuvarda; elektrik, kreyn (vinç), su, ocak, buzdolabı, doğalgaz, fırın benzeri bir altyapı (standart derslikte saydığımız tüm diğer şeylere ek olarak) bulunuyor.

İyi bir tesisat birliği için, (örneğin gazın okulun içinde fazla dolaştırılmaması) laboratuvarların gruplar biçiminde ele alınması doğru oluyor.

Laboratuvarlarda, elbette iyi bir doğal havalandırma yanısıra çok sağlam bir yapay havalandırma (özellikle kimya için), hatta soğutma (bilgisayar için) gerekli olabiliyor. Gene kimya laboratuvarlarında, örneğin bir asit kazası tehlikesi için ani-şok duş tesisi da bir köşede bulunmalı.

Laboratuvarların mobilyaları da çok özel ve artık yerli piyasada da bu türden özel donanımlar bulunabiliyor.

Aşağıdaki özel derslik irdelene listesi (check-list) her laboratuvar için ayrı ayrı çalışılmalıdır.

- Boyutlar: İçerdiği iri mobilya ve sürekli dolaşım nedeniyle standart dersliğin en az birbuçuk katı, ayrıca öğretmen çalışma ve hazırlık odası eklenecek. Tavan, standart'tan biraz daha yüksek istenebilir (tesisat, projeksiyon, kreyn...için)
- Döşeme kaplaması: Fiziksel ve kimyasal etkilere dayanır, kaymaz.
- Tavan kaplaması: Kesinlikle yanmaz.
- Duvar kaplaması: Kimyasal etkilere dayanıklı.
- Aydınlatma: Doğal aydınlatma için tepe ışıklıkları ilginç, ancak mekan tümüyle karartılabilmeli; yapay aydınlatma standart derslikten daha güçlü, ancak (dimmer'li) kısılabilir.

- Havalandırma: Hem doğal hem yapay havalandırma, bazen klima.
- Güvenlik: Olabilirse çift kapı, şok-duş, kaymazlık.
- Tesisat: Temiz su, pis su, doğalgaz veya likitgaz, havalandırma, özel elektrik, projeksiyon, data.
- Yalıtımı: Daha yüksek ses ve ısı yalıtımı.
- Donanım: Uzmanlarla görüşülmeli.
- Mobilya: Tümüyle özel, dayanıklı, içinde denetimli tesisat içeren gurup çalışmasına uygun, etrafında dolaşılabilir adalar veya bantlar biçiminde. Ayrıca sayısız kilitli, açık, camlı vb. dolap. Dolaplar devrilmez olmalı.

Bilgisayar laboratuvarları ayrı bir konu olarak ele alınmaya değer. En azından, yerleşim düzeni farklıdır.

Öğrenciler, genelde, dersliğin duvarları boyunca sıralanmış tezgahlar üzerindeki bilgisayarlarda ve sırtları ortaya dönük olarak çalışırlar. Öğretmen ortadaki konumundan tüm ekranlarda olan biteni algılayabilir.

Bilgisayar masaları için başka düzenleme biçimleri de düşünülebilir. Örneğin, diğer laboratuvarlardaki gibi, ortada 4-6 kişilik gruplaşmalar yapılabilir.

Bu düzende, data ve enerjinin döşemeden geleceği unutulmamalıdır.

Duvardaki enerji ve data kabloları yanısıra, yükseltilmiş döşeme düşünülebilir. Döşeme kaplaması, herhalde antistatik olacaktır. Aydınlatma denetimli ve "endirekt" olmalıdır. Ama daha önce belirtildiği gibi burası yalnızca bir tür bilgisayar teknolojisi laboratuvarıdır ve esas amaç bir gün, bilgisayarın tüm okul düzeninde kullanımının sağlanmasıdır.

SANAT DERSLİKLERİ

İlköğretim okulları ve liselerde, sanat dersleri, sahne-görüntü sanatları ve plastik sanatlar diye iki grupta toplanabilir.

- Sahne-görüntü sanatları; müzik, dans, bale, dramayı,
- Plastik sanatlar ise; resim, heykel, seramik, fotoğraf-video, dijital sanatları içerir.

Burada sayılan her konuda ayrı ayrı atölyeler oluşturmak her okulun altından kalkabileceği bir yatırım değil elbette. Zaten böyle bir yatırım çok da doğru değil. Ama, sanat gurubunun mekanlarını, bir gün bu biçimde örgütlenebilecek biçimde düzenlemek olası. Gene esas ilke esneklik ve çok amaçlı kullanım olmalı. Sayıları az da olsa, plastik sanat dersliklerinin bir ortak holü olsa, bu hol öğrencilerin dolaşım alanlarının üzerine, örneğin bir kantine açılrsa, yapılan işlerin sergilenebileceği bir açık sanat avlusu olsa...

Gene aynı biçimde, sahne sanatları derslikleri, okulun çok amaçlı salon veya oditoryumu ile ilintili olsa, danslar, şarkılar, atölyelerde üretilen dekorlar sahneye kolayca taşınrsa...

İyi olmaz mı?

Böylece oluşacak bölgeye, okulun sanat merkezi diyoruz. Şimdi sanat derslikleriyle ilgili özel bilgilere bir göz atalım.

PLASTİK SANATLAR DERSLİKLERİNİN ÖZELLİKLERİ

- Boyutlar: Sürekli dolaşım ve gurup çalışmaları nedeniyle standart dersliğin biraz büyüğü, ayrıca öğretmen çalışma ve hazırlık odası eklenecek. Tavan, standart'tan biraz daha yüksek istenebilir (aydınlatma, tesisat, projeksiyon, kreyn... için), doğal ışığı bolca alan tepe ışıklıkları iyi olur. Hatta mekan içinde farklı algılama açıları oluşturacak ve işlerin de stoklanmasına yarayacak bir asma kat iyi bir atölye için çok anlamlı bir katkı olabilir.
- Döşeme kaplaması: Fiziksel ve kimyasal etkilere dayanır, kaymaz, leke tutmaz malzeme veya gerekirse her yıl yeniden boyanabilir epoksi.
- Tavan kaplaması: Asma tavan olmayabilir. Bir okula, yüksek tavanların içindeki bir konstrüksiyona öğrenci işlerinin istiflendiğini, asıldığını görmüştük. Çok yoğun ve uyarıcı bir görüntü oluşturuyordu.
- Duvar kaplaması: Sökülebilir panolar. Üzerlerine her gün yeni işler asılacak, takılacak, sökülecek.
- Aydınlatma: Doğal aydınlatma için tepe ışıklıkları ilginç, ancak bazı atölyeler tümüyle karartılabilir; yapay aydınlatma standart derslikten daha güçlü olmalı, yönlü spotlar kullanılabilir.
- Havalandırma: Hem doğal hem yapay havalandırma (özellikle, seramik fırını olan bir atölyede baca olabileceği, giren çıkan malzemenin ağırlığı ve kirliliği anımsanmalı), bazen klima istenebiliyor.
- Güvenlik: Olabilirse çift kapı, kaymazlık.
- Tesisat: Temiz su, pis su, havalandırma, özel elektrik, projeksiyon, data.
- Yalıtımı: Standart kadar, ancak özel görüntü çıkaran araçlar varsa çok iyi bir ses yalıtımı gerekli olabilir.
- Donanım: Çok sayıda tezgah ve eviye, orta alan boş olmalı, seramik için fırın ve kurutma dolapları.
- Mobilya: Sayısız kilitli, açık, camlı vb. dolap, raflar, hareketli panolar, hareketli sandalye ve sehpalar.

SAHNE-GÖRÜNTÜ SANATLARI DERSLİKLERİNİN ÖZELLİKLERİ

- Boyutlar: Sürekli hareket, gurup çalışmaları (örneğin dans) nedeniyle standart dersliğin yaklaşık iki katı, içinde ayrıca öğretmen odasına pek gerek yok. Tavan, standart'tan biraz daha yüksek istenebilir (aydınlatma, tesisat, projeksiyon, kreyn ... için), doğal ışığı bolca alan tepe ışıklıkları iyi olur.

Akustik niteliğin, mekanın en-boy-yükseklik oranlarıyla ilgili olduğu unutulmamalı.

- Döşeme kaplaması: dans için en iyisi ahşap parke. Bu malzeme müzik için de kabul edilebilir; müzik için ayrıca halı da olabilir. Müzik safonlarında, kademeli istenebiliyor. Drama salonu (varsa) sahne simülasyonu için hareketli bir podyum istenebilir.
- Tavan kaplaması: Akustik tavanlar ve panolar ile yönlü ve "dimmer"li (kısılabılır) spot olanakları.
- Duvar kaplaması: Akustik panolar, dans için en az bir duvar ayna olacaktır (kırılmaz ayna). Dans bale salonunda, barlar (yay tutunma çubukları) gereklidir.
- Aydınlatma: Aydınlatma standart derslikten daha güçlü, yönlü spotlar olabilir, tümüyle karartılabilmeli.
- Havalandırma: Hem doğal hem yapay havalandırma bazen klima istenebilir.
- Güvenlik: Olabilirse çift kapı, kaymazlık.
- Tesisat: Havalandırma, özel elektrik, projeksiyon, ses ve müzik tesisatı, içeriden denetimli.
- Yalıtım: Çok özel ses yalıtımı ve akustik denetim gereklidir.
- Donanım: Müzik için alet dolapları, özel ses ve ışık donanımı. Ayrıntılar uzmanlarla görüşülmeli.
- Mobilya: Özel olacaktır; uzmanlarla görüşülmeli.

Bazı okullarda, gurup müzik çalışmaları yanısıra; özel, tekil enstrümanlarla çalışma yapabilmek için küçük ve çok iyi yalıtılmış odacıklar da olabiliyor.

Müzik dersliklerinin, dışarıya göre de iyi yalıtılması, sessiz olması gereken alanlardan biraz uzakta konumlanması doğru olur.

Ayrıca, televizyon, video çekim olanakları, fotoğraf dersi yapılan atölyeleri ve karanlık odaları olan okullar da var.

Genel olarak, sahne görüntü sanatları bölümünün de, uygulamanın yapılacağı salon ve sahne ile yakın ilişki içinde olması isteniyor.

DİĞER ÖZEL DERSLİKLER

Bazı okullarda, özel coğrafya dersliği, yabancı dil dersliği (laboratuvarı), standart dersliğin yarısı kadar boyutlarda seminer derslikleri, iki katı kadar boyutlarda konferans veya sınav (kademeli-kademesiz) salonları gibi daha bir çok özel eğitim mekanı olabiliyor.

Bunların özel çözümlerini, isteyenlerin talepleri ve mimarın yaratıcılığı doğrultusunda okuyucuya bırakıyoruz.

Ama bunlardan kimilerinin, çok amaçlı ve yoğun kullanılmasına dikkat etmek gerekiyor. Örneğin, sabit kademeli bir konferans amfisi televizyon, film izlemek veya sınav yapmak için kullanılabilir ama, orada yönsüz bir toplantı yapılamaz, dans edilemez...

Böyle bir talebin de çözümü var, düşünürseniz bulacaksınız!

603. ÖĞRENCİ DOLAPLARI

Okulu, öğrencinin evinde geçirdiği zamanın fazlasını geçirdiği bir yer.

Bizim okullarımız, yoğun yaşayan mekanlar olacak. Öğrencilerimizin özel yaşamlarının bir bölümünü, okula taşımalarından korkmuyoruz. Tersine teşvik ediyoruz. Demek ki onlara "özel" dolaplar vermeliyiz. Hatta bu özel dolaplarını da biraz özelleştirmelerine karşı çıkmamalıyız (bu biraz da pedagogların işi).

Öğrencilerin, sırtlarında okula/okuldan taşıdıkları günlük yük düşünülünce, dolapların önemi de artıyor. Bu kadar şeyi evden okula, okuldan eve olduğu kadar, okulun içinde de göçebeler gibi taşımaktan nefret edebilirler.

Her neyse, bir öğrencinin asgari ıvr-zıvrı, plan düzleminde yaklaşık 0,2 m² tutuyor. Başka bir deyişle, 1200 öğrencili bir okulda 240 m² bir özel öğrenci dolabı ihtiyacı var. Dolapların önündeki dolaşım alanı ile bu rakam en az iki katına çıkıyor. Demek ki bu alan çok iyi organize edilmeli. Dolapların belirli alanlara yoğunlaştırılması pek istenmiyor. Okul içinde, ayrı bir "dolaphane" üretmenin saçmalığını ve elbette zararlarını da tartışmaya bile gerek yok. Dolaplar okulun doğru yerlerinde esas yaşamı pek engellemeden konumlandırılmalı.

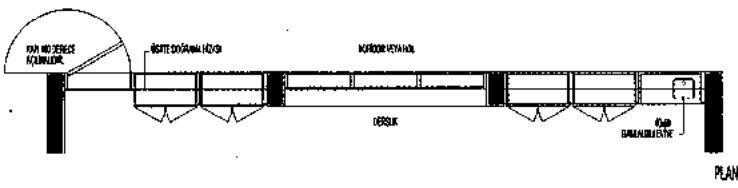
Bunun bazı çözümleri var. Örneğin, yukarıda belirtildiği gibi dersliklerin bir duvarını (iç-koridor tarafı) inşa etmeyip, bunu dolaplarla oluşturmak. İsteğe göre, bu dolaplar derslik içinden (tercihen ilköğretimde) veya derslik dışından (tercihen lisede) kullanılabilir. Dolaplar çift yüzlü de olabilir. Tek yüzlü dolapların arka yüzlerinin pano olarak kullanılması doğru olur.

Ana sınıflarındaki dolap yapısı, ilköğretimdeki dolap yapısı ve lisedeki dolap yapıları birbirinden farklıdır. Daha küçük sınıflarda dolaplar, kapaksız raf veya gözlerden oluşuyor. Öğrenci sıralarında çanta yeri pek istenmiyor.

Dolaplar düzenlenirken önlerindeki dolaşım alanı dikkate alınmalıdır.

Dolap kilitleri önemli bir konu. En iyi çözüm, yalnızca öğrenci ve yönetimin bildiği bir şifre ile açılacak şifreli kilitler. Kilitler yönetime ait ve standart olmalı.

Sanat derslikleri, laboratuvarlar, spor soyunma alanları, ana okulu girişleri gibi özel yerlerdeki dolap yapıları hep farklı ve ayrı ayrı çalışılmayı tasarlanmayı hak ediyorlar.

PLAN

604. OKUL GİRİŞLERİ, ORTAK DOLAŞIM ALANLARI, HOL, KORİDOR VE MERDİVENLER GİRİŞLER

Okul giriş sayısı, yapı büyüdükçe artıyor.

Giriş sayısı arttıkça, koridorları kısaltma olanağı da doğuyor.

Değişik yaş grupları için farklı girişler düşünülebilir. Bu tümüyle mimari düzen ile ilgili bir şey. Ancak özelden not edilmesi gereken bir kaç konu var.

Giriş mekanının ilk algılamada bir prestij, imaj aracı olduğunu düşünen bazı okullar buralara çok yükleniyor, buraları kutsal, dokunulmaz vitrinler gibi düzenliyor. Girişlerin biraz daha sakin olması, kalabalık, iri mekanlar olmaması önerilir.

Girişin, okul dışından gelenleri de etrafta fazla dolanmadan yönlendirebilecek biçimde "enformasyon" ile donatılması gerekir.

Girişler genellikle ezici ve hiyerarşik olmamalı. Sabah, okula girilen andaki psikolojyi (sınav var, hastayım, canım istemiyor, ödevimi yapmadım, dün kavga etmişim, hava soğuk, karanlık, kapıdaki görevli niye somurtuyor, aman kimya'cı beni görmesin, evimi şimdiden özledim...) düşünün ve buna bir çare bulun. İyi, yumuşak, kavrayıcı bir otel veya işmerkezi türü "resepsiyon" güzel ve rahatlatıcı bir çözüm olabilir mi?

DOLAŞIM ALANLARI

Esas ilkemiz şu:

Bir eğitim tesisinde inşa edilen her metrekare eğitim amaçlı kullanılmadır.

Onun için bizim okullarımızda, loş, uzun, taş koridorlar yok. Aydınlık, sessiz, yumuşak, kullanışlı, donanımlı keyifli holler var.

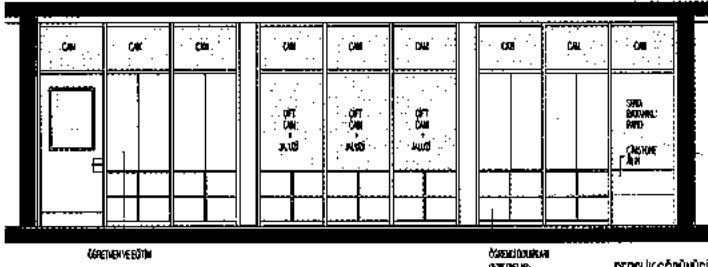
Bildiğimiz gibi, mekanlar insan davranışlarını koşullandırıyor, biçimlendiriyor.

Koridor yalnızca bir yerden bir yere acele ile gitmeye yarayan dar, soğuk, karanlık bir kanal ise, öğrenci açısından orada itişip kakışmak, koşturmak, enerji boşaltmak, kendini göstermek önemli oluyor. Bizim koridorlarımız özel yerler, gidilen yerler olmalı, sosyalleşilen yerler...

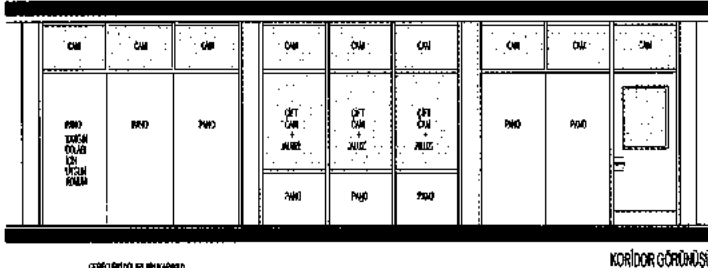
Koridorların uzun sıkışık kanallar olmaması için okul küçük de olsa çok girişli olmalı. Koridorlar, güvenlik nedeniyle çıkmaz sokaklar olarak bitirilmemeli.

Koridor yapmak zorunda isek hiç olmazsa yer yer kanalın ritmini girinti-çıkıntılar ile mini-amfiler ile, dışarıya, doğaya, çevreye bakma köşeleri, su içme köşeleri ile kırabilmeliyiz.

Su içme, çocukların vazgeçilmez taleplerinden olduğuna göre; ya tüm okul musluklarında akan suyu arıtacağız, ya da yer yer uygar su çeşmeleri oluşturacağız. Çeşme veya "sebil"lerin korunaklı yerlerde olmasında, çevrelerinin ve döşemede bir bölgenin doğal taş veya seramik olmasında elbette yarar var.

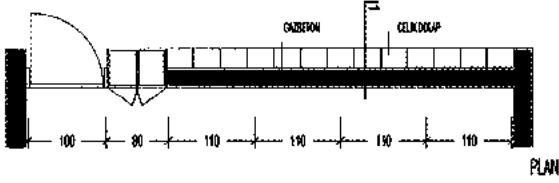
DEŞİK GÖRÜNÜŞÜ

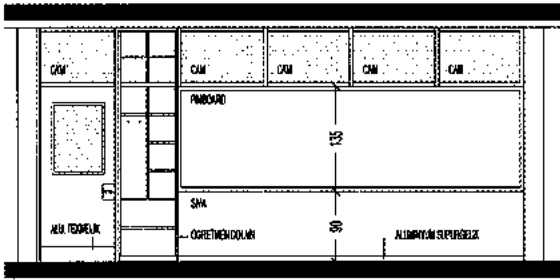
KORİDOR GÖRÜNÜŞÜ

İLKÖĞRETİM OKULU DOLAP SİSTEMİ

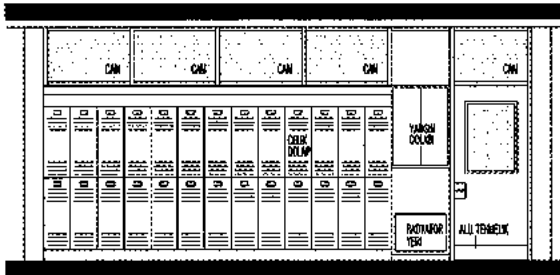
DEĞİŞİK KULLANIMLAR İÇİN DOLAP-DUVAR SİSTEMLERİ

PLAN

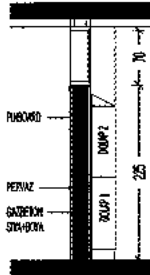

İÇ GÖRÜNÜŞÜ

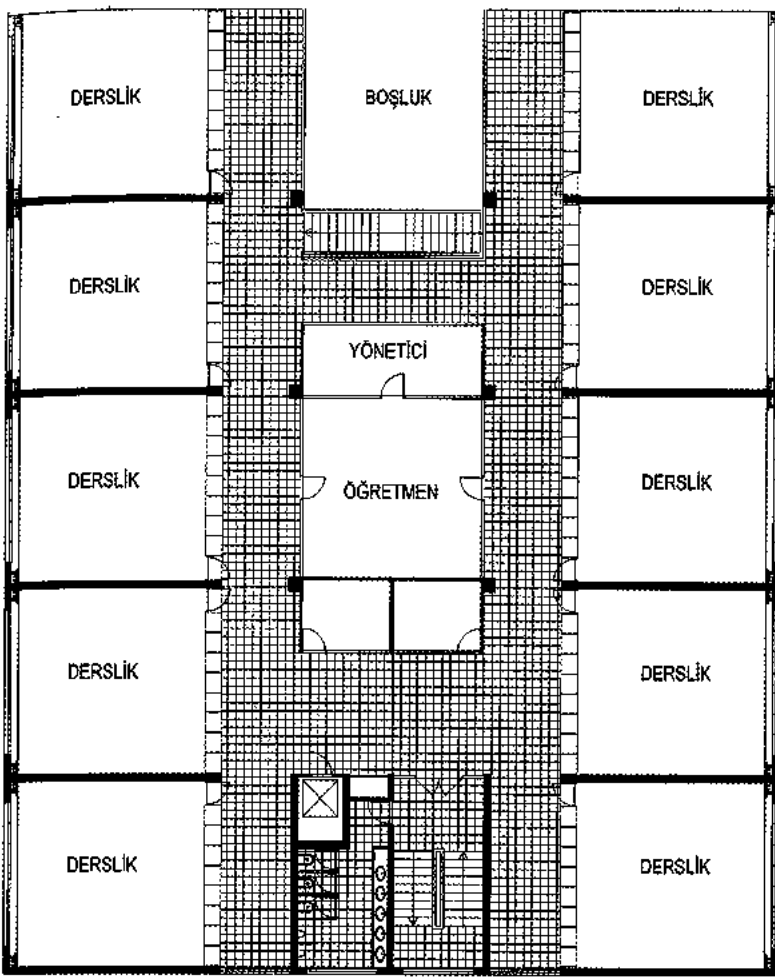

ORTAOKUL VEYA LİSE SINIFLARI DOLAP SİSTEMİ

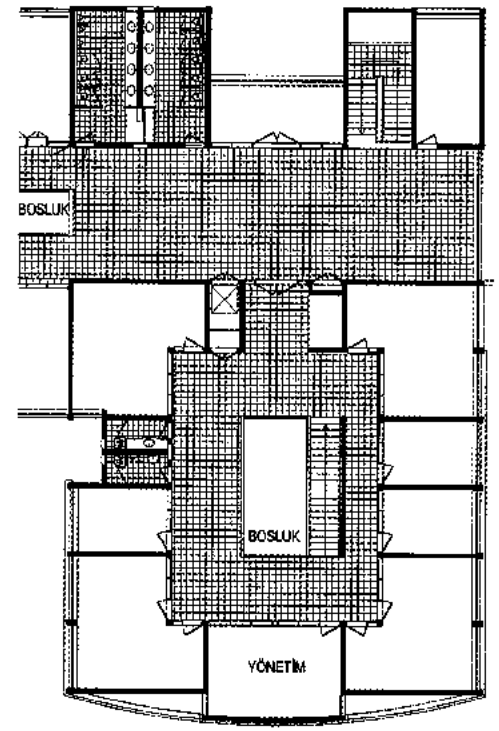
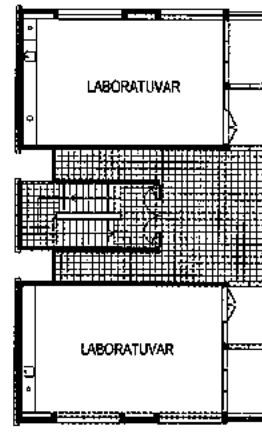
DİŞ GÖRÜNÜŞÜ

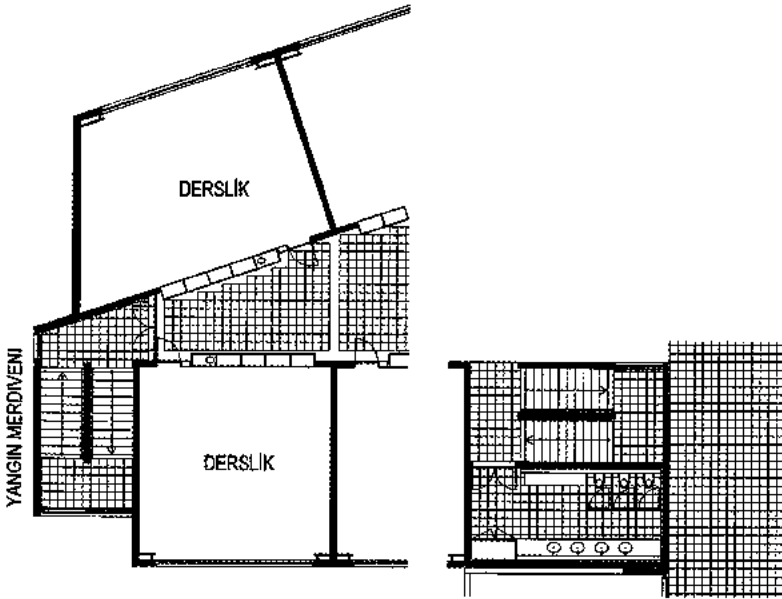
KESİT

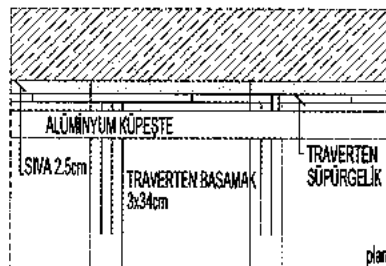
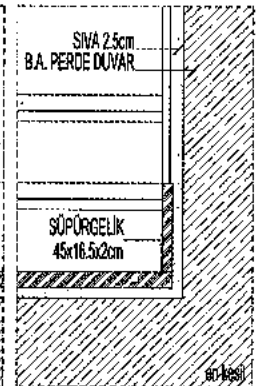
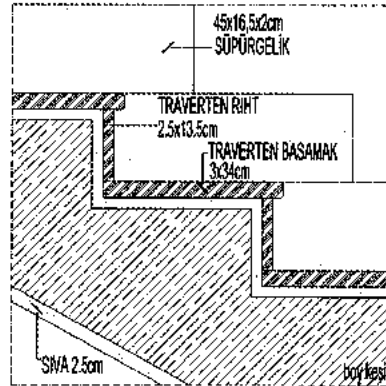
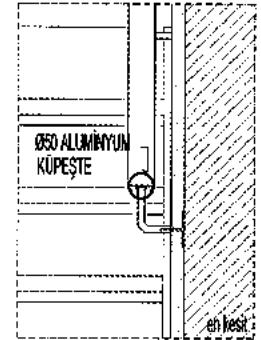
MERDİVEN-TUVALET İLİŞKİLERİ

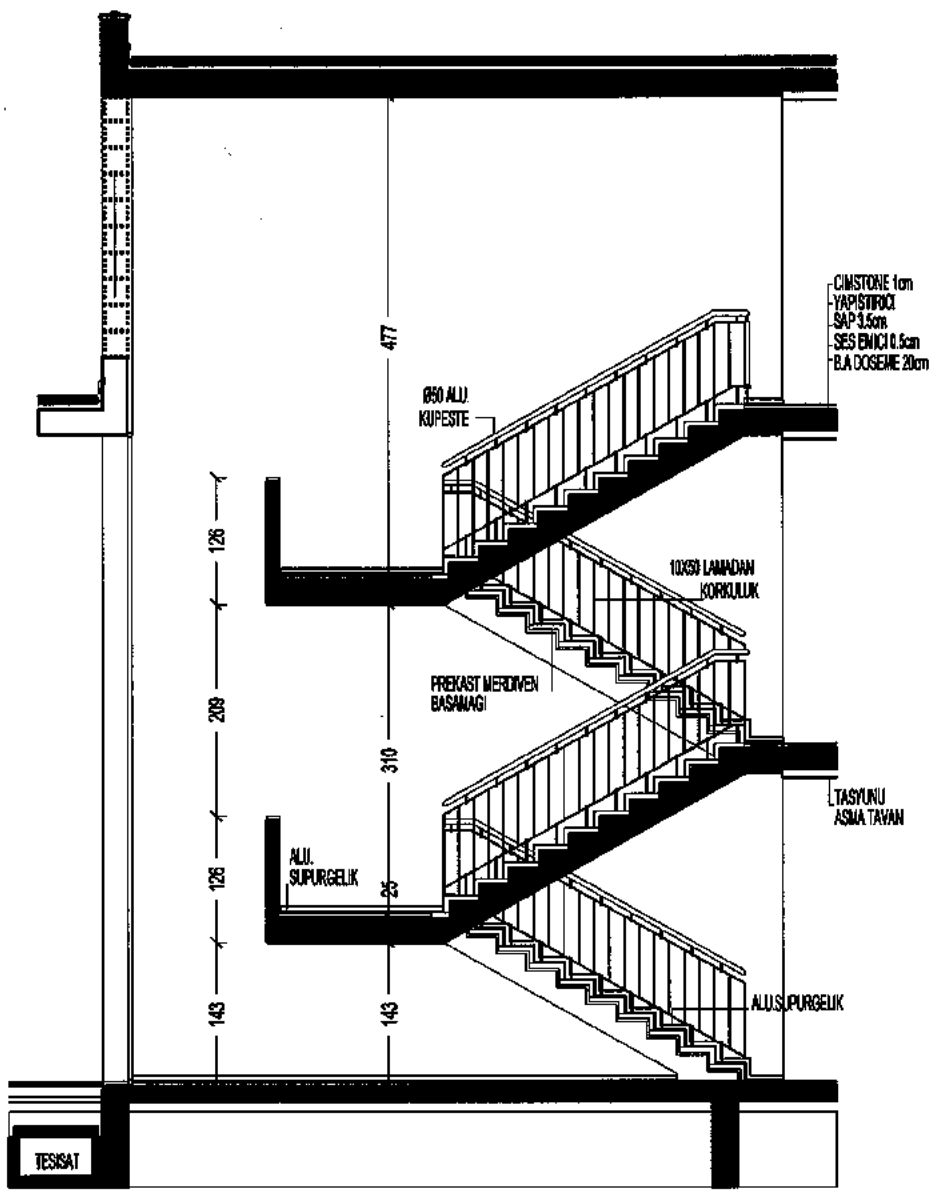
MERDİVEN-KORİDOR İLİŞKİLERİ

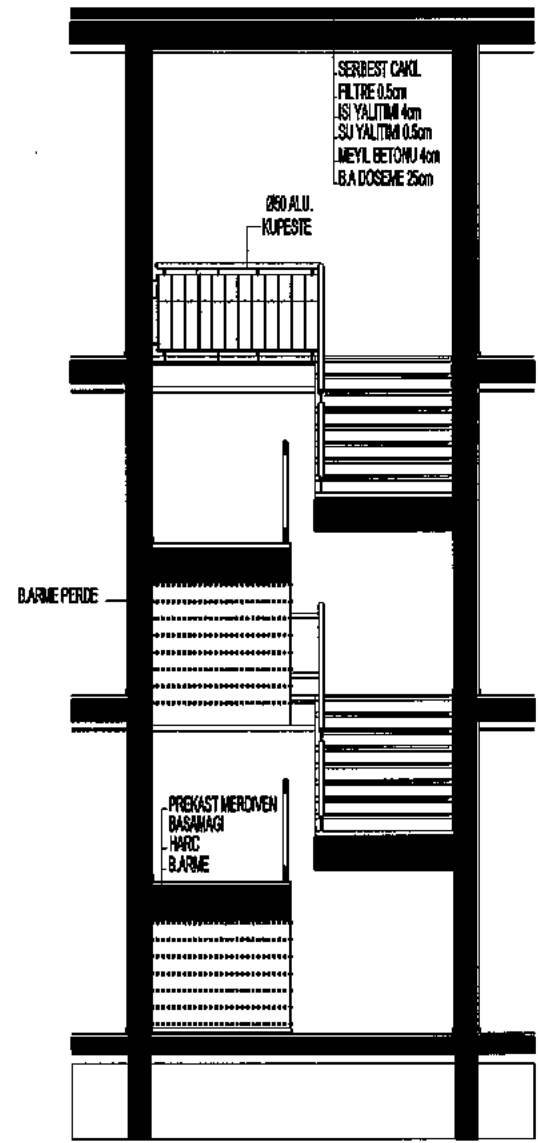
MERDİVEN-TUVALET-HOL-KORİDOR İLİŞKİLERİ

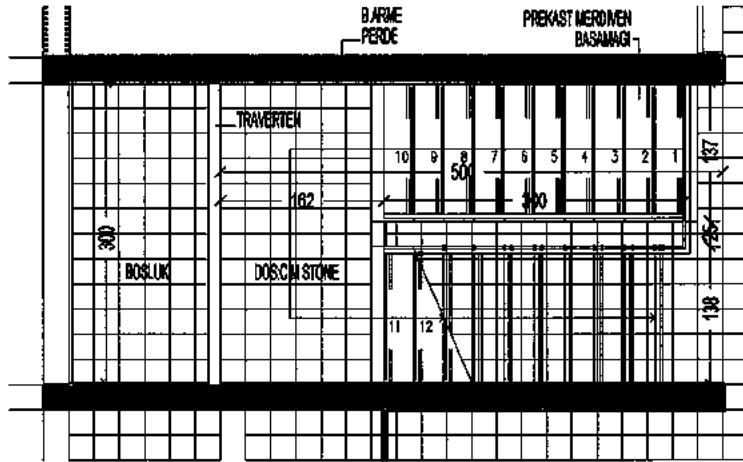
MERDİVEN BASAMAK VE KÜPEŞTE DETAYLARI

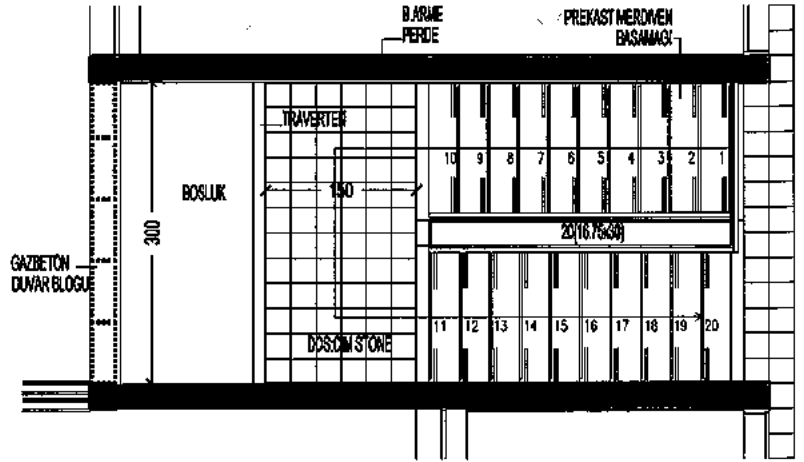
1 KESİTİ

2 KESİTİ

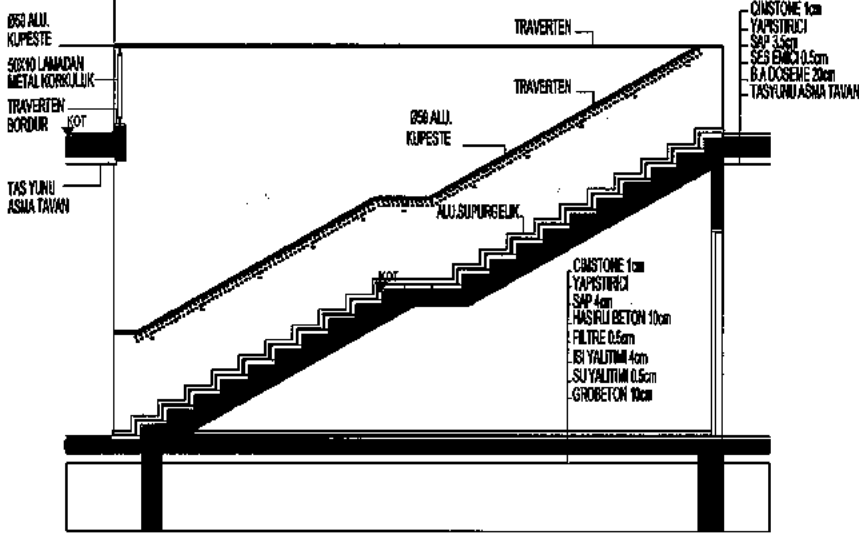
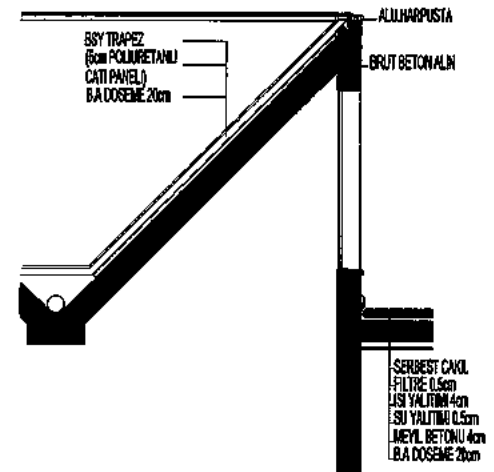
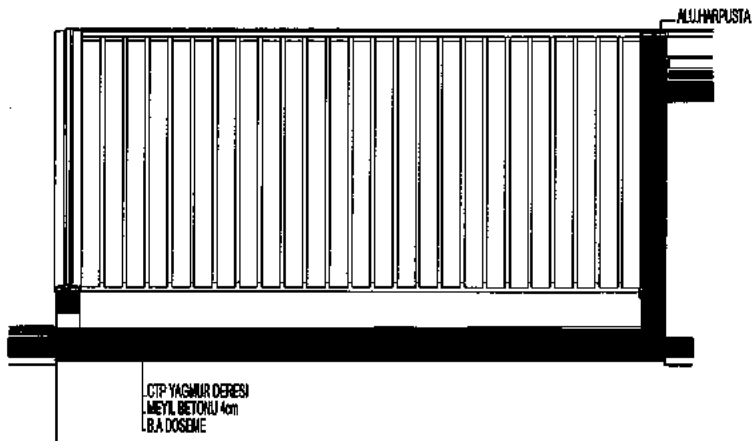
ZEMİN KAT PLANI

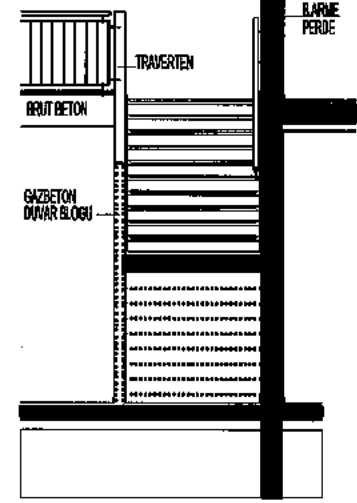
1.KAT PLANI

ÇİFT KOLLU MERDİVEN : 3.50x7.00 m. MODÜL İÇİNDE

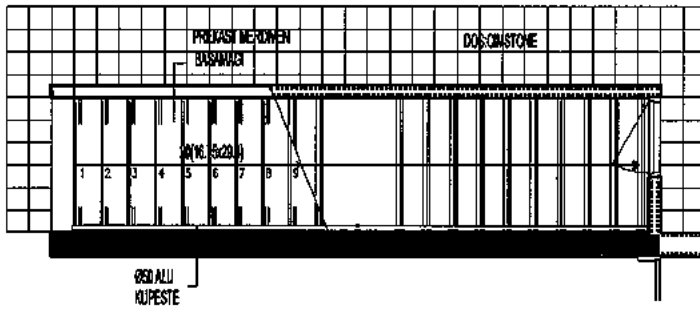

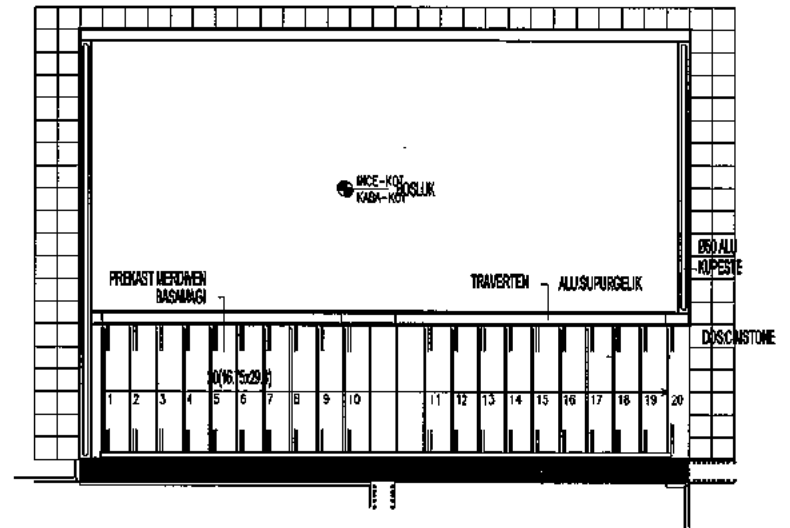
1 KESİTİ

2 KESİTİ

ZEMİN KAT PLANI

1. KAT PLANI

TEK KOLLU, ORTA HOLDE BİR MERDİVEN VE IŞIKLIK

Dolaşım alanlarına verilen önemin sonuçlarını yaptığımız tüm okullarda gördük.

Buralarda, bazen sınıflar birleşip çarşılar kuruyor, defileler yapıyor, sergiler açıyor. Tümü eğitim amaçlı elbette!

Dersliklerin dolaplı duvarlarının bir bölümündeki saydamlıktan, tepe ışıklığı veya orta boşluklardan süzülen doğal günışığı ile aydınlanmış; masalar, koltuklar, ortak bilgisayarların veya oyun araçlarının bulunduğu köşeler ile donanımlı holler bizim höllerimizin özellikleri oldu. Yol üzerinde uğranabilecek ilginç mekanlar, kaçış köşeleri unutulmamalı. İç mekan her yönde (üçüncü boyutta da) algılanabilmeli. İç merdivenlerin bir bölümü kapalı kutular içinde yer almalı. Bu, zaten yangın güvenliği için gerekli.

Ancak, orta-ortak mekanları birbirine bağlayan "maceralı" bir merdiven iyi olabilir.

Okul boyutu ve nüfusuna oranla, asgari merdiven sayısı, boyutu ve konumları yönetmeliklerde belirlenmiştir. Düşey sirkülasyon, fiziksel engellilerin kullanımına uyarlanmalıdır (rampalar, asansörler). Bu konu, ileride ayrı bir bölümde ele alınacak.

605. KİTAPLIK, MULTİMEDYA, BİLGİSAYAR, ÖĞRENİM MERKEZİ

Gelişen bilişim teknolojisi, bilgiye ulaşma ve öğrenme biçimlerini de ciddi olarak geliştiriyor.

Bilginin yazılı olarak iletiminden bu yana gerçekleşen en önemli devrimi yaşıyoruz. Bu devrim, hem görsel- işitsel (audio-visu- al), hem de bilgisayar teknolojilerinin gelişimleri ile besleniyor.

Bu teknik ve yöntemlerin eğitim alanında giderek artan bir biçimde kullanılması, okullardaki standart kitaplık anlayışlarının da değişmesini gerektiriyor.

"Medya"nın bu denli gelişmesinden önce biz okulun bu bölümüne kitaplık diyorduk ama artık, bu kavramı (ve içeriğini) değiştirmeliyiz.

Yeni anlayışa göre düzenlenmiş "kitaplık"a biz multi-medya-öğrenim-merkezi veya kısaca "Öğrenim Merkezi" diyoruz.

Öğrenim merkezi, bir okulun ana omurgası üzerinde, sakın ancak tüm yaş gurupları tarafında kolay ulaşılabilir bir konumda yer almalı.

Bildiğimiz türden bir kitaplık yanında, görsel-ışitsel eğitim donanımının gerçekleştirilebileceği çok amaçlı, bölünebilir salonları olmalı.

Kolayca erişilebilir bilgisayar kullanım olanakları sunmalı.

Bireysel çalışma için küçük nişleri olmalı.

Küçük gurup (3-6 kişi) çalışmaları yapılabilecek nişleri veya bölümleri de olmalı. Bugün, artık çok gelişmiş olan açık ofis teknolojisi, bu olanağı konforlu ve ucuz bir biçimde sağlıyor. 360x360 boyutlu ofis çalışma birimleriyle (workstation) kurulmuş bir düzen gurup çalışmaları için uygun.

Küçük seminer ve toplantı odaları içermeli.

Küçük yaş gurupları için, yerlere de oturulabilir, ayrı bir bölümü olmalı.

Daha temiz ve denetimli yerler olan kitaplıklarda döşeme halı olabiliyor.

Bu daha çok yerlere serilip okumayı seven küçükler için gerekli. Gene küçükler, setlerden oluşmuş bir okuma köşesini çok be-nimsiyor.

Öğrenim Merkezinde tüm bunların birarada konforlu bir biçimde gerçekleştirilmesi için, çok nitelikli bir akustik ve doğal aydınlatma gerekliliğini de anımsatalım.

606. ÇOK AMAÇLI SALON, ODİTORYUM

Buraya kadar bir çok bölümde, çok amaçlı salonun konum, ilişki ve kullanımlarından söz edildi. Kısaca hatırlayalım.

- Esnek kullanım,
- Dışa dönük kullanım,
- Kalabalıkların ve okul çevresi toplumun giriş çıkışı,
- Taşit yaklaşım olanağı,
- Diğer bölümlerden ayrı biçimde denetlenebilir altyapı,
- Sanat derslikleri (bölümleri) ile yakınlık,
- Özel teknolojik uzmanlık alanlarından danışmanlık...

Genelde, okulun dışa dönük yüzünü de temsil eden bu bölüm için ciddi bir bütçe ayrılacağı açıktır. Ancak, daha önce, bu mekanın yükleneceği değişik kullanımlarının neler olacağı çok iyi belirlenmelidir.

Bu karar salonumuz için gerekli sahne, ışık, ses ve diğer teknolojik donanımı belirleyecektir.

Mekanda büyük bir alan kaplayan ve çok pahalıya malolan oditoryumun çok yoğun biçimde kullanımına çalışılması önemlidir.

Bir çok okul buraları kendi vitrinleri gibi düşünüp süslüyor ve bir "misafir odası" gibi kilit altında tutuyor. Bu büyük yatırıma da yazık oluyor.

Buranın bir gösteri alanından çok daha önemli bir "eğitim mekanı" olduğu tasarlanırken gözönüne alınmalıdır.

Oditoryumun oturulup bir şeyler seyredilecek, dinlenecek ve "ne becerikli çocuklar yetiştirmişiz" diye övünülecek bir yerden çok, bir şeyler üreten, yapılan bir yer olduğu unutulmamalıdır.

Böylece, "katılımcı" etkinliklere uygun, esnek bir mekan kurgulanmalıdır.

Zaman zaman, bu salon, bütçe-program bileşenleri doğrultusunda; spor salonu ve/veya yemekhane ile birlikte ele alınabiliyor. Böyle olduğu zaman, daha mütevazı bir "çok amaçlı salon"dan söz ediliyor.

Çok amaçlı salonda yaratılmak istenen bu birliktelik, bu işlev çoğulluğu, bir çok sorunun birden çözümünü gerektiriyor:

- Yemekhaneadaki kokunun engellenebilmesi,
- Yemek servisi saatleri dışında kapanabilir bir mutfak servis cephesi,
- Gösteri saatleri dışında kapanabilir bir sahne cephesi,
- Değişik özellikleri bir araya getiren bir zemin malzemesi,
- Hem aydınlık, hem de karanlık olabilme özellikleri,
- Çok farklı mobilyanın sürekli yer değiştirip stoklanması,
- Hem mobilya hem de donanım için geniş depolar...

Sonuçta hem sahne arkası, hem mutfak bağlantısı, hem basket potaları, hem tekerlekli servis masalarının olduğu bir yer ortaya çıkıyor. Çözülemez değil ancak zor!

Bazen, tasarımlarımızda, birden çok ve birleşebilir orta boy çok amaçlı salonu biraraya da getirebiliriz. Örneğin, hem farklı etkinlikler hem de farklı yaş gurupları için üç adet orta boy birleştirilebilir salon yaratılması gerekli olabilir.

607. SPOR MERKEZİ, SPOR SALONU, YÜZME HAVUZU

Spor amaçlı donanımın etkin ve yoğun kullanımı için bu konudaki tüm mekan parçalarını bir araya getirip, donanımı, teknolojiyi paylaşdırmak doğru olur. Olanaklara göre, değişik boyutta, ikiz, üçüz spor salonları düzenlenebilir.

Tek bir salonumuz varsa, bu salonun da kendi içindeki bölünebilirliği düşünölmelidir.

Gösteri veya karşılaşma amaçlı kullanım saatleri dışında, beden eğitimi derslerinde, standart bir salon en az üç sınıfın aynı anda çalışabilmesi için, üç alt bölüme ayrılabilir. Bunun için, çatıdan sarkan fileler yeterlidir.

Spor salonu çevresinde oluşturulabilecek bir kaç ek birim, burayı, seviyere kullanılan, çağdaş yaşam standartlarına uygun bir mini "fitness center"a da dönüştürebilir.

Spor salonun dışı (açık spor alanlarına) açılabilir bir cephesi olmalıdır.

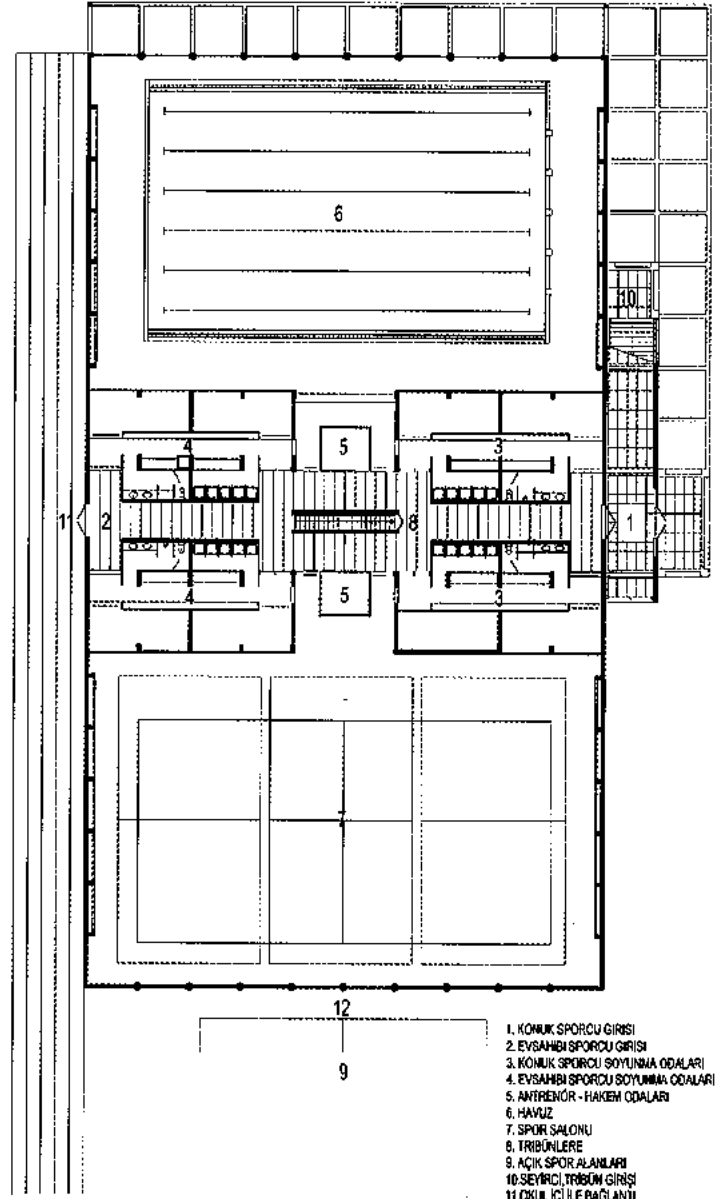
Spor salonun bir çok nedenle, dışı, çevreye dönük kullanım olanağının oluşturulması, bu pahalı yatırımın, çevre gençlerine de hizmet etmesi veya okul velilerine bir özel kulüp gibi hizmet vermesi olanağını sağlayacaktır.

Bu da, salonumuz için, ayrı bir giriş çıkış denetimini gerektirir.

Gene aynı nedenler ile, spor merkezine diğer bölümlerden ayrı biçimde denetlenebilir bir altyapı gereklidir.

Spor salonunun okul nüfusuna göre, belirli sayıda seyirciye (bir bölümü sabit bir diğer bölümü ise eklenebilir biçimde) tribün hazırlanması doğru olur.

Spor merkezinin esnek kullanım olanakları düşünöldüğünde, burada, düzayak erişimli ve ciddi boyutta bir depoya da ihtiyacımız oluyor.

KAPALI HAVUZ VE SALONDAN OLUŞAN BİR SPOR MERKEZİNDE ZEMİN KAT (SPORCU KATI PLANI)

Okulumuzun kararı, spor salonunda seyirci olup olmayacağını, olacaksa seyirci sayısını belirleyecektir. Seyirci konusunda karar verirken, velilerin, çocuklarının sportif başarılarını (örneğin küçük çocuğunun ilk yüzdüğü günü) izlemek için çok istekli olmaları unutulmamalıdır!

Seyircili salonlarda kalabalıkların hızlı ve güvenli giriş çıkışı ve bu (yabancı) trafiğin, okulu ezmemesi sağlanmalıdır.

Spor merkezine, taşıt yaklaşım olanağı sağlanması, hem yukarıdaki nedenler ile, hem güvenlik için, hem de bazı etkinlikler için gerekebilecek donanımın taşınması açısından önemlidir.

Spor karşılaşmaları için gelecek olan rakip-ziyaretçi ekiplerin de okulun içinde fazla dolaşmadan spor merkezine ulaşabilmeleri önemlidir.

Sağlıklı soyunma, giyinme alanlarının hazırlanması, öğrenciler açısından spor yapmayı keyifli hale getirmenin ön şartıdır. Derslikler bu amaçla kesinlikle kullanılmamalıdır. Spor salonu ve çevresi, okul kazalarının sık görülebileceği yerler olduğu için, spor merkezinde güvenlik önlemleri, iyi irdelenmelidir.

Örneğin, spor salonu duvarlarında belirli bir kota kadar, köpük-vinyil çarpma yastıkları kullanılır. Revirin de yakınlarda olması istenir.

Spor salonu, tüm okul toplumunu, yılda bir iki kez de olsa (diploma töreni, açılış töreni) bir araya getirebilecek büyüklükteki tek mekandır. Bu nedenle, en azından portatif de olsa bir sahne olanağı, portatif tribünler düşünülebilir. Spor salonun esnek kullanımı, gene, çok gelişmiş bir zemin kaplamasını da gerektirir.

Bu tür özel malzemeler ve donanımlar için artık profesyonel firmalardan danışmanlık alabiliyoruz.

Merkezi tesisat altyapısı ile yakınlık, spor merkezlerinin ağır tesisat altyapısını daha ekonomik olarak çözebilmek için gerekli olabiliyor.

Artık, büyük okullarda, yüzme havuzu da istenebiliyor.

Bir okul havuzu için, 25x13 metrelik bir ölçü, çok çok iyi. Bu yüzme havuzu yanında, daha küçük ve sığ bir öğrenme havuzunun bulunması, geleceğin şampiyonlarını küçük yaşta başlatarak yetiştirmek için daha da iyi olur. Yüzme havuzu için de bütünden ayrıntıya, malzemelere kadar danışmanlık alınmalıdır.

608. SAĞLIK MERKEZİ, REVİR

Okulun boyutuna göre düzenlenecek olan revirin, spor merkezine yakın, araç erişimli, günışığı alır bir konumda olması gereklidir.

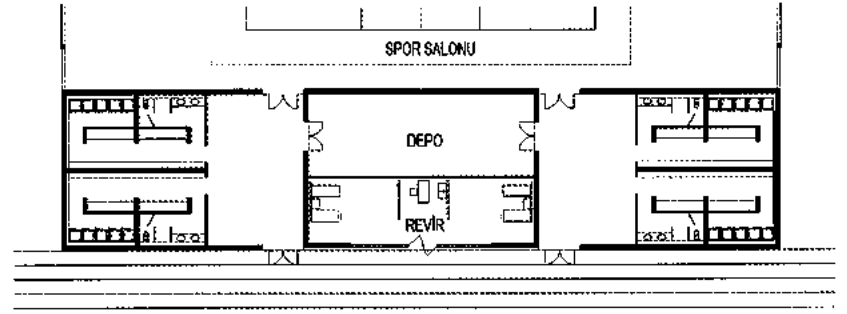
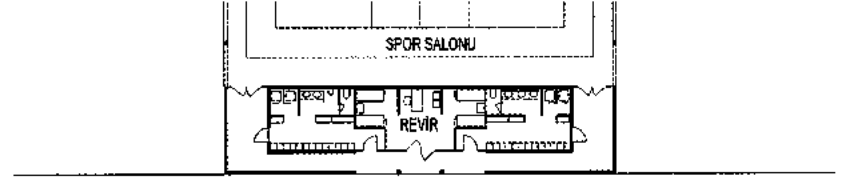
İyi bir revirin, öğrencilerin "acil" durumlarda kaçış yeri olmaktan çok, onların, olabildiğince sağlık hizmetleri ile tanışabilecekleri, gelecekteki yaşamlarını sağlıklı biçimde sürdürmeyi öğrenebilecekleri, "beyaz önlük korkusu" diye de bilinen doktor endişesinden kurtulabilecekleri bir alan olarak düzenlenebileceğini düşünüyoruz.

609. TUVALETLER

Zaman zaman, tuvalet disiplini ve temizliğinin bir "ulusal" sorunumuz olduğu dile getirilir; tuvaletlerin, uygarlığın aynası olduğu söylenir.

Gerçekten de eğitim tesislerindeki tuvaletler, çok önemli birer ilk eğitim alanıdır.

Ayrıca, bilinen okul suçlarının büyük bölümünün buralarda gerçekleştiğini söylüyor eğitimciler.

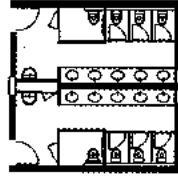
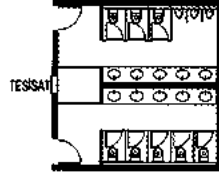
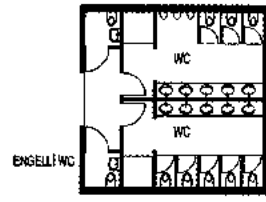

SPOR MERKEZLERİNDE SOYUNMA-DUŞ-TUVALET-REVİR İLE SALON İLİŞKİLERİ

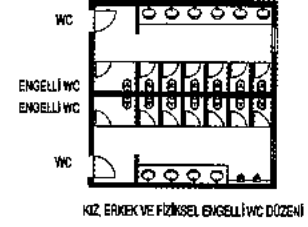
Sonuç olarak, öğrenci tuvaletlerine, ne kadar özenilse azdır.

Öyle ki, öğrenciler, öğretmen veya konuk tuvaletlerinin kendilerinininkilerden farklı ve genelde daha nitelikli olduğunu düşünmemelidir.

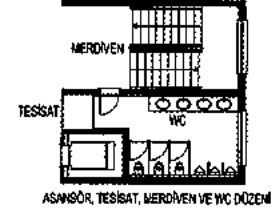
Tuvalet gruplarının sürekli tanımlanabilir ve denetlenebilir bir konumda olması, örneğin merdivenler ile yakın oluşturulması da doğrudur.

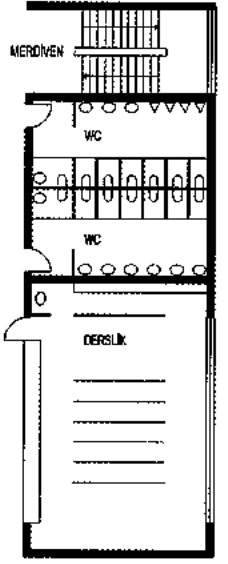
MODÜLER BLOKLAR İÇİNDE
KIZ-ERKEK VE FİZİKSEL ENGELLİ
TUVALET GRUPLARI

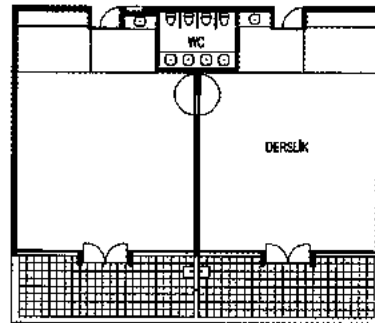
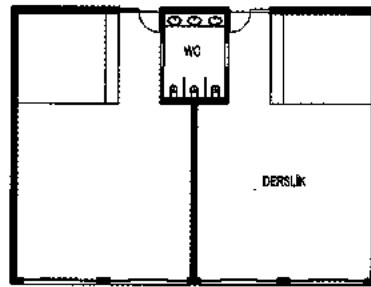
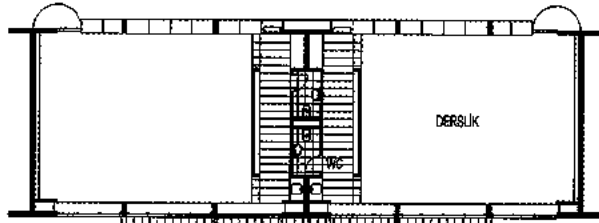
KIZ, ERKEK VE FİZİKSEL ENGELLİ WC DÜZENİ

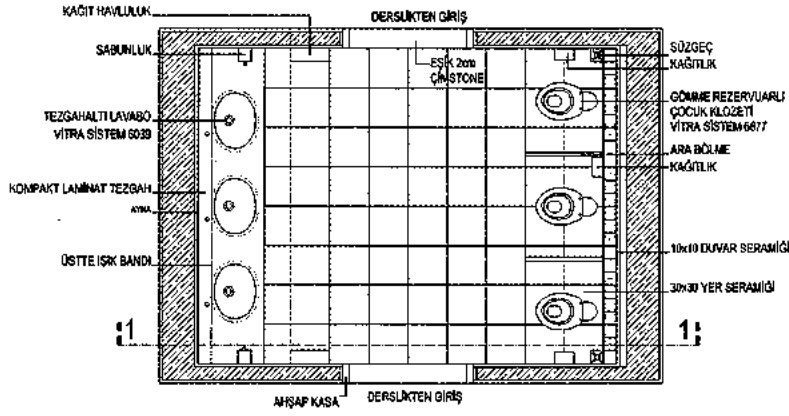
ASANSÖR, TESİSAT, MERDİVEN VE WC DÜZENİ

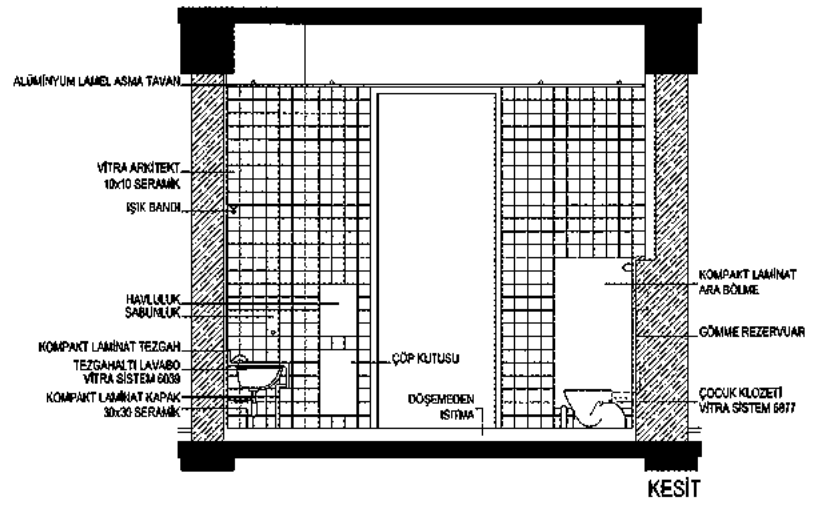
TUVALET GRUPLARININ MERDİVEN KORİDÖR VE
DERSLİK DİZİSİ İLE İLİŞKİLERİ

DERSLİK İÇİNDE (ÖZELLİKLE KÜÇÜK
SINIFLAR İÇİN) TUVALET GRUPLARI

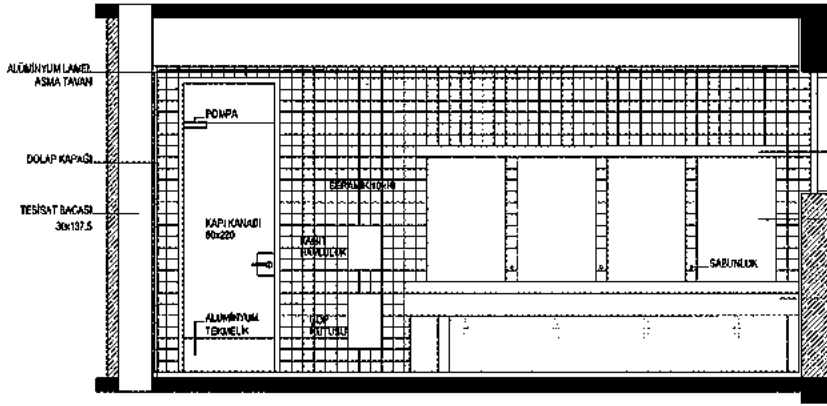

PLAN

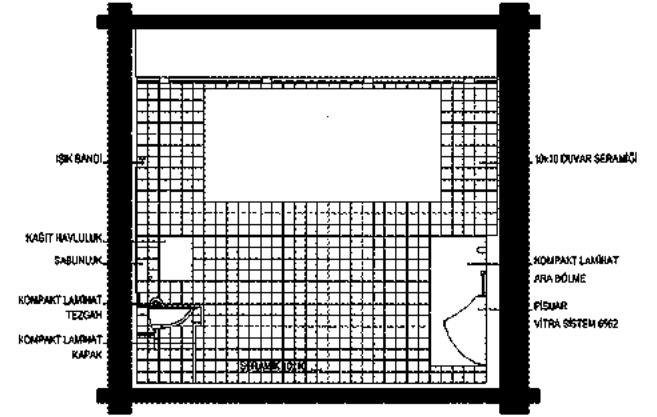

KESİT

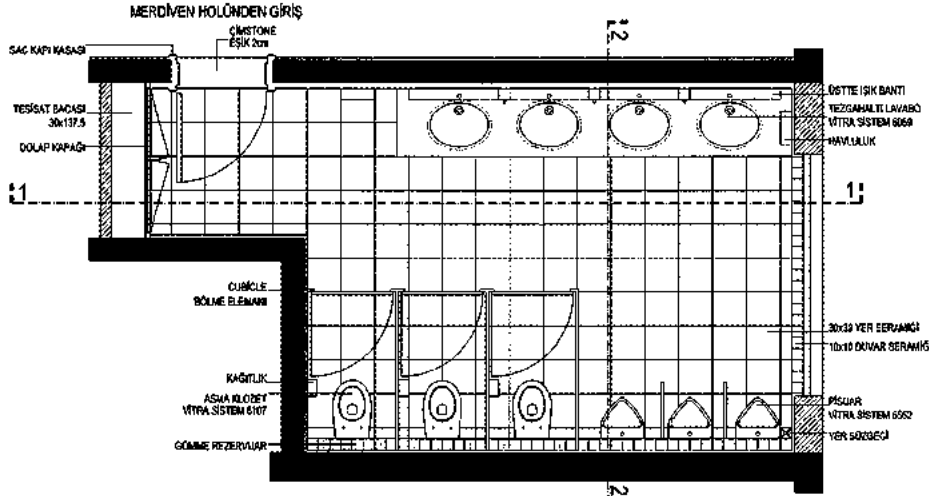
BİR ANA SINIFININ DERSLİK İÇİNDEKİ "ORTAK" TUVALET GURUBU

1 KESİTİ

2 KESİTİ

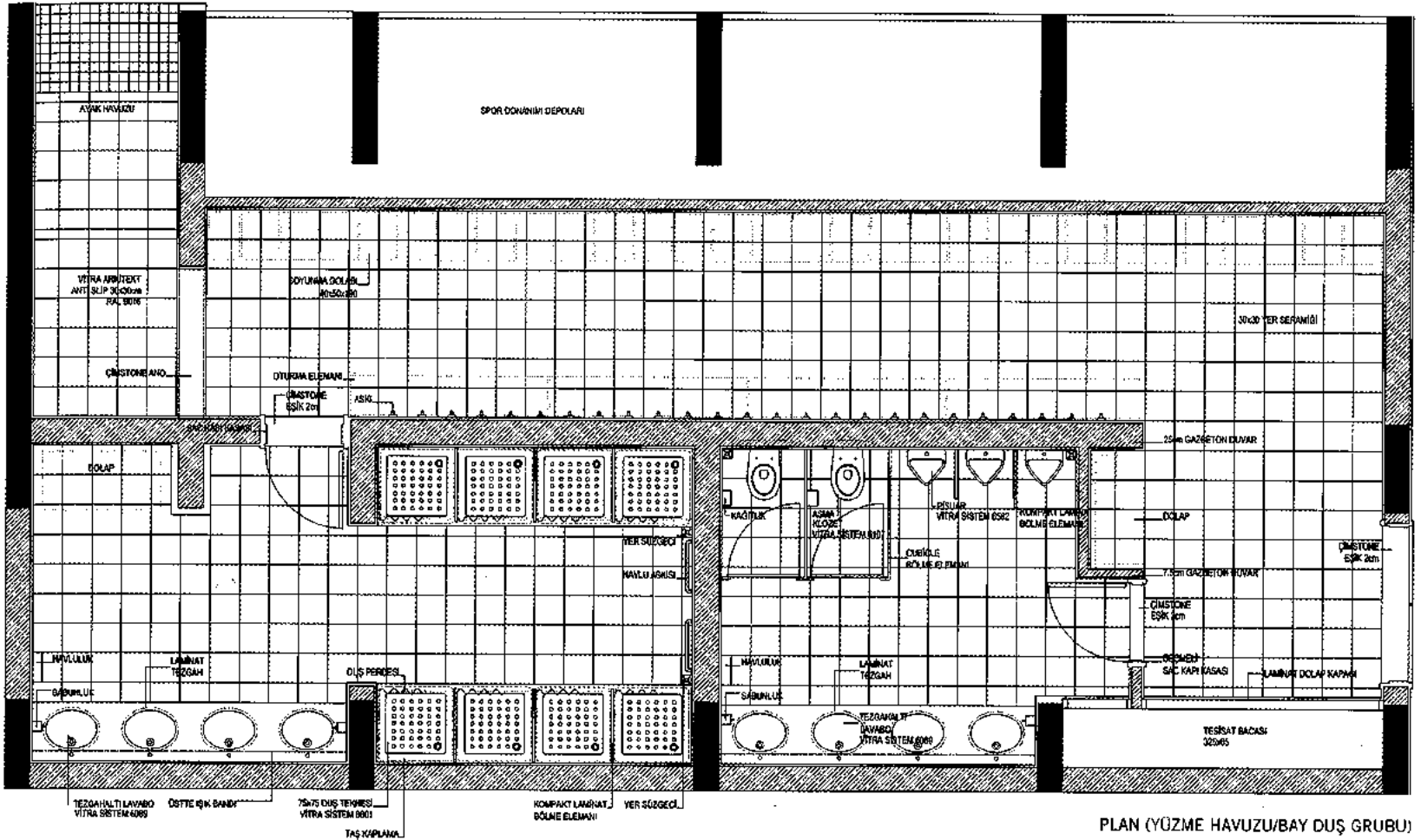
PLAN (BAY WC GRUBU)

MERDİVEN KOVASINDAN GEÇİŞLİ BİR TUVALET GURUBU

GENEL NOTLAR:

1. TÖM İSLAK HACİMLERİN İÇ SIVA KALINLIKLARI, DUVAR VE DÖŞEME KAPLAMA SERAMİKLERİNİN KESİLMEMESİ İLİŞKİSİNE GÖRE DÜZENLENMİŞTİR. BU NEDENLE SERAMİK DÖŞEME BAŞLANGIÇ NOKTASI GEREKLİ OLMADIKÇA BELİRTİLMEMİŞTİR.
2. AKSESUAR TIPLERİ BAĞLAYICI DEĞİLDİR. ANCAK PASLANMAZ ÇELİK OLMALIDIR.
3. VİTRİFİYE ELEMANLARIN SEÇİMİ KESİNDİR. HEPSİ BAKTERİ ÜREMESİNE ENGEL OLAN HÜYENK YÜZEY İYİLEŞTİRME İŞLEMİ GÖRMÜŞ OLMALIDIR. SEÇİLMİŞ VİTRİFİYE ELEMANLAR VE KOOLARI:
ASMA KLOZET: VİTRA SİSTEM 6107
PİSUAR: VİTRA SİSTEM 6562 + BAS 424320
DUŞ: VİTRA SİSTEM 6601
TEZGAHALTI LAVABO: VİTRA SİSTEM 6009
TEZGAHALTI LAVABO (00E): VİTRA SİSTEM 6039
ÇOCUK KLOZETİ: VİTRA SİSTEM 6677
ASMA LAVABO VE KOLON AYAK: VİTRA SİSTEM 6603 + 6676
DUŞ BATARYASI: ARTEMA ARMX LUX
LAVABO BATARYASI: FOTOSELLİ ARTEMA AQUATECH
4. VİTRİFİYE MONTAJ BAĞLANTILARI İÇİN BİLGİ FIRMA TEKNİK KILAVUZLARINDAN ELDE EDİLECEKTİR.
5. SICAK SU KULLANIMI İÇİN MAKİNA-TEŞİSAT PROJELERİNE BAŞVURULACAKTIR.
6. TÖM BATARYALARIN FOTOSELLİ OLMASI ÖNERİLİR.
7. AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE İÇ DUVAR SERAMİĞİ 270mm YÜKSEKLİĞİNDEDİR (27 SIRA). YUKARIŞI SIVA BIRAKILACAKTIR. GÖMME REZERVUAR SETLERİ 1300mm YÜKSEKLİĞİNDEDİR (13 SIRA).
8. KLOZET VE PİSUARLARIN KULLANIM KOTLARI VE AKS ARALIKLARI VERİLMİŞTİR.
9. ASMA TAVAN OLAN MAHALLERDE TAVANLAR SIVANMAYABİLİR.
10. İSLAK HACİM DÖŞEMELERİNDE; SAPTA, YAPISITIRICIDA VE DERZ DOLGULARINDA ÖZEL YAPI KİMYASALLARI KULLANILACAKTIR. BU NEDENLE GELENEKSEL SU İZOLASYONU ÖNERİLMEMİŞTİR.
11. TEKRARLANAN İSLAK HACİMLERDE PROJE AKSULARI BELİRTİLMEMİŞ, SOL ALT KÖŞEDE MAHAL KODLARI VERİLMİŞTİR.
12. EGZOST SİSTEMİ, ASMA TAVANIN ÜZERİNDEDİR.
13. DİŞ DOĞRAMA KÖR KASALARI BELİRTİLEN SERAMİK DOKUSUNA GÖRE YERLEŞTİRİLECEKTİR.

YÜZME HAVUZU VEYA SPOR SALONUNA GEÇİŞ

PLAN (YÜZME HAVUZU/BAY DUŞ GRUBU)

YÜZME HAVUZU VEYA SPOR SALONU İÇİN SOYUNMA-DUŞ-TUALET GURUBU

Tuvaletler, alışkanlık veya psikolojik nedenler ile kötü kullanılabilir, kırma-dökmeye (vandalizme) uğrayabilir.

Ama, tuvaletlerde böyle kötü kullanım alışkanlıklarını bezdirecek biçimde, sürekli bir bakım onarım yapılmalıdır.

Bu nedenler ile de, bileşenleri kolayca sökülüp değiştirilebilir "sistem" (cubicle) tuvaletler kullanılmalıdır.

Vitriye eleman, armatür ve duvar-döşeme seramiği gibi malzeme seçiminde, nitelik ve dayanıklılık gözetilmelidir.

Hızlı temizlik ve sterilizasyon için, tezgah lavabo, asma klozet, ankastre rezervuarlar (zemine az değen, girinti çıkıntısı az olan ürünler) kullanılmalıdır.

Ayrıntı aksesuar seçiminde de yüksek nitelik gözetilmeli, çelik veya alüminyum ankastre donanım (çöp kutusu, kağıtlık, sabunluk...) kullanılmalıdır.

Doğal ışık, doğal havaya ek olarak yapay havalandırma sistemi de kurulmalıdır. Tuvalet guruplarında, fiziksel engelliler için özel bölümler ayrılması gereklidir.

Eğer, okul içinde, yeterince su içme olanağı sunulmuyor ise, çocuklar tuvalet musluklarından su içeceklerdir. Bu durumda tesisat suyu kesinlikle arındırılmalıdır.

610. YEMEKHANE

Yabancı (Batılı) bir kaynak bile, "öğrencilere, hiç olmazsa, McDo'ları aratmayan yemekhaneler hazırlayın" diyor.

Ne var ki, bu konuda bizim bazı okullarımızda durum hapishane kantinleri kadar vahim.

Çok özenli, çok mimarlı, çok iddialı bir okulumuzda bile; yemekhanede düzenli durmuyor diye sandalyeleri tuhaf yaylı bir mekanizma ile masalara bağlamışlardı. Yani, öğrenci kalkınca, sandalyeler yerine kapanıyor!

Düzenli durmayan sandalyeler mi yoksa çocuklar mı, anlamak olası değil. Ben bunun, öğrenciyi çıldırtıp saldırganlaştıracak bir önlem olduğunu düşünmüştüm. O kadar ki benim içimden bile "bu sandalyeleri bu masalardan koparmanın bir yolu olmalı" diye geçmişti. Bilmem eğitimciler bana katılırlar mı?

Yemek yemek de bir eğitim konusudur; yemekhane yalnızca doyma, beslenme yeri değil, kızlar ile oğlanların, büyükler ile küçüklerin birlikte sosyalleşecekleri bir eğitim alanıdır.

Bu nedenle, servis niteliğine bile dikkat edilmesi gerekir. Metal kaplardan yemek yemek (pedagojik olarak da) korkunç bir şeydir.

Bazı çağdaş okullar, "self-servis" yerine, masalara gurup servisi yapılması ile, bir masa sorumlusunun o günkü servisi yönetmesini isteyebiliyor. Daha büyük yaş gurupları için ilginç olabilir. Küçüklerle de masa sorumlusu bir öğretmen servis yapıyor.

Mekan düzenlemeleri sırasında gürültü ve kokunun hakim olduğu hangarlar yerine, değişik yaş guruplarına dikkat edilecek bazı bölümler oluşturulması doğru olur.

Yemekhane içinde; gürültü ve koku konforunun gözetilmesi uygunluk adına çok önemlidir. Olabildiğince, mekanik havalandırma yapılmalıdır.

Bahçeye açılacak bir yemekhane, hem iyi bir havalandırma, hem de iyi havalarda yemek servisini dışarıya açabilmek için iyi bir fikirdir.

Eğitim tesislerinde, yemekhanelere ayrılan alanlar geniş, yatırım tutarları yüksek, buna karşın yemekhanelerin kullanım süreleri ise çok azdır.

Bu soruna bir çözüm, öğrencilerin yarım-bir saat aralıklar ile daha küçük bir yemekhaneyi dönüşümlü olarak kullanmalarıdır.

Dönüşümlü kullanım ise çok hızlı bir servis ve bulaşık demek.

Böyle kullanımlar için, mutfak ilişkisi ve mutfaktaki yemek hazırlık sistemlerinden bir seçim belirleyici olacak. Bu da ayrı bir uzmanlık alanıdır ve mutfak üretimi ülkemizde çok gelişmiş (herhalde turizm sektörünün de katkısı ile) bir sektördür. Artık hazır, yarı hazır yemek sistemleri var ve okul çok büyük değilse, okul içerisinde pişirme mutfağı değil, yalnızca hazırlık mutfağı yeterli bulunuyor.

Ancak gene de hazır yemek alınıp bir hazırlık mutfağı ile yetinilse bile okul mutfaklarında ağır bir bulaşık işlevi olduğu unutulmamalı.

Aynı biçimde, birikecek günlük çöp miktarı da oldukça büyük. Bu çöpün, öğrenci trafiği ile kesişmeyecek bir yoldan toplanmasının sağlanması gerekiyor.

Gene de verimsiz alanlar olarak kalıyor yemekhaneler. Buna karşın, buralara en azından hijyen nedeniyle başka işlevlerin girmesi de çok istenmiyor.

Eğitim tesislerinde yemekhanelerin, kantinler ile rekabet içinde mi yoksa birlikte mi çalışacakları da tartışılabilir ki bu gerçekten bir işletme konusu.

611. KANTİN, ÖĞRENCİ KULÜPLERİ, SATIŞ BİRİMLERİ

Okul kantinleri genellikle olduğu gibi, tost kokulu ve gürültülü yerler olmaktan çok, zaman zaman sakince bir köşeye çekilip gazete bile okunabilen bir kafe niteliğinde düzenlenmelidir.

Bilinen işlevleri yanısıra kantinler, öğrencilerin severek "takıldıkları" yerler oldukları için, elbette iyi bir eğitim gurubu tarafından başka işlevler ile yükleneceklerdir.

Diğer -standart- işlevleri arasında akla gelebilecekler:

- Öğrenci kulüpleri ile birliktelik,
- Yalnızca öğrencilik durumunu değil gençliği de ilgilendirebilecek ürünleri içeren bir iki satış birimi,
- Yalnızca öğrencilik durumunu değil gençliği de ilgilendirebilecek oyalanma donanımı,
- Sergileme olanağı,
- Öğrenciler tarafından düzenlenebilir olmak...

Kantinlerin, bahçe ile ilişkili, veya bir teras kafe olarak düzenlenebilmesi de düşünülmelidir.

Kantinin bir özgürlük (ve elbette, hemen bununla birlikte kendi kendini denetim) alanı olduğu düşünülebilir.

Kantinlerin, kimi öğrencilerin, okulla kurdukları aidiyet ilişkisi içinde önemli bir yer tuttuğu unutulmamalıdır.

Bir önceki bölümde ele aldığımız yemekhaneler, okulların olmazsa olmaz birimlerinden biri değil. Bu bir program tercihi. Ancak yemek servisi vermeyen bir okulda, kantin, ciddi bir kafeterya işlevi üstleniyor. Bu durumda, mutfak boyutu ve ilişkisi farklı biçimde dikkate alınmalıdır.

612. YÖNETİM, ÖĞRETMEN BÖLÜMLERİ, REHBERLİK SERVİSLERİ

Okulların yönetim ve öğretmen çalışma bölümlerinin, eğitici kadronun zevkle çalışabileceği, mesai saatlerini bile aşan sürelerde bulunabilecekleri; hem özel, hem toplu çalışma mekanları, toplantı ve dinlenme olanaklarını da birlikte sunan çağdaş, donanımlı birer ofis niteliğinde düzenlenmesi gerekir.

Artık, ülkemizde de ofis düzenleme, donatma ve mobilya seçme kültürü ve olanakları çok geliştiğine göre bu konuda pek ayrıntıya girmeye gerek yok.

Önemli olan, okulun akademik kadrosunun çalışma mekanlarını çağdaş birer ofis gibi düzenlemeye karar vermek, her bireye kendine ait yeterli, özel bir köşe verebilmek ve yeterli toplantı olanağını sağlamak.

Öğretmen pozisyonlarının, okul düzlemine stratejik ve planlı bir biçimde yayılması da gerekiyor. Bu hem, öğrenciyi gözlemleme konumları için, hem de sürekli iletişim için isteniyor.

Bazı öğretmen çalışma yerlerinin, (özel dersliklerde) zaten derslik içinde yer aldığı belirtilmişti. Öğrenci rehberlik servislerinin de okul içinde, biraz gözden uzak bir konumda olması gerekli. Rehberlik servislerinin, evsel bir havada "dekore" edilmesi de isteniyor.

613. PERSONEL BÖLÜMLERİ, TEKNİK DESTEK VE DEPOLAR

Okullarımızda, işi oldukça zor olan, belirli sayıda görünmeyen kahraman da var. Gerçekten de görevlerini olabildiğince, sessiz-

ce ve görünmeden yapmaları isteniyor destek personel ekiplerinin.

Onlar için özel bir giriş, özel dinlenme odası, bay-bayan soyunma, wc, duş hazırlanmalı.

Okulumuzda, tamir atelyeleri ve özellikle de her yerde esneklikten söz ettiğimize göre çok geniş depolar ve olabilirse tüm teknik altyapının dolaştırılacağı bir bodrum galerisi de yeralmalı.

Depoların, bir kaç tür olması gerekiyor. Sık kullanılan eğitim araç gereçlerinin saklanıp, hızla kullanıma alınacağı depolar; öğrencilerin ürettiği, tükettiği çok boyutlu malzemenin saklanacağı depolar yanısıra, yedek mobilya ve elbette kırık dökük mobilyanın da stoklanacağı yerlere gereksinmemiz var.

Eğitim tesislerinin neredeyse bir restoran, bir turistik tesis kadar sarf malzemesine ihtiyaç duyup, gene onlar gibi artık malzeme ve çöp ürettiği de unutulmamalı.

614. ÇEVRE DÜZENİ, BAHÇE, AVLU, AÇIK SPOR VE OYUN ALANLARI

Okullarda, öğrenci başına, en az 5 m² bir açık alan düşmesi isteniyor. Bu ölçünün optimumu, 7-10 m² herhalde en iyisi ise, 20 m²'dir.

Ancak böyle bir ölçü yeterli boyutta açık spor alanının düzenlenmesine olanak tanıyor.

Okul bahçelerinden, çok değişik yaş guruplarının çok farklı işlev ve kullanım beklentileri vardır.

Bu işlev alanlarının ayrışması için, önce dinlenme, spor ve oyun bölgeleri, sonra sporun tür ve dereceleri ayrılmalıdır.

Başka önemli bir ayırım ise, yaş gurupları ölçütüne göredir.

Daha önce belirtildiği gibi, açık spor ile kapalı sporun yakınlığı, üst değişme ve temizlik için olduğu kadar; donanımın verimli kullanılması ve spor öğretmenlerinin odalarından açık alanları da gözleyebilmesi için de gereklidir.

Bilindiği gibi, okul bahçelerinde bir futbol meselesi her zaman vardır. Bu sporun tüm bahçelere yayılmasından küçükler ve özellikle de kızlar, çok rahatsız olabiliyor. Bir eğitim tesisinde, doğru düzgün bir futbol sahasını kim istemez? Ama ancak ona gerçek ve özel bir yer ayırabiliyorsak.

Gene, erkekler ile kızların büyükler ile küçüklerin yüksek enerji birikimlerini tüketim biçimleri farklıdır.

Bu nedenle, bahçelerin en azından bir bölümünde; yer yer alçak duvarlar ile ayrılmış denetimli duraklama, dinlenme alanları olmalıdır.

Diğerlerinden biraz yalıtılmış sessiz bahçeler en küçükler ile en büyükler için ayrı ayrı birer gereksinmedir.

Okul bahçelerinde eğimli zemin düzenlemeleri, hem keyifli oldukları için, hem top oyunundan koruyucu, hem de uzaktan algılanabilir olmaları nedeniyle kullanılmalıdır.

Bahçenin tümü oralarda oluşabilecek "zor durumlar" için eğitimciler tarafından gözlenebilmelidir.

Çocukların su içme talebi, en çok bahçelerde ortaya çıkacaktır. Gene, eğitimciler tarafından, bahçede güneşten ve yağmurdan korunaklı yarı kapalı, örtülü (saçak altı gibi) açık hava bölgeleri istenmektedir.

Bahçelerimizde, bitkiler de olacaktır, umarım.

"Bu çocuklara çiçek, ağaç dayanmıyor ki" diyenler olabilir. O zaman, bitkileri yetiştirmekten öğrenciler sorumlu olsun! Hem bu, onlar için aktif bir doğabilimleri eğitimi de olanağı olur. Her öğrencinin tek tek sorumlu olacağı bölgeler, ağaçlar düşünülebilir.

Bazı okullarımızın, bu işi, daha ileri götürüp, eğitim seraları kurduklarını biliyoruz. Bahçelerde de, gene güvenlik, temizlik ölçütleri göz önüne alınmalıdır.

Çevre düzeninde, tekdüze bir beton yerine özel malzemeler, kaymaz malzemeler, asfalt parke, kauçuk, çakıl gibi daha yaratıcı bir düşüncenin ürünü malzemeler kullanılabilir... önceden yapılmış çok iyi bir drenaj, yüzey suyunun çabuk ve sağlıklı bir biçimde toplanabilmesi çocukların daha az kirlenmesini sağlayacaktır. Zemin kaplamalarının suyu hızla emen, çabuk kuruyabilen türden olması gerekir.

Eğer topoğrafya izin veriyorsa daha da kolaylıkla uygulanabilecek, çok ucuz ve iyi bir çevre düzeni ögesi de amfityatro'dur. Amfi, iş, eğlence, dinlenme amaçlı kullanılacak keyifli bir toplanma mekanı oluşturuyor.

Eğitim tesislerine, düşük yapılanma katsayıları verilmesi, öğrencilere yeteri kadar bahçe ayrılması içindir; öğretmenlere, velilere otopark alanı oluşturmak için değil.

Eğer bahçe alanından gerçekten bir alan arttırılabiliyorsa; ancak o zaman bahçe kullanım işlevlerinden yeteri kadar ayrılmış (yalıtılmış) bir otopark oluşturulabilir.

Okullarda gerektiği düşünülen tören alanı da başka bir tartışmalı konudur. Bu uğurda, bahçenin tümünü betonlayan okullar var.

Buralarda, "askeri" bir ihtişamdan kaçınmak, güzel ve bakımlı bir bayrak konumu ve podyum ile sorunu çözmek doğru olur.

Çok dar alandaki okullarda, ek bir açık hava olanağı olarak bina terasları da kullanılabilir.

Bu durumda, teras çatı izolasyonunun çok iyi yapılması, teraslarda, kaymaz döşeme malzemesi kullanılması, olağanüstü güvenlik önlemleri alınması, teraslarda bazı hareketlerin (örneğin top oyunları) denetlenmesi çok önemlidir.

615. OKUL ÖNCESİ EĞİTİM İÇİN ÖZEL İLKELER

"Okul Öncesi Eğitim" genel adı altında toplanan işlevler için, ilköğretimden farklı, özel, iri olmayan, bol güneşli bir yapı düşünülmelidir.

Bu bölümün bahçesi diğerlerinden ciddi olarak yalıtılmalıdır.

Güneşi sürekli alan bir (güney) bahçe gerekecektir.

Okul Öncesi Eğitim dersliklerinden, doğrudan bahçeye çıkılabilir, ancak derslik önünde, kuru bir alan, bir teras oluşturulmalıdır.

Burada el-yüz, gerekirse ayak da yıkanabilecek birer lavabo bulunması doğru olur.

Okul öncesi eğitim öğrencileri, (hele bu bölümde bir de kreş varsa) genelde okula servisle değil, velileri tarafından bırakılırlar. Bu nedenle çok abartılı olmasa da; içinde trafiğin hızla akabildiği bir otopark düzeni kurmak gerekir.

Okulun bu bölümü, genelde yazın da işlev görür. Bunun için, gene, farklı bir giriş, araç yaklaşımı, ayrı olarak denetlenebilir bir alt-yapı ve özellikle bazı yörelerde klima (soğutma) düşünülmelidir.

Boyutlandırma konusunda, daha önce belirtilenleri (ergonomi bölümünde) hatırlamakta yarar var.

Bu yapının kullanıcılarının kendi denetim ve sorumluluklarını tam olarak üstlenemeyecekleri düşünüldüğünde, denetim ve güvenlik konusunun ne kadar öne çıkacağı anlaşılabilir.

Zor ve çok hareketli bir kullanıcı tipinden söz ettiğimiz için, örneğin; iki derslik arasında eğitimcilerin görsel ilişkisinin kurulması ve acil durumda ekipler arası yardımlaşmayı sağlayacak camlı kapılar düşünülmesi yadırganmamalı.

Yer kotuna çok yakın yaşayan konuklarımız için döşemeden ısıtma (ama radyatör destekli, çok düşük dozda bir döşemeden ısıtma) yapılabilir.

Dersliklerimizin tümü zemin katta olsa iyi olur. Böylece, doğrudan bahçeye çıkış, teras, sera olanaklarını kolayca kullanabiliriz. Gene de, iki katlı bir yapı da önerebiliriz.

Bu durumda, üst katta neler olabilir diye düşünmeli. Uyku odası, oyun odası, özel derslik, sağlık ve dinlenme odası? Sağlık odasının yanında, duşlu bir tuvalet gereklidir.

Yapılarımızda herşey eğitim amaçlı olacağı için; merdiven, rampa gibi dolaşım araçlarından, gerekli insanca önlemleri aldıktan sonra, kaçınmaya gerek yok.

Tüm okulun, ortak bir kapalı teneffüs, toplanma alanı çevresinde gelişmesi istenebilir. Bu alanda, birlikte yemek yiyebilir, oynayabilir, gösteriler düzenleyebiliriz. Buranın, doğal ışık ve havalandırmasına dikkat edilmeli.

Veliler, en çok bu noktaya kadar içeri girebilirler.

Bu yaş gurubu için, çocukla velisi arasındaki yakınlık-düşkünlük sorun çıkartabiliyor.

Bir çok nedenle gerekli olan "dış" ayakkabılı bölüm / temiz bölüm ayırımı bu sorunu çözebilir.

Okula dışarıdan gelen çocuklar, geniş bir holde, ayakkabılarını değiştirir, okul içinde daha yumuşak "evsel" şeyler giyerler. Bunun için, girişte hazırlanan iyi tanımlı (renk ile, çiçek ile, hayvan ile tanımlanan kimlik gurupları yapılabiliyor) dolaplar kullanılıyor.

Okulun bu bölümü için, ayrı bir yemekhane gerekiyor. Bu yaş gurubunun yemek rejimleri farklı, büyükler ile yemek yemeleri sakıncalı, uzak mesafelere gitmeleri de istenmiyor. Kimi zaman, yemek servislerinin bu nedenle, veya gene yemek eğitimi amacıyla dersliklerde yapılması tercih edilebiliyor.

Bu yapıda, çok sayıda dolap (mizansen araçları, oyun araçları, ve bunların hızla tüketimi), hatta depo odalar gerekli.

Okul öncesi dersliğin genelde dört alt bölümü olması isteniyor. Bu bölümler, duvarlar ile değil ama, döşeme malzemesi, kot farkı, mobilya ile ayrılabilir. Bu bölümler; ev, oyun, uyku, çalışma işlevlerini taşıyor.

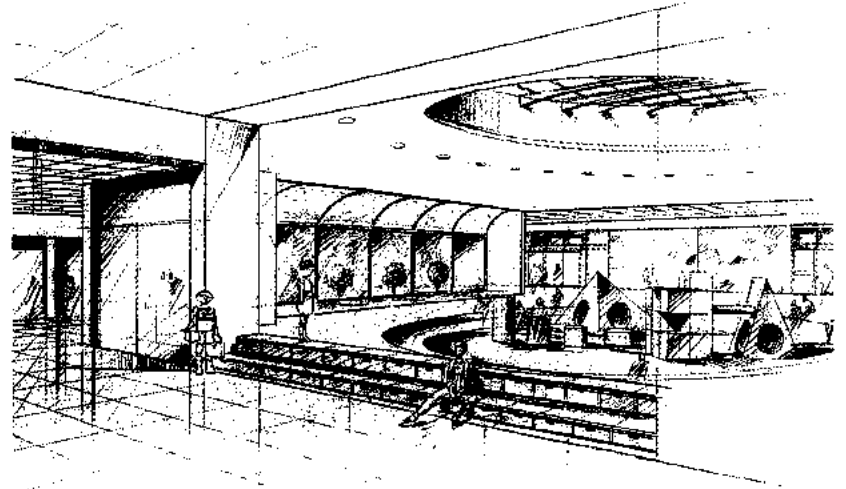
Ayrıca, günlük çalışma süresi içinde, buradan dışarıya çıkma şansı pek olmayan öğretmene de konforlu bir köşe gerekli.

Okul öncesi eğitimin en tartışmalı konularından biri, miniklerin tuvalet alanını kullanma biçimleri.

Bir kez, genel alanlar yanısıra derslik içinde de tuvalet isteniyor. Tuvaletlerin guruplanıp, iki dersliğin arasında, ortak bir yerde konumlandırılması doğru olabilir.

Hem tuvalet eğitimi için, hem de başka nedenler ile, kız-erkek tuvaletleri bu yaş gurubunda birbirinden ayrılmıyor. Bu "başka" nedenlerin önünde, cinsel kimlik eğitimi de gelince; konu hakkında, ilginç ve uzun, pedagojik bir tartışma başlıyor.

Okulumuzun bu bölümünde, anlaşılabilceği gibi tasarım sürecinde mimarı; pedagoglar arasındaki çeşitli görüşlerin de çatışacağı, ilginç ve keyifli tartışmalar bekliyor.

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM YAPISININ GİRİŞİNDE, ÖĞRENCİLERİN RAHATÇA OTURUP ÜST DEĞİŞTİRDİKLERİ HOL. ARADAKİ CAMLI BÖLMEDEN, VELİLER TEPE İŞİKLİKLİ ORTA MEKANDA OYNAYAN ÇOCUKLARI GÖZLEYEBİLİRLER. EN ARKA PLANDA, SERA VE DERSLİKLER.

7. AYRINTILARDA BAZI İLKELER, ÖZELLİKLER, NİTELİKLER

Bir eğitim mekanı bayağı kalabalık ve hareketli kitleler tarafından, hızlı ve dinamik biçimde kullanılır.

Bu kullanım biçimi, yapı fiziği açısından ve konfor sağlayıcı unsurlar açısından özellikle irdelenmelidir.

Buna göre mekanın her yerinde, bütünden ayrıntıya kadar gözetmemiz gereken ilkeler şunlardır:

- eğitim amaçlıyız,
- saydam, esnek mekanlar kurmalıyız,
- her noktada iletişimi gözetmeliyiz,
- kısıtlı kaynaklarımızı, sağlam ve kolay bakım yapılabilir ayrıntılar için kullanmalıyız,
- öğrencilerin sağlık ve güvenliklerini gözetmeliyiz,
- sonuçta, hem eğitimcilerin hem de öğrencilerin severek benimseyerek yaşamı sürdürebilecekleri bir dünya yaratmak zordur...

Bu bölümde, biraz zorlayarak çok uzatılabilecek bir liste vermek yerine, anlatmak istediklerimizi birkaç örnek ile açıklayabiliriz.

701. AKUSTİK

Çağdaş mekanlar içeren, çağdaş bir eğitimin gerçekleşebileceği bir eğitim tesisinin nerdeyse en önemli özelliği akustik konfor olmalıdır.

Yukarıda, bu bölüme kadar belirttiğimiz birçok ilkenin (saydamlık, esneklik, tüm mekanların eğitim ve sosyal amaçlı kullanımı...) gerçekleşebilmesi için akustik konfor gereklidir.

Bu nedenle, daha işin başından itibaren mimari detaylarda; yalnızca sesi yalıtın değil, ses yutan malzemeler, darbe ve titreşim emiciler de (doğru detaylarıyla) kullanılmalıdır.

- Tüm döşeme şaplarının altında 3-5 mm. darbe emici şilte kullanılması, böylece elde edilen şap düzleminin bölücü ve duvarların altında kesintisiz devam etmesi (bu hem izolasyon için, hem de ileride farklı kullanımlar için duvar veya bölücü pano söküldüğü zaman kot farkı ortaya çıkmaması için),
- İç duvarların olabildiğince yalıtımlı çift duvar olarak örülmesi,
- Bütçe elverdiğince, tüm mekanlarda ses yutucu asma tavan kullanımı,
- Duvar düzlemlerinin ses yutucu malzemeler ile kaplanması,
- Kapı ve bölmelerin, bölücü dolapların, titreşmeyen biçimde detaylandırılması,
- Döşeme kaplamalarının, tınlama yapmayan, az yansıtıcı malzemelerden seçilmesi,
- Derslik ve salonlarda, kumaş perdeler de kullanılması,

- Dar ve uzun kapalı koridorlardan kaçınılması,
- Merdivenlerin bazılarının kapalı "merdiven evferi" içinde tutulması...

Kullandığımız ve önerebileceğimiz önlemler. Okul işletimi sırasında da; özellikle tenefüslerde bağırtıyı teşvik etmeyen biçimde zil çalması, bazı mekanlarda hafif bir müzik yayını yapılması iyi olabilir.

702. DOĞAL VE YAPAY AYDINLATMA, İŞIKLIKLAR, PENCERELER, SERALAR

Derinlemesine ve gerekirse tepeden alınabilecek gün ışığı, okul toplumunun hem fiziksel hem de ruhsal sağlığı açısından çok önemlidir.

İyi bir mühendislik çalışması, her mekan için gerekli optimum aydınlanma düzeylerini belirleyerek işe başlayacaktır.

İyi bir doğal aydınlanma için, bir derslik zemin alanının %18 kadarının cephe duvarında pencere olarak açılması gerekiyor.

Kış güneşinden azami yararlanmak üzere tasarlanan mekanlarda, yazın ek bir güneş kontrolü gerekli olabilir.

Doğrudan gelen batı güneşinin bazı önlemler gerektireceği unutulmamalı.

Seralar, bir çok bölümde belirttiğimiz gibi, sert iklim koşullarından koruyan önemli "iklim" denetim araçları.

Pencerelerin açıldığı görüntülerin de irdelenmesinde yarar var.

Örneğin bir açık spor alanına veya üzerinde büyük hareketlilik olan bir yola, bir otoparka bakan pencerelerin olduğu bir derslikte, dikkati işe toplamanın zorluğu düşünülmelidir.

703. DOĞAL VE YAPAY HAVALANDIRMA, ISITMA, İKLİMLENDİRME, PENCERELER, SERALAR

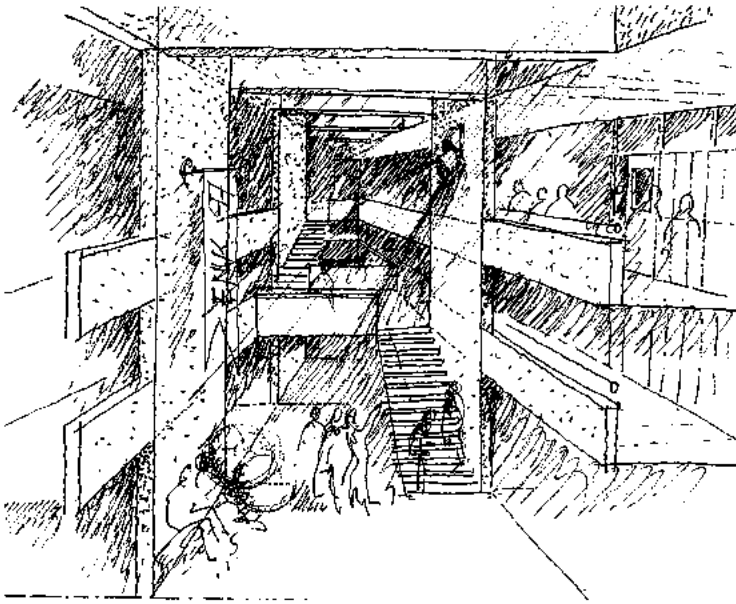
Genelde kış sezonunda sürdürülen eğitim sırasında öncelikle, bir saatin büyük bölümünde kirlenen derslik havasının, kalan on dakika içinde hızla havalandırılması, "oksijenlenmesi" isteniyor.

Derslik içi ısının 18° olması istendiğini belirterek, havalandırma süresinde bir ısı kontrol meselemiz olduğunu hatırlatalım.

Yani, dersliğin havası değişirken ısı düşmemeli, bunun için öncelikle yapının kendisinde iyi bir ısı izolasyonu gerekli.

Aynı zamanda, doğramaların, bir bölümünün, dersliği sürekli havalandırabilir biçimde detaylandırılmasına çalışılmalı.

- Hem küçük hem büyük parçalı açılımları olan,
- Çift eksenli kullanım olanağı da tanıyan,
- Taradığı alan ve açılım biçimi ile, çocukları çarpmalardan koruyan,

BİR İÇ MEKAN TASARIMI.

- Küçük açılımları ve küçük cam düzlemleri olan, doğrama biçimleri seçilmelidir.

Kamu yapılarında, artık ahşap doğrama kullanımından bir çok nedenle (yangın, bakım zorluğu, ekoloji...) kaçınılıyor. PVC yerine, ısı köprülü alüminyum doğramalar tercih ediliyor.

Eğitim tesislerinde özel yerlerde, mekanik havalandırma gerekli olacaktır. Bunlar öncelikle; mutfak, yemekhane, tuvaletler, laboratuvarlardır.

Çok sık girilip çıkılan kapılarda kullanılacak rüzgarlıklar, ısı kaybını önemli ölçüde önleyebiliyor.

Sağlıklı ve denetimli bir havalandırma için, gene seralar bir çok çözüm getirebiliyor.

Klima gerekliliği, dış çevresel koşullara bağlıdır. Ancak, iddialı ve dış kullanıma açık bir "oditoryum" herhalde bir klima tesisatı ister.

704. GÜVENLİK

Bir eğitim tesisinin güvenliği, iki alanda irdelenmelidir:

Eğitim tesisinin dış çevre içinde güvenliği ve kendi içindeki güvenliği.

Güvenlik yalnızca duvarlar ile sınırlanmamalı, yakın çevre verileri de irdelenmelidir.

Çevresel güvenlik bağlamında,

- Ulaşım riskleri,
- Diğer fiziksel riskler,
- Sosyal riskler irdelenmelidir.

İç güvenlik ise, daha çok sayıda öğeyi içeriyor:

- Ergonomik riskler; parapet, korkuluk, kafa çarpma alanları,

- Parapet ve korkulukların yarattığı, düşme riskleri (bazı eğitimciler bu yerlerden çok korkarlar, ama, daha önce belirttiğimiz gibi, öğrencilerimiz, bunlarla yaşamayı da öğrenecekler. Buna karşın, mimari de önlemlerini almalı. Örneğin, merdiven korkulukları ve parapetlerin üzerlerinde bir boru çevrilirse, burardan kayılmaz, sarkılmaz.),

- Merdiven ve rampalardan düşmeler (kaymaz malzeme),
- Yüksek enerji boşaltımı sürecinde, birbirine zarar verme, (özellikle, bahçe ve spor alanlarında),
- Değişik yaş guruplarının, hızlı ve keskin kesişmeleri,
- Pencere açılımlarının koşma alanlarını engellemesi,
- Çok büyük cam düzlemler...

Güvenlik konusunda daha düşünülecek bir çok ayrıntı var:

- Yangın önlemleri, yeterli yangın uyarı sistemi, yangın merdiveni, yangın muslukları,
- Dışa açılan kapılar,
- Yeterli sayıda çıkışlar,
- Giriş kapılarında saydamlık (çarpışmaları önlemek için),
- "Panik bar"lı kapılar
- Laboratuvarlarda, seramik fırını olan yerlerde özel önlemler,
- Kablolama ve diğer elektrik temaslarının denetimi,
- Servislere saçak altından binebilmek,
- Su arıtma, tuvalet sterilizasyonu,
- Gece kullanımları için çevre aydınlatması...

Söz konusu olan, bizimki gibi bir deprem ülkesi olunca, tüm kamu yapılarında olduğu gibi ve belki daha da fazla deprem güvenliği irdelenmeli eğitim tesislerinde:

- Elbette, yapının tümel strüktürü, statığı, kullanılan taşıyıcı malzeme, detay ve uygulama ayrıntıları tek tek irdelenmeli.
- Bizim eğitim tesislerimizde, kendimize (hatta çevremize de) yeterli açık toplanma alanı bulunacağı kesin. Bu alanlara (yangın yönetmelikleri uyarınca olduğu gibi) deprem güvenliği için de kolay ve açık, net kaçış koridorları olmalı.
- Mimari ayrıntılarda kolayca dağılmayan sistemler kullanılmalı. Örneğin, taşıyıcı asma tavan son derece hafif bir malzeme, düşerse insanı yaralamaz ama taşıyıcı sistemine klipslenmesinde yarar var.
- Aynı biçimde deprem gerilimi altında patlama ihtimali olan büyük cam düzlemlerden kaçınılmalı. Bir yandan saydam bir yapıdan söz ederken, bu öneri bir çelişki gibi görülebilir. Sağlam ve küçük parçalı bir doğrama kurgusu çözüm olabilir.
- Bu kitapta bir çok yerde mekânlarımıza eklemenecek seralardan söz ediyoruz. Sera camları (özellikle çift camın alt düzlemi) kesinlikle lamine olmalıdır.
- Deprem halinde, devrilebilecek konum ve boyuttaki mobilyalar

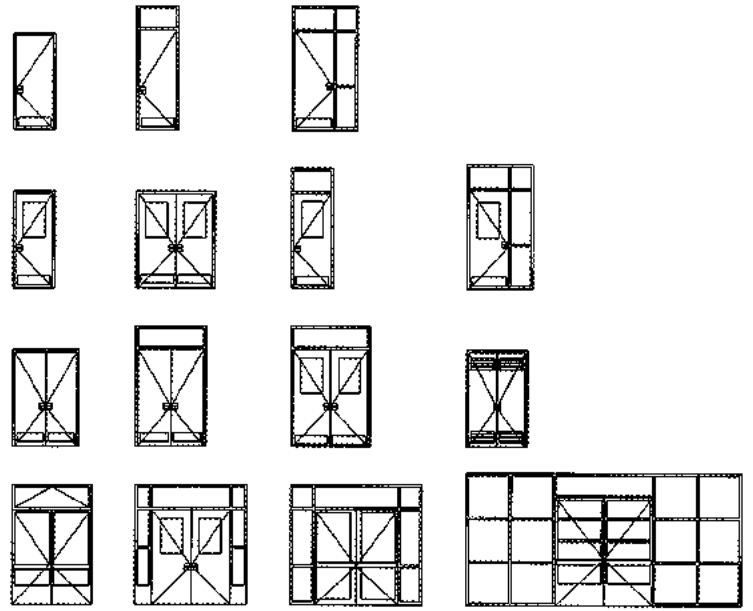
olabildiğince sabit düşünölmeli, özellikle laboratuvar gibi tehlikeli madde içeren mekanlarda önlemler daha dikkatle gözden geçirilmelidir.

- Tabii tüm bu önlemler, çocuk psikolojisi de gözönitilerek, olabildiğince göstermeden alınmalıdır.

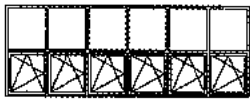
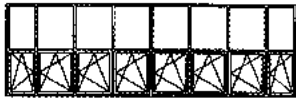
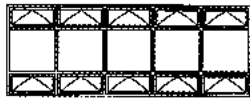
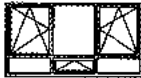
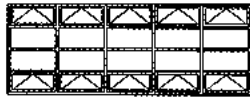
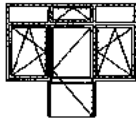
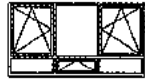
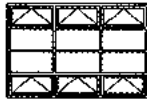
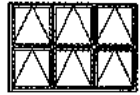
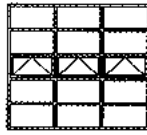
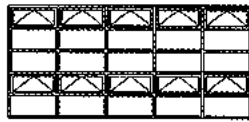
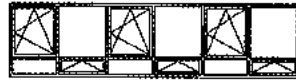
705. MOBİLYA, DONANIM, İÇ BÖLMELER, DOLAPLAR, KAPILAR

Buraya kadar anlatılanlara bakılırsa, okulumuzda, zaten mobilyanın büyük bölümü, sabit olacaktır.

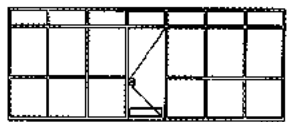
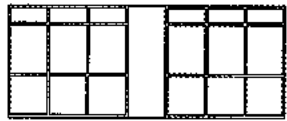
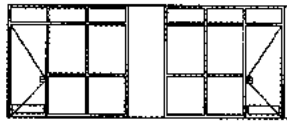
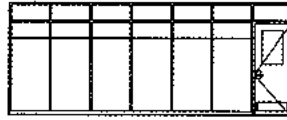
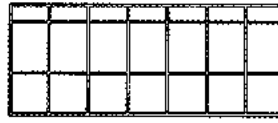
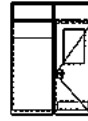
Eğitim tesislerinde özel mobilya seçimleri, eğitimciler ile birlikte yapılmalıdır. Seçimde pek zorluk çekilmeyecek, çünkü artık, birçok firma özel ve genel kullanım amaçlı mobilya konusunda, bir çok çözüm üretiyor.

DERSLİK KAPILARI, İÇ KAPILAR.

PENCERELER VE AÇILIMLARI.

İÇ KAPILAR VE BÖLMELER.

Bu alanda "pazar" geliştikçe de rekabet ve nitelik artıyor.

Gene de bazı ilkeleri hatırlatalım:

- İç bölmelerde saydamlık faktörü unutulmamalı,
- Kapılarda hem öğrenci kotunda hem de yetişkin kotunda pencereler gerekli; bazen kapıların tüm yanı yırtılıyor. Bu camlar kırılmaz olmalı elbette,
- Kapılarda, tekmelik, pompa, stoper gerekli,
- Tüm yapıda, geniş süpürgelikler gerekli,
- Çanta-sandalye-omuz arasında bir kotta çarpma bantları olması iyi olur,
- Özellikle yüksek mobilyalarımızın, deprem-devrilme ilişkisi irdelenmeli,
- Bazen tekerlekli mobilya kullanımı, esneklik ve dinamiklik için istenebilir...

706. SÜSLEME VE RENKLER

Süsleme konusunda daha önce bir çok şey söylendi.

Bu konuda mimarın görevi; öğrencinin ve eğitimcinin kendi dünyalarını yaratabilecekleri nitelikli ama fazla süsü olmayan bir "tepsi" sunmak olmalı.

Bu sunulan "tepsi" veya altlığın, zaman içinde yenilenebilir olması gerektiği unutulmamalı.

Gene de renk konusunda, bir kaç söz söyleyelim:

- Renk aşkına renk kullanımından kaçınılması,
- Görsel gürültü ve hatta kirlilikten kaçınılması,
- Keskin geometri ile renk lekeleri oluşturulmaması,
- Genelde yumuşak renklerin kullanımı,
- Canlı asal renklerin aksesuarda kullanımı,
- Malzemenin kendi doğal renginde kalması,
- Her iç mekanın en çok tek yüzünde özel renk kullanımı,
- Renkli giydirme cephe'den kaçınılması,
- Renkli dış cam'dan kaçınılması,
- Döşeme düzleminde birden çok renk kullanımı ile mekana değin mesajlar verilmesi,
- Öğrencilere, yaş guruplarına göre, zaman zaman boyayarak da, sürekli yeniden üretebilecekleri duvar düzlemleri sunulması,
- Pembe-mavi ayırımından veya cinsiyet ayırıcı (sexist) tanımlamalardan kaçınılması...

707. FİZİKSEL ENGELLİLER İÇİN KOLAYLIKLAR

Artık ülkemizde de fiziksel engelliler için uygulanması istenen önlemleri içeren yönetmelikler var. Bunlara titizlikle uyulmalı. Okullardan da bu yönde önlemler almaları isteniyor.

Bunlardan bir kaçını hatırlatalım:

- Girişlerde, iç basamak alanlarında, yarım kottarda rampalar,
- Birden çok katlı kullanımlarda (engelli standartlarına uygun) en az bir asansör,
- Engelli standartlarına uygun özel tuvaletler,
- Kritik dolaşım alanlarında, gerekli kottarda korkuluk ve tutamaklar,
- Toplantı salonunda, spor salonunda, engellilere ayrılmış bir seyirci alanı...

Burada bu konuda, alınabilecek insanî önlemlerin sınırları (veya sınırsızlığı) konusunda uyarıcı olabilecek bir örnekten söz etmek isterim:

Yurtdışında gezdiğimiz bir okulda, tehlike çıkışlarındaki "panik bar"larının küçük elektrik motorları ile donatıldığını gördük.

Panik barı, bilindiği gibi; kapı kolu yerine özellikle tehlike çıkışlarında kullanılan çok az bir kuvvette itildiği zaman açılabilen bir kapı mekanizmasıdır. Doğallıkla kuvvetsiz bir kişinin (küçük bir çocuk) veya yerden kuvvet alamadığı için tekerlekli sandalyedeki bir kişinin, bara bu kuvveti uygulamaya çalışması halinde, sandalye geriye kaçır ve kapı açılmaz.

Motorlu panik barı buna karşı bir önlem olarak geliştirmiş ve okullarda kullanılmaya başlanmış. Ne dersiniz, daha gidilecek çok yolumuz var galiba!

708. İŞBİRLİĞİ YAPILAN MÜHENDİSLİK GRUPLARIYLA ÖZEL İLİŞKİ

Mimarlıkta ve mühendislikte bir ilke vardır: "Herşeyi bilemezsiniz, ama her konuda bilgilenererek, işbirliği ve gurup çalışması yaparak çözümler üretme yöntemini öğrenmelisiniz".

Bir okul projesinde, birlikte çalışacağımız mühendislerin de eğitim tesisleri özelinde bu kadar çok şey bilmesini bekleyemeyiz.

Buradaki tüm bilgilerin paylaşarak, mühendislerden de özel çözümler beklemek ve sonuçları denetlemek esas olarak mimarın görevidir.

Örneğin,

- Elektrik konusunda;

Aydınlatma, kablolama, data hatları, elektrik tabloları kilitleri, merkezi saat sistemi, çevrede güvenlik aydınlatması, ana sınıflarında telefon, güvenlik kamera sistemi vb...

- mekanik konusunda;

Su arıtma, döşeme destekli radyatör ısıtması, 45 dakikada kazanılan ısı düzeyinin on dakikada kaybolabileceği, döşemeden ısıtılan spor salonu duşlarında antibakteriyel seramik kullanımı vb. konularındaki bilgilerimizi, mühendislik guruplarımızla paylaşmamız, tartışmamız, çözümler beklememiz doğaldır.

ÖRNEKLER

WITIGKOFEN'DE (BERNE-İSVİÇRE) OKUL

ENKA ÖZEL OKULLARI

İŞIKKENT EĞİTİM KAMPÜSÜ

TED ANKARA KOLEJİ YUMRUBEL YERLEŞKESİ

AFET BÖLGESİ İÇİN BİR İLKÖĞRETİM OKULU

DENİZ YILDIZLARI-2, DARICA

FEYZİYE MEKTEPLERİ VAKFI ERENKÖY GÜNEŞ KAMPÜSÜ

8. | ÖRNEKLER

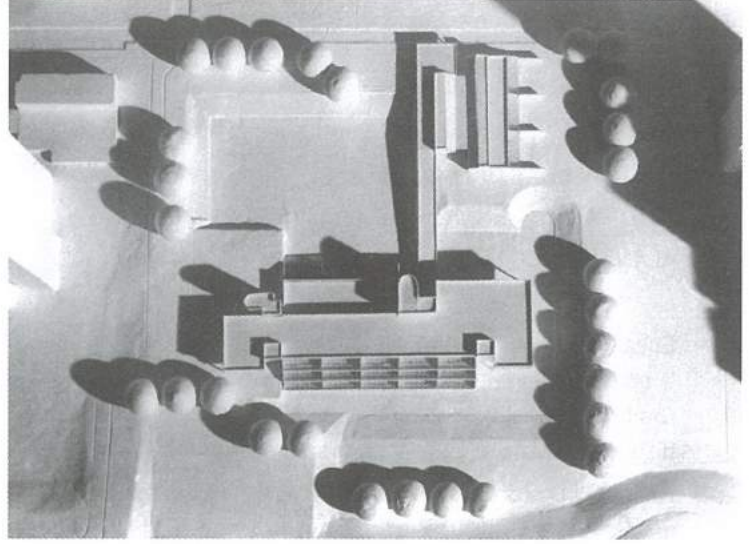
Türkiye'de bütün zamanların tartışmasız en önemli sorunu olan nitelikli eğitim eksikliğini gidermek için son yıllarda güçlü ve saygın gruplar, kurdukları Eğitim Vakıfları aracılığı ile yeni eğitim kurumları oluşturuyorlar. Biz bu konuda farklı bağlamlar içinde okul projeleri hazırlamak ve gerçekleştirmek şansına ulaştık. Bu çalışmalar bizim için önemli, zenginleştirici ve zevkli deneyler oldu. Aynı düşünce ve ilkelerden yola çıkan bu okulların bir çok ortak özellikleri var:

- Anaokulundan liseye kadar bütünleşen, sürekli bir eğitim veriyorlar.
- Geniş yeşil alanlar içinde tam donanımlı birer eğitim kampusu gibi yerleşme şansları var.
- MEB standartlarını birkaç kat aşan nitelik ve nicelikte programlara, mekanlara ve donanıma sahipler.
- Eğitim programı ve eğitimin fiziksel çevresi, alanlarında yüksek deneyime sahip yönetici ve bilim adamları tarafından uzun çalışmalarla belirleniyor. Bu hazırlık çalışmalarına başından itibaren mimar, etkin olarak katılabilir.
- Eğitim programı standart derslik ve donanım ötesinde özgün birçok mekan gerektiriyor: Örneğin, bildiğimiz "kitaplık" kavramı bu programlarda, öğrencinin sürekli olarak eğitime katıldığı, açık, esnek, dinamik ve demokratik bir "Mülimedya Öğrenim Merkezi"ne dönüşüyor.
- Farklı ilginç laboratuvarlar, farklı boyutta derslikler, açık esnek planlar gerekiyor. Programlarda görsel sanatlar, tasarım, sahne ve görüntü sanatları için resim, heykel, seramik, çizim, bilgisayar destekli tasarım, fotoğraf, video, mülimedya, dans, müzik, bale, drama, dekor atölyeleri, sergi alanları, oditoryumlar var.
- Ortak alanlar alelade koridor ve holler gibi değil, gerçek toplumsal yaşamın simüle edilebileceği; sokak, meydan, hol, oturma lobisi, danışma merkezi, sağlık merkezi, satış birimleri, çarşı, kulüpler, amfiler gibi düzenleniyor.
- Büyük yatırım gerektiren yapılar, standart öğrenim saatleri ve öğrenim sezonu dışında ve ayrıca hafta sonlarında da çevreye bir kültür ve sosyal merkez gibi hizmet verebilecek biçim ve esneklikle tasarlanıyor. Oditoryum, spor ve sanat merkezleri, toplantı salonları, yabancı dil eğitim mekanları bu düşünce gözetilerek düzenleniyor.

Bu ve buna benzer birçok kavram yanı sıra; kitaplık kullanımından yemek servisine, ses yalıtımından aydınlatmaya, kablolamadan bilgi akışına, pencere kolundan tuvalet musluğuna, özürlü öğrenci olanaklarından yangın çıkışına dek; işlev, mekan nicelik ve niteliği, malzeme, detay, işletme ve bakım bilgilerini içeren, konuları tartışıp çözümler ürettik. İzleyen bölümde, ayrıntılı olarak anlatılmayan iki okul hakkında burada bilgi vermek isterim.

WITIGKOFEN'DE (BERNE-İSVİÇRE) OKUL

Mimarlık öğrenciliğim sırasında, 1972'de İsviçre, Berne, Marc Hausammann bürosunda dört ay staj yapma şansım oldu. Gerçek bir şans, çünkü; Hausammann, Zürih Teknik Üniversitesin-

de hocaydı, bu nedenle çalışanlarına çok şeyler veren bir kişiydi. Ayrıca, stajım süresinde bir okul yarışmasına girildi. Böylece, hem bir yarışma projesinin hazırlanışını izlemek, hem de eğitim tesislerine ciddi, farklı bir yaklaşımı yakından yaşamak şansım oldu. Yarışma sonucunda üçüncü ödülü alan projemizi, bu kitaba, Marc Hausammann'ı saygıyla anarak eklemek istedim.

BAKIRKÖY TAŞ İLKOKUL'UN EK YAPILAR İLE İLKÖĞRETİM OKULUNA DÖNÜŞTÜRÜLMESİ

Bakırköy'de eski bir yapının içinde öğretim vermekte olan Taş İlkokul; eğitim kapsamının değişmesi ile ilköğretim okulunun gerektirdiği mekansal standartlara ulaştırılmak zorundaydı. Hem yapının eski eser kapsamında olması, hem de arsası içinde yeterli genişleme olanağının bulunmaması ciddi bir sorun yaratıyordu. Okulun sahibi ve yöneticisi olan Tarık Akan, büyük bir çaba sonucunda, komşu parseli edindi. Ancak bu ek arsa da sıkışık kent dokusu içinde dar ve bitişik düzen bir parseldi. Gereken ek bölümleri, bu parsel içinde, kompakt bir anlayışla ve önündeki eski esere saygılı bir mimari dil ile çözümleyen bir avan proje hazırladık. Bütçenin ve sürenin kısıtlılığı nedeniyle uygulama projesi hazırlığı ve uygulama denetimi tarafımızdan yapılamadı. Bu örneğin, zaman içinde yönetmelik, program ve taleplerin değişkenliği karşısında eğitim tesislerinin ne denli esnek olması gerektiğini ve sıkışık kentiçi konumlarının zorluklarını göstermek açısından ilginç olduğunu düşünüyorum.

ENKA ÖZEL OKULLARI

MİMARİ PROJELER:

LİMİTED MİMARLIK

Haydar Karabey

Banu Karabey

Erdal Özyurt

MÜHENDİSLİK PROJELERİ:

ENKA büroları

TASARIM : 1995-1996

UYGULAMA : 1997-2000

UYGULAYICI : ENKA inşaat grupları

ALAN : 18000 m²

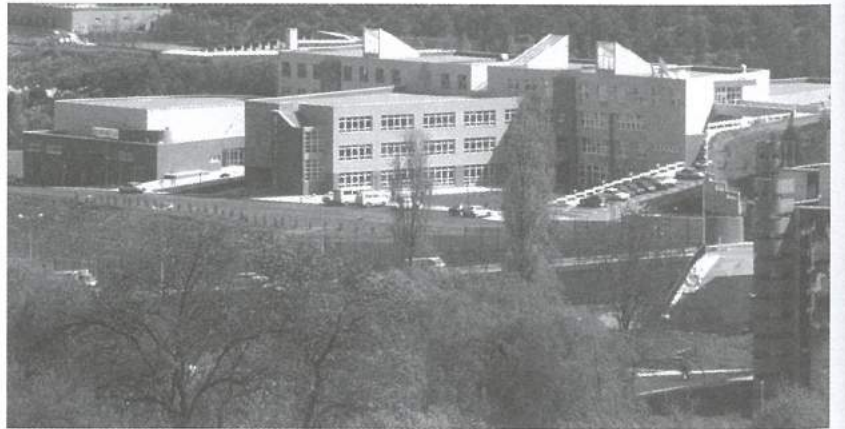
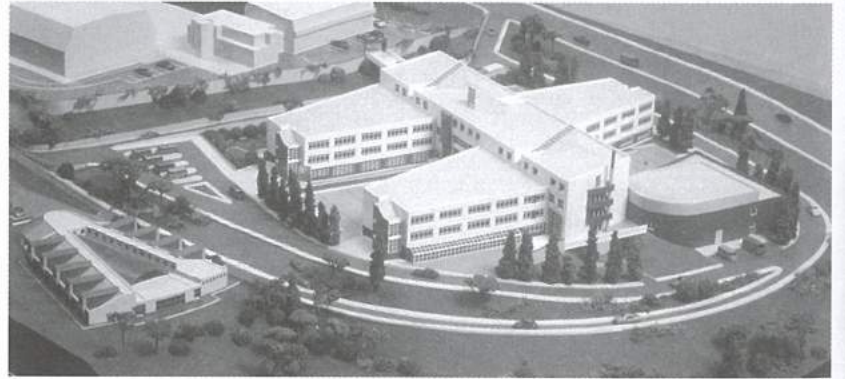
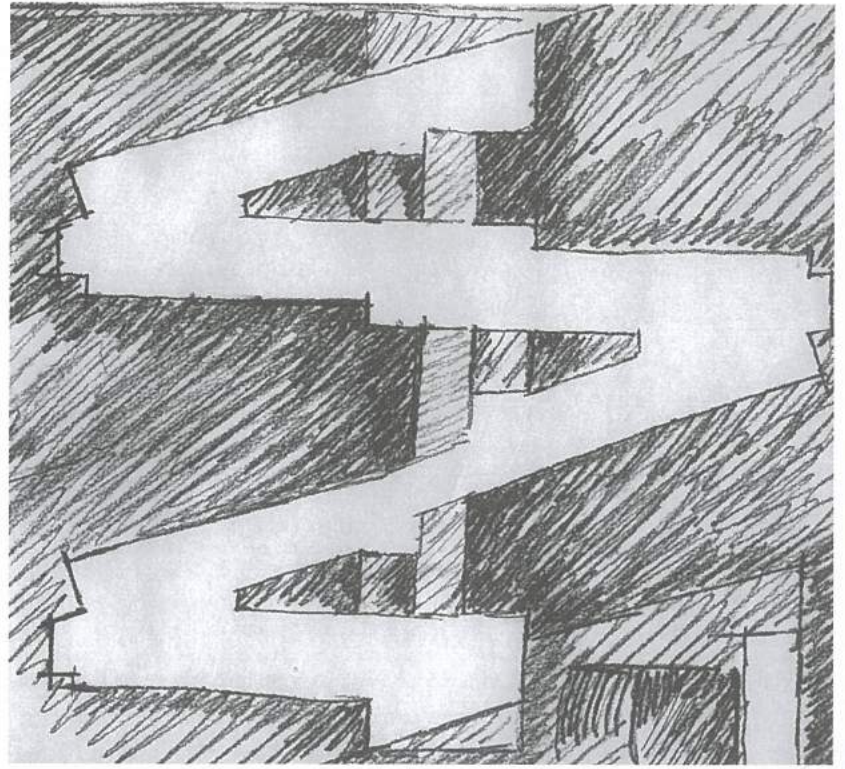
Enka Okulları için, 1994 yılında üç mimarlık gurubundan projeli teklifler alındı. Bunlar, Herzog & de Meuron-İsviçre, Hillier Group-ABD ve Limited-Türkiye idi. Değerlendirme sonucunda, bizim projemizin uygulanmasına karar verildi.

Hillier Group, değişik ülkelerde 80 kadar eğitim yapısı tasarlamış, gerçekleştirmişti. Bu nedenle, işi alınca kendilerinden danışmanlık istedik. Bizi ABD'de ağırlayıp, (tabii, profesyonelce) okullarını, inşaatlarını gezdirdiler. ABD'nin, büyük, çok büyük dış ve iç mekanlarına bu gözle bakınca, durmadan kendini yinelenen ortogonal dokulu kentlerini gezince; eğitim tesislerinin neden büyük yeşillikler içinde yaygın ve organik dağılımlı kasabalar olarak tasarlandığını anlamak zor değildi.

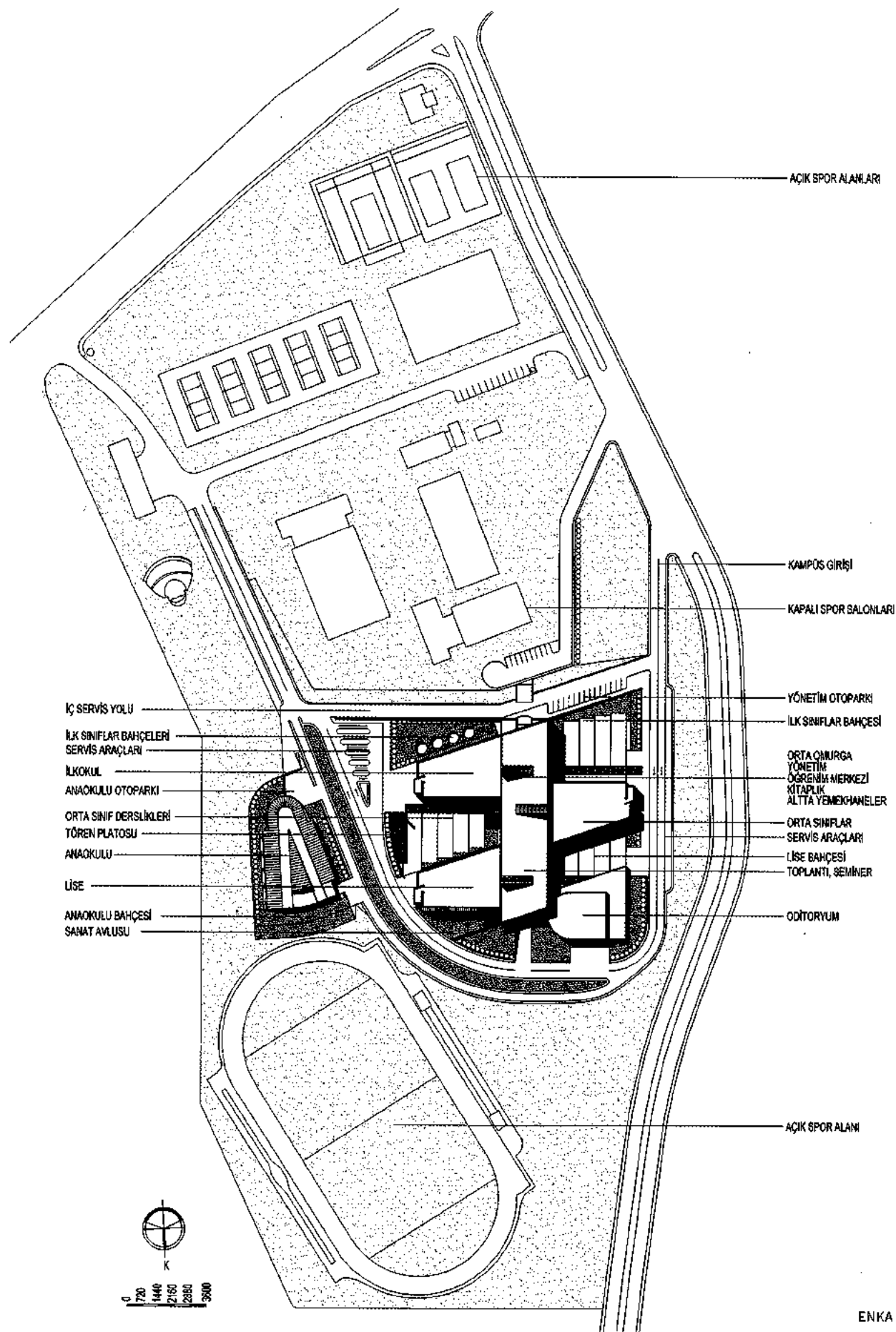
Biz de onlara organik ve rasgele dokulu İstanbul kent geleneğinde, resmi mimarinin geometrik, makroformlu ve iri olduğunu anlattık. İlginç bir karşılaştırma idi.

Enka Okulları, İstinye'de, Enka'nın Eğitim ve Spor Sitesinde oradaki mevcut spor altyapısından yararlanacağı için şanslıydı. Ancak okul için ayrılan alan programa göre çok dardı ve projelendirme sırasında daha da daraltıldı. İlk tasarım, (sonuçtakinden çok daha yaygın, daha alçak, daha kademeli ve iç boşluklu) dört beş zorlu sınavdan geçti.

ABD'li danışmanlar, Enka inşaat gurubu, değişen eğitim kadrosu ve pedagoglar, Belediye, Anıtlar Kurulu farklı ve genellikle birbirleriyle çatışan taleplerde bulundular. Sabır, azim, diplomasi, mücadele ve gereğinden fazla çalışma ile 1994 Kasım ayında başlayan süreç, 1997 mayıs ayında temel atılmasıyla sonuçlandı. Özellikle; bölgenin Boğaziçi öngörünüm bölgesinde olduğunu iddia eden ve çok daha ufak yapılar öneren Anıtlar Kurulu ile, müthiş bir mücadele sürdürdük. Maket, araziye uyarlanıp hava fotoğrafları çekildi, Kurul'un "Sedat Hakkı Eldem mimarisi", veya "parçalı, nostaljik proje" isteklerine karşı, alternatif projeler

ENKA OKULLARINDA ÜÇ ANA ÖĞRETİM BÖLÜMÜNÜN ORTAK İŞLEVLERİ BARINDIRAN BİR ORTA OMURGA BOYUNCA EKLEMLENMESİ. PLAN, MAKET VE GERÇEK.

ENKA OKULLARI VAZİYET PLANI.

çizilip teorik-pratik karşılaştırmalar yapıldı, projeye ek olarak ne-redeyse orta boy bir tez hazırlandı. Tabii, bu arada, Boğaz sirtları, eğitim arsasından da algılanır biçimde, bol bol gecekondular ve cami ile yapılandırılıyordu.

Tasarımı oluşturan ilk konsept, mevcut yamaçtan aşağı kotlara doğru inen eğimli bir ana omurgaya, planda doğal ışığın gerektirdiği açılarla sağlıklı eklenen derslik kitleleri düşüncesi idi. Program yükünün artırılması, tahsis edilen arsanın küçülmesi, Enka ekiplerinden bol mühendislik ve ekonomi eleştirisi sonucunda, çözüm çok kompakt hale geldi. Ağırbaşan ortak işlevlerin orta omurgaya eklenmesi buna takılan ilk, orta ve lise bloklarının iç boşluklarının daraltılması gerekti. Üçgen biçimli eğitim bloklarının üzerindeki çatı ışıklıkları daraltılarak korundu. Mimari mekan epeyce nitelik yitirdi ama önemli inşaat ve alan ekonomisi kazanıldı.

Eğitim bloklarına orta omurga ile ortak olan cephelerinden ve ters taraflarındaki özel bahçelerinden giriliyor. Yangın merdivenleri ve çıkışları üçgenlerin tepe noktalarında. Tüm yapılar ve aralarında kalan bahçelerini bir servis yolu çevreliyor. Ana okulu, bu servis yolunun dışında, araziye daha iyi yatmış biçimde kendi özel bahçesinin içinde yer alıyor. Diğer kitlelerle aynı geometrik çizgileri izleyen, tek katlı, örtülü bir orta avlusu olan bir yapı.

Omurganın kuzey ucunda yer alan Oditoryum, ilk tasarımda avan proje gibi ele alınıp, akustik ve teknolojik donanımı belirlendikten sonra uygulama projesine dönüştürüldü. Oditoryum, sade mimari diline karşın, çok önemli özellikleri olan bir yapı.

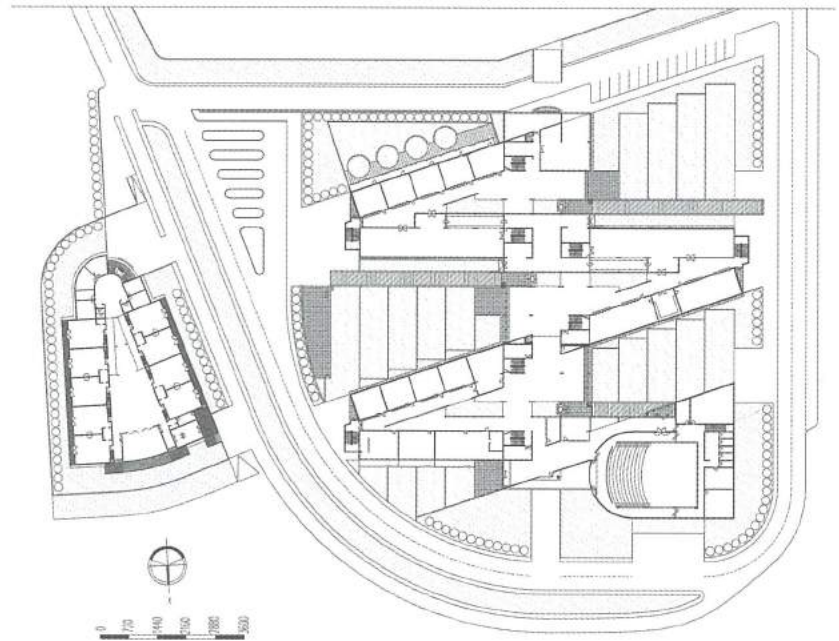
Oditoryum öncelikle bir "yapı içinde yapı". Açık, esnek, katılımcı ve çok amaçlı kullanıma dönük bir planı var. Girilen kottan tüm içmekan algılanabiliyor ve bu düzlemde, seyirci ve sahne de algılanarak dolaşılabilir. Bu galeri kotundan "olaya" müdahale de edilebilir, bir tür katılım, veya eğitim amaçlı olarak.

İç mekan ise tam olarak gösteri ve seyir olarak ayrılmamış, yani bir total mekandan söz edilebilir: Öğrenciler genellikle halı kaplı amfi bölümünde, yerlere oturabiliyorlar. Sahne ise derinlemesine bütün düzlem olabilir, ya da olay tersine çevrilebilir, amfi hatta galeriler bile bir gösteri için kullanılabilir. Daha formal gösteriler için ise, alt düzlemde portatif platformlardan oluşan bir sahne kurulabilir, buraya yeterli sayıda sandalye yerleştirilebilir. Tabii tüm bu esneklikler büyük depo alanları gerektiriyor.

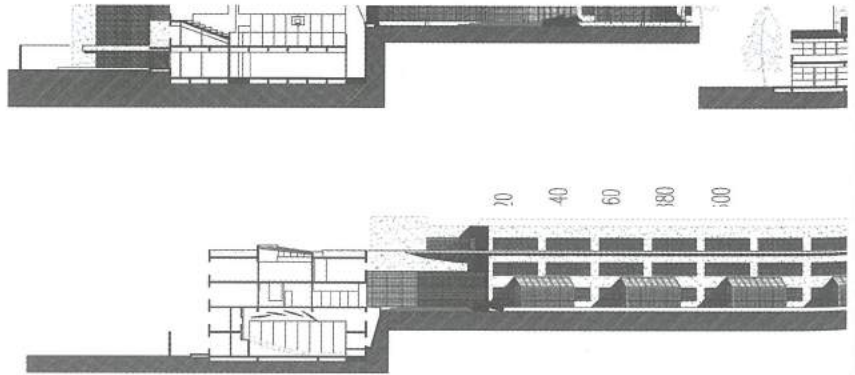
Oditoryumun sahne arkası bölümlerinde, olağan sahne arkası donanımına ek olarak, tekil veya grup çalışma odaları var.

Salonun amfi kapasitesi, 270; alt döşeme kapasitesi de 270 kişi olarak azami, 600 kişi. Salonun teknolojik ve akustik içdüzeni, Alman bir grupla çalışarak hazırlandı. (Alman, Müller- BBM GmbH, ile, Türkiye'den MeTan)

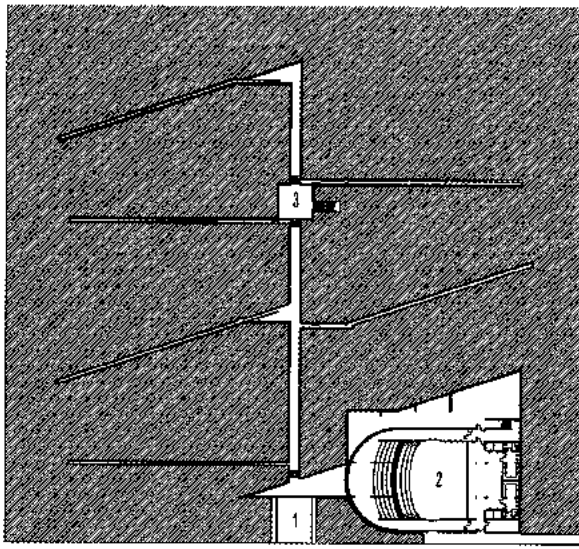
Eğitimciler ve salonu kullanan sanatçılar tarafından, salonun "Şekspiriyen" kurgusunun, işlevsel esnekliğinin ve akustik niteliğinin (örneğin, açılış konserini veren Fazıl Say tarafından) mükemmel bulunduğunu söylemeliyim.

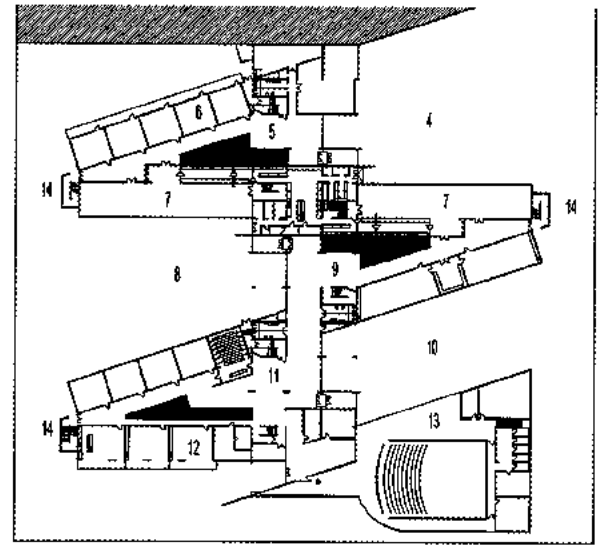
ENKA OKULLARI-ZEMİN KAT PLANI

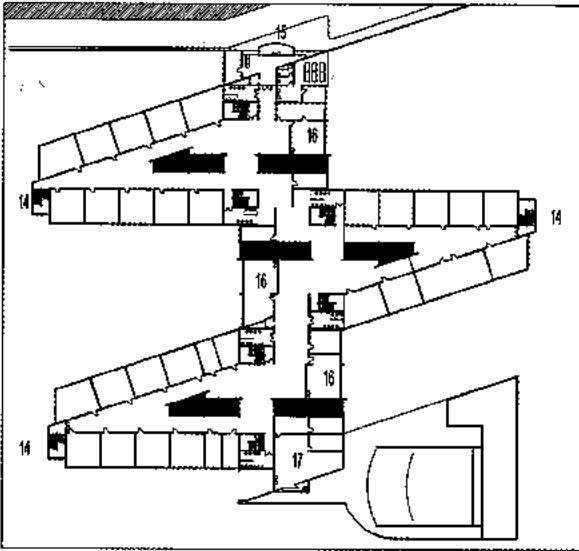
ENKA OKULLARI-KESİT VE GÖRÜNÜŞLER

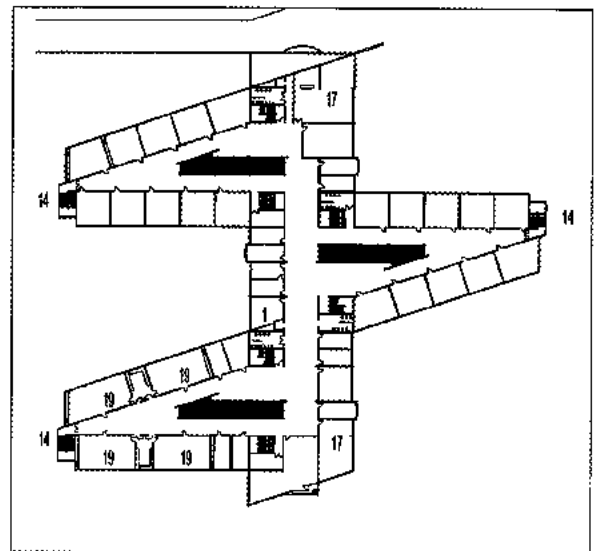
BODRUM KAT PLANI

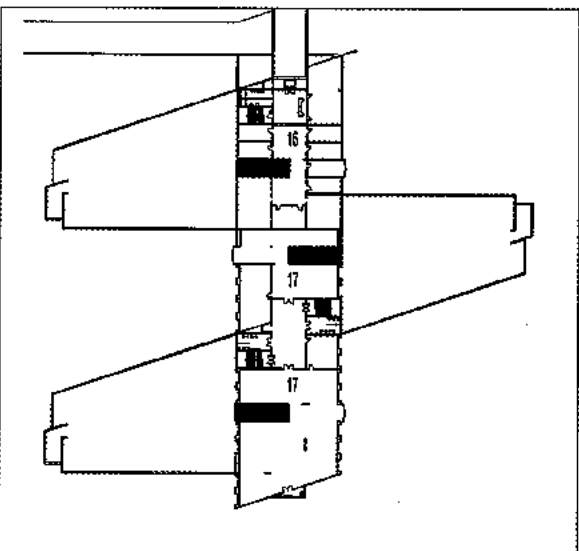
ZEMİN KAT PLANI

1. KAT PLANI

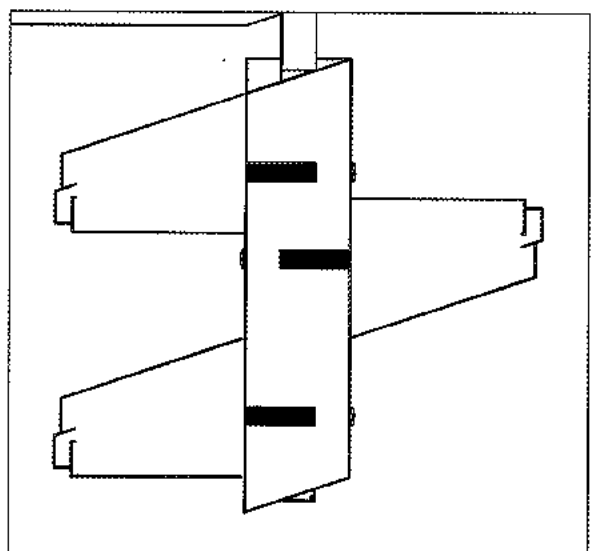

2. KAT PLANI

3. KAT PLANI

1. TEKNİK VE PERSONEL
2. TEKNİK GALERİLER
3. ODİTORYUM ZEMİN KATI
4. İLKÖĞRETİM 1-5 BAHÇESİ
5. İLKÖĞRETİM HÖL
6. İLKÖĞRETİM SERALI DERSLİKLER
7. YEMEKHANE
8. İLKÖĞRETİM 6-8 BAHÇESİ
9. İLKÖĞRETİM HÖL
10. LÜSE BAHÇESİ
11. LÜSE HÖL
12. SANAT ATÖLYELERİ
13. ODİTORYUM GİRİŞİ
14. YANGIN MERDİVENİ VE ÇIKIŞLARI
15. YÖNETİM GİRİŞİ
16. ÖĞRETMEN ODALARI
17. ÖĞRENİM MERKEZİ BİRİMLERİ
18. İÇ BOŞLUKLAR-İŞIKLIKLAR
19. LABORATUVARLAR

ÇATI PLANI

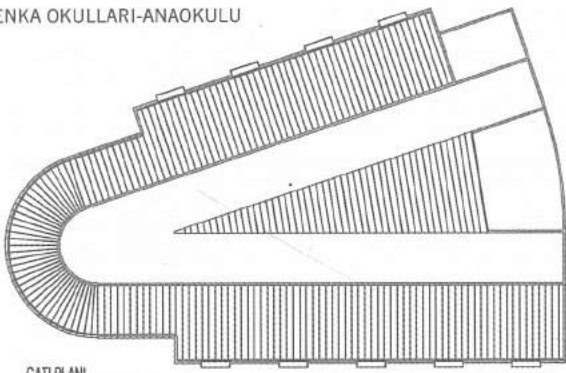
ENKA OKULLARI-KAT PLANLARI

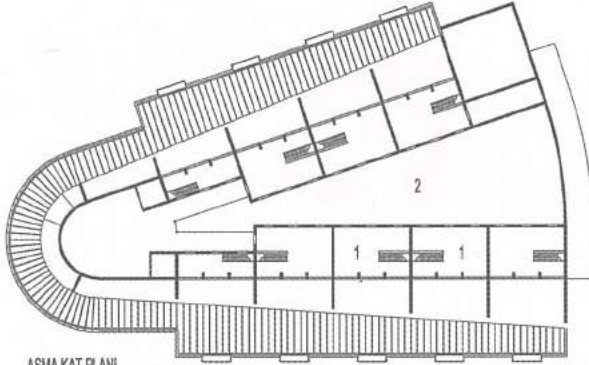
KOMPAKT BİR YAPI OLMASINA KARŞIN, OLUŞTURULAN ŞEMA, ENKA OKULLARINDA, ÇOK FARKLI DIŞ MEKAN DENEYİMLERİ YAŞATABİLİYOR.

DIŞ MEKAN KULLANIMLARI DA ESNEK OLABİLMELİ.

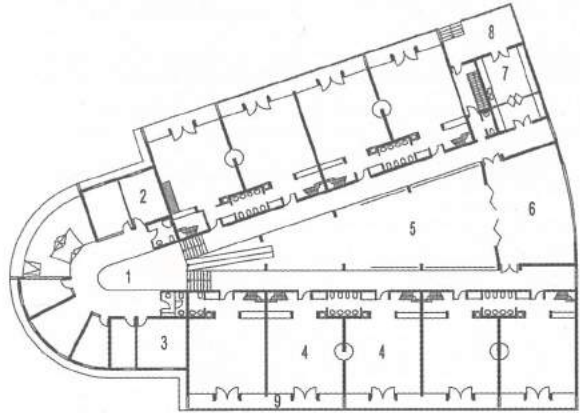

ÇATI PLANI

ASMA KAT PLANI

- 1.DERSLİK GALERİ KATI
- 2.BOŞLUK

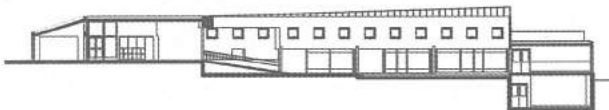

ZEMİN KAT PLANI

- 1.GİRİŞ VE ÜST DEĞİŞME
- 2.YÖNETİM-ÖĞRETMEN
- 3.SAĞLIK
- 4.BİRLEŞİK DERSLİKLER
- 5.ORTA HOL-OYUN, TOPLANTI
- 6.YEMEK BÖLÜMÜ-SAHNE
- 7.MUTFAK
- 8.SERVİS GİRİŞİ
- 9.DERSLİK TERASLARI

GİRİŞ GÖRÜNÜŞÜ

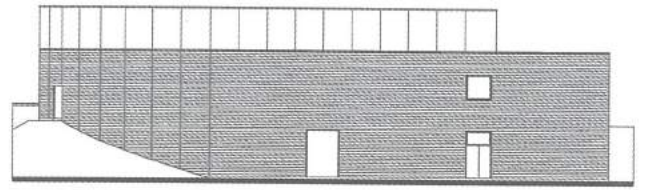
KESİT

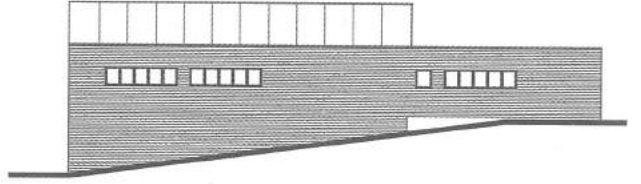
YAN GÖRÜNÜŞ

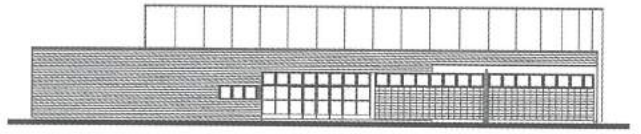
ENKA ANA OKULUNDA, DERSLİK DİZİLERİ AÇILI YERLEŞTİRİLEREK, KORİDOR OLMAYAN BİR İÇ MEKAN YARATILDI.

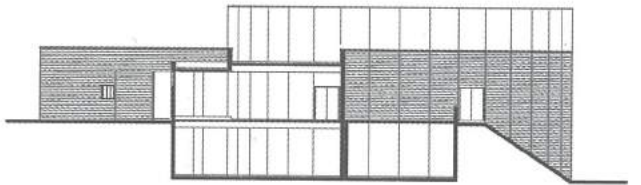
1 GÖRÜNÜŞÜ

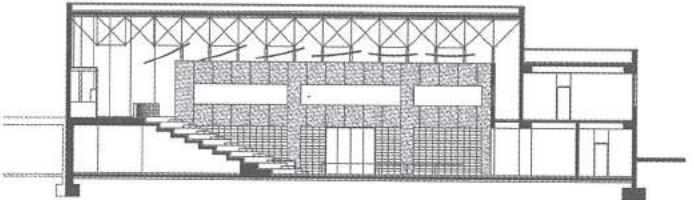
2 GÖRÜNÜŞÜ

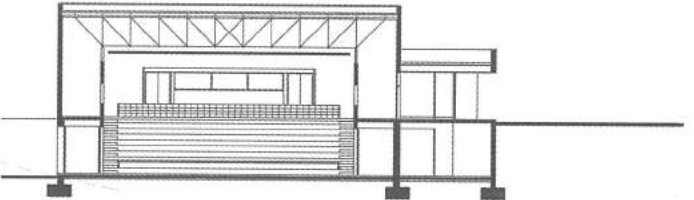
3 GÖRÜNÜŞÜ

4 GÖRÜNÜŞÜ

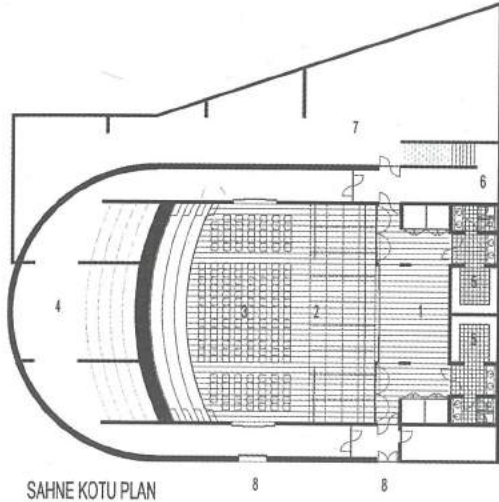

1 KESİTİ

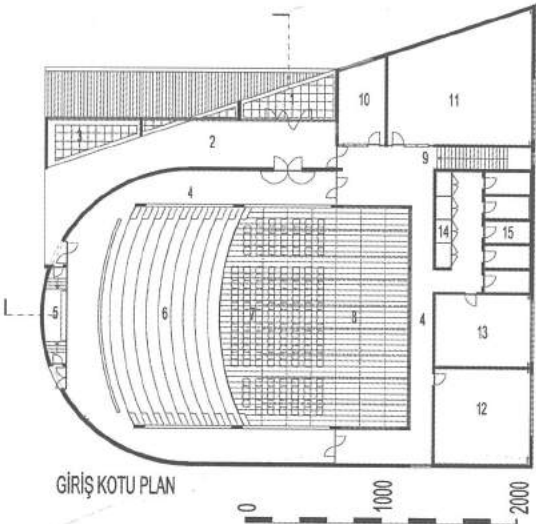
2 KESİTİ

ENKA OKULLARI, ODİTORYUMU. MEKAN İÇİNDE MEKAN. BU SALON MÜKEMMEL BİR GÖSTERİ SALONU DEĞİL, BİR EĞİTİM MEKANI OLARAK KURGULANDI.

SAHNE KOTU PLAN

- 1.SAHNE ARKASI
- 2.HAREKETLİ SAHNE PLATFORMLARI
- 3.HAREKETLİ OTURMA
- 4.DEPO VE TEKNİK
- 5.KİLİS-SOYUNMA
- 6.GİRİŞ KATINA
- 7.ATÖLYE-DEKOR,KOSTÜM
- 8.SERVİS GİRİŞİ VE TEHLİKE ÇIKIŞI

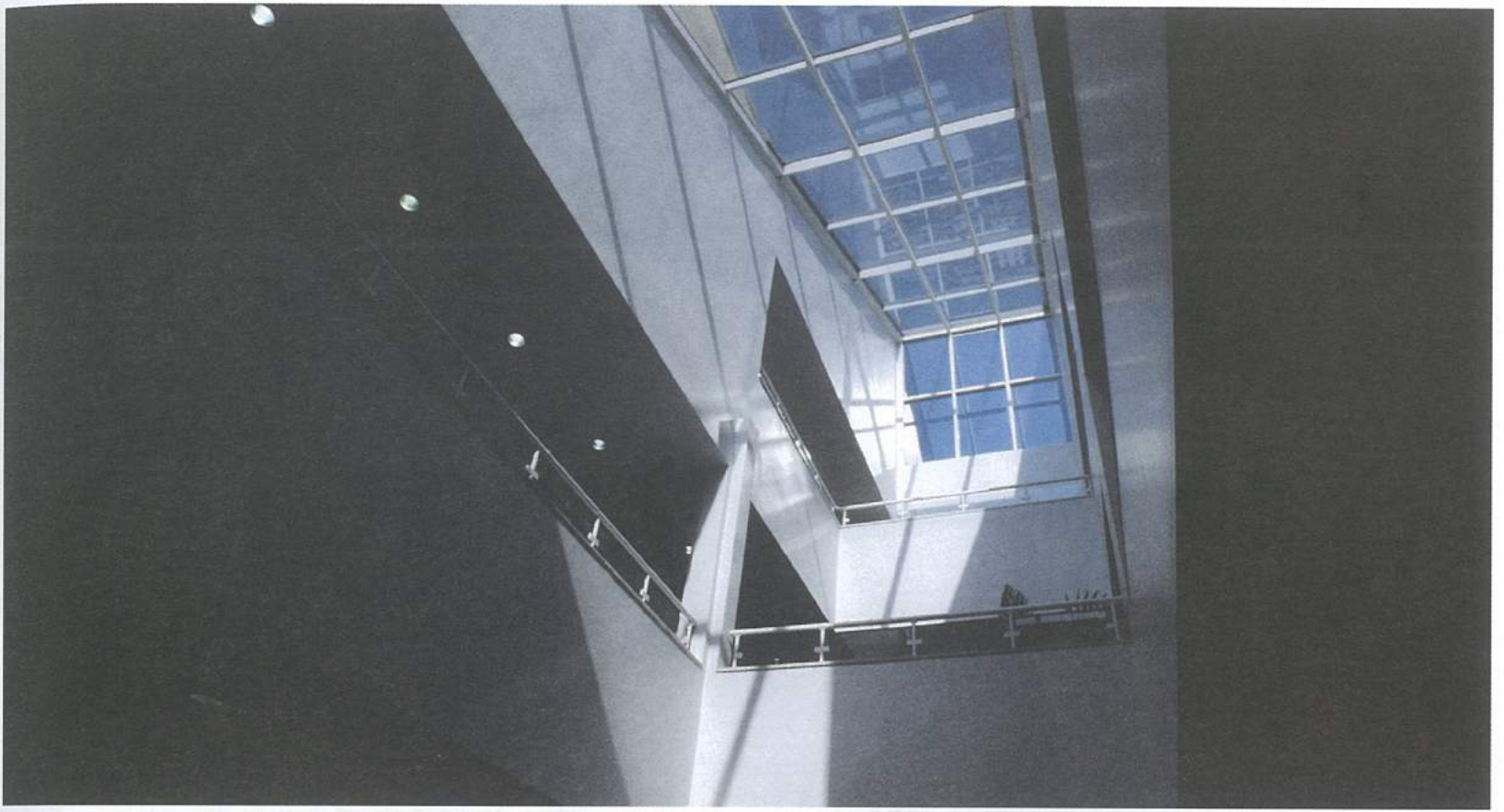
GİRİŞ KOTU PLAN

- 1.GİRİŞ
- 2.FUAYE
- 3.VESTİYER
- 4.GİRİŞ KOTUNDA YAN VE ARKA GALERİLER
- 5.SAHNE MEKANIK
- 6.HALLİ KAPLI AMFİ OTURMA
- 7.ALT KOTTA HAREKETLİ OTURMA
- 8.HAREKETLİ SAHNE PLATFORMLARI
- 9.ALT KOTTA BAĞLANTI
- 10.YÖNETİM
- 11.DANS ÇALIŞMA
- 12.DRAMA ÇALIŞMA
- 13.MÜZİK GRUP ÇALIŞMA
- 14.ENSTRÜMAN DOLAPLARI
- 15.BİREYSEL MÜZİK ÇALIŞMA

ENKA OKULLARI-ODİTORYUM

İÇ MEKANDA FARKLI MALZEME KULLANIMLARI.

İÇ MEKANDA FARKLI IŞIK DEĞERLERİ VE YÜKSEKLİKLER.

İŞIKKENT EĞİTİM KAMPÜSÜ

MİMARİ PROJELER:

LİMİTED MİMARLIK

Haydar Karabey

Banu Karabey

Erdal Özyurt

MÜHENDİSLİK PROJELERİ:

STATİK : YBTAŞ- Yusuf Bayazit Tımbır

ELEKTRİK : ELSAN- İsmet Defne

MEKANİK : SETTA- Gazanfer Köroğlu

TASARIM : 1996

UYGULAMA : 1996-2000

UYGULAYICI : Çimentaş inşaat gurupları

ALAN : 22000 m²

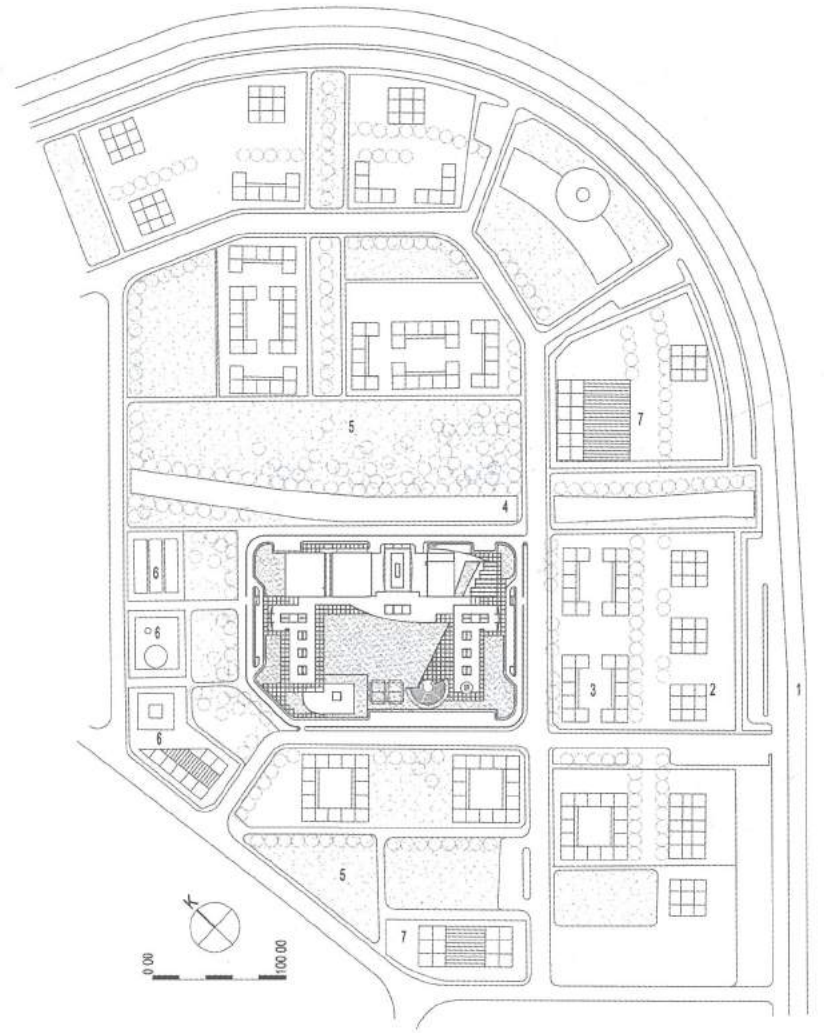
İşikkent Eğitim Kampüsü, yeni nesil diye adlandırılabilir öğrenim kurumlarından biri, 1200 öğrencilik bir kapasitesi var.

Anaokuldan lise sona kadar öğrenci yetiştiren, MEB standartlarını birkaç kez katlayan mekansal ve eğitsel donanımına sahip.

Arsanın çevresel verileri henüz belirgin bir bağlam, bir doku oluşturmadığı için, gene aynı işverene ait olan çevre arazide bir makro plan hazırlama gereği duyduk. Bunu işverene önerdik, kabul gördü.

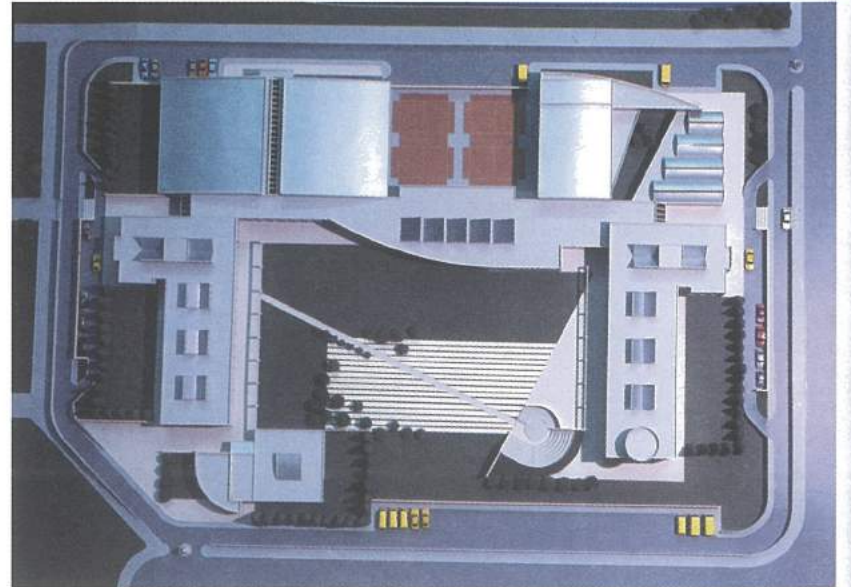
Daha önceki deneyimizden yararlanarak verili programı yorumlamak, zorlamak olanağı bulduk. Böylece, işin başında önümüze konan standart eğitim programına öğrenci kulüpleri, 240 öğrencilik bir yurt, kapalı spor salonu ve yüzme havuzu, büyük bir multimedya öğrenim merkezi- MMÖM (2300 m²), oditoryum (800 kişi) ekledik. Daha da önemlisi programa içinde resim, heykel, seramikten öte CAD-CAM, video atölyeleri olan bir sanat-tasarım merkezi ile bale, dans, müzik ve diğer sahne sanatlarının yer aldığı bir sahne-görüntü sanatları merkezi kattık.

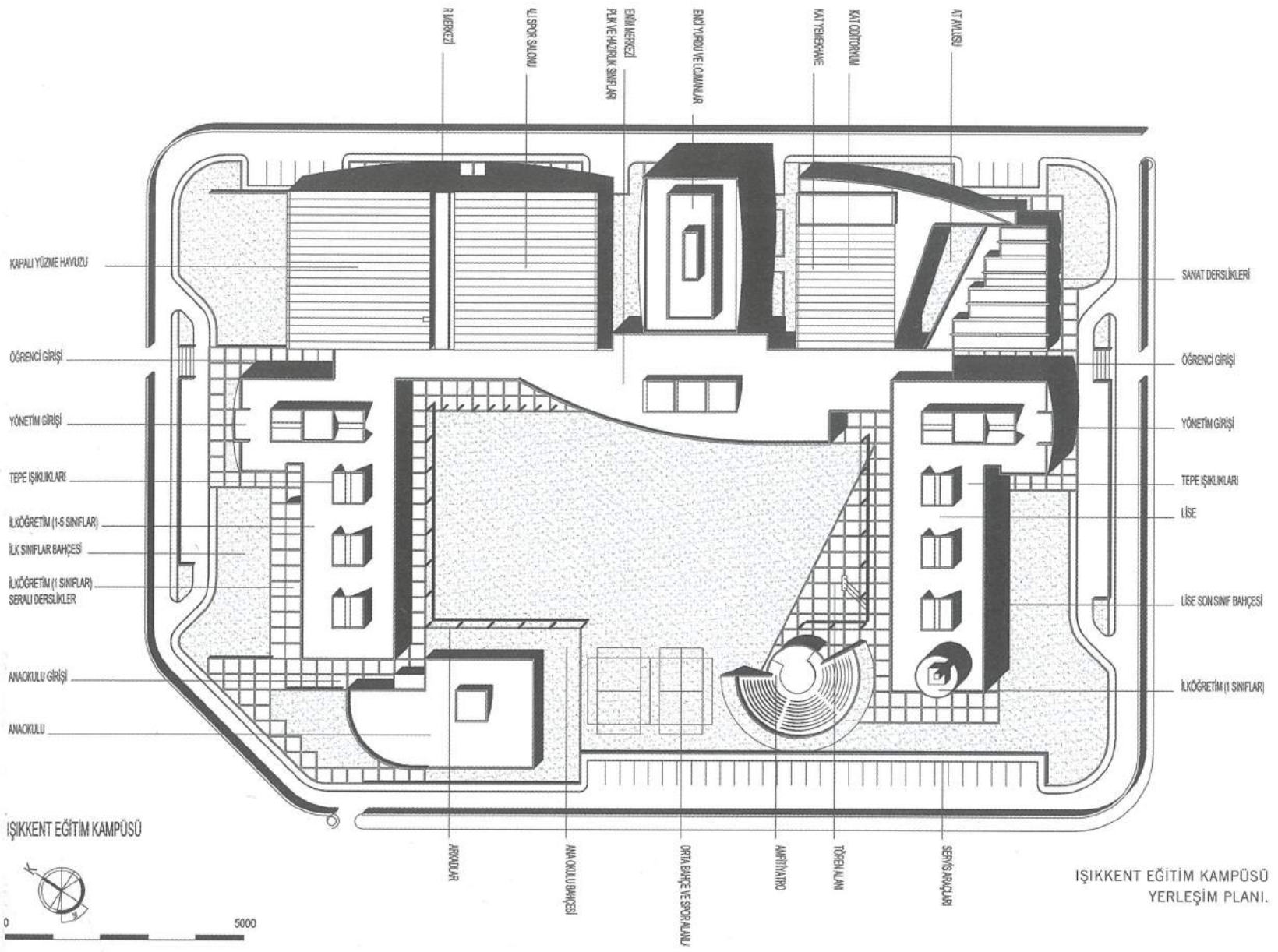
İşikkent Eğitim Kampüsünde öğrenci başına 20 m² kapalı, 20 m² açık alan düzenlemesi düşmektedir. Yapılar, ortalarında geniş ve korunaklı bir bahçe oluşturacak biçimde bir sosyal omurga üzerinde eklenmiştir. Önemli bir çekim odağı oluşturan MMÖM'ni de içeren omurga tüm okul bireylerinin birbirlerini tanıyıp ilişki kuracakları bir sosyal eksen, bir ana cadde gibi kurgulanmıştır. Toplanma alanları, yemekhane, sosyal kulüpler, spor merkezi, alışveriş birimleri, revir, sergi alanları, yurt holü, sanat merkezi ve oditoryum bu "ana cadde" üzerinde yer almaktadır. Okul sistemi, bir kent modeli gibi kurgulanmış, bu ana caddede yaşanacak deneyler ile sosyal davranış modelleri edinilmesi amaçlanmıştır. Ortadaki bahçe, öğrencilerin sürekli ileti-

ÇEVRESEL BAĞLAM İÇİNDE
İŞIKKENT EĞİTİM KAMPÜSÜ

- 1.OTOGAR-BORNOVA-OTOYOL BAĞLANTISI
- 2.ÇOK KATLI KONUT ALANI
- 3.AZ KATLI KONUT ALANI
- 4.SU KANALI
- 5.YEŞİL ALAN
- 6.SOSYAL DONATIM ALANLARI
- 7.TİCARET ALANLARI

şim içinde olacakları ve çevreyi yeniden üretecekleri bir mekan olarak kurgulandı. Mimari dilde "yalınlık" arandı, gevezelik edilmedi; pedagojik bir katliam olan ve okul yapısı denince hemen akıla gelen "Disneylandvari" tuhaflıklar üretilmedi.

Okulun hiyerarşi yaratan bir ana girişi, resmi bir tören alanı yoktur. Her işlev için gerekli yerde ve sayıda giriş vardır.

Eğitimi tüm mekana yaymak amacıyla koridorlar derslikler kadar geniş tutulmuş, çatı ışıklıkları ile yaşanabilir hollere dönüştürülmüştür. Derslikler ile bu holleri ayıran duvarlar yoktur. Ayırım, sökülebilir ve saydam pano-dolap sistemleriyle sağlanmıştır. Böylece dış duvardan dış duvara iç mekan yeni gereksinmelere göre her an sökülüp yeniden kurgulanabilir, iç mekanda istenen esneklik ve saydamlık sağlanabilir.

Olağan eğitim süresinde, standart eğitim blokları, ders saatleri sonrasında kapatılabilir. Gerekirse yönetim blokları, spor, sanat, MMÖM (mültimedya öğrenim merkezi), oditoryum, yurtla da bağlantılı olarak akşam saatlerinde kullanılabilir, dış çevreye hizmet verebilir. Aynı ayırım yaz-kış işletimleri için de geçerlidir. Yaz boyunca açık tutulabilecek bu mekanlar ana omurganın kuzeyine alınmıştır.

Yapılarda; dayanıklı, nitelikli, çağdaş malzemeler kullanılmıştır. Doğal bileşenli veya polivinil döşeme, taşıyıcı asma tavan, darbe emici ve diğer ses izolasyonu, duvar örtüleri ve pinboard'lar, cubicle tuvaletler, panik kolu yangın kapıları, güvenlik donanımlı (örneğin duşlu) laboratuvarlar, gerekli değerlerde aydınlatma düzenleri ve tüm bölücü elemanlar malzeme ve renk konularında danışmanlık alınarak özel olarak tasarlanmıştır. Engelliler için yaşamı kolaylaştırıcı öğeler; rampa, özel wc ve asansör önerilmiştir.

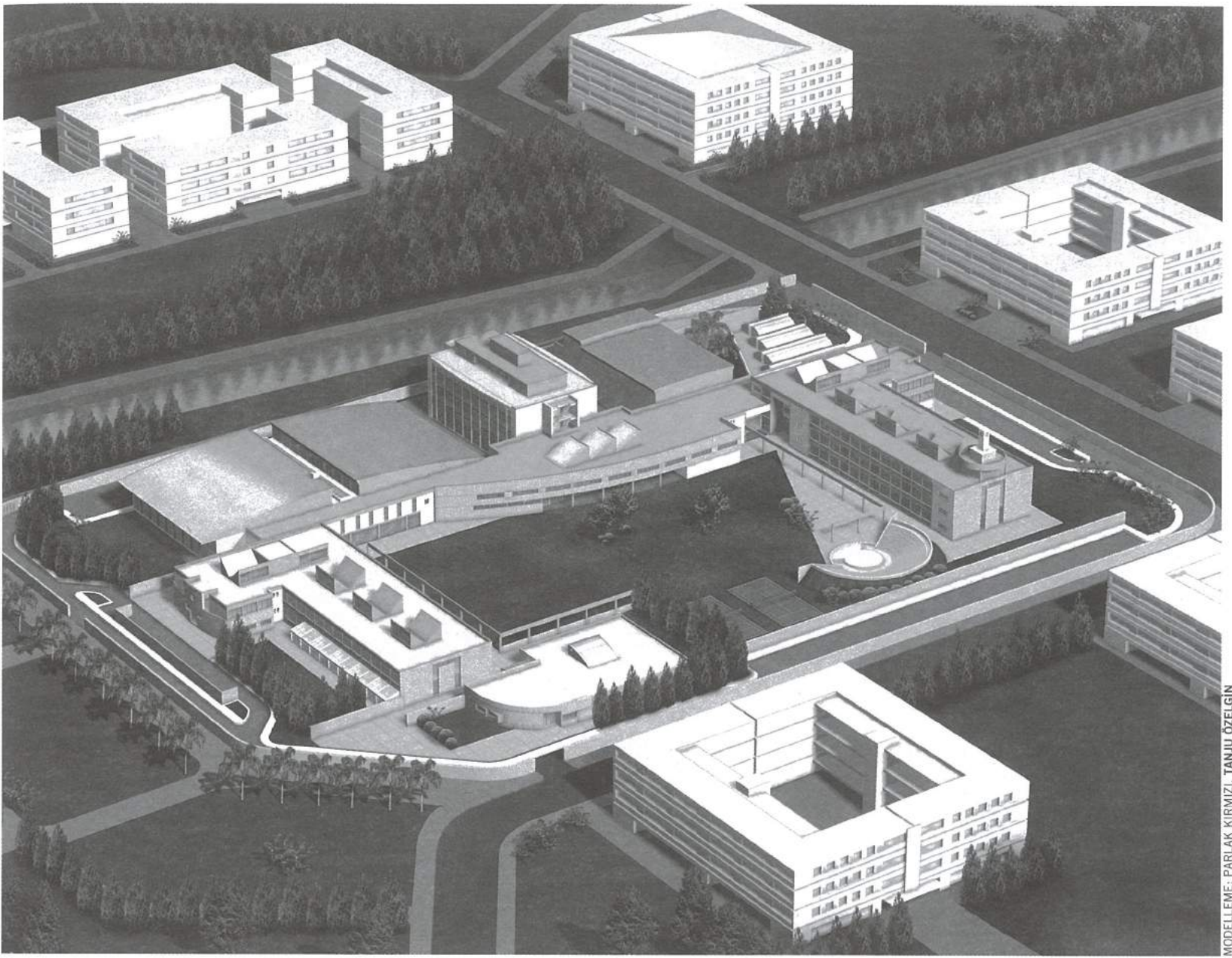
İşverenin Çimentoş olması bazı malzemelerin kullanımında belirleyici oldu. Brüt beton, Çimstone, Gazbeton gibi... Cephede kullanılan gazbetonun zamana ve dış koşullara dayanabilmesi için, özel bir ürün geliştirme çalışması yapıldı, sertleştirildi. Ancak; bu malzeme tercihleri, ayrıntılara ve konuya verdiğimiz önem, olağanüstü bir proje çalışması sürdürmemize neden oldu. Mimari proje üçyüzü aşkın paftadan oluşuyor. Sonuçta, yapıların esas kullanıcıları olan çocuklar ve eğitimciler tarafından çok güzel "doldurulduğunu", yaşandığını görmek heyecan verici...

Bu iş, yeni nesil okullar için çok özel bir örnek oluşturdu. Meslek dışı medyada da çokça yayınlanıp tartışıldı.

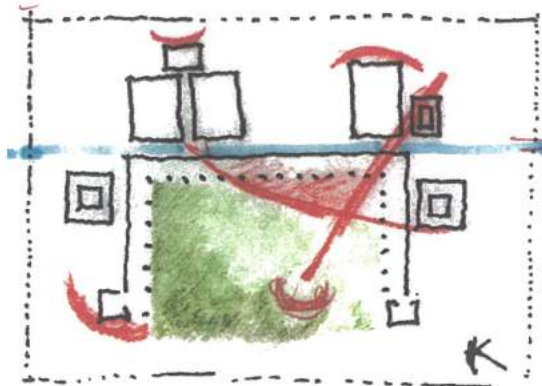

FOTOĞRAFLAR: CEMAL EMDEN © KOLEKSİYON

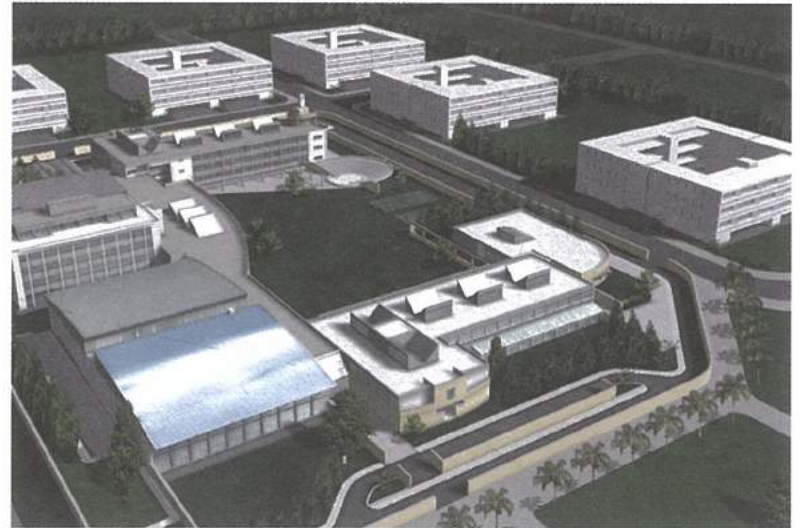
BOŞ BİR ARKAD BİLE (HENÜZ YEŞİLLENMEMİŞ) DIŞ MEKANDA MİMARIN İSTEDİĞİ İŞLEV FARKLILAŞMASINA KATKIDA BULUNABİLİR. BU ÇÖZÜM "CAMLARIN DİBİNDE TOP OYNAMAK YASAKTIR" DİYEN BİR TABELADAN DAHA İYİ DEĞİL Mİ?

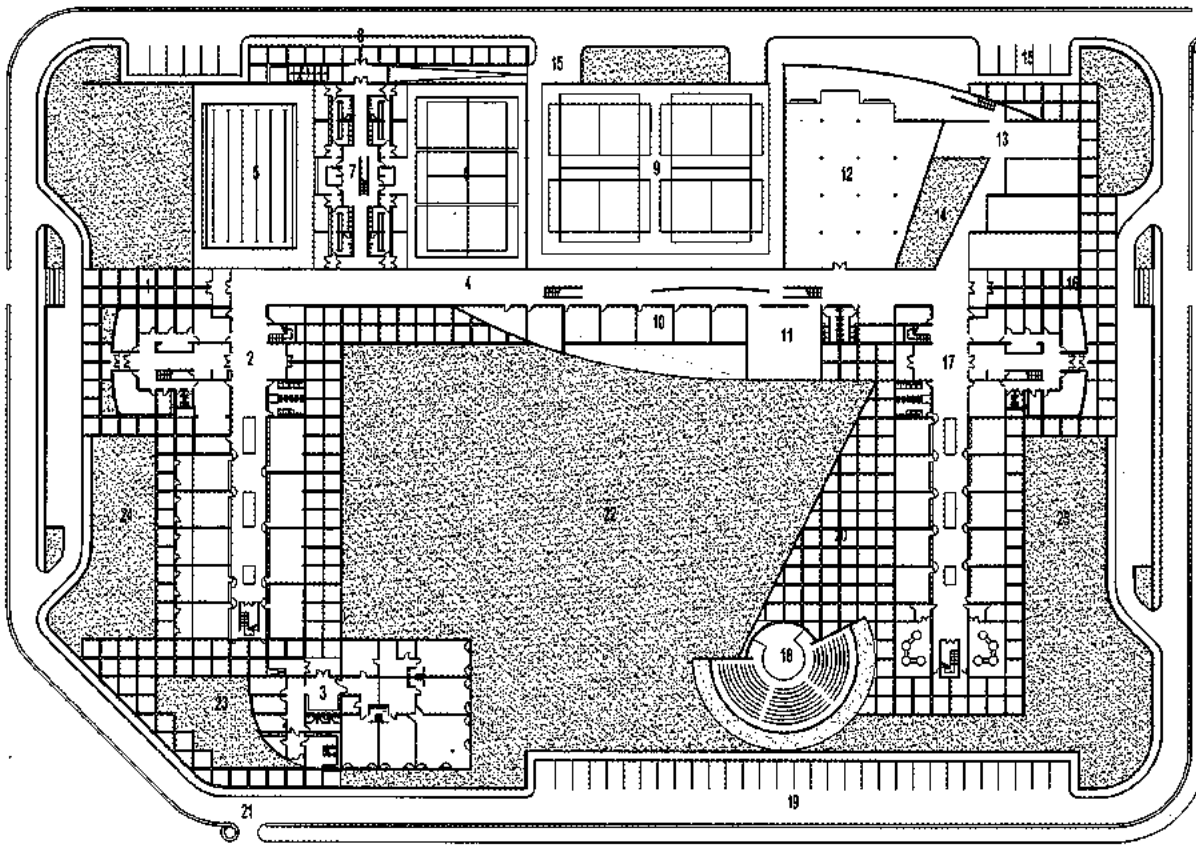

MODELLEME: PARLAK KIRMIZI, TANJU ÖZELGİN

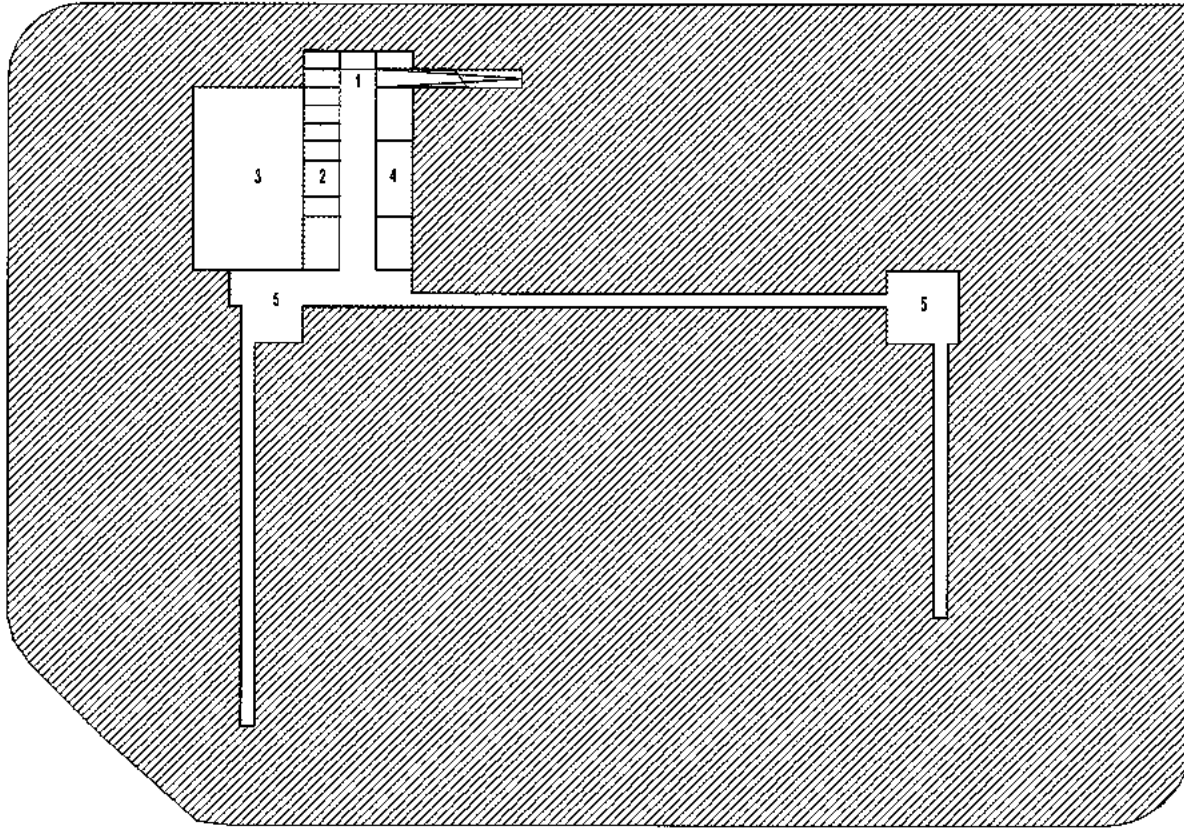
İŞIKKENT EĞİTİM KAMPÜSÜNÜN ÇEVRESİNDE, BİZDEN İSTENMEDİĞİ HALDE, BİR ÇEVRESEL BAĞLAM KURGULADIK. EĞİTİM YAPISININ ÇEVRESİ İÇİN MİMARİ VE TOPLUMSAL ANLAMDA YÖN BELİRLEYİCİ OLMASINI UMARAK.

- 1.İLKÖĞRETİM OKULU GİRİŞİ
- 2.İLKÖĞRETİM OKULU
- 3.ANAOKULU
- 4.ANA OMURGA İÇ SOKAK-SOSYAL BULUŞMA
- 5.KAPALI YÜZME HAVUZU
- 6.KAPALI SPOR SALONU
- 7.SPOR MERKEZİ-SPORCU KOTU
- 8.SPOR MERKEZİ KONUK SPORCU GİRİŞİ
- 9.AÇIK SPOR ALANLARI (DAHA SONRA YURT BİNASI YERİ)
- 10.YABANCI DİL DERSLİKLERİ-ÖĞRENCİ KULÜPLERİ-DÜKKAN
- 11.ÇOK AMAÇLI SALON
- 12.YEMEKHANE
- 13.SANAT BÖLÜMÜ-ATÖLYELER
- 14.SANAT AVLUSU-SERĞİ
- 15.SERVİS GİRİŞLERİ
- 16.LİSE GİRİŞİ
- 17.LİSE
- 18.AÇIK AMFİ
- 19.SERVİS ARAÇLARI OTOPARKI
- 20.AÇIK TOPLANMA ALANI
- 21.KAMPÜS GİRİŞİ
- 22.ORTA BAHÇE
- 23.ANAOKULU ÖZEL BAHÇESİ
- 24.İLK SINIFLAR ÖZEL BAHÇESİ
- 25.SON SINIFLAR ÖZEL BAHÇESİ

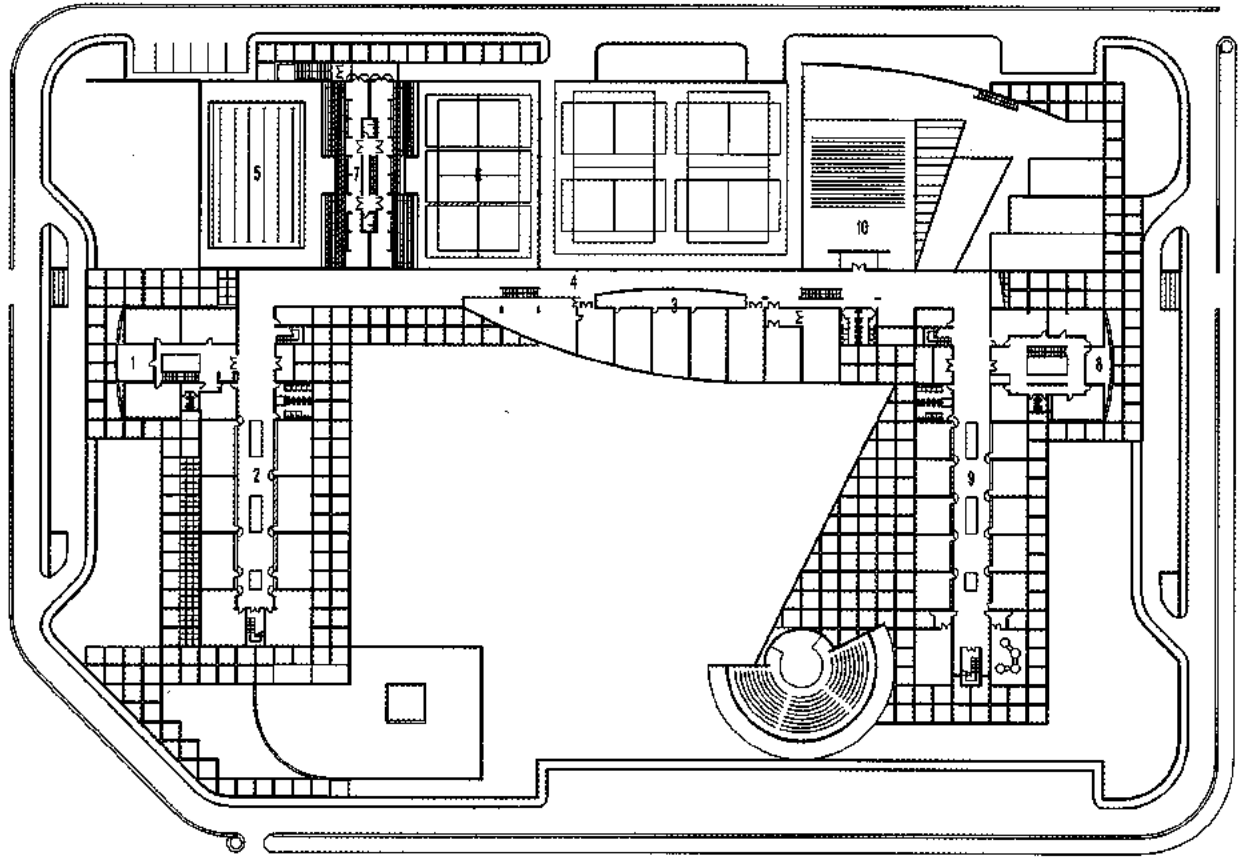
İŞIKKENT EĞİTİM KAMPÜSÜ-ZEMİN KAT

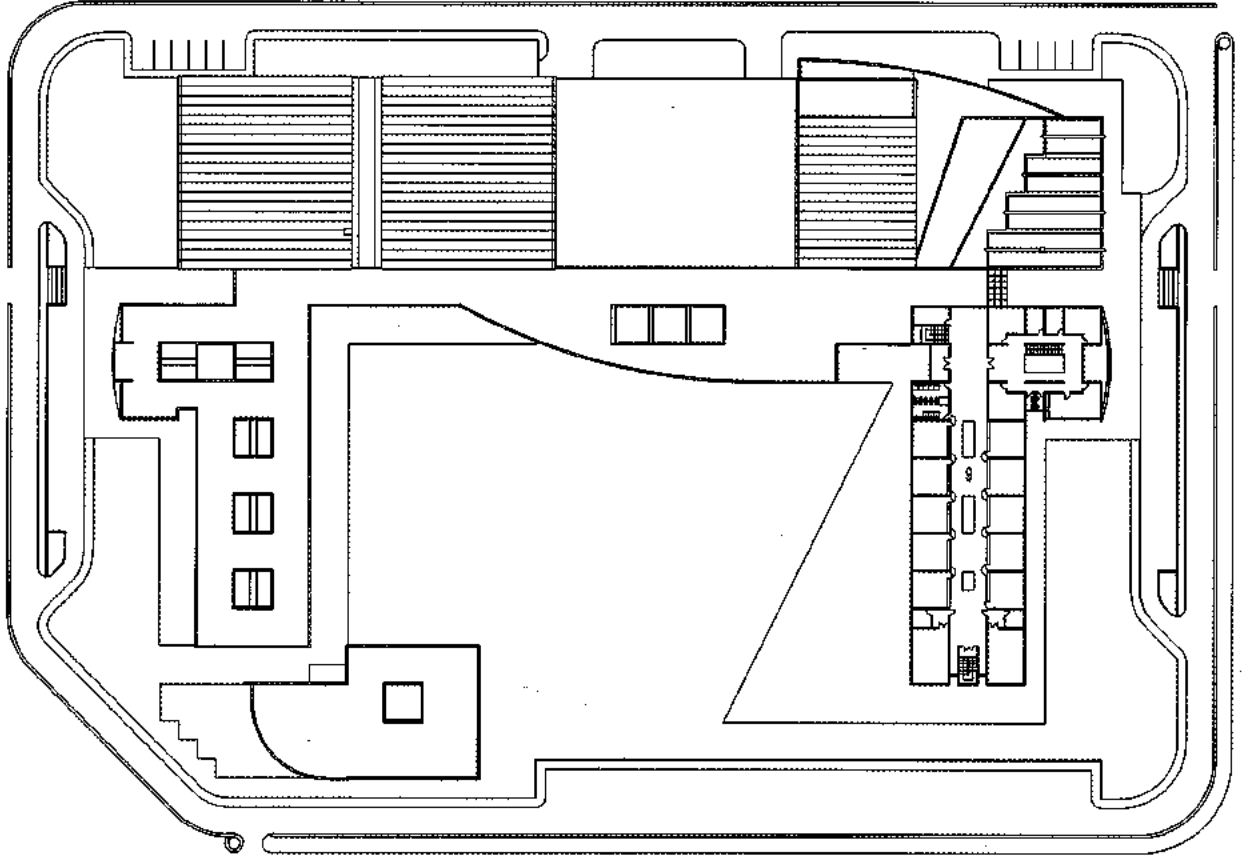
- 1.SERVİS RAMPASI
- 2.PERSONEL
- 3.MEKANİK TESİSAT VE HAVUZ GALERİSİ
- 4.ELEKTRİK TESİSAT
- 5.DEPOLAR VE TEKNİK ALTYAPU GALERİLERİ

İŞIKKENT EĞİTİM KAMPÜSÜ-BODRUM KAT VE GALERİLER

- 1.İLKÖĞRETİM OKULU YÖNETİM
- 2.İLKÖĞRETİM OKULU EĞİTİM
- 3.MULTİMEDYA ÖĞRETİM MERKEZİ
- 4.ANA OLURGA-İÇ SOKAK SOSYAL BULUŞMA
- 5.KAPALI YÜZME HAVUZU
- 6.KAPALI SPOR SALONU
- 7.SPOR MERKEZİ-SEYİRCİ KOTU
- 8.LİSE YÖNETİM
- 9.LİSE EĞİTİM
- 10.ODİTORYUM

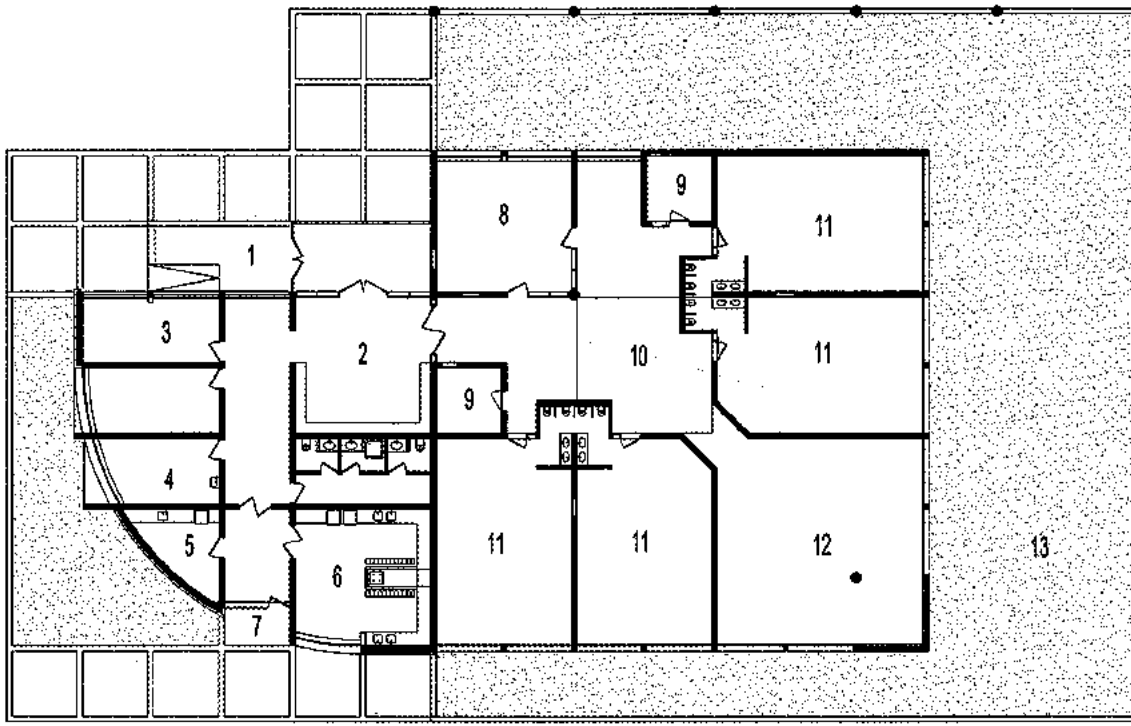

İŞIKKENT EĞİTİM KAMPÜSÜ
BİRİNCİ KAT

İŞIKKENT EĞİTİM KAMPÜSÜ
İKİNCİ KAT

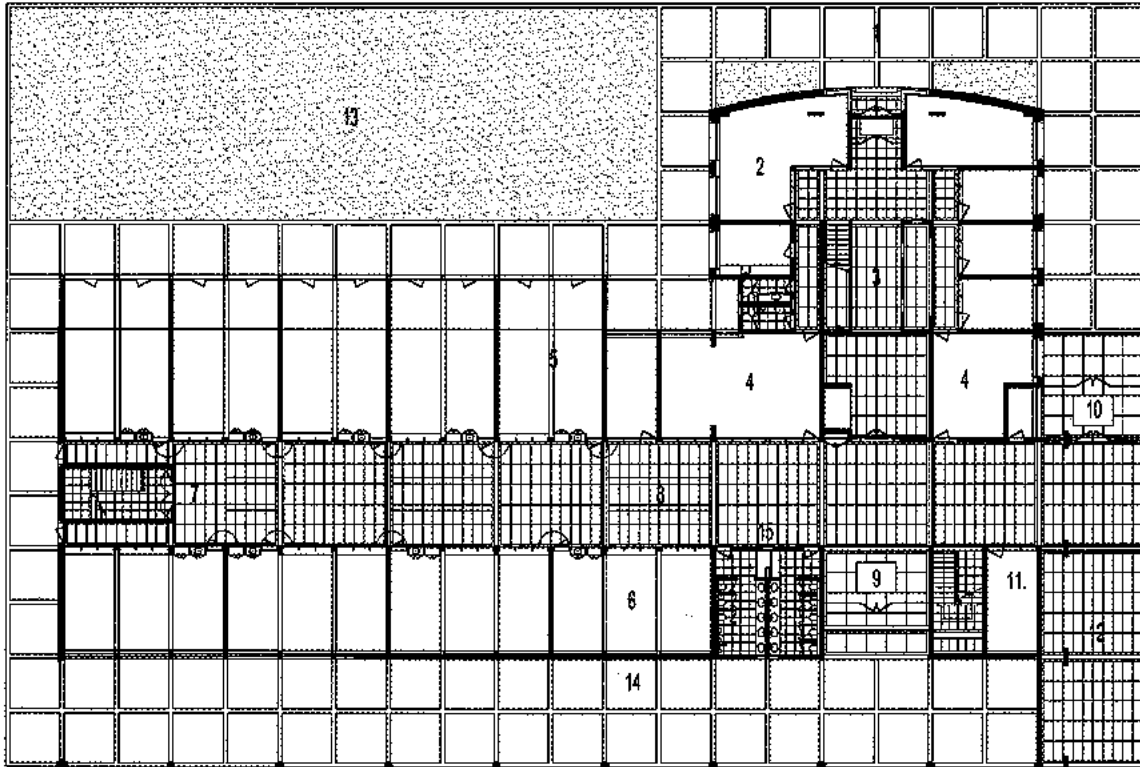
000 500 1000 1500 2000 2500

- 1.GİRİŞ
- 2.ÜST DEĞİŞME-DOLAPLAR
- 3.YÖNETİM
- 4.PERSONEL
- 5.CAMAŞIRHANE
- 6.MUTFAK
- 7.SERVİS GİRİŞİ
- 9.DEPOLAR
- 10.TEMİZ BÖLGE-HOL
- 11.DERSLİKLER
- 12.ORTAK OYUN ALANI
- 13.ÖZEL BAHÇE

ANAOKULU ZEMİN KAT PLANI

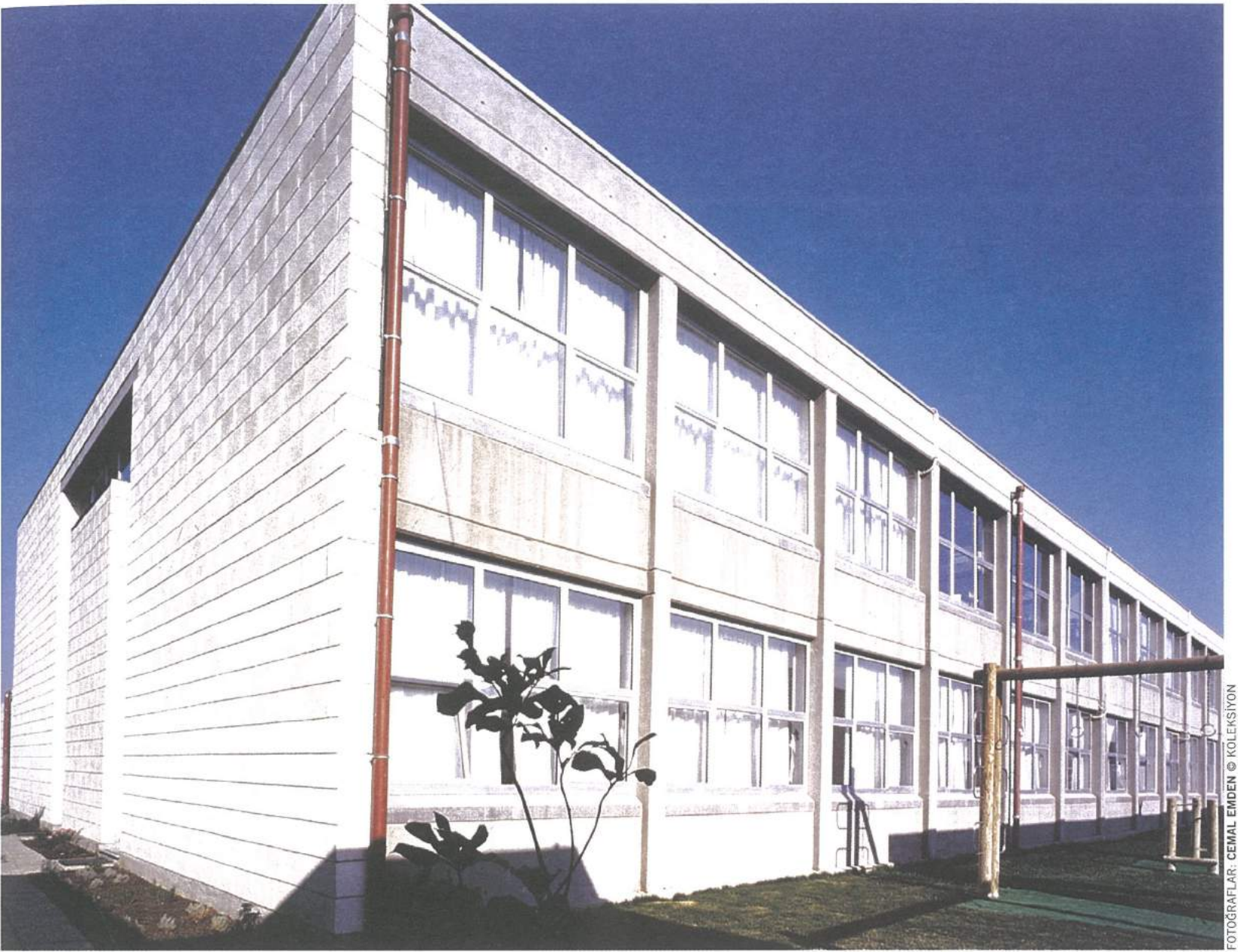
0 500 1000

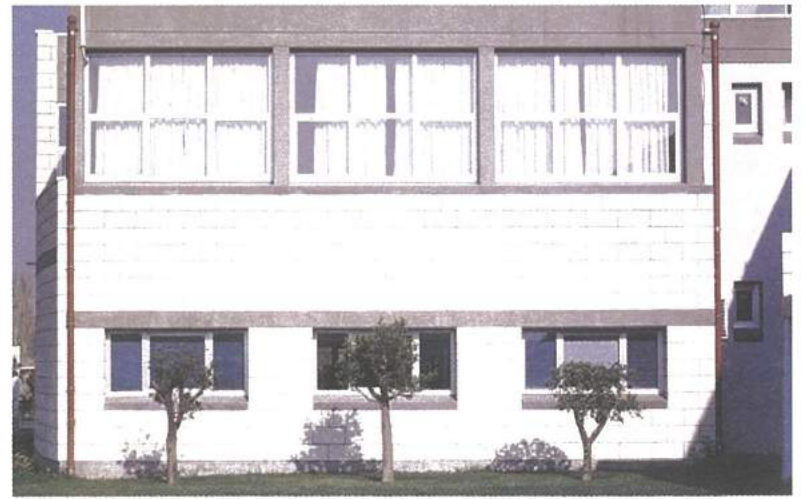
- 1.YÖNETİM VE ÖĞRETİM KADROSU GİRİŞİ
- 2.YÖNETİM
- 3.RESEPSİYON
- 4.ÖĞRETMENLER
- 5.SERALI DERSLİKLER (BİRİNCİ SINIFLAR)
- 6.TERASLI DERSLİKLER (İKİNCİ SINIFLAR)
- 7.YANGIN MERDİVENİ
- 8.HOL (ÜSTTE ÇATI (ŞIKLIK LARI))
- 9.ORTA BAHÇE ÇIKIŞI
- 10.ÖĞRENCİ GİRİŞİ
- 11.VELİ GÖRÜŞME
- 12.ÖĞRENCİ SOKAĞI-ÖĞRENİM MERKEZİ VE LİSE BAĞLANTISI
- 13.İLK SINIFLARIN ÖZEL BAHÇESİ
- 14.TERASLAR VE ARKAD

İLKÖĞRETİM ZEMİN KAT PLANI

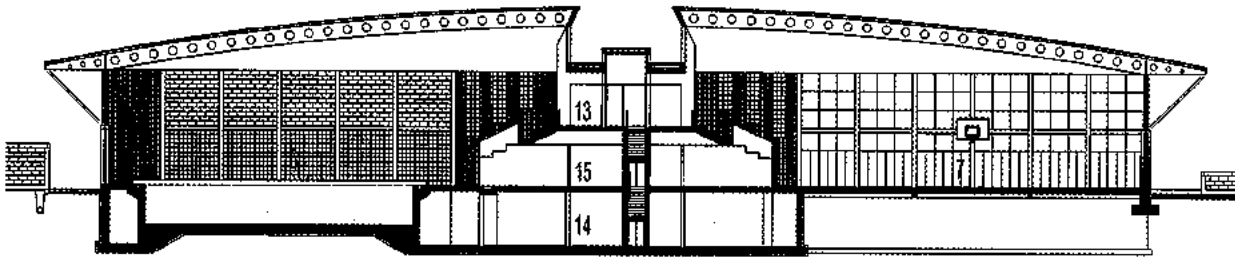
0 500 1000

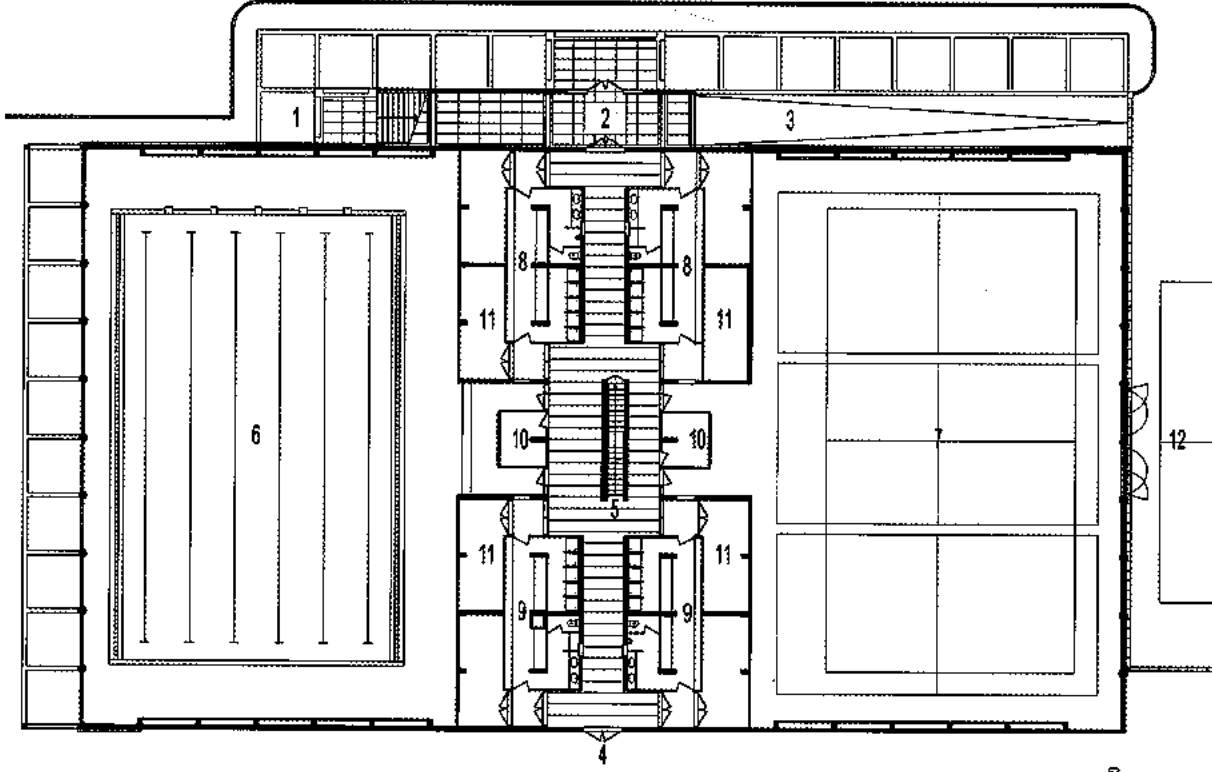
FOTOĞRAFLAR: CEMAL EMDEN © KOLEKSİYON

MİNİMAL MALZEME KULLANIMI VE AZ RENK İLE FARKLIŞAN ANCAK DURU BİR MİMARİ DİL İLE DE KURU OLMAYAN KİTLELER ELDE EDİLEBİLİYOR.

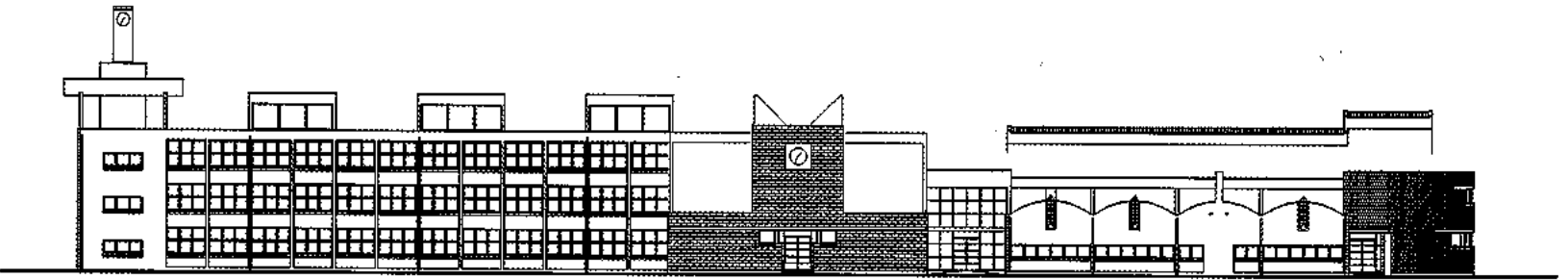

- 1.ÜST KATA SEVİRCİ GİRİŞİ
- KONUK SPORCU GİRİŞİ
- 3.BODRUM KAT TEKNİK GALERİYE RAMPA
- 4.OKUL (ÇİNDEN SPORCU GİRİŞİ)
- 5.TRİBÜN KOTUNA BAĞLANTI
- 6.YÜZME HAVUZU (2500x1350)
- 7.ÜÇE BÖLÜNEBİLEN SPOR SALONU
- 8.KONUK SPOR TAKIMLARI
- 9.OKUL SPOR TAKIMLARI
- SPOR KARŞIŞMASI DIŞINDA, BU AYIRIM, KIZ-ERKEK İÇİN
- 10.ÖĞRETMEN ODALARI
- 11.SPOR DONANIMI DEPOLARI
- 12.AÇIK SPOR ALANLARINA
- 13.TRİBÜNLER KOTU
- 14.TEKNİK GALERİLER
- 15.SPORCULAR KOTU

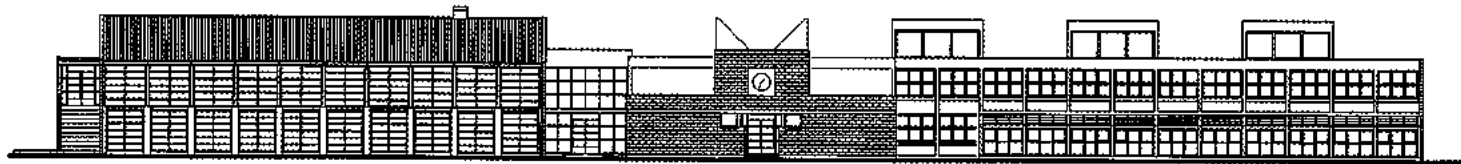

0 500 1000

İŞIKKENT EĞİTİM KAMPÜSÜ-SPOR MERKEZİ ZEMİN KAT VE KESİT

LİSE VE SANAT MERKEZİ GÖRÜNÜŞÜ

SPOR MERKEZİ VE İLKÖĞRETİM OKULU GÖRÜNÜŞÜ

BİR ORTA HİZMET ALANININ İKİ YANINDA DIŞI (KİTLESİ) SİMETRİK AMA İÇ MEKANI VE İŞLEVİ FARKLI İKİ PARÇADAN OLUŞAN SPOR MERKEZİ.

ÖLÇÜLÜ VE TANIMLI YUMUŞAKLIK. MİMARİDE AŞIRI MARİFET GÖSTERİSİNE GEREK YOK.

GENE İÇ SAYDAMLIK, TEPE AYDINLIKLARI, MALZEME FARKLILAŞMALARI. YANDA, ANAOKULU KAPALI OYUN ALANI.

TED ANKARA KOLEJİ YUMRUBEL YERLEŞKESİ

MİMARİ YARIŞMA İÇİN TASARIM 1998

Bu proje, eğitim yapıları ile ilgili konseptten mekana ve en küçük ayrıntılara değin tüm birikimimizin sentezine vardığımız bir çalışmanın sonucu. Bilgi ile ilkelerin, kararlı hatta inatçı bileşiminden kaynaklanan tasarım anlayışının bir ürünü.

6000 kişinin yoğun olarak kullanacağı 85000 m²'lik bir yapılar kompleksinin, ekonomik nedenlerle, kullanım esnekliği, işletme kolaylığı nedeniyle kompakt bir yapı olarak gerçekleştirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Daha önce, Amerikan kampüslerinden mülhem kasaba görünüşlü dağınık eğitim yerleşmeleri hakkındaki görüşümü de belirtmiştim. Bence, yerleşim düzeni çok okunaklı, mimari dili çok saf olması gereken eğitim yapılarının tasarımında "özel" olsun diye türlü çeşitli gevezelik ve marifetlilik yapıyor. Ne ki, bazen sessizlik suskunluk değildir.

Sonuç olarak, ikinci olduğumuz bu çağnı yarışmada yeni bir şansım olsa gene aynı yapıyı önereceğimi belirtmeliyim.

Mimari yarışmada başarılı olamamamıza karşın, bugüne dek kendi ilkelerimizle çözmeye çalıştığımız en karmaşık, en kapsamlı program olması açısından bu projeye (ve projeye temel oluşturan programa) değin bazı bilgileri aktaralım.

Dikkatli bir okuyucu, yarışmaya temel oluşturan program ve ilkelerin büyükçe bir bölümünün, bizim önceki yapılarımız ve yayınlarımızdan esinlendiğini farkedecektir.

TED Ankara Koleji Yerleşkesi, ilginç bir yapı programına sahip.

Bu program; Okullar (Anaokulu, İlköğretim Okulu ve Lise), bu okul yapıları ile dışarıdan gelecek kullanıcılara hizmet verecek Merkezler (Bilim Merkezi, Sanat Merkezi, Yemek Merkezi-Sosyal Kulüp, Spor Merkezi-Spor Kulübü-Sağlık Merkezi, Tiyatro-Konferans Merkezi, İdari Merkez ve Teknik Hizmet birimleri), Lojmanlar ve Açık Alanlar'dan (dolaşım alanları, oyun-spor-aktivite alanları ve yeşil alanlar) oluşmaktadır. Yerleşkenin toplam nüfusu, öğrenci, öğretmen ve diğer personel olarak yaklaşık 6500 kişidir. Ancak, yerleşke bünyesindeki tesisler, TED Ankara Koleji öğrencileri, öğretmenleri, mezunları ve velilerinin yanısıra, burada düzenlenecek okullar ve kurumlararası etkinliklere (ulusal/uluslararası) katılmak üzere gelen değişik yaş gruplarındaki kullanıcılar tarafından da yoğun biçimde kullanılmaktadır. Değişik kullanıcılara hizmet veren bu tesislerin kullanım zamanları da ders mesai saatleri ile sınırlı kalmayıp akşam saatlerine, hafta sonlarına, sömestr ve yaz tatillerine yayılır. Örneğin; okullar, akşam saatlerinde ve hafta sonlarında, ders ve ders dışı konulardaki kurslar ve öğrencilere ait kulüp etkinlikleri için; Spor Merkezi, akşamları ve hafta sonlarında, okulların ve spor kulübünün değişik spor dallarındaki takımları ile personel ve mezunlar tarafından, yaz aylarında ise bu kullanıcıların yanı sıra yaz okuluna katılacak öğrenciler tarafından kullanılır.

Kolej bünyesinde yukarıda belirtildiği üzere üç okul bulunmaktadır. Bunlar; Anaokulu, İlköğretim Okulu ve Lise'dir. Okullar; Anaokulu, İlköğretim 1-5. sınıflar, İlköğretim 6-8. sınıflar ve Lise için ayrı yapılar olarak düzenlenmiştir. 4 ile 18 yaş arasındaki öğrencileri anaokulundan başlayıp üniversiteye kadar getiren bu yerleşkede eğitimin devamlılığı önemlidir. Anaokulu dışındaki okul binalarında, hızla değişen eğitim anlayışının gereksinimlerini karşılayabilmek amacıyla ana teması "küme" kavramı olan yeni bir mekansal gruplama anlayışı ve buna bağlı olarak mekanlar arasında hiyerarşik bir sıralama benimsenmiştir.

Küme: Sınıf Grupları'nı oluşturan birimlerin en önemlisi Küme'lerdir. Kümelerin bünyesinde Derslikler, Etkinlik Odası, Mültimedya Kaynak Alanı, Seminer Odası ve o kümenin Müdür Yardımcısı'na ait bir ofis ile ıslak hacimler bulunur. Her kümede 5 derslik yer almaktadır. Bu düzenlemenin amacı öğrencilerin sınıf seviyelerine göre eğitsel ve sosyal gereksinimlerinin büyük bir bölümünü öğrenim gördükleri dersliğin yakınında karşılayabilmeleridir. Kümelerin tasarımında gözönüne alınması gereken bir diğer önemli nokta da, dolaşım alanlarının sadece ulaşımı sağlayan bir koridor olarak değil, aynı zamanda birtakım sosyal etkinliklere olanak sağlayabilir olmasıdır.

Derslikler: Lise Hazırlık Sınıfları dışındaki bütün derslikler 30 öğrencilik alanlardır. Dersliklerin herbirinde ders araçları için 7 m³ dolap hacmi, öğrencilerin paltolarını asabilecekleri bölümler düzenlenmiştir. Bunun yanında dersliklerde duvar üzerinde kullanılacak ray sistemleri, beyaz tahtaların ve panoların isteğe göre ayarlanmasına olanak verir. Tesisat hatlarını çeperlere döşeme sistemi, elektrik, telefon ve bilgisayar kablolarının dağıtımına olanak sağlar ve bilgisayar teknolojisinin görsel-işitsel sistemlerinin kullanımına çeşitlilik getirir.

Etkinlik Odası: Bu odalar esas itibariyle hobi odalarıdır. Çeşitli grupların, zümrelerin vb. farklı grupların kullandığı bu mekanların dersliklerden temel farkı daha küçük olmaları ve özel amaçlı kullanıma ayrılmalarıdır. Etkinlik odalarına ait birer tane lavabo bulunur.

Mültimedya Kaynak Alanı: Bu alanlarda ders içi ve ders dışı, bireysel ve grup çalışmaları yürütülür ve öğrenciler serbest zamanlarında, ilgi duydukları alana bilgisayar, video, tv gibi iletişim araçlarını kullanarak yönelebilirler.

Seminer Odası: Seminer odaları çeşitli grup çalışmalarının yanısıra toplantı yapılmasına da olanak veren birimlerdir.

Müdür Yardımcısı: Her kümede bir yönetici odası bulunmaktadır. Küme kavramı, öğrenciye bireysel kimliğin yanında toplumsal kimliğin de kazandırılmasında önemli bir basamaktır. Küme, ölçeği itibariyle öğrenciye içinde bulunduğu sınıftan daha büyük, ancak algılama düzeyini zorlamayan bir yakın çevre oluşturur. Böylece; öğrencinin kendisini, kendi sınıfından başlayarak sırasıyla sınıfının bulunduğu kümeye, o kümenin bulunduğu sınıf grubuna, o sınıf grubunun bulunduğu okula ve sonunda TED

YAŞARKEN (BÜYÜRKEN) GELİŞMEK (ÖĞRENMEK)
BİR EĞİTİM-ÖĞRENİM MEKANI OLARAK KENT MODELİ
ÇAĞDAŞ-AKTİF/İTERAKTİF/DİNAMİK- EĞİTİMİN ÖĞELERİ İÇİN MEKAN

BİLGİ	BİLGİYE ERİŞİME VE KULLANMA BİLGİSİ	BİREY GURUP TOPLUM	İLETİŞİM	DAVRANIŞ	KATILIM GERİ BESLEME ÜRETME (FEEDBACK)	KULLANMA TÜKETME
-------	--	--------------------------	----------	----------	---	---------------------

MEKAN EKLEMLERİ İÇİN VERİLER
BİREY; GURUP; TOPLUM; AĞ (NETWORK)

GELİŞME İÇİN MEKAN

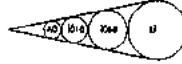
- FİZİKSEL
- BİLİŞSEL (COGNİTİF)
- DUYGUSAL (AFFECTİF) REKREASYON
ROMANTİZM / MACERA

ROLLER İÇİN MEKAN
(GERÇEK DÜNYANIN MODELLERİ)

- ODA - DERSLİKLER
- KONUT - KÜMELER
- AVLU - BAHÇE
- CADDE - SOKAK, AÇIK TERASLAR
ÖRTÜLÜ SOKAK, KORİDOR (İÇ YARIKLAR)
- SHOPPING CENTER - FOODCOURT, MALL, GEZİ
- İŞ MERKEZİ - OFİS, ÖĞRENİM MERKEZLERİ
- MEYDAN - FORUM, AMFİLER

BÜYÜME SÜRECİNDE MEKAN GEREKSİNİMİ

- YAŞ GRUPLARININ KESİŞİMDEN BULUŞMASI
- LİNEER EKLEMLENME
- ÖZEL BAHÇELER

YETİŞKİNLER İÇİN ÖZEL MEKANLAR

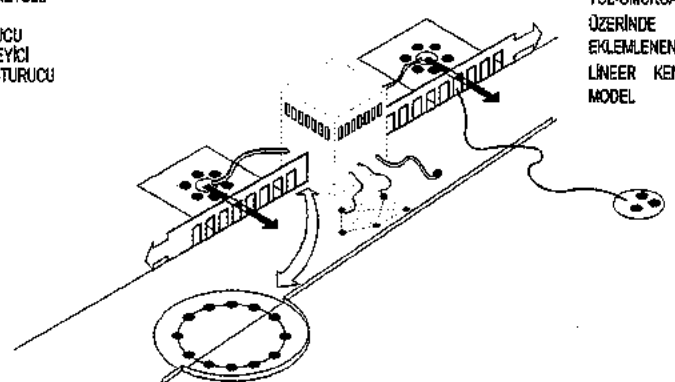
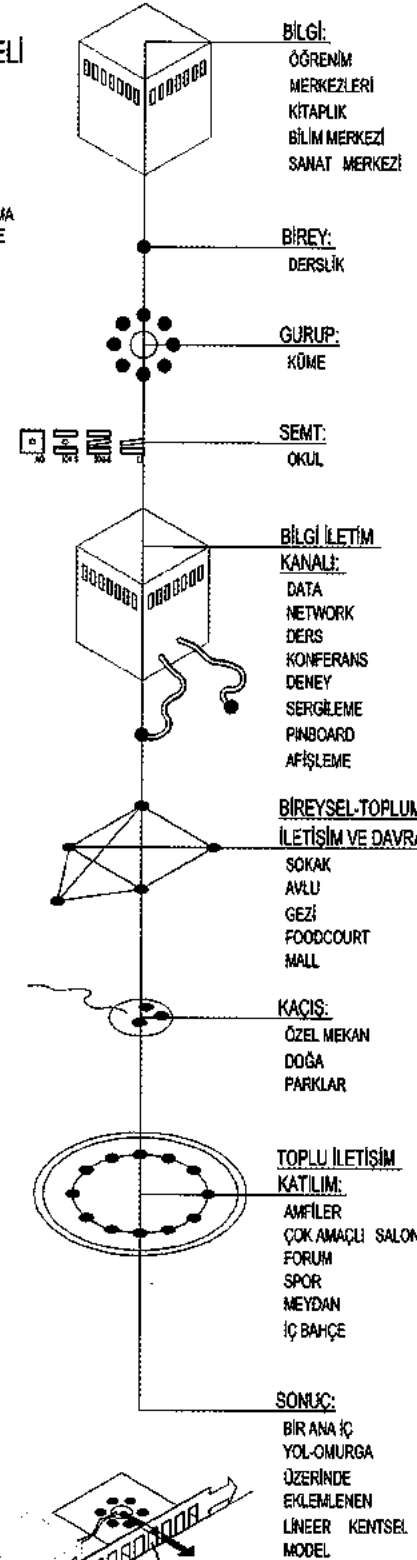
- LOJMAN, LOBİ VE BAHÇELERİ
- KULÜP VE ÇEVRESİ
- SPOR ALANLARI

ANKARA - KIŞ

- TOPLUMSAL HAREKETLİLİĞİ SÜRDÜREBİLMEK İÇİN:
KAPALI - YARI KAPALI MEKANLARIN SÜREKLİLİĞİ
- SIRT BOYUNCA EKLEMLENEN YAPILARIN
DOĞAYA AÇILIMLARI: YAPI ARA-İÇ BAHÇELERİ

BAĞLAMSIZ ÇEVRE

- SPONTANE DOĞAL DOKU İÇİNDE BİREYSEL
KENT DOKUSU
- KURUMSAL MİMARININ DÜZEN KOYUCU
YÖN BELİRLEYİCİ
KİMLİK OLUŞTURUCU
ÖZELLİĞİ

Ankara Koleji'ne ait hissedebilmesini olanaklı kılan bir kademe-
lendirme de sağlamaktadır.

Uzmanlık Eğitimi Ünitesi: Bu bölümde öğrencilerin küme içinde yaptıkları çalışmaların dışında, özel konulara yönelik Fen Laboratuvarları, Sanat Stüdyosu, Müzik Stüdyosu ve Dil Odası bulunur.

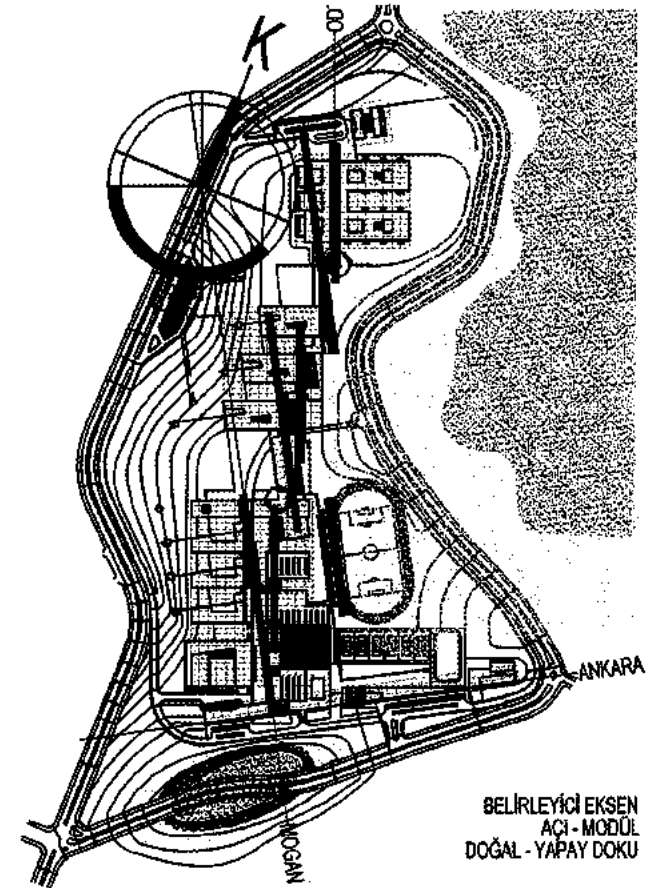
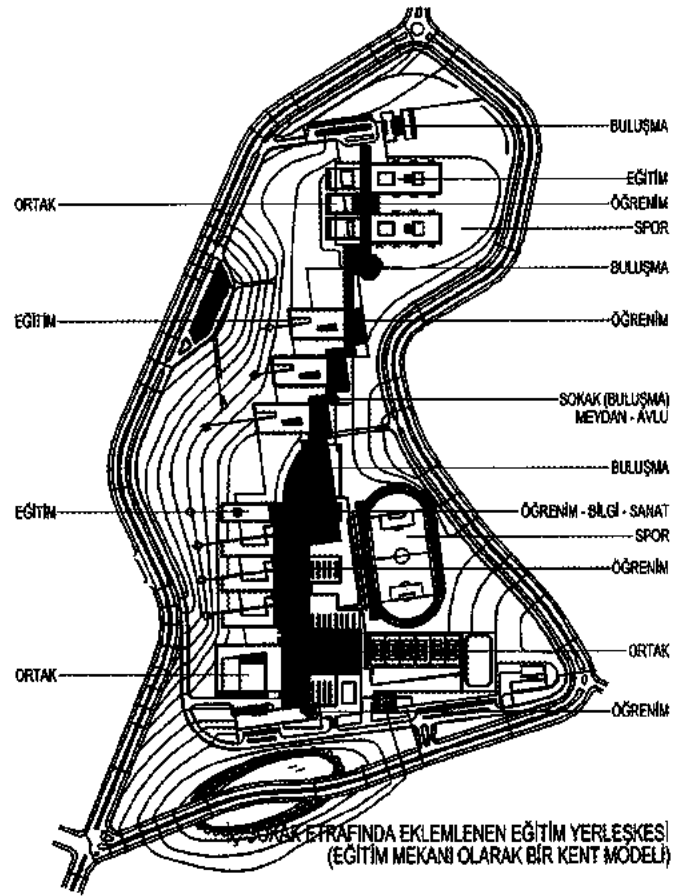
Fen Laboratuvarları; kimya, fizik, biyoloji gibi geleneksel tüm bilim dallarınca kullanılmaktadır. Bu üç dal arasındaki fark, içerdikleri donanımlardır. Merkezi hazırlık alanları tesis edilerek özelleşmiş donanımların saklanması ve bunların seyyar dolaşımı düşünüldüğünde özel alanlara olan ihtiyacın azaldığı düşünülür. Laboratuvarlarda yer alan etkinlikler üç grupta incelenebilir. Deneylerle ilgili bilgi verilmesi, öğrencilerin deneyi yapması ve sonuç alıştırması. Dersliklerde olduğu gibi, bu tür alanların en ve boy oranları kullanışlı olmalarında etkindir. Ölçüler ve oranlar öğretmene, öğrencilerini ve yaptıkları çalışmaları yakından denetleme imkanı vermelidir. Görme mesafesi uzun ve görüş açıları dar alanlardan kaçınılmalıdır. Laboratuvarlar bir arada gruplandırılmalı, her laboratuvar grubu için bir hazırlama odası olmalıdır. Merkezi olarak yerleştirilmiş bir hazırlama mekanı, personel sayısını ve öğrenciler için dolaşım süresini en aza indirmesi açısından tercih edilmelidir. Laboratuvarlarda, bitki, hayvan vb. için gerekli düzenlemelerin sağlanması önemlidir.

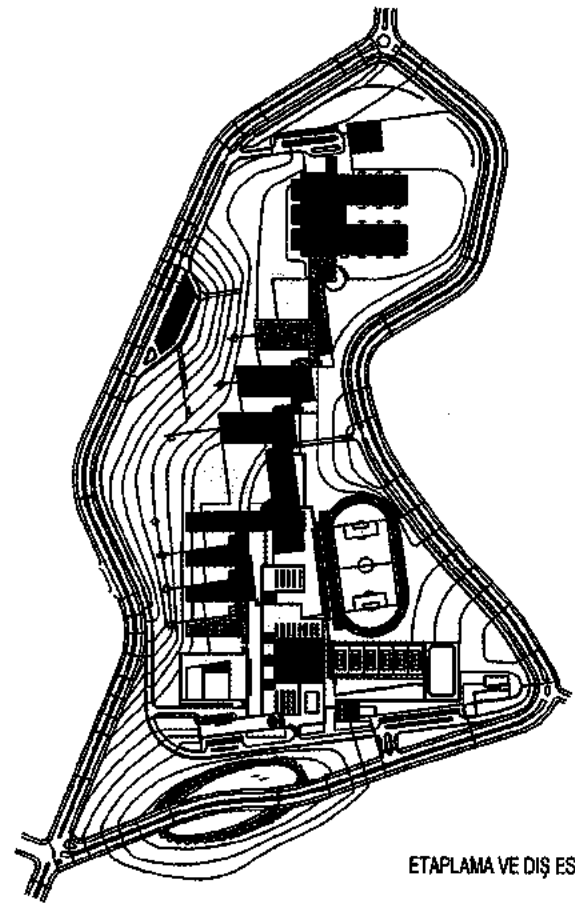
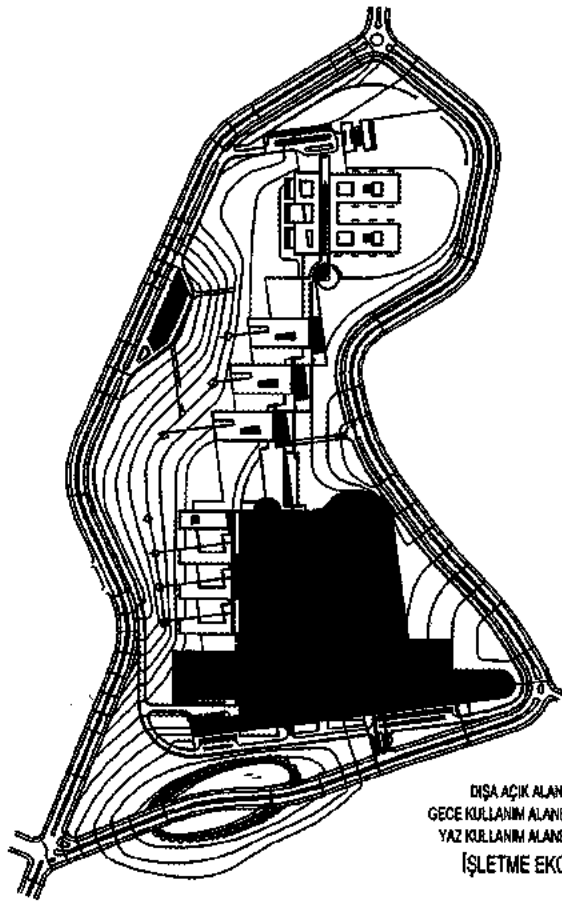
Sanat Stüdyosu, İlköğretim 1-5. sınıflarda uzmanlık eğitim ünitesi bünyesinde düzenlenecek mekanlardır. Bu mekanlarda; resim, heykel, seramik ve elişleri gibi çoğunlukla plastik sanatlarla yönelik çalışmalar yapılır. Sanat Stüdyoları'na birer lavabo yerleştirilmiştir. İlköğretim 6-8. sınıflar ile Lise'de sanat stüdyosu bulunmaz, buna karşın bu okulların öğrencileri plastik sanatlarla yönelik ders ve çalışmalarını Sanat Merkezi'nde yürütür.

Müzik Stüdyosu da, müzik dersleri ve bu alandaki ders dışı çalışmalar için kullanılmaktadır. Bunun yanında bu alanlarda küçük gruplar dans ve bale gibi etkinliklerde de bulunurlar.

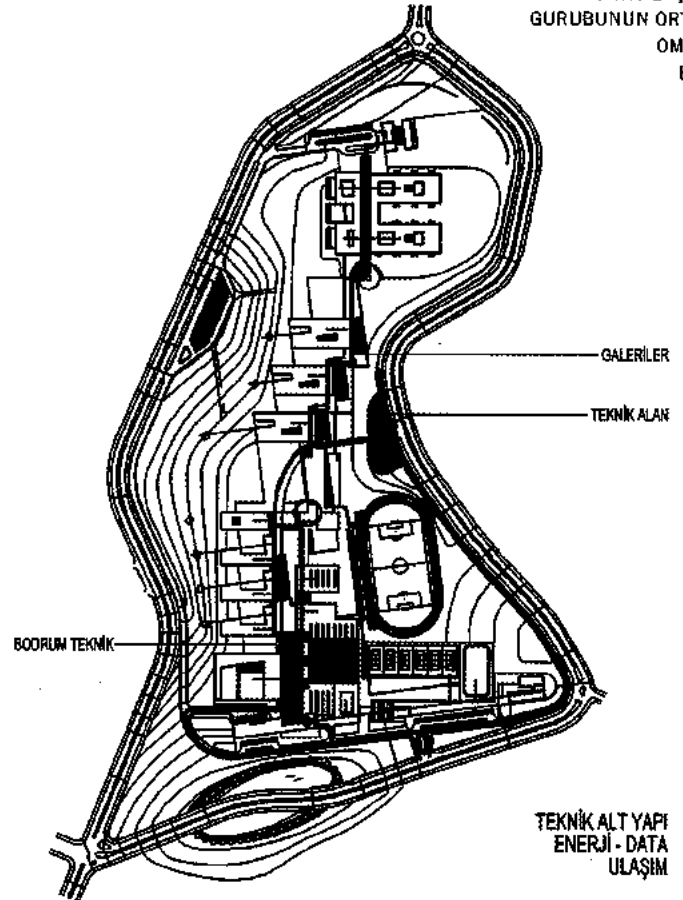
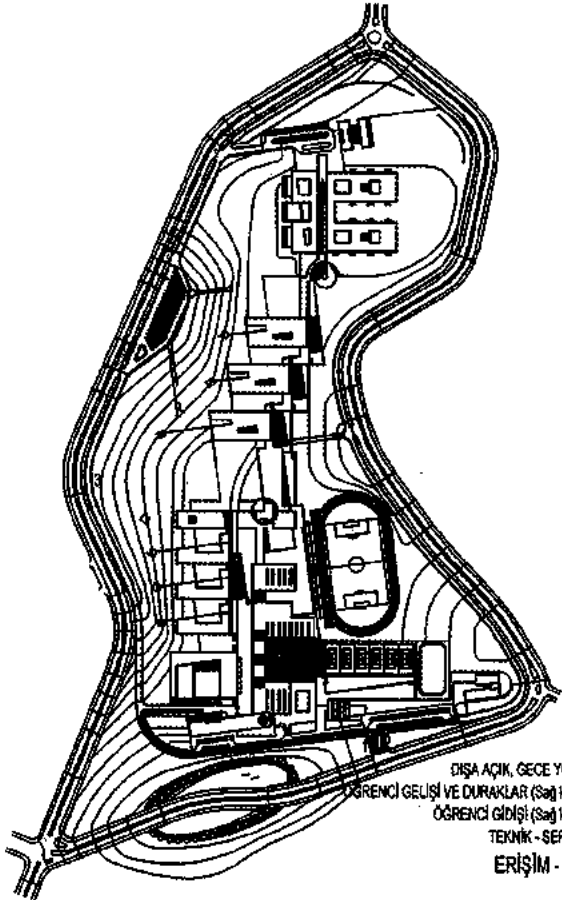
Dil Odası, yalnızca bilinen anlamda klasik bir dil laboratuvarı olarak düşünülmemelidir. Bunun yerine, öğrencilerin değişik oturma biçimlerine imkan sağlayan bilgi ve iletişim teknolojisinin, uydu yayın ve kapalı devre televizyon sistemlerinin geniş bir şekilde kullanılacağı alanlardır. Bu alanlar, yalnız dil becerilerini ilerletmek için değil, aynı zamanda diğer ülkelerde yürütülen benzer programlara da ulaşmak içindir.

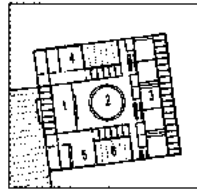
Öğretmen Ünitesi: Her Sınıf Grubu'nda öğretmenlerin kendi aralarında görüşmelerine, dinlenmelerine, çalışmalarına ve dersler için hazırlanmalarına olanak veren öğretmen üniteleri bulunur. Bu alt bölümde, müdür yardımcısı odası, öğretmen sosyal mekanı, öğretmen çalışma odası, toplantı odası, giyinme odaları ve ıslak hacimler bulunur. Çalışma odaları ile sosyal mekan gerektiğinde birleştirilebilir. Bu birimlerin yakınında, tuvaletler,

ÇOK PARÇALI BİR OKULUN
SAYISIZ İŞLEVINİN VE YAŞ
GURUBUNUN ORTAK BİR SOSYAL
OMURGA BOYUNCA
EKLELENMESİ.

ANAOKULU

- 1 GİRİŞ-ÜST DEĞİŞME
- 2 TEMİZ BÖLGE-ÖYÜN
- 3 DERSLİKLER
- 4 YÖNETİM
- 5 YEMEK
- 6 SERHALAR-TERASLAR

İLKÖĞRETİM 1-5

- 1 GİRİŞ-RESEPSİYON
- 2 YÖNETİM
- 3 TÜM OKULU BİRLEŞTİRME BAĞLAYAN ÖĞRENCİ CADDESİ
- TÜM ORTAK KULLANIMLAR VE SOSYAL ETKİNLİKLER BU EKSEN ÜZERİNDE YER ALIYOR
- 4 ÖZEL DERSLİKLER
- 5 STANDART DERSLİKLER
- 6 GÖRÜM KADROSU
- 7 İÇ BAHÇE VE İŞKULLAR
- 8 ÖĞRENCİ ETKİNLİKLERİ VE KULÜPLERİ
- 9 BÜYÜK VE KÜÇÜK BEDEKLESTİRİM
- 10 ÇOK AMACLI SALONLAR
- 11 YEMEKHANE
- 12 İÇ BOŞLUK-İŞKULLUK ÜST KAT BAĞLANTISI
- 13 ÖZEL ORTA BAHÇE

İLKÖĞRETİM 6-8

- 1 GİRİŞ-RESEPSİYON
- 2 YÖNETİM AT BİRLİKLER ÜST KATTA
- 3 TÜM OKULU BİRLEŞTİRME BAĞLAYAN ÖĞRENCİ CADDESİ
- TÜM ORTAK KULLANIMLAR VE SOSYAL ETKİNLİKLER BU EKSEN ÜZERİNDE YER ALIYOR
- 4 ÖZEL DERSLİKLER
- 5 STANDART DERSLİKLER
- 6 GÖRÜM KADROSU
- 7 İÇ BAHÇE VE İŞKULLAR
- 8 ÖĞRENCİ ETKİNLİKLERİ VE KULÜPLERİ
- 9 BEDEKLESTİRİM
- 10 ÇOK AMACLI SALONLAR
- 11 İÇ BOŞLUK-İŞKULLUK
- 12 TERASLAR
- 13 ÖZEL ORTA BAHÇE

LİSE

- 1 GİRİŞ-RESEPSİYON
- 2 YÖNETİM (ÖĞRETMENLER ÜST KATTA)
- 3 TÜM OKULU BİRLEŞTİRME BAĞLAYAN ÖĞRENCİ CADDESİ
- TÜM ORTAK KULLANIMLAR VE SOSYAL ETKİNLİKLER BU EKSEN ÜZERİNDE YER ALIYOR
- 4 ÖZEL DERSLİKLER
- 5 STANDART DERSLİKLER
- 6 GÖRÜM KADROSU
- 7 İÇ BAHÇE VE İŞKULLAR
- 8 ÖĞRENCİ ETKİNLİKLERİ VE KULÜPLERİ
- 9 SPOR MERKEZİ
- 10 BÜYÜK VE KÜÇÜK BEDEKLESTİRİM
- 11 ÖZEL ORTA BAHÇE
- 12 SPOR MERKEZİ-KÜLTÜR MERKEZİ-BÜYÜK MERKEZİ ARASINDA AYLI

AYNI AKS ARALIKLARI VE KONSTRÜKSİYON MODÜL SİSTEMATİĞİNE BAĞLI KALARAK, NEREDEYSE AYNI DERSLİK BOYUTLARI VE BİÇİMLERİYLE DE SAYISIZ FARKLI DİZGE İŞLEV ALANI VE İÇ-DIŞ MEKAN ELDE EDİLEBİLİYOR.

ayrıca küçük bir duş bölmesi, gıysi dolabı bulunan bir giyinme alanı ve günlük elbiseler için dolap ile her personel için kilitli dolaplar bulunur. Geniş katımlı öğretmen toplantıları, seminer odalarında, stüdyo salonlarında veya tiyatro konferans merkezinde yer almaktadır. Planlama toplantıları, okul bünyesindeki çeşitli toplantı odalarında olabilir. Öğretmen ünitesinin konumu, içinde bulunduğu sınıf grubundaki kümelerle rahat bir iletişim sağlamak amacıyla dikkatle seçilmiştir.

Eğitim Destek-Hizmet Alanları: Bu bölümde bulunan alanlar, bir okul bünyesindeki bütün sınıf gruplarına eğitim yönünden destek ve hizmet veren Kütüphane, Danışma ve Rehberlik Ünitesi ve Bilgi Teknolojisi Eğitim Ünitesidir.

Kütüphane: Okul kütüphaneleri artık yalnızca kitap depolama alanı olarak değil, öğrencilerin kullanacağı önemli öğrenme kaynakları olarak da görülmektedir.

Kütüphanelerin, kolay erişilebilirliği için okullarda merkezi bir noktada yer almaları gereklidir. Merkezi bir konuma yerleştirilmesi, normal program dahilinde kullanılmasının yanısıra, öğrencilerin bireysel çalışma için öğle saatlerinde ve okul saatlerinden sonra kullanımı da özendirilebilir. İdeal olarak, kütüphanelerin, öğrenciler tarafından her zaman kullanıma hazır olmasını mümkün kılacak şekilde, ana dolaşım ve yemek yeme alanlarıyla görsel bağlantısı kurulmalıdır.

Kütüphane, her okul için, ayrı ancak birbiriyle bağlı bir merkez olmalıdır. İyi planlanmış bir kütüphanenin tek bir giriş-çıkışı bulunmalı, tek katlı olmalı, kontrol masasının yanındaki bir güvenlik sistemiyle gözlenmelidir. Dergilerin ve süreli yayınların okunmalarını kolaylaştırmak için küçük bir alan, rahat oturma yerleri, iyi bir sunum sistemi ve girişe yakın olmak bulunması gereken temel özelliklerdir. Bireysel çalışmalar için 30 kadar öğrencinin bilgisayar kullanabileceği uygun ve düzenli alanlar sağlanmalıdır. Ayrıca 30-40 kadar öğrenci için, masa ve sandalyeleriyle geleneksel çalışma alanları sağlanmalıdır. Ana kitap depolama ortamında, kontrol noktasından iyi bir denetim olanağı verecek biçimde yerleştirilecek raflar yalnızca 1.2 veya 1.4 m yükseklikte olmalıdır; ancak duvar kenarındaki raflar 1.8 m yükseklikte olabilir.

Danışma ve Rehberlik Ünitesi: Öğrencilerin sağlıklı bir gelişim sürecinden geçmeleri açısından gerekli rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinin verileceği grup odaları, mülakat (bireysel görüşme) odaları ve ofislerden oluşan danışma ve rehberlik ünitesi her okulda 2 adet olarak düzenlenmiştir.

Bilgi Teknolojisi Eğitim Ünitesi: Bilgisayarların, okul bünyesindeki bütün birimlerde yaygın biçimde kullanılması amacıyla, her derslikte multimedya kaynak alanında, laboratuvarı, vb. birimde bilgisayar bulunmaktadır. Bununla birlikte her okul bünyesinde ayrı bir bilgi teknolojisi eğitimi ünitesi de bulunur. Bu ünitede bilgisayar laboratuvarları, depo ve bilgisayarların bakım ve onarımları için birer bilgisayar kliniği bulunmaktadır.

Ortak Salonlar: Okul binalarında, o okuldaki diğer bütün bölümlerin kullanımına yönelik ortak salonlar bulunmaktadır. Bunlar, her okulda bulunan 1 adet 450 m²'lik ve 2 adet 225 m²'lik çok amaçlı salon ve bunlara ait fuaye alanı ile sadece ilköğretim 1-5. sınıflar için öngörülen 2 adet jimnastik salonu ve yemek salonudur. Çok amaçlı salonlardan büyük olanında elverişsiz hava koşullarında bayrak törenlerinin yapılabilmesi istenmektedir. Bunun dışında bu salonlar geniş kapsamlı toplantı ve seminerler ile müzik, sanat ve beden eğitimi etkinlikleri için kullanılabilirlerdir. İlköğretim 1-5. sınıfların yemeklerini kendi binalarında yemeleri ve beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin de % 75-80'ini kendi binalarında gerçekleştirilmeleri öngörüldüğünden bu binada ayrıca yemek ve jimnastik salonları önerilmiştir.

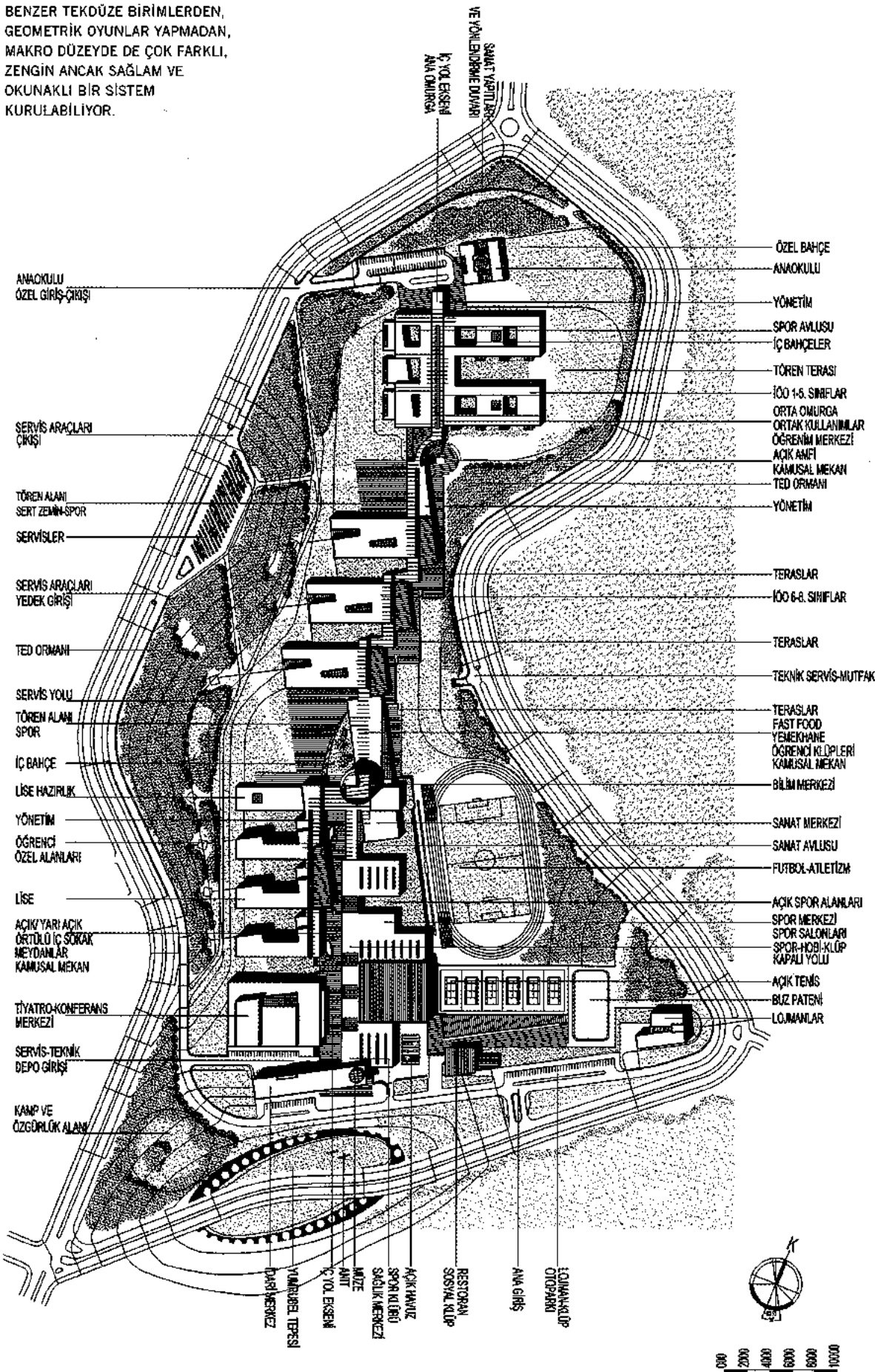
Diğer Servisler: Okul binalarının her birinde, içinde temizlik şirketine ait birimlerin, eşya deposunun, arşivin ve çöp odasının bulunduğu bölümler düzenlenecektir.

Merkezler: TED Ankara Koleji Yerleşkesi'nde okulların yanısıra eğitim açısından önemli bir bölümü de okullardaki öğrenci ve öğretmenlerle birlikte dışarıdan gelecek değişik kullanıcılara hizmet vermeleri öngörülen merkezler oluşturur. Yerleşke bünyesindeki merkezler şunlardır;

- Sanat Merkezi
- Bilim Merkezi
- Yemek Merkezi - Sosyal Kulüp
- Spor Merkezi-Spor Klübü - Sağlık Merkezi
- Tiyatro-Konferans Merkezi - Müze
- İdari Merkez
- Teknik Hizmet Birimleri

Bu merkezlerden sanat ve bilim merkezinin özellikle ilköğretim 6-8. sınıflar ile lise yakınında ve her iki binadan da kolay ulaşılabilir bir şekilde konumlandırılmaları gereklidir. Zira bu iki merkezin yoğun olarak ilköğretim 6-8. sınıflar ve lise öğrencileri tarafından kullanılması beklenmektedir. Diğer merkezlerden özellikle tiyatro-konferans merkezi ile spor merkezinin yerleşke içi kullanımı kadar dışarıdan kullanıcılarının da ağırlıklı olacağı düşünülmektedir. Yemek merkezi-sosyal kulüp de bünyesindeki restoran ve sosyal alanları ile mezunlar derneği ve kulüp üyeleri tarafından kullanılacaktır. Dolayısıyla bu merkezlerin konumları belirlenirken yerleşke içi ulaşım ve dolaşım ile birlikte yerleşke dışında gelecek kullanıcıların da ulaşım dolaşım ihtiyaçları gözetenilmiştir. Ayrıca, tiyatro-konferans merkezi ile spor merkezine gelecek kullanıcılar için, yemek merkezine rahat bir ulaşım sağlanması önemlidir. İdari merkez TED Ankara Koleji Yerleşkesi'ndeki merkezi yönetim birimlerini bünyesinde toplayan ve kolejin dışarıyla bağlantısı açısından en önemli merkezdir. Yerleşke bünyesindeki tüm birimlere hizmet verecek atelye ve benzeri çalışma alanları teknik hizmet birimleri olarak bir arada düzenlenmiştir.

BENZER TEKDÜZE BİRİMLERDEN,
GEOMETRİK OYUNLAR YAPMADAN,
MAKRO DÜZEYDE DE ÇOK FARKLI,
ZENGİN ANCAK SAĞLAM VE
OKUNAKLI BİR SİSTEM
KURULABİLİYOR.

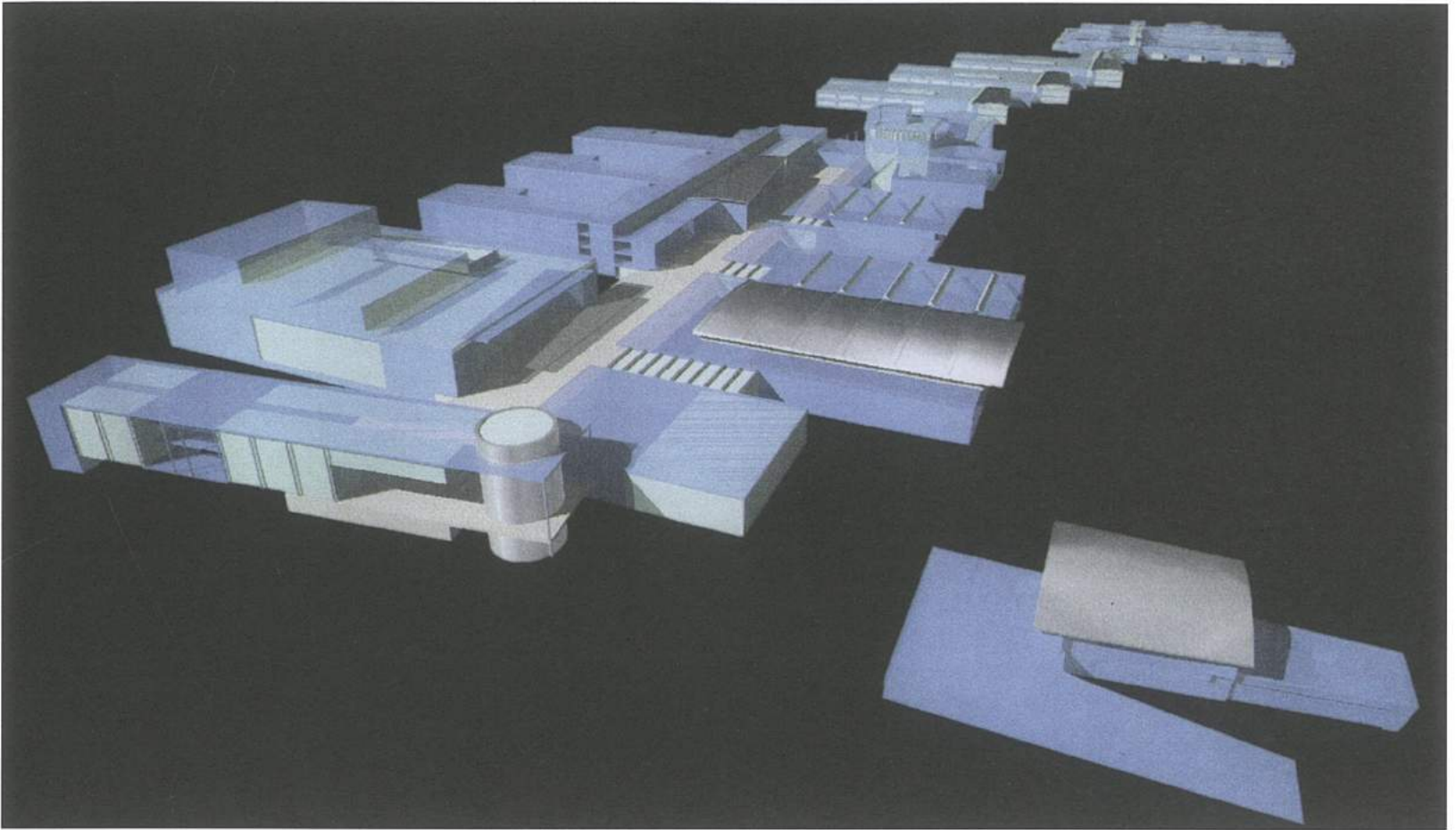
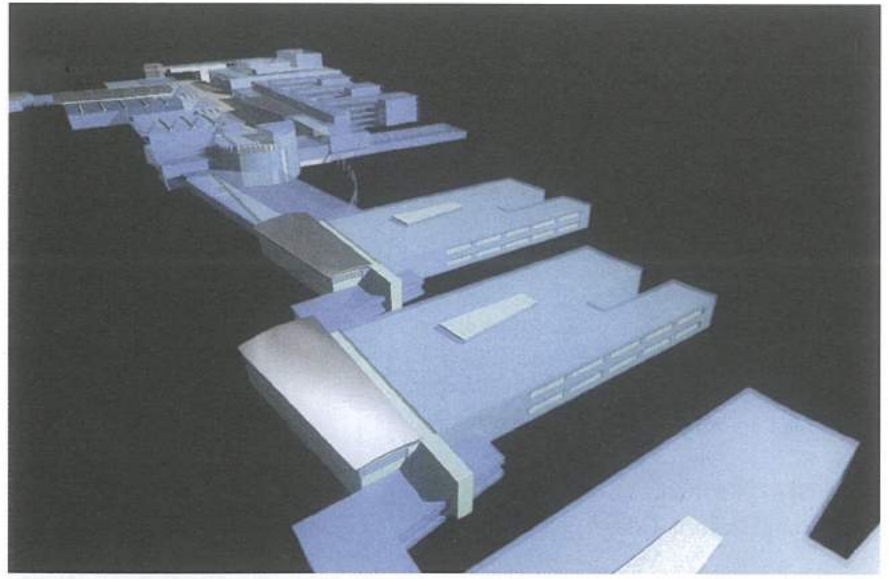
Açık Alanlar: Özel bir konuma sahip bir arazide gerçekleşen yerleşkede açık alanlar, vazgeçilmez bir eğitim kaynağı olarak kullanılmaktadır.

Peyzaj elemanlarını korumak, bu bilinci geliştirmek ve peyzaj elemanlarını öğretim için birer kaynak olarak kullanmak eğitimin bir parçası olarak görülmüş, bu nedenle de çevre düzenlemesine büyük özen gösterilmiştir.

Öğrencilerin oyun alanları, doğal nitelikleri olan alanlar olarak tasarlanmış, çıplak ve büyük alanlar olarak bırakılmamıştır. Gölge ve korunmuş alanlar bu amaçla önem kazanır.

Derslikler ile dışındaki kapalı ve yarı kapalı alanlar arasındaki bağlantı, su ve kum oyunları, okulların bahçesindeki diğer açık oyun alanları, 1-5. sınıf, hatta daha üst sınıflardaki öğrenciler için önemlidir.

İlköğretim öğrencilerinin, uygun hava koşullarında çeşitli gösteriler ve grup tartışmaları yapabilecekleri bir açık hava amfisi önerilmiştir.

BİNA

BİNA	İNŞAAT ALANI (m ²)
ANAOKULU	985
İLKÖĞRETİM 1-5. SINIFLAR	17.796
İLKÖĞRETİM 6-8. SINIFLAR	15.434
LİSE	16.283
SANAT MERKEZİ	1.194
BİLİM MERKEZİ	1.425

YEMEK MERKEZİ/SOSYAL KULÜP	3.663
TİYATRO-KONFERANS MERKEZİ/MÜZE	5.769
SPOR MERKEZİ/SPOR KULÜBÜ/SAĞLIK MERKEZİ	10.841
İDARİ MERKEZ	3.400
LOJMANLAR	4.350
TEKNİK HİZMET BİRİMLERİ	2.169
TOPLAM	83.309

AFET BÖLGESİ İÇİN BİR İLKÖĞRETİM OKULU: KOMPAKT VE EKONOMİK BİR YORUM

MİMARİ PROJE:

LİMİTED MİMARLIK

Haydar Karabey

Banu Karabey

TASARIM: 1999

İnşa edilmedi.

STATİK PROJE: YBTAŞ

Yusuf Bayazıt Timbır

ELEKTRİK PROJE: ELSAN

İsmet Defne

MEKANİK PROJE: SETTA

Gazanfer Köroğlu

İbrahim Köroğlu

Burada bir kez daha, "bize sorulmamış bir soruya yanıt arama" çabası var.

Ülkemizdeki eğitim seferberliğine katkıda bulunmak, özellikle afet bölgelerindeki hasarlı ve yetersiz eğitim tesislerinin açığını kapatmak amacı ile kaynak ayıran kişi ve kuruluşlar için, Marmara depremi sonrasında bir proje hazırladık.

Proje, Milli Eğitim Bakanlığının 8 yıllık zorunlu eğitim programı ilkelerine uygun olarak ancak onları yeniden yorumlayarak hazırlandı.

Bu projeyi bugüne dek üretilmiş tip projelerden ayıran özellik, gerekli tüm standartlara uymasına karşın son derece nitelikli işlevsel ve mekansal bir organizasyona sahip olması, kompakt yapısı ile de üretim-işletme aşamalarında ekonomik ve esnek olmasıdır.

Standart Tip Projelerin 6500 m²'de çözdüğü program, bu projede, üstelik az katlı olarak, 4000 m²'de çözülebilmektedir.

Bu örnek, bu kitap boyunca; kompaktlık, esneklik, verili programın yeniden ele alınıp yorumlanması gibi konularda ortaya atılan bir çok iddianın da kanıtı oluyor.

Seçilen ilköğretim okulu tipi: 480 öğrenci, yatısız, yapı boyutları: 65 m x 60 m, toplam kapalı alan: 4000 m², gerekli asgari arsa alanı: 8000 m², yaklaşık bütçe: 1.000.000. USD.

Yapılacak harcama, yaratılacak okulun niteliğine son derece bağlıdır. Çağdaş bir eğitim için gerekli tüm mekanları içeren bu projede, öğrenci başına 2000 USD. bir yatırım (arsa, altyapı, eğitim donanımı ve işletme bütçesi hariç) düşüyor.

Başka bir deyişle, önerilen yapı için, 250 USD/m² maliyet öngö-

rülüyor. İlköğretim tesisi arsalarının, genellikle tahsis yoluyla, bazen de bağış olarak elde edilebildiği düşünülerek, arsa maliyeti bu hesaba katılmadı.

Önerilen yapı, eğitimin genellikle tek katta sürdürülebileceği biçimde düzenlendi.

Üst kat; sessiz ve bol ışıklı bir bölgede bir araya getirilmiş kitaplık, bilgisayar merkezi ve dersliklerini, ayrı bir hol çevresinde düzenlenmiş sanat atölyeleri gibi tercihi çalışma mekanlarını ve ayrı bir merdivenden ulaşılabilen yönetim bölümünü barındırır.

Zemin kat; iki yönden yapıya girişleri birleştiren, kapalı bir iç sokak gibi algılanabilecek ana omurganın üzerinde eklenir. Bu iç sokağın bir yanında iki ayrı yaş gurubu olarak ayrılmış derslik kümeleri yer alır: 1-4 sınıflar, kendi özel derslikleri, kütüphane, iç bahçeleri, öğretmen odaları, kantinleri, tuvaletleri ile bir küme, 5-8 sınıflar ise bir diğer kümedir.

Tüm derslikler, doğa ile düzayaktır; dersliklerden doğrudan doğruya bahçeye çıkılabilir. Kantini de içeren büyük ve ışıklı hol, o yaş gurubunun gerekirse velileriyle de toplanabileceği bir sosyal mekandır. İki kümeyi barındıran orta bahçe tüm okulun tören, şölen gibi işlevler için açık havada toplanabileceği bir alandır.

İç sokağın diğer yanında ise daha ortak kullanımlar yer alır: spor merkezi, revir, yemekhane, çok amaçlı salon ve bu işlevlerin tamamlayıcı parçaları. Aynı mekanı paylaşan çok amaçlı salon ile yemekhanenin özel tasarımı ve esnek kullanımları ile ciddi bir yatırım ve işletme ekonomisi sağlanmıştır.

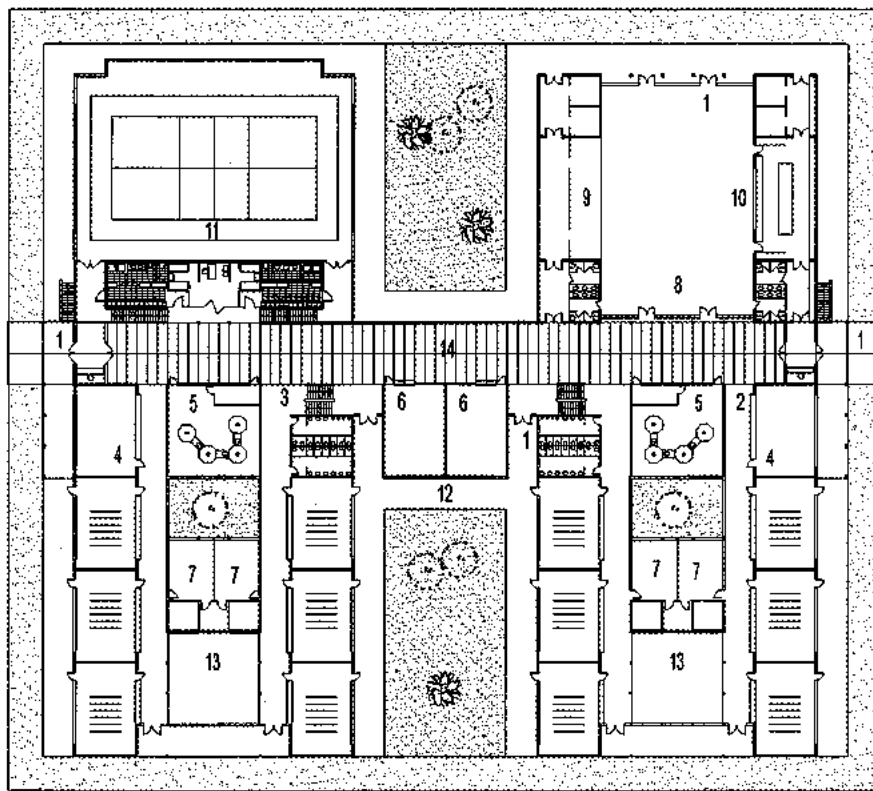
Üst kat bağlantıları da bu sokak-ana koridor üzerindedir.

İç sokağın ayırdığı iki kanat ayrı ayrı dönemlerde kullanılabilir. Örneğin, geceleri veya yaz aylarında ortak kullanım mekanları, klasik eğitim zonuna girilmeden, spor, toplantı gibi işlevler için bölge halkına hizmet verebilir. Bu yapısı ile proje sosyal donanımı yetersiz bölgelerde önemli bir kentsel işlev daha üstlenebilecektir.

Dersliklerin içe bakan duvarları genellikle saydam, sökülebilir dolap sistemlerinden oluşturulmuştur. Bu yapı, ileride gerekebilecek farklı kullanımlar için bir iç esneklik de sağlamaktadır. Tüm proje, 270x270 sm.'lik temel bir modül sistemine oturtulmuştur.

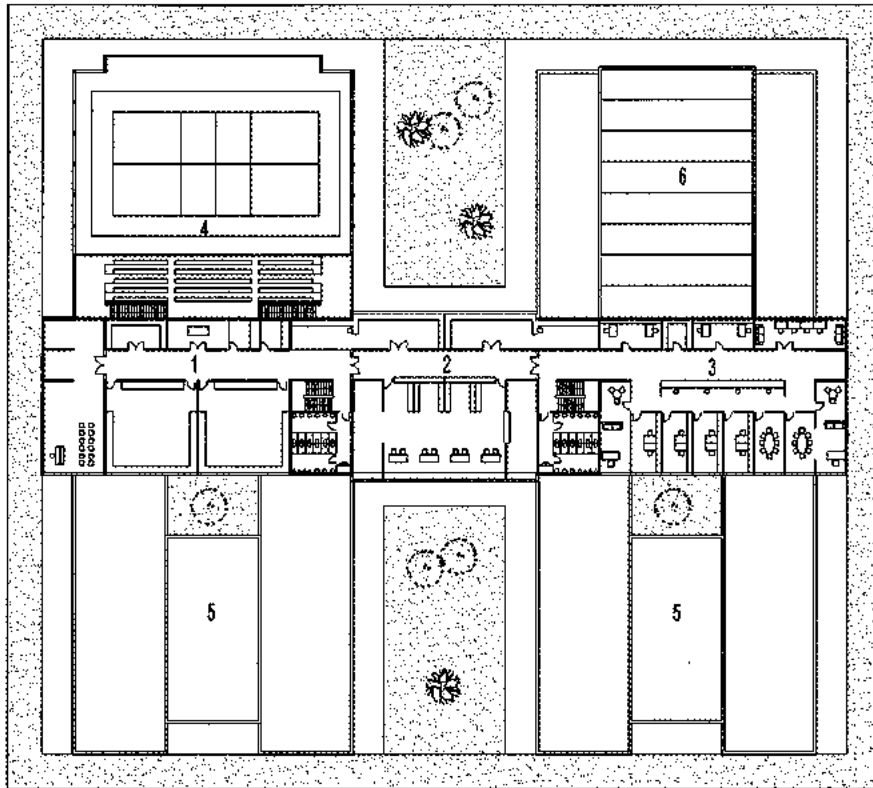
Yapım sistemi olarak, aynı modülü temel alan betonarme taşıyıcı stürüktür üzerinde gerekli yerlerde çelik örtü önerilmektedir.

Tüm avan projeler (mimari, statik, elektrik, mekanik ve altyapı avan projeleri), daha önceki projelerde birlikte çalıştığımız proje gurupları tarafından ilköğrenime katkıda bulunabilecek yatırımcılar için bağış olarak hazırlanmıştır.

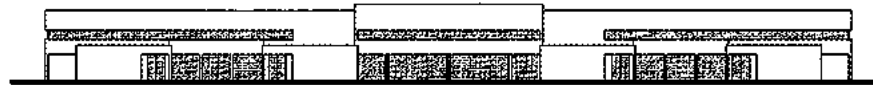
- 1- GİRİŞLER
- 2- 14 SINIFLAR
- 3- 5-8 SINIFLAR
- 4- DERSLİK
- 5- LABORATUVAR
- 6- ÖZEL DERSLİK
- 7- ÖĞRETMEN
- 8- YEMEKHANE/ÇOK AMAÇLI SALON
- 9- SAHNE
- 10- MUTFAK SERVİS
- 11- SPOR SALONU
- 12- KORUNAKLI BAĞÇE
- 13- HOL: TENEFÜS VE ÖZEL ETKİNLİK
- 14- İÇ SOKAK: SOSYAL ETKİNLİKLER
ÜSTTE ÖĞRENİM MERKEZİ,
YÖNETİM VE ÖZEL DERSLİKLER

ZEMİN KAT PLANI

- 1- ÖZEL DERSLİKLER VE
SANAT DERSLİKLERİ
- 2- KÜTÜPHANE/BİLGİSAYAR
- 3- YÖNETİM
- 4- SPOR SALONU
- 5- TERAS ÇATI
- 6- METAL ÇATI

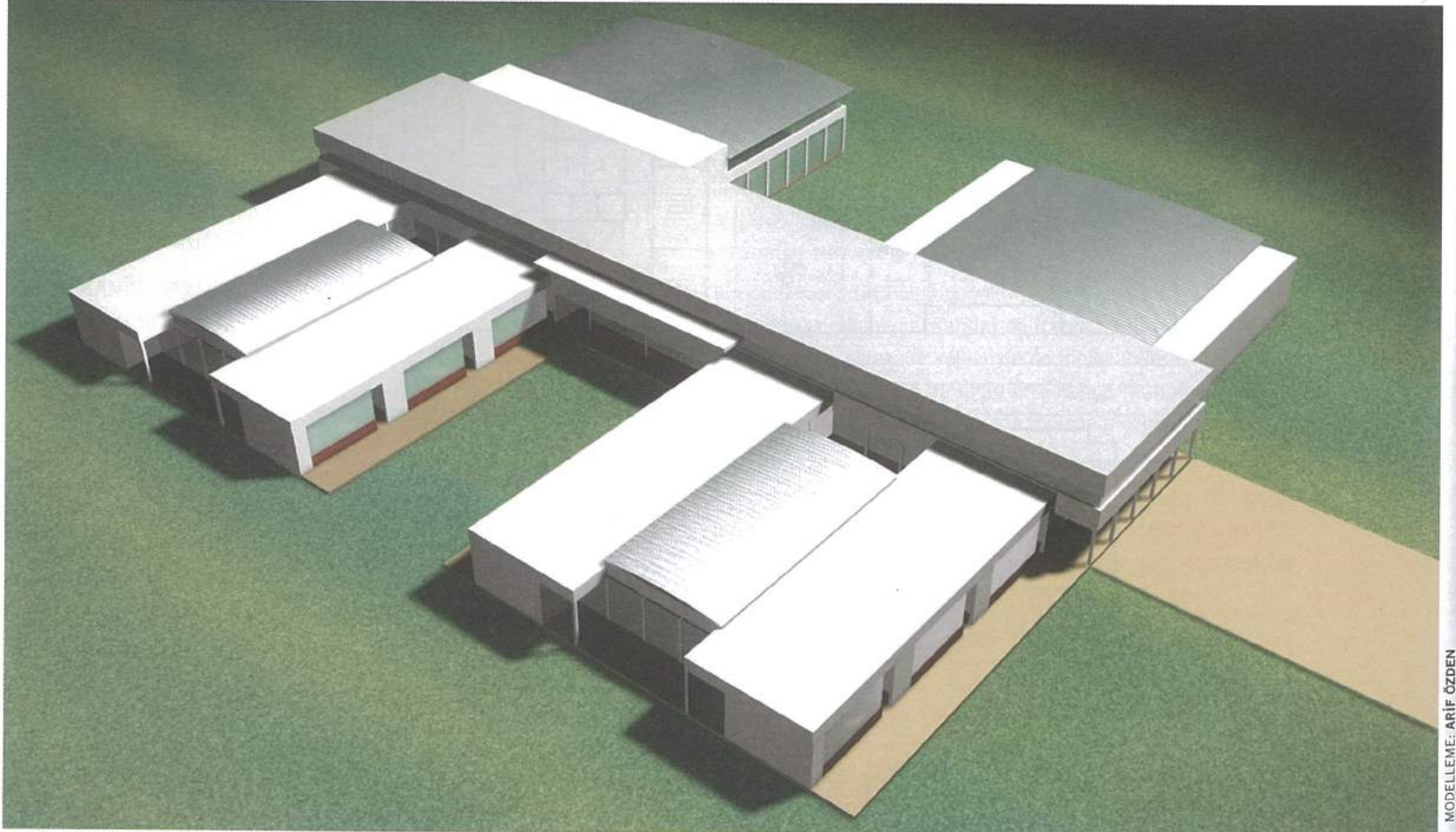
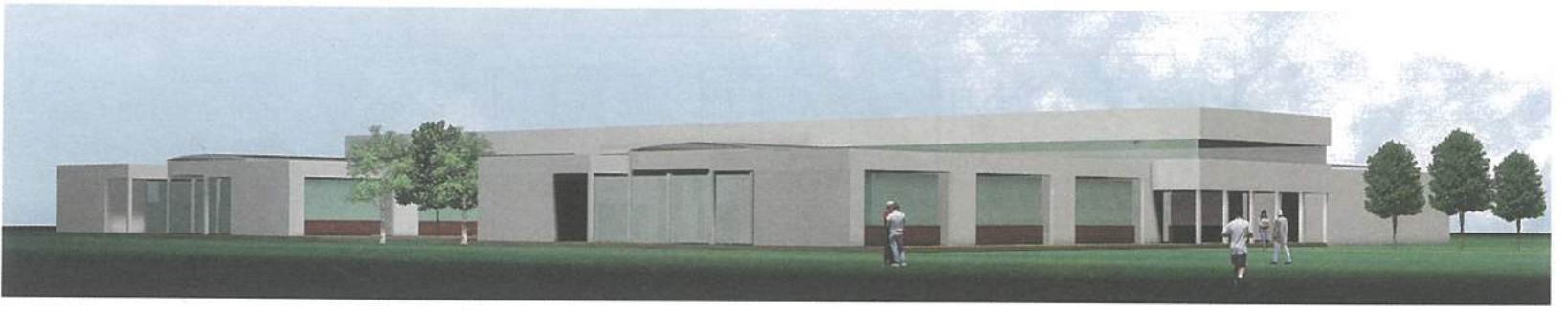
BİRİNCİ KAT PLANI

GÖRÜNÜŞ

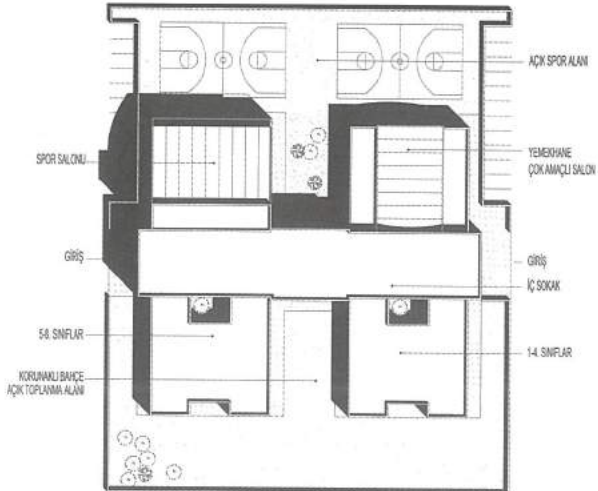

480 ÖĞRENCİLİ KOMPAKT YAPILI BİR İLKÖĞRETİM OKULU

MODELLEME: ARIF ÖZDEN

ÇOK BASİT KURGULANMIŞ, ANCAK ÖNCEKİ ÖRNEKLERDEKİ TÜM ÖZELLİKLERİ TAŞIYAN BİR İLKÖĞRETİM OKULU MODELİ. GÖRÜNÜŞLER. İLKESEL DÜZEYDE TASARLANMIŞ BU KİTLELER, ÇEVRESEL BAĞLAMA GÖRE GELİŞTİRİLEBİLİR.

DENİZ YILDIZLARI-2, DARICA

TASARIM: 1999

MİMARİ PROJE EKİBİ: LİMİTED MİMARLIK (bu avan proje, karşılıksız- bağış olarak hazırlanmıştır). İnşa halinde.

GARANTİ BANKASI ÇALIŞANLARI VAKFI İÇİN BAĞIŞ PROJE İLKÖĞRETİM OKULU VE LİSE PROJE TANITIMI:

OKUL TİPİ : YATISIZ İLKÖĞRETİM OKULU VE LİSE

ÖĞRENCİ KAPASİTESİ : 1740

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM : 60 ÖĞRENCİ

İLKÖĞRETİM BÖLÜMÜ: 960 ÖĞRENCİ

LİSE BÖLÜMÜ : 720 ÖĞRENCİ

Bir önceki proje önerimize tek yanıt, Bankar Birliği aracılığı ile Garanti Bankası Çalışanları Vakfı'ndan geldi. Biz de önerdikleri daha geniş kapsamlı bu yapı için bir bağış avan proje hazırladık.

Önerilen yapı, eğitimin genellikle üç katta sürdürülebileceği biçimde düzenlenmiştir. Farklı dönemlerde inşa edilebilecek biçimde dilatasyonlara ayrılarak yapım esnekliğini gözetilen bir biçimde eklenen blok bir ana omurga sokak üzerinde kuzey ve güneyde yer alırlar. Lise ve ilköğretim derslik blokları bu omurganın güneyinde, spor, toplantı salonları ise kuzeyindedir.

Orta omurgada üst katlar; sessiz ve bol ışıklı bir bölgede bir araya getirilmiş kitaplık, bilgisayar merkezi ve dersliklerini, ayrı bir hol çevresinde düzenlenmiş sanat atölyeleri gibi tercihi çalışma mekanlarını ve ayrı bir merdivenden ulaşılabilen yönetim bölümünü barındırır.

Öğretimin gerçekleşeceği standart derslik katları; iki yönden yapıya girişleri birleştiren, kapalı bir iç sokak gibi algılanabilecek ana omurganın üzerinden ulaşılır biçimde yer alır.

Bu iç sokağın bir yanında iki ayrı yaş gurubu olarak ayrılmış ilköğrenim derslik kümeleri yer alır: 1-4 sınıflar, kendi özel derslikleri, kulüpleri, iç bahçeleri, öğretmen odaları, kantinleri, tuvaletleri ile bir küme, 5-8 sınıflar ise daha üst katlarda bir diğer kümedir. Aynı bir blokta doğuda yer alan lise bölümü de benzer biçimde düzenlenmiştir. Tüm derslikler, bahçe ile, doğa ile yakın ilişki içindedir; küçük yaş dersliklerinden doğrudan doğruya bahçeye çıkılabilir. İstenirse, en küçük yaş derslikleri için, yapıya, deney-oyun seraları eklenebilir. Ana sınıflarını içeren blok, tek katlı olarak, bir güney bahçesinin etrafını sarmalar. Bu bölümün ayrı bir girişi vardır. Yapı, tepe ışıklıdır.

Okul bloklarında, Kantinleri de içeren büyük ve ışıklı holler, o yaş gurubunun gerekirse velileriyle de toplanabileceği birer sosyal mekandır. İki bloku ayıran, güneye yönelen orta bahçe tüm okulun tören, şölen gibi işlevler için, açık havada toplanabileceği bir alandır. Bu alanda spor sahasından çok, gezme ve oyun

alanları önerilir. Kuzeydeki büyük ve toplu spor alanları da bu işlevi görebilir. Bu spor alanları, kapalı spor salonu altyapısı ve soyunma odalarıyla komşudur. Konumları itibarıyla, bu tesisler, dış çevreden de kullanılabilir.

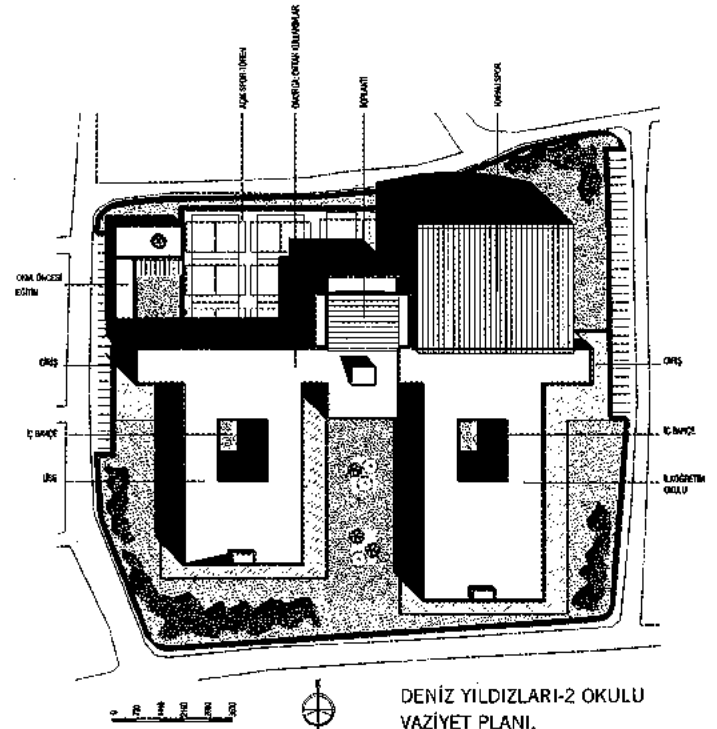
İç sokağın, gene kuzeydeki yanında tüm ortak kullanımlar yer alır; spor merkezi, revir, çok amaçlı salon ve bu işlevlerin tamamlayıcı parçaları. Çok amaçlı salon da çevre tarafından kullanılabilir. Çok amaçlı Salonun güneyindeki orta bahçeye bakan holler; büyük boyutlu derslik, sergi salonu, masa tenisi salonu, kantin, toplantı hofü veya toplantı salonu fuayesi olarak düzenlenebilir. Bu kesimde üst katlarda kitaplık ve bilgisayar derslikleri yer alabilir. Bu konum, bu mekanların tüm okul tarafından kullanılabilmelerini sağlayacaktır.

Üst kat bağlantıları da iç sokak-ana koridor üzerindedir.

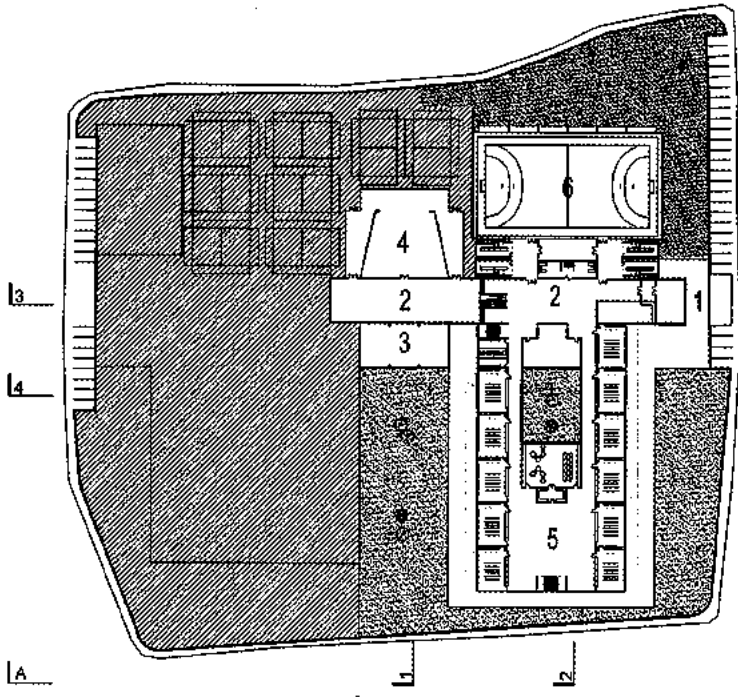
İç sokağın Kuzey ve Güney olarak ayırdığı iki kanat ayrı ayrı dönemlerde kullanılabilir. Örneğin, geceleri veya yaz aylarında ortak kullanım mekanları, klasik eğitim zonuna girilmeden, spor, toplantı gibi işlevler için bölge halkına hizmet verebilir. Bu dönemde standart derslik alanları kapalı kalır. Yazın anasınıfları açık kalabilir. Bu yapısı ile proje sosyal donanımı yetersiz bölgelerde önemli bir işlev daha üstlenebilecektir.

Dersliklerin içe bakan duvarları genellikle saydam, sökülebilir dolap sistemlerinden oluşturulmuştur. Bu yapı, ileride gerekebilecek farklı kullanımlar için bir iç esneklik de sağlamaktadır.

Tüm proje 360 x 360 sm.'lik temel bir modül sistemine oturtulmuştur. Yapım sistemi olarak, aynı modülü temel alan betonarme taşıyıcı strüktür üzerinde gerekli yerlerde çelik örtü önerilmektedir.

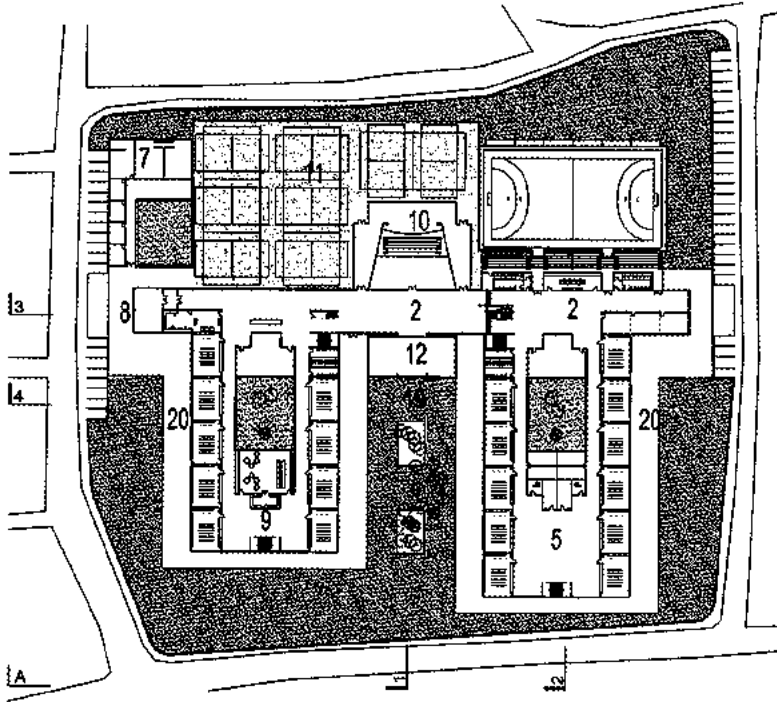

DENİZ YILDIZLARI-2 OKULU VAZİYET PLANI.

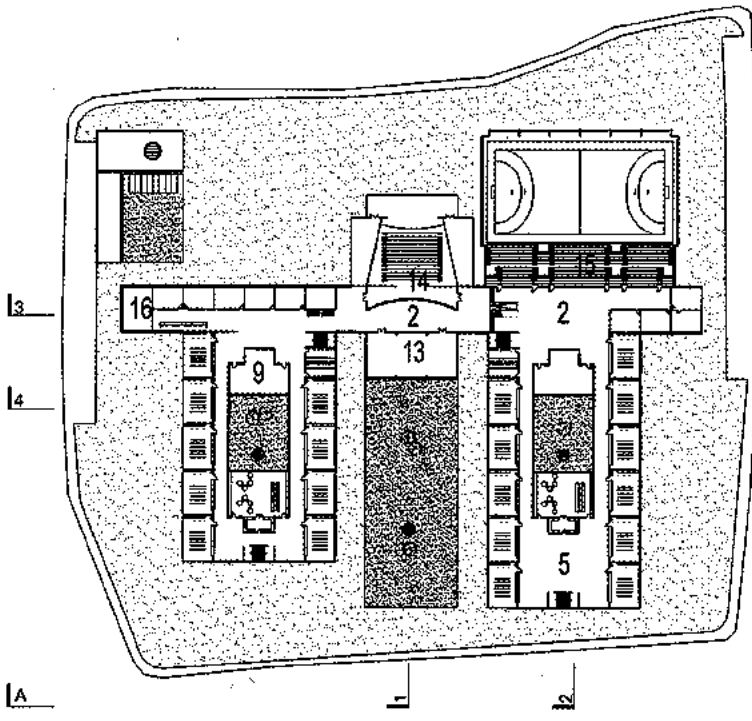

ALT ZEMİN KAT PLANI

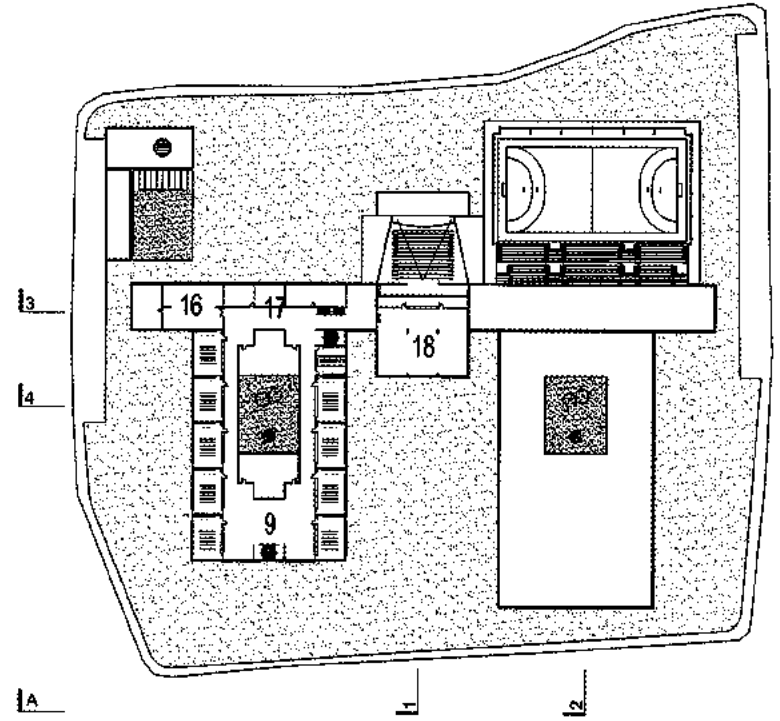
1. İLKÖĞRETİM OKULU GİRİŞİ
2. ÖĞRENCİ SOKAĞI
3. KANTİN
4. DEPO VE TEKNİK
5. İLKÖĞRETİM OKULU DERSLİKLERİ
6. SPOR SALONU SPORCU KOTU
7. ANAOKULU-ÖZEL BAHÇE VE GİRİŞ
8. LİSE GİRİŞİ
9. LİSE DERSLİKLERİ
10. ODİTORYUM SAHNE KOTU
11. AÇIK SPOR ALANLARI
12. ÇOK AMAÇLI BÖLÜNEBİLİR SALONLAR
13. ÇOK AMAÇLI SALON-ÖĞRENİM MERKEZİ
14. ODİTORYUM SEYİRCİ GİRİŞİ
15. SPOR SALONU TRIBÜN GİRİŞİ
16. YÖNETİM BİRİMLERİ
17. ÖĞRENİM MERKEZİ BİRİMLERİ
18. ÖĞRENİM MERKEZİ
19. TOPLANMA BAHÇESİ
20. ÖZEL BAHÇELER

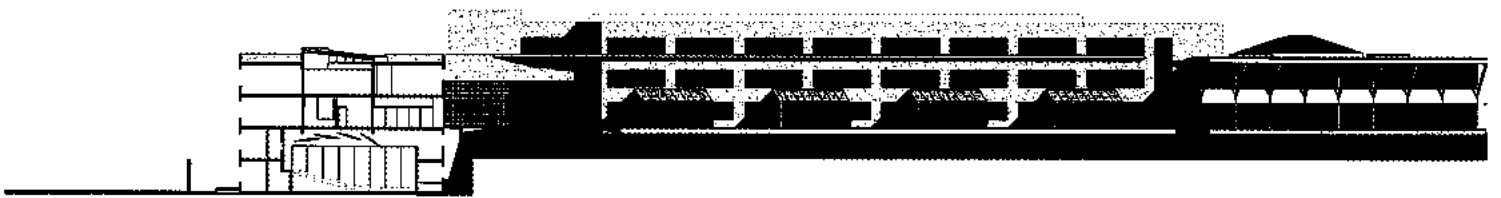
ÜST ZEMİN KAT PLANI

BİRİNCİ KAT PLANI

İKİNCİ KAT PLANI

DENİZ YILDIZLARI-2 OKULU PLANLAR VE KESİTLER.

FEYZİYE MEKTEPLERİ VAKFI, ERENKÖY GÜNEŞ KAMPÜSÜ

TASARIM	: 2001
UYGULAMA	: ONAY AŞAMASINDA
ALAN	: 28000 m ²
STATİK PROJE	: BALKAR / İrfan Balioğlu
ELEKTRİK PROJE	: ELSAN / İsmet Defne
MEKANİK PROJE	: SETTA / Gazanfer Koroğlu, İbrahim Koroğlu

Feyziye Mektepleri Vakfı, Erenköy'de kendisine bağışlanan bir konak ve korusu içinde yüksek nitelikli bir eğitim kampüsü yaptırmak için, beş büro arasında, çağrılı bir mimari yarışma açtı. Zor ve uzun bir değerlendirme sonucunda, önerdiğimiz tasarım uygulanmaya değer bulundu. Önerilen proje, gerekli tüm standartlara ve FMV tarafından verilen programa uymasına (hatta zaman zaman aşmasına) karşın son derece esnek ve akışkan işlevsel ve mekansal bir organizasyona sahiptir. Kompakt ve az katlı yapısı ile de üretim-işletim aşamalarında ekonomik, güvenli ve esnektir. Yapılar, eğitimin genellikle üç katta (okul öncesi eğitimde, iki katta) sürdürülebileceği biçimde düzenlenmiştir.

Böyle, insan ölçeğinde bir yapılanma, yükseklik açısından da, mevcut ağaç kitlesini ve eski eseri ezmemektedir. Yapılar, hiç bir yerde, mevcut köşkün kotunu aşmaz. Bu saygılı yaklaşım, Koruma Kurulları onayı aşamasında da önem kazanacaktır. Yapıların doğrultu ve sınırlarında da aynı endişe gözetilmiştir. Farklı etaplarda inşa edilebilecek biçimde dilatasyonlara ayrılan ve yapım esnekliğini gözeterek eklenilen bloklar bir ana omurga sokak üzerinde arsa çevresinde, doğal dokuyu (ve artık İstanbul'da benzeri çok az kalmış olan bu bahçeyi) en az zedeleyecek biçimde yer alırlar. Lise ve ilköğretim derslik blokları, spor, toplantı salonları ve sosyal alanlar önerilen bu çevresel / sürekli omurga üzerinde merkezi bir konumda yer alırlar.

Yapılar gurubu, arsanın dışını çevreleyerek, özgün bir mekan duyumu, çevresel etkilerden korunmuş bir iklimlendirme duyumu; bir "iç" yaratır. Omurga aynı zamanda her kategoriden (ulaşım, alt-yapı, enerji, data) bir "network" (şebeke) taşıyıcısıdır.

Okul bloklarında, kantinleri de içeren büyük ve ışıklı holler, o yaş gurubunun gerekirse velileriyle de toplanabileceği birer sosyal mekandır. İki bloku ayıran, orta bahçe tüm okulun tören, şölen gibi işlevler için, açık havada toplanabileceği bir alandır. Verili hali ile bu çok güzel bahçe, değişik yaş gurupları için yeterli özelleştirilmiş "kaçış" alanının da düzenlenmesine olanak tanımaktadır. Bu alanda spor sahasından çok, farklı yaş gurupları için ayrılmış gezme, buluşma ve oyun alanları önerilmiştir. İleride, tarihi köşk de, odak olarak sisteme katılınca bu orta alan tüm yapılar tarafından kavranışı bakımından da okul toplumu için kimlik oluşturucu, birleştirici önemli bir simgesel göstergeye dönüşecektir.

Kapalı spor salonu ile büyük toplantı salonu, ortak bir teknik ve mekansal altyapıyı (klima, farklı ısı vb.) paylaşabilecek ve dış çevreden de doğrudan ulaşılabilecek biçimde ve gene en az ağaç kesimine uygun yerde konumlandırılmıştır.

Çokamaçlı Salonun yanında orta bahçeye bakan holler; sergi salonu, masa tenisi ve oyun salonu, kantin, toplantı holü veya toplantı salonu fuayesi olarak düzenlenebilir. Bu kesimde üst kotlarda kitaplık ve bilgisayar derslikleri, alt katlarda ise yemekhaneler yer alacaktır. Bu düzenleme, bu şeffaf ve açık mekanların tüm okul tarafından sevilip benimsenerek bolca "çiğnenmesini", etkin olarak kullanılmasını sağlayacaktır. Aynı zamanda, okulun prestij mekanı da olacak üst giriş holü önünde, kot farkından yararlanılarak yaratılan açık bir amfi gibi düzenlenen basamaklar, iyi havalarda bahçeye dönük şenlikli bir toplantı alanı gibi yaşayacaktır.

Bir sosyal buluşma-kesişme alanı olarak bu ortak kullanım mekanlarının projemiz ile önerdiğimiz sosyal-kentsel yaşama modelinin oluşumuna katkıda bulunduğuna inanıyoruz.

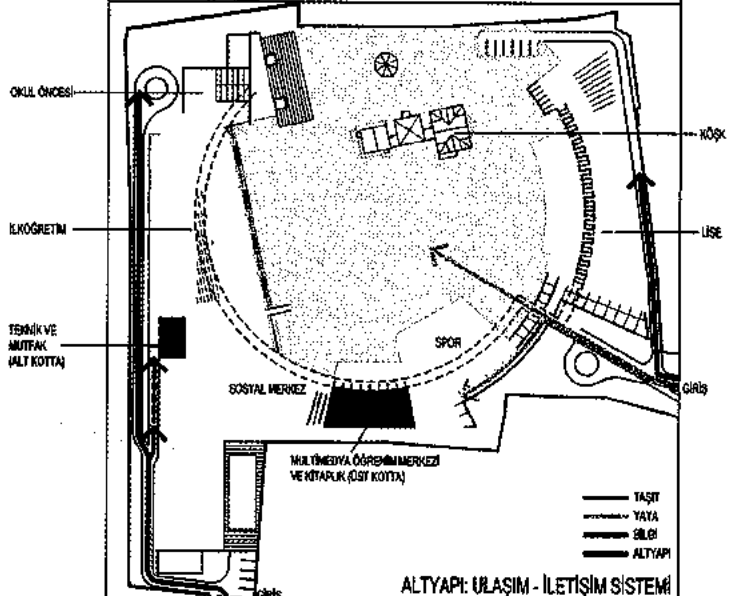
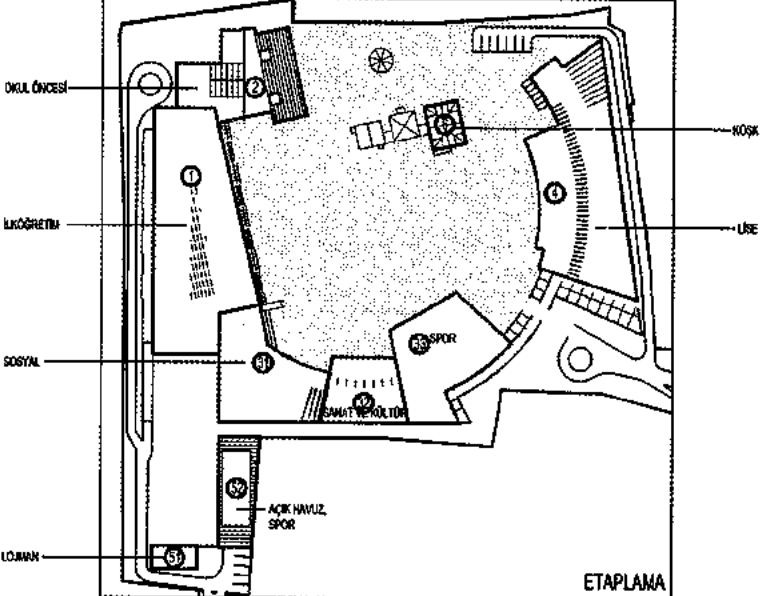
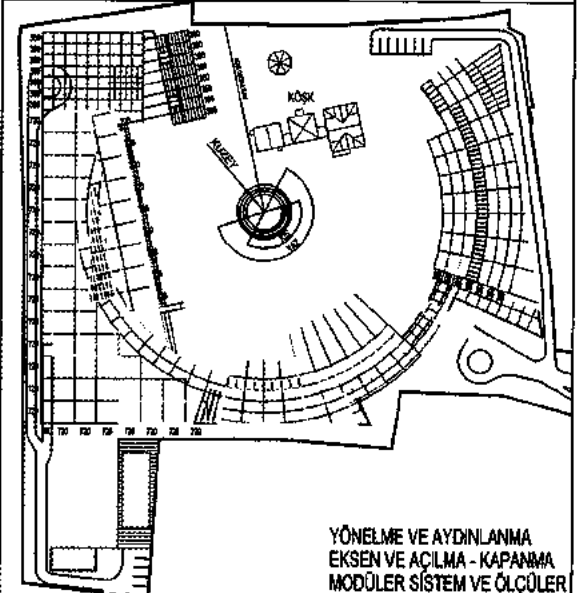
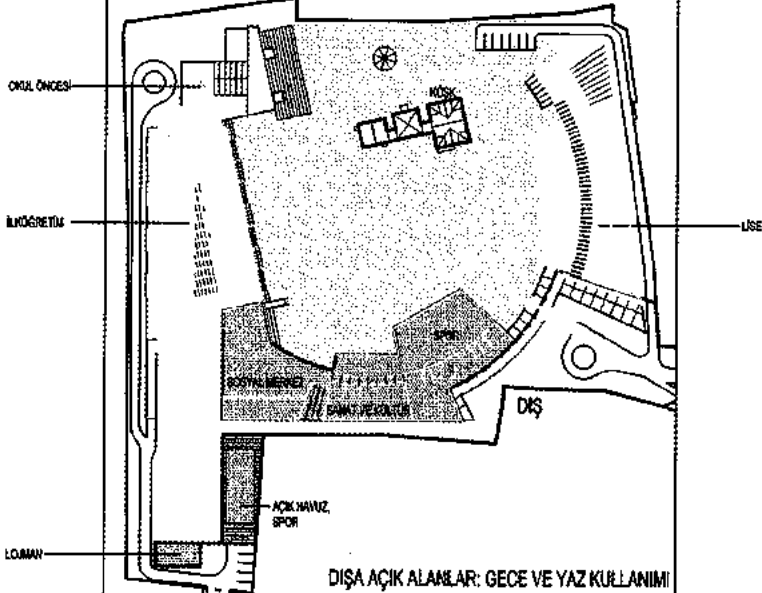
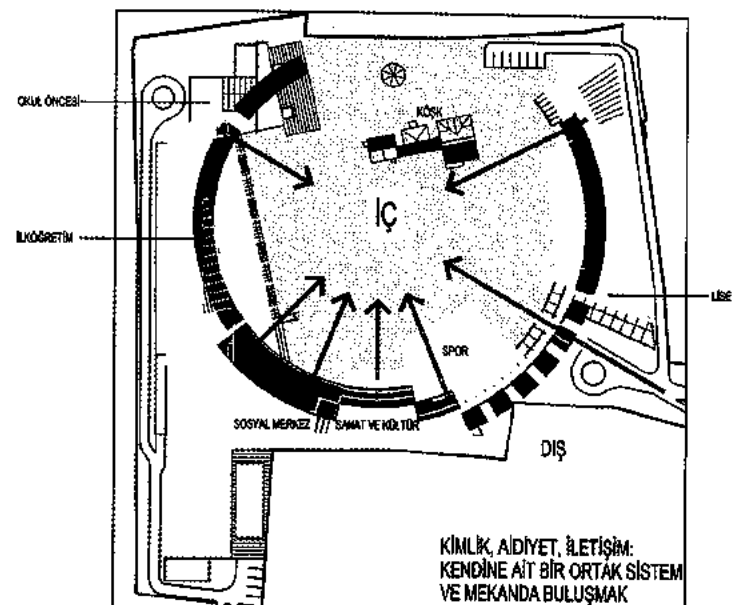
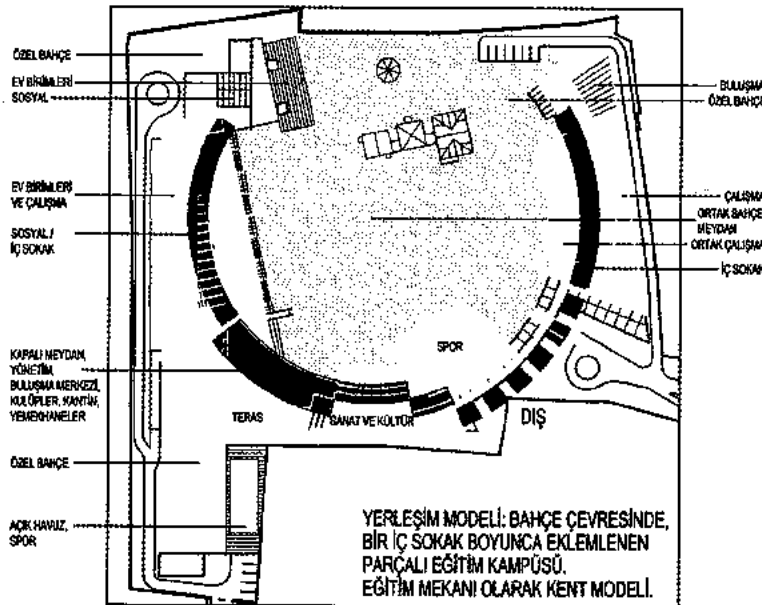
Daha basite indirgenmiş olarak bu model şöyle tanımlanabilir: Dersliklerden oluşan öğretim blokları "evsel- özel" ise, sanat-spor-salon- mültimedia-yemek-sosyal alanlarından oluşan mekanlar ile bunları birleştiren dolaşım alanları "kentsel-kamusal" dir. İç "sokak" üzerinde yer alan, dışa açık bu "merkez", yıl içinde geç saatlere kadar ve yazın da kullanılabilir. Örneğin, geceleri veya yaz aylarında ortak kullanım mekanları, klasik eğitim zonuna girilmeden, spor, toplantı gibi işlevler için hem öğrencilere hem de bölge halkına hizmet verebilir. Bu dönemde standart derslik alanları kapalı kalır. Bu sistem bir işletme ekonomisi sağlayacaktır. Bu düzenleme, kısmen dışa açılabilir yapısı ile okul çevresi ile de anlamlı bir katılım ilişkisi (community center) kurabilecektir.

Dersliklerin içe bakan duvarları, kısmen saydam, sökülebilir hafif dolap sistemlerinden oluşturulmuştur. Bu yapı, ileride gerekebilecek farklı kullanımlar için bir iç esneklik de sağlamaktadır. Dolap sistemi, küçük yaşlarda, derslik içinden; büyük yaşlarda ise, hollerden kullanılacaktır. Dolap sistemi, gerekli yerlerde, lavabo ve yangın dolabı içerir.

Genel mimari dil ve malzeme kullanımında, gene çağdaş eğitim bilimi ve pedagojinin önermelerine uygun olarak aşırı renk ve biçim kullanımından, kurmaca motiflerden kaçınılmış, duru, çağdaş, saydam bir mimari dil yeğlenmiştir. Zamana (sözcüğün her iki anlamında da) dayanabilecek malzemeler seçilmiştir.

Bütün mimari içinde, daha katı dış görünümü derslik blokları, aslında, iç esnekliğe açıktır. Her iki dış cephe arasındaki yaklaşık 30 metrelik aralık strüktür dışında ağır bölücüler içermediği için, zaman içinde eğitim konseptinin dönüşümü doğrultusunda sökülerek yeniden kurgulanabilecek dolap ve bölücü sistemler ile ayrılmıştır.

Diğer ortak mekanlar ise FMV eğitim kadrosunun öngöreceği ölçüler içinde öğrenciler tarafından yaşanmalı, tüketilmeli ve yeniden üretilmelidir.

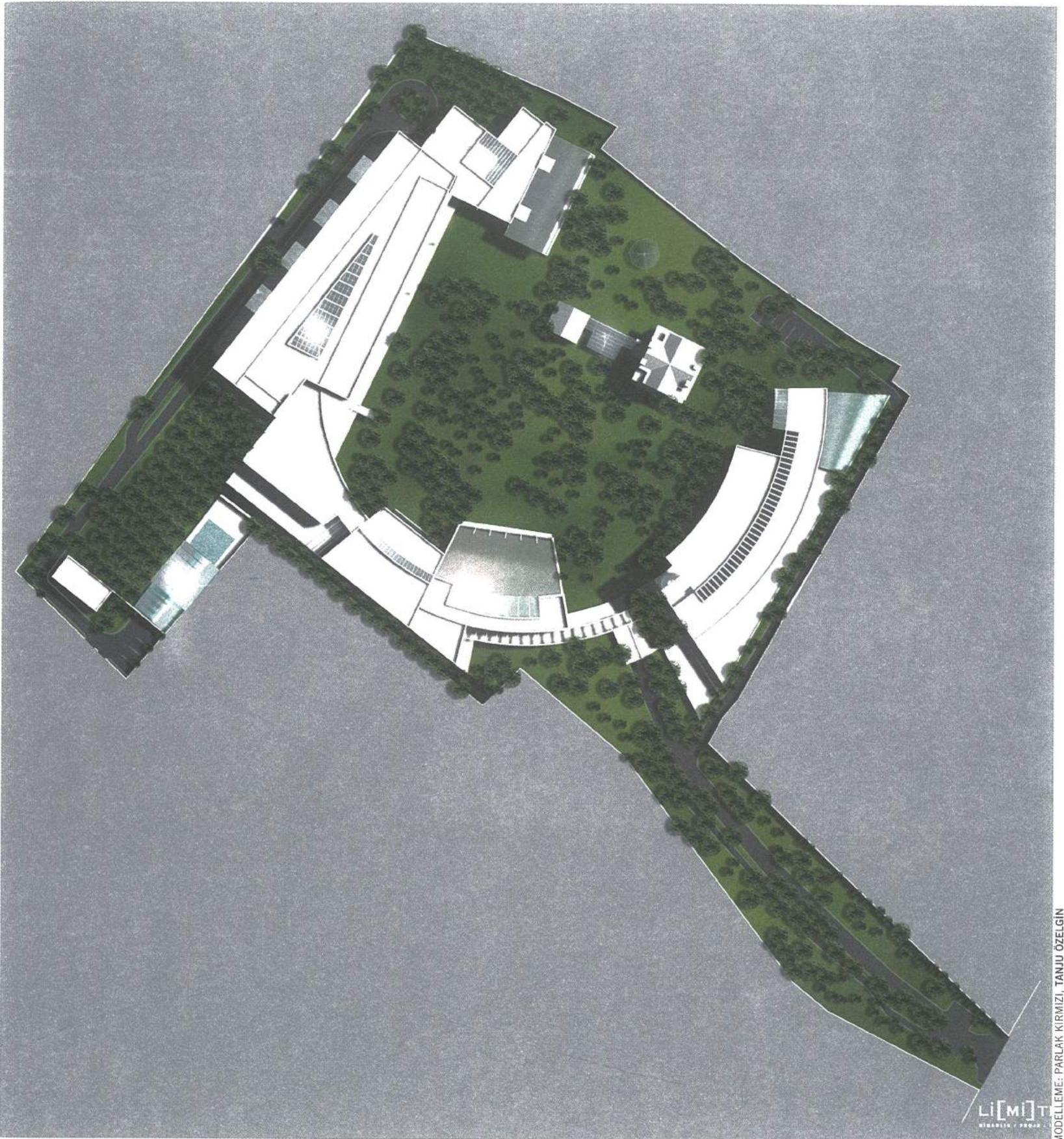

FEYZİYE MEKTEPLERİ VAKFI, ERENKÖY GÜNEŞ KAMPÜSÜ, TASARIM İLKELERİ.

FMV ERENKÖY KAMPÜSÜ İÇİN ÖNERDİĞİMİZ PROJEDE:

1. Verilen program ve alanlar tam olarak gerçekleştirildi.
2. Programda, önceki deneyimimizden de yararlanılarak, bazı yeni alanlar ve ilişkiler önerildi:
 - Girişlerde, resepsiyon niteliğinde denetim, iletişim bankoları,
 - Her blokta birer asansör,
 - Fiziksel engelliler için özel wc'ler, rampalar...
 - OÖE'de derslik içi dinlenme köşesi, rampa, iç sera, ayakkabı ve dolap bölgesi...
 - OÖE'de özel wc düzeni önerisi,
 - İki yemekhanenin (İÖO-LİSE) yaklaştırılması, ortak mutfak önerisi (buluşma ve ekonomi),
 - İÖO'da derslik seraları (zemin katta),
 - Koridor yerine eğitim, iletişim ve yaşama alanı olarak ele alınan holler,
 - Laboratuvar, sanat dersliği, spor gibi özel eğitim mekanları ile doğrudan ilişkili öğretmen ve ders aracı mekanları (zümre odaları),
 - Mültimedia öğrenim merkezi kavramı (kitaplık, odiovizüel, mültimedia, bilgisayar),
 - Sanat dersliklerinin sergi ve gösteri mekanları ile birleşerek sanat merkezine; Spor dersliklerinin salonlar ve revir ile birleştirilip spor merkezine dönüştürülmesi,
 - Enerji ve data taşıyan lineer altyapı,
 - Yeterli depo ve destek alanı,bunlardan bazılarıdır.
3. Ağaç dokusu ile mevcut köşke (Koruma Kurulu Deneyimi olan kişiler ile görüşülerek) gereken yaklaşım sağlandı (mesafe, yön, kot vb.) Böylece hem çevre ve bağlam ile saygılı bir ilişki kurulmuş oldu, hem de onay süreçleri gözetilmiş oldu.
4. Az katlı yapılanma önerildi: OÖE: 2 kat, İÖO: 3 kat, LİSE: 5 kat. Gereken yerlerden doğrudan bahçeye çıkılabilir.
5. Her yapı blokunda yeterli iç merdiven ve yangın merdiveni düzenlendi.
6. Tüm yapılarda kompakt; ancak okunaklı, saydam ve esnek bir mekan akışı sağlandı.
7. Çağdaş psikoloji kuralları da gözetilerek, yapılar işhanı gibi koridorlu, çok katlı ve monoblok değil, bahçe ile azami ilişki kuran bir kampüsün çeşitli öğeleri olarak düzenlendi.
8. Parçalı yapılanma ile inşaat ve yatırım etaplaması gözetildi.
9. Parçalı yapılanma, aynı zamanda dev boyutlu çok katlı bir depo yerine (bkz: günümüzün tip okul projeleri, işhanları) yeşillikler içinde düzenlenmiş bir kampüsü oluşturdu.
10. Böylece, gelişim çağındaki öğrenciler için, bütünde "iç" ve "dış" duygusu, kimlik ve aidiyet duygusu elde edildi.

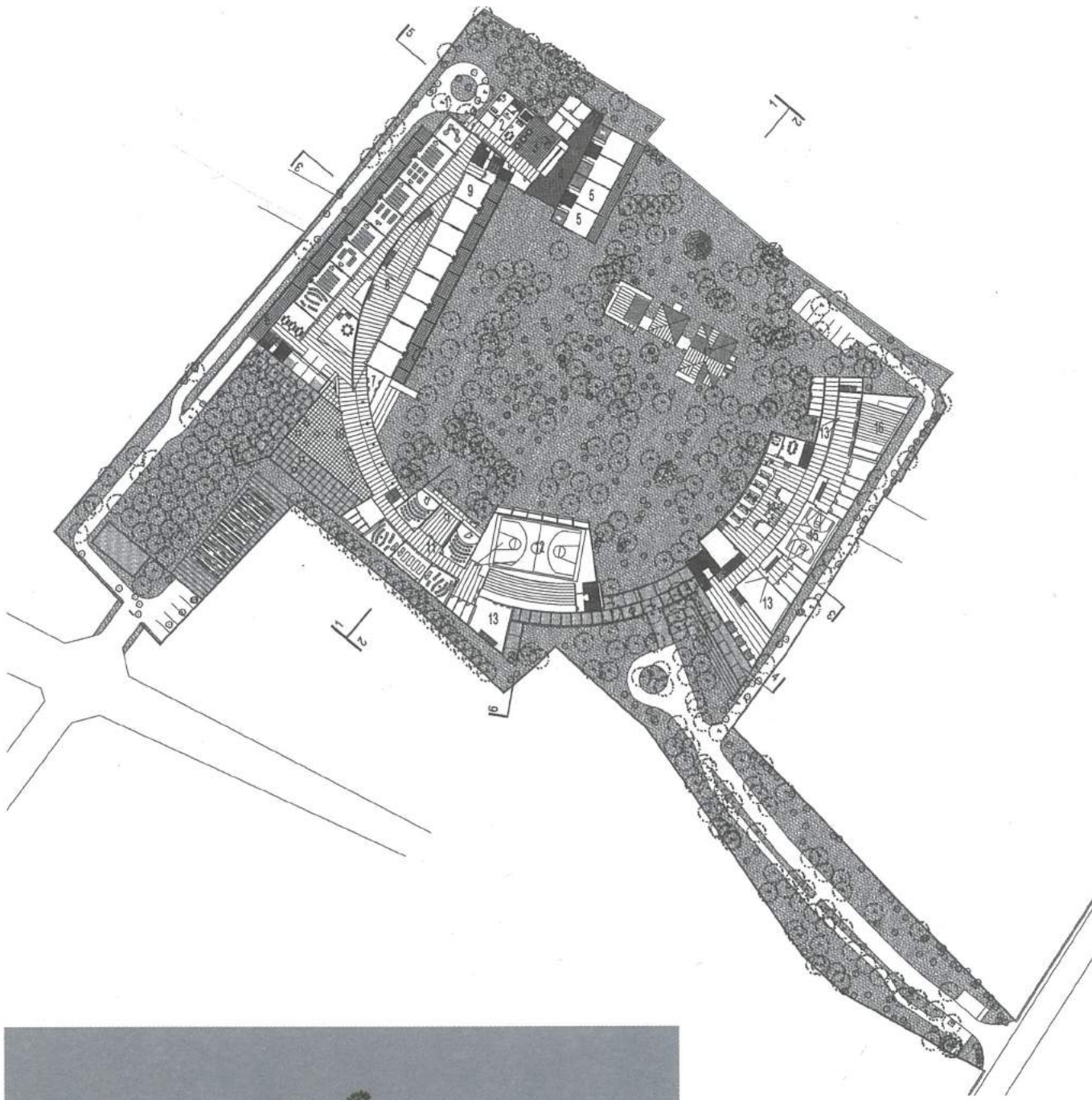
11. Yapılar tek tek ve bütün olarak, yerine ait biçimde tasarlandı, yerduyumu gözetildi.
12. Eğitim kavramı, "mekanlar, insanları ve davranışlarını koşullandırır" inancımız doğrultusunda; bir sosyal model, bir yaşama deneyimi modeli ile bütünleştirildi (gidilip gelinen, girilip çıkarılan bir kutu değil, bir kültürel model).
13. Bunun için sürekli bir iç omurga sokak üzerinde eklenilen ama yaş gurupları ayırımı da gözetilen bir sistem kuruldu. Sistemin düğüm noktaları, belirli bir senaryo doğrultusunda düzenlendi.
14. Zemin katlar daha çok sosyal kullanımlara ayrıldı, ortak ve özel alan kademelenmesi arandı.
15. Teknik personel ve trafiği ile altyapı, öğrenci trafiğinden ayrıldı,
16. Ana omurga altında, özel teknoloji, altyapı taşıyıcı galeri oluşturuldu.
17. Tüm doğal konfor, akustik, ışık ve havalanma kurallarına uyuldu, yönlendirmeler tek tek denetlendi, yaz ve kış güneşi gözetildi. Bütünde ve ayrıntıda akustik kurallar gözönüne alındı.
18. Derslikler, birbirlerini ve ilgisiz dikkat çelici öğeleri algılamayacak biçimde yerleştirildi. Standart ve özel derslikler, gereken tefrişe göre boyutlandı.
19. Bunun yanısıra süregiden kutukutular yerine özel derslik kavramı önerilmiştir. Özellikle; lisede, standart boyut yanısıra, yarım boyutlu ve çift boyutlu seminer derslikleri önerilmiştir.
20. Öğretmen odaları, eğitimin tam ortasında, tüm iç mekanla iletişim içinde konumlandı.
21. İç mekan düzenlemelerinde, katlar arasında ilişki kuran ancak rahatsız etmeyen boşluklar bırakıldı, buralara çatılardaki abartısız ışıklıklardan, denetimli günışığı alındı.
22. Spor merkezi, büyük toplantı salonu ve fuayeleri, gerektiğinde dışarıdan doğrudan, kampüsü rahatsız etmeden ulaşılabilecek konumdadır.
23. Bu alanlar ve bütünleyicilerinin biraraya getirilmesi, yaz ve gece kullanımları için güvenlik ve işletme ekonomisi sağlayacaktır. Bu alanların çevreden kullanılabilmesi, beklenen çevresel katılım ve sosyal bütünleşmeyi sağlayacaktır.
24. Yapılanma modülü, yapı strüktürü, bu aşamada, santimetre düzeyine dek düşünülmüş, yeterli yangın zonu, yangın ve güvenlik çıkışı yaygın olarak örgütlenmiştir.
25. Özellikle laboratuvarlar güvenlik ve havalanma açılarından irdelenmiş, guruplanmış, yalıtılmıştır (şok duş, suni havalandırma vb.).
26. Mimari dilde, çağdaş pedagojinin de önerileri doğrultusunda, aşırı renk ve biçim kullanımından kaçınılmış; renk ve sıcaklık, mekan çeşitliliğinde, kalitesinde ve mekan kullanım değerleri ve yoğunluğunda aranmıştır.

MODELLEME: PARLAK KIRMIZI, TANJU ÖZELGİN

Li[M]IT
MİMARLIK / PROJE

FMV. ERENKÖY KAMPÜSÜ. VAZİYET PLANI.

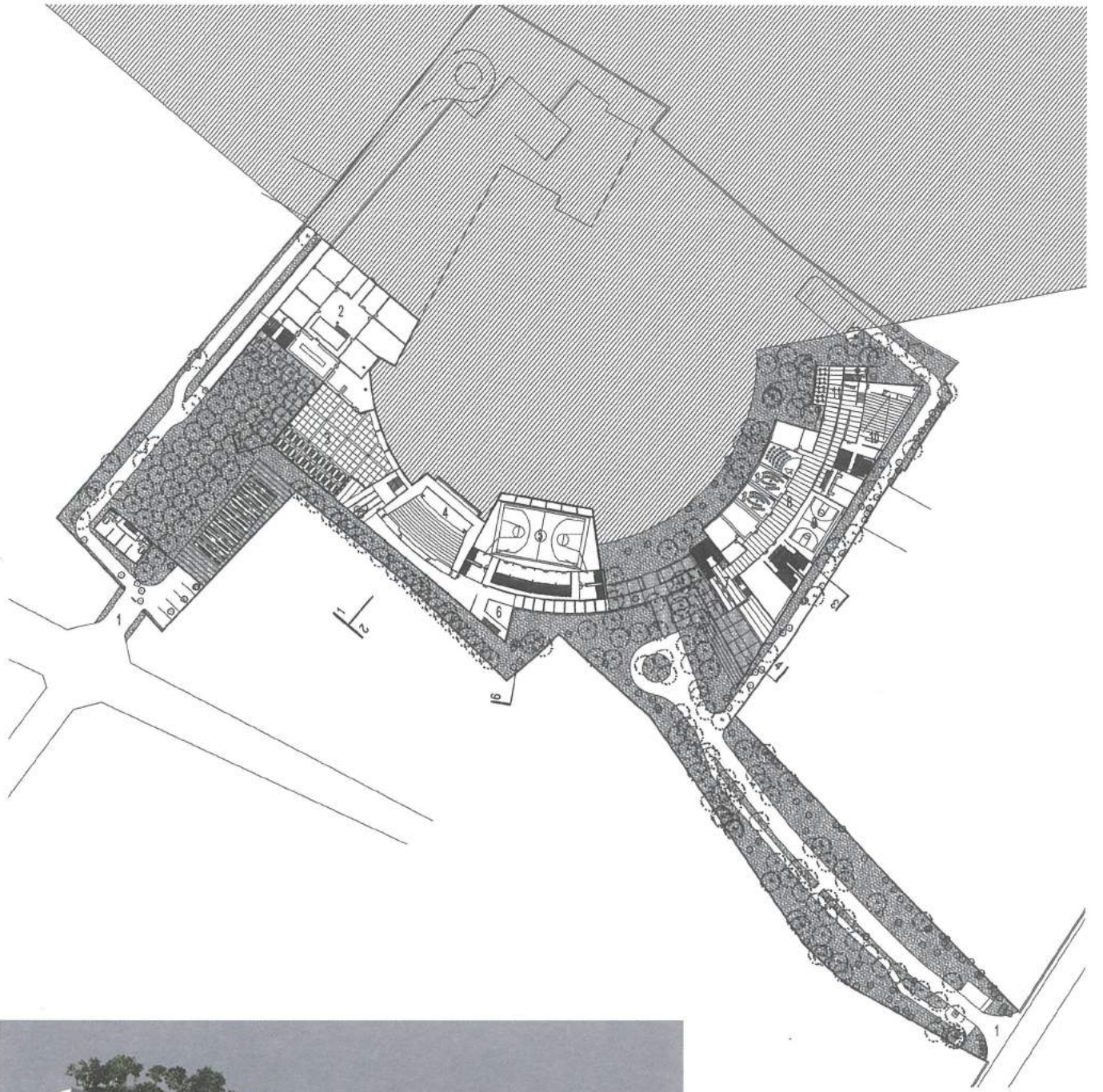
- 1.ANAOKULU GİRİŞİ
- 2.ANAOKULU YÖNETİM
- 3.ANAOKULU HOL-CYUN-YEMEK
- 4.ANAOKULU TEMİZ-SESSİZ BÖLGE
- 5.ANAOKULU DERSLİKLERİ
- 6.İLKÖĞRETİM OKULU GİRİŞİ
- 7.BAHÇE ÇIKIŞI
- 8.ORTA HOL VE Ç. MERDİVEN
- 9.DERSLİKLER
- 10.KANTİN-FUAYE
- 11.SANAT ATÖLYELERİ
- 12.SPOR SALONU TRIBÜN KOTU
- 13.BOŞLUK
- 14.LİSE YÖNETİM
- 15.SPOR SALONU BOŞLUK
- 16.ODİTORYUM BOŞLUK
- 17.MEVCUAT KÖŞK (KULÜP)

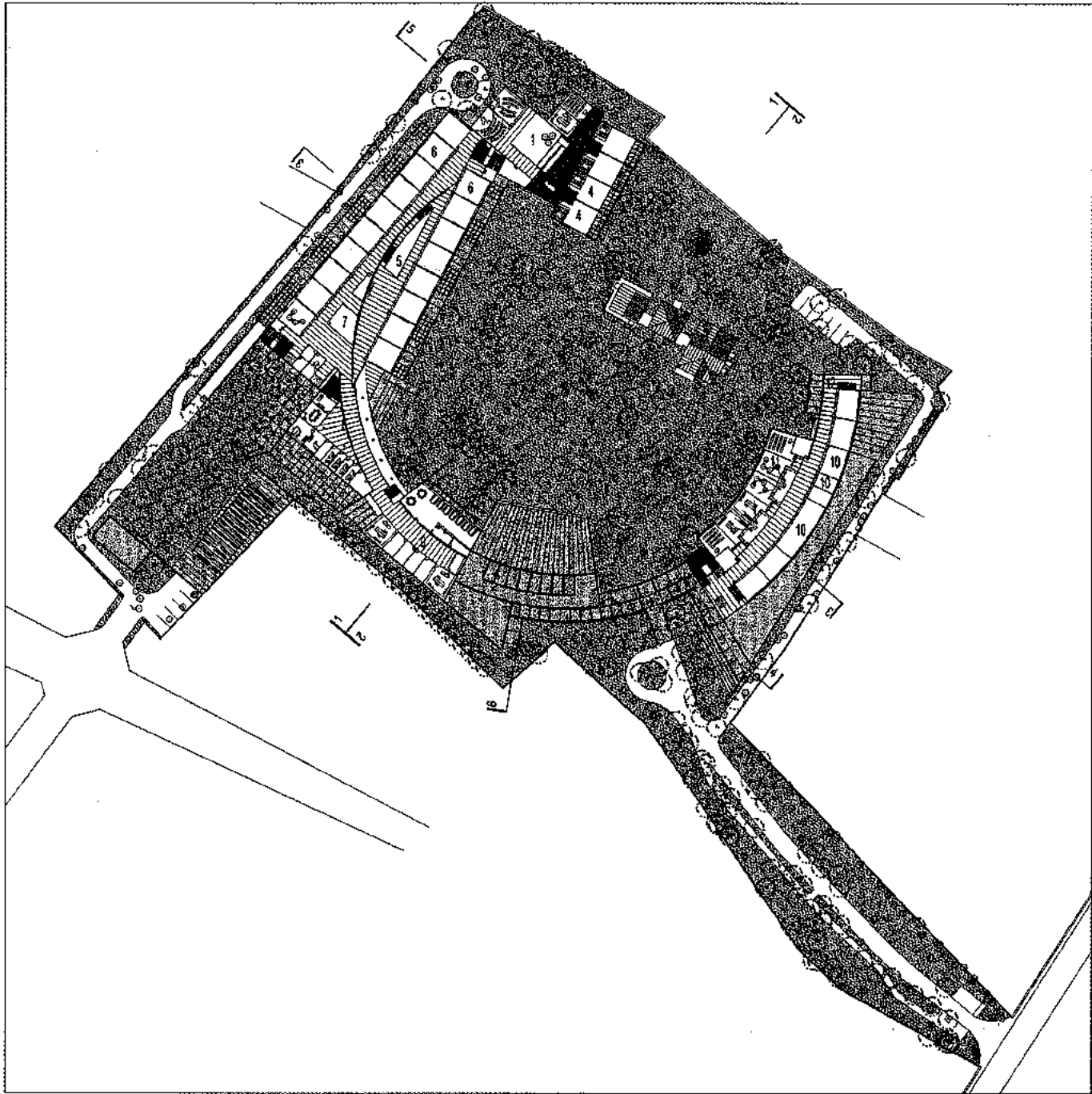
FMV. ERENKÖY KAMPÜSÜ. PLAN-ZEMİN KAT

- 1.TAŞIT GİRİŞLERİ
- 2.TEKNIK
- 3.YEMEKHANE
- 4.ODİTORYUM ZEMİN KATI
- 5.SPOR SALONU ZEMİN KATI
- 6.KONUK SPORCU GİRİŞİ
- 7.LİSE GİRİŞİ
- 8.SANAT DERSLİKLERİ
- 9.KÜÇÜK SPOR SALONU
- 10.LİSE TOPLANTI SALONU
- 11.KANTİN-FUAYE

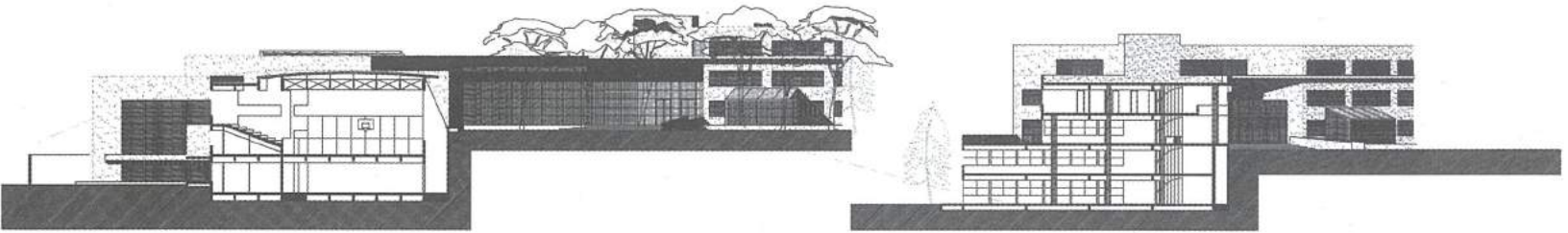
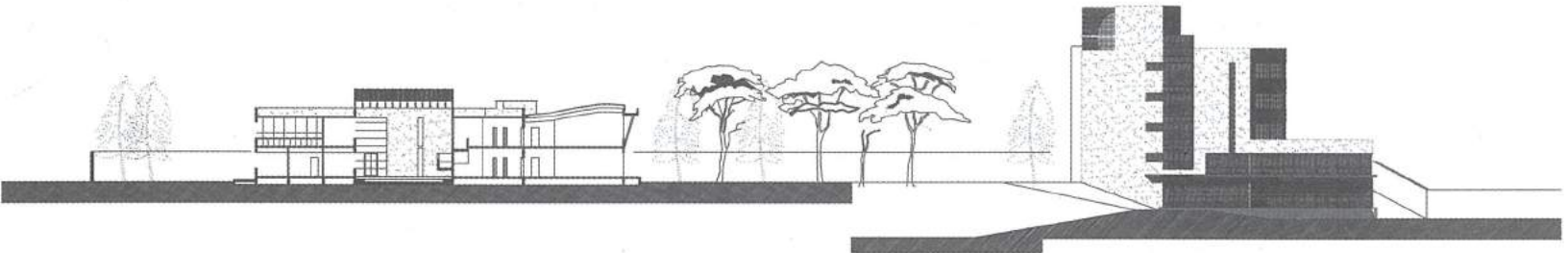
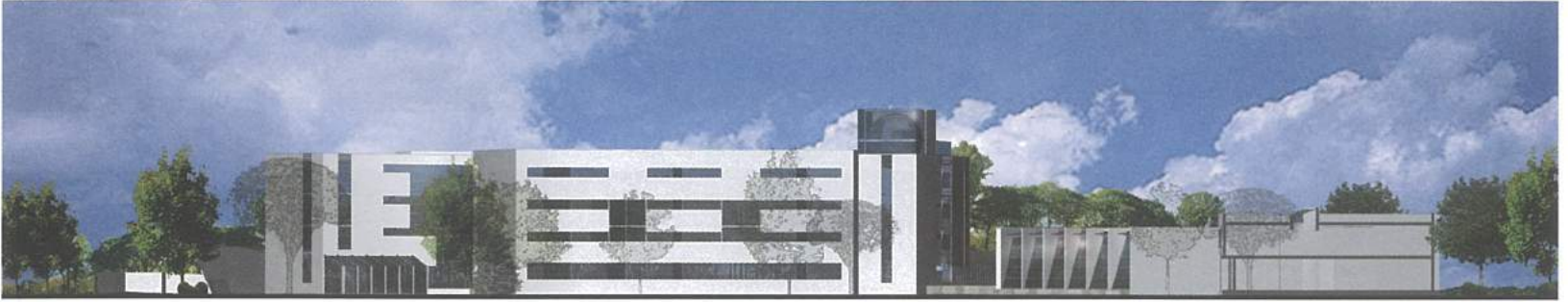
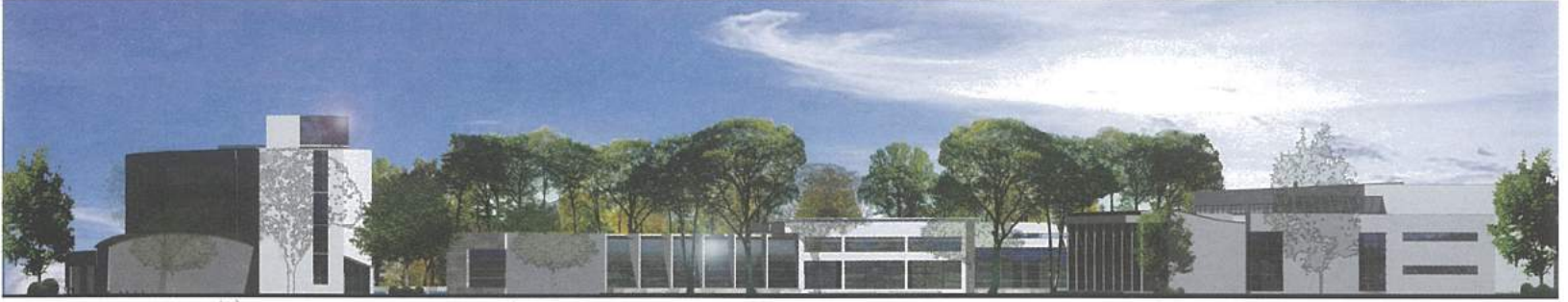
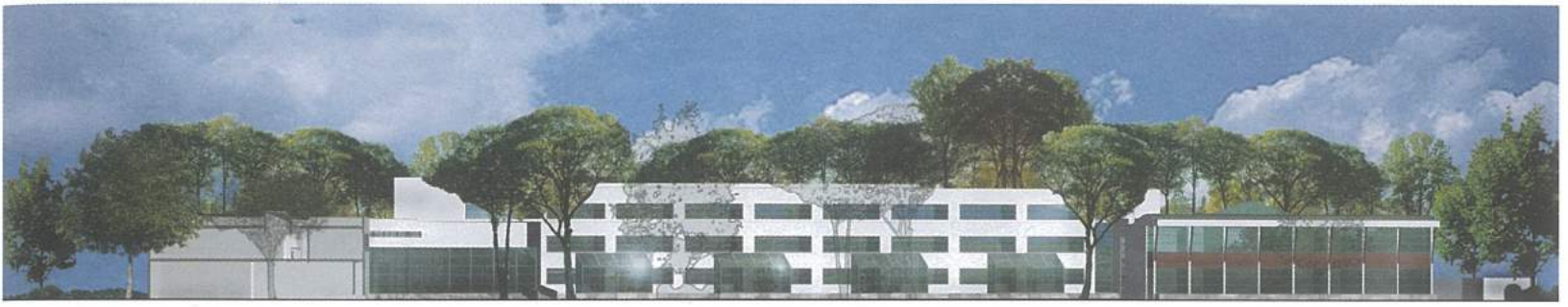
FMV. ERENKÖY KAMPÜSÜ.
PLAN-ALT ZEMİN KAT

FMV. ERENKÖY KAMPÜSÜ. PLAN-1. KAT

- 1 ANAOKULLU HOLL-OTYUN-YEMEK BOŞLUĞU
- 2 ANAOKULLU ÖZEL DERSLİKLER
- 3 ANAOKULLU TEMİZ-SESSİZ BÖLGE
- 4 ANAOKULLU DERSLİKLER
- 5 İLKÖĞRETİM OKULU ORTA BOŞLUK
- 6 İLKÖĞRETİM OKULU STANDART DERSLİKLER
- 7 İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLER
- 8 YÖNETİM
- 9 ÖĞRENİM MERKEZİ
- 10 LİSE KÜÇÜK-ORTA-BÜYÜK DERSLİKLER
- 11 LİSE ÖZEL DERSLİKLER
- 12 YANGIN MERDİVENİ

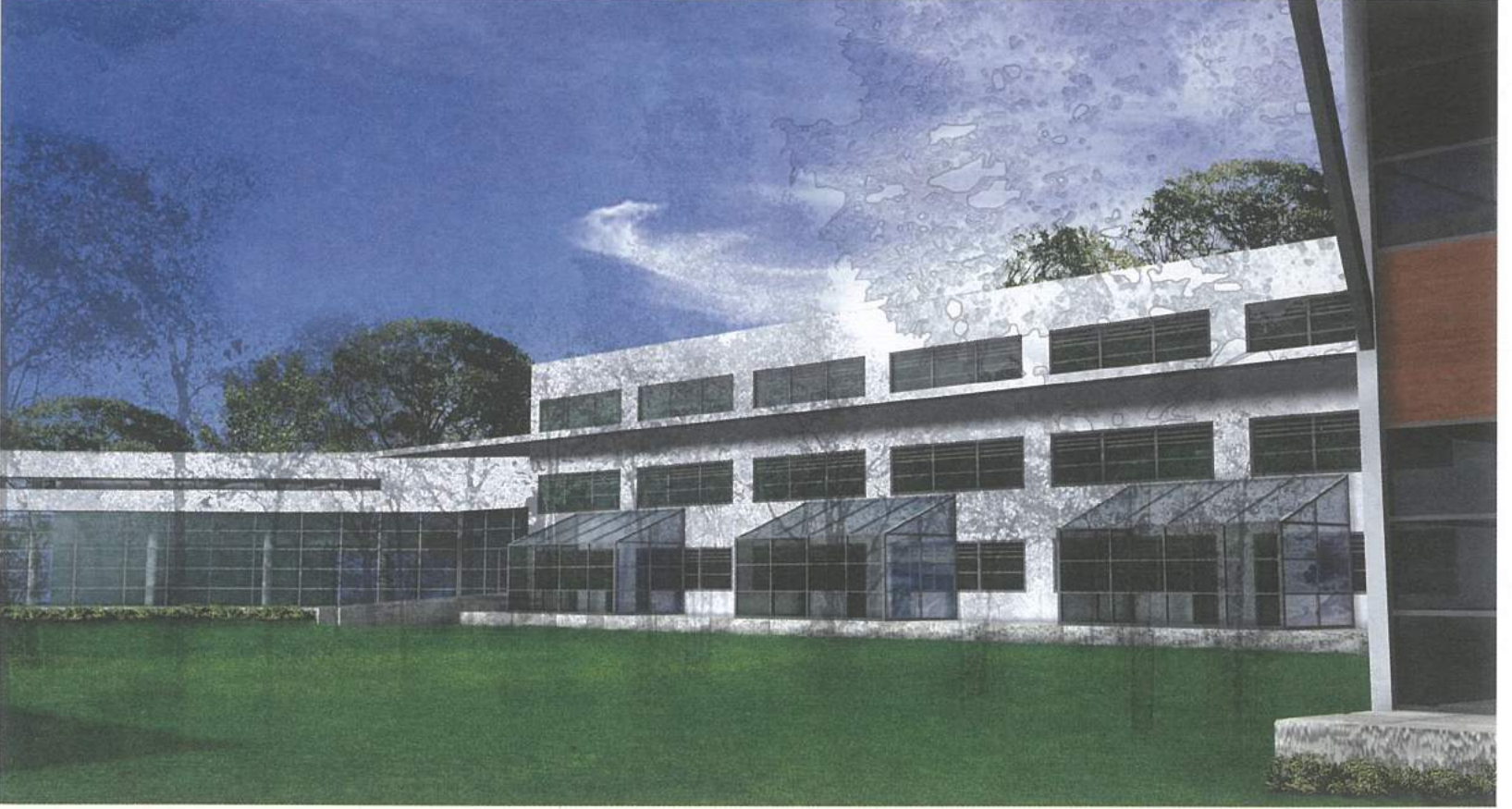
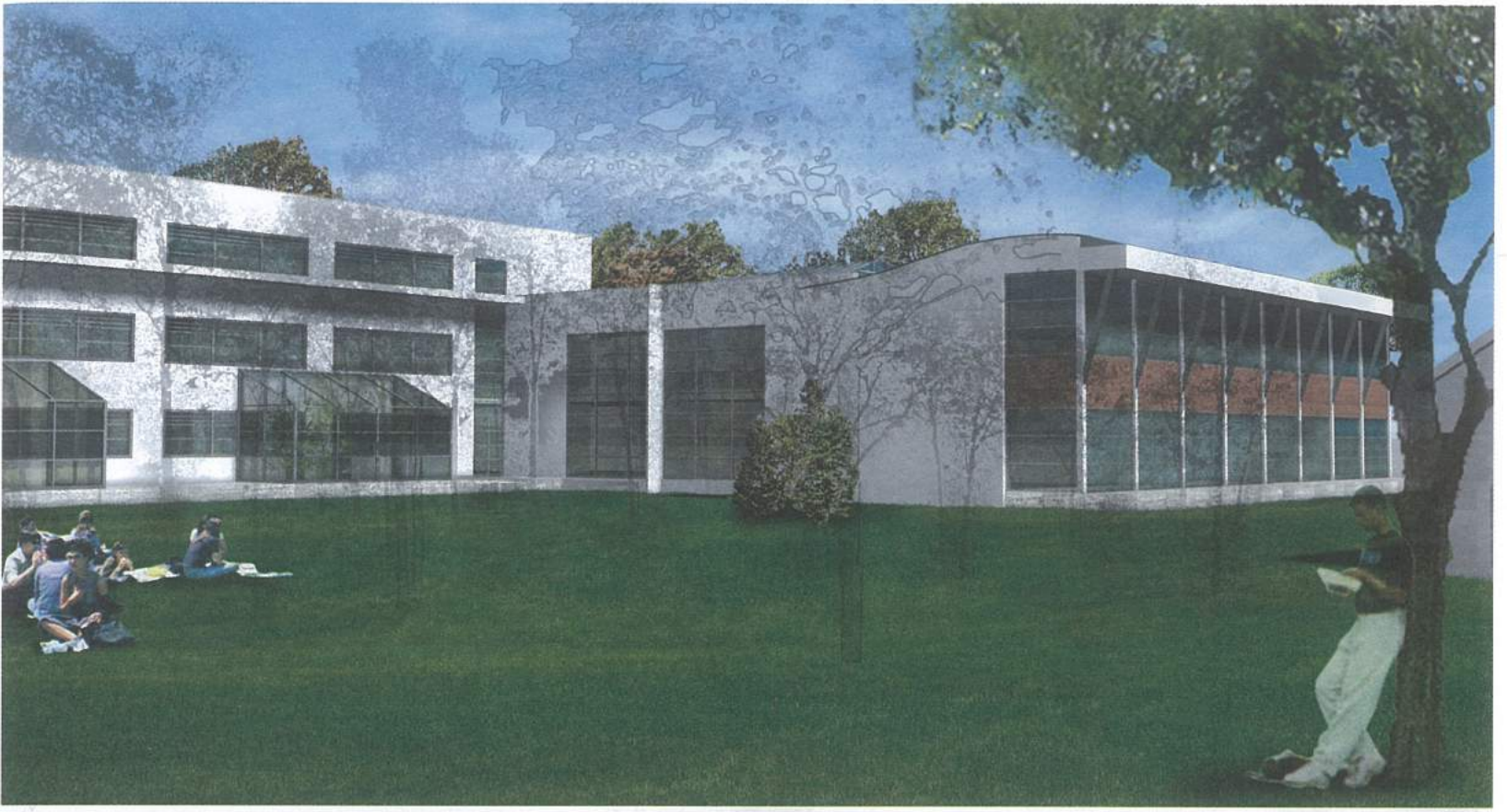

FMV. ERENKÖY KAMPÜSÜ. KESİT VE GÖRÜNÜŞLER

FEYZİYE MEKTEPLERİ VAKFI, ERENKÖY GÜNEŞ KAMPÜSÜ, İÇ BAHÇEDEN GÖRÜNÜŞLER. İLKÖĞRETİM OKULU VE LİSE.

FEYZİYE MEKTEPLERİ VAKFI, ERENKÖY GÜNEŞ KAMPÜSÜ, İÇ BAHÇEDEN GÖRÜNÜŞLER. ANAOKULU VE İLKÖĞRETİM OKULU.

İÇ MEKANDAN GÖRÜNÜŞLER.

EKLER

- EK 1** EĞİTİM TESİSLERİ İÇİN BİR MALZEME KULLANIM LİSTESİ
ÖRNEK: FMV ERENKÖY GÜNEŞ KAMPÜSÜ, MALZEME SEÇİM LİSTESİ
- EK 2** MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINA BAĞLI ÖZEL ÖĞRETİM KURUMLARI YÖNETMELİĞİ
- EK 3** MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI, ÖZEL ÖĞRETİM KURUMLARINA AİT STANDARTLAR YÖNERGESİ (9.9.1999/23811 S.R.G.)
- EK 4** MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI, 480 ÖĞRENCİLİ İLKÖĞRETİM OKULU İHTİYAÇ PROGRAMI
- EK 5** 8 YILLIK İLKÖĞRETİM OKULU, PROGRAM VE ALAN DÖKÜMÜ (BİZİM GERÇEKLEŞTİRDİĞİMİZ) PROJEYE ESAS OLAN PROGRAM VE ALAN DÖKÜMÜ
- EK 6** 1200 ÖĞRENCİLİ FMV ERENKÖY KAMPÜSÜ OKUL MEKANLARI PROGRAMI

EK 1

EĞİTİM TESİSLERİ İÇİN BİR MALZEME KULLANIM LİSTESİ

ÖRNEK:

FMV ERENKÖY GÜNEŞ KAMPÜSÜ,
MALZEME SEÇİM LİSTESİ
(2002 YILINDA KULLANILMIŞTIR)

KABA YAPI:

BETONARME TAŞIYICI SİSTEM
İÇ DUVARLAR GALVANİZ KANCALI ÇİFT GAZBETON BLOK +
ARADA DÖKME CAMYÜNÜ
DIŞ DUVARLAR 25- 10 sm GAZBETON
ALÇIBLOK
ALÇIPANEL
PARAPETLERDE (AKSİ BELİRTİLMEDİKÇE) TAŞIYICI TUĞLA

CEPHELER:

DÜZLEMLER:
DETAYINA GÖRE KALINLIKLARDA, DOW WALLMATE + FİLE +
2 mm MACUN SIVA, BOYA

SUBASMANLAR:

KUMLANMIŞ DOĞAL TAŞ (FİNİKE)

SERALAR, DOĞRAMALAR:

SÜRME VASİDAS VE/VEYA ÇİFT EKSENLİ
ALÜMİNYUM STRÜKTÜR
BEYAZ (RAL: 9001) ELEKTROSTATİK BOYA

CAMLAR:

ISICAM 6+12+ 6

SERALARDA, IŞIKLIKLARDA ISICAM:

DIŞ: 6mm. REFLEKTİF, TEMPERLİ CAM
(Ultra-s, Low-E kaplamalı)

ARA: 12mm. HAVA BOŞLUĞU

İÇ: 4 + 4 LAMİNE CAM

DENİZLİKLER:

CİLALI TRAVERTEN VEYA CİLALI FİNİKE

ÇATILAR:

DOLAŞILMAYAN ÇATILAR:

DETAYINA GÖRE ALÜMİNYUM SİSTEM

DOW İZOLASYON VE ÇAKIL

DOLAŞILAN ÇATILAR:

DOW İZOLASYON

KAYMAZ SERAMİK

YAN DUVARLAR İÇ KAPLAMASI:

ÇİMSTONE

DOLAŞILAN TERAS HARPUŞTALARI:

DOĞALTAŞ

DOLAŞILMAYAN TERAS HARPUŞTALARI:

ALÜMİNYUM (EKO-ALWİTRA)

DÖŞEMELER:

ŞAP İÇİNDE:

İNCE KAPLAMA VE BÖLÜCÜLER ÖNCESİ,
DÖŞEME İÇİNDE DARBE EMİCİLER. BÖLÜCÜ DUVAR
TABANLARI, YERE YETERİ KADAR ANKRE EDİLECEK.

İÇ HOLLER:

GRANİT SERAMİK, ÇİMSTONE, PVC
(FORBO SURESTEP VEYA SAFESTEP)

DIŞ TERASLAR:

TRAVERTEN, ÇİMSTONE

DERSLİKLER:

PVC

SANAT, MÜZİK, DANS:

ÖZEL MALZEMELER

ISLAK HACİMLER:

30x30 GRANİT SERAMİK

HAVUZ:

ANTİGRİP SERAMİK (VİTRA POOL, VİTRA ARKİTEKT)

SPOR:

TARAFLEX

LABORATUVARLAR:

ASİDE DAYANIKLI SERAMİK

SANAT DERSLİKLERİ:

GRANİT SERAMİK

EPOKSİ

KİTAPLIK VE ODİTORYUM:

HALI, PVC VE AHŞAP PARKE

GARAJLAR:

VAKUM BETON

KİMYASAL BOYA, EPOKSİ

BİLGİSAYAR DERSLİĞİ:

YÜKSELTİLMİŞ DÖŞEME

ANTİSTATİK KAPLAMA

EŞİK VE ANOLAR:

ÇİMSTONE

TRAVERTEN

BASAMAKLAR:

TRAVERTEN

MERDİVEN KÜPEŞTELERİ VE BOŞLUK KORKULUKLARI:

ALÜMİNYUM/FİRMA

TAVANLAR:**ÇALIŞMA HACİMLERİ VE HOLLER:**YANMAZ, AKUSTİK, TAŞYÜNÜ ASMA TAVAN ASPEN-
ARMSTRONG 60x60

YER YER ALÇIPANEL

ISLAK HACİMLERDE:

ALÜMİNYUM LAMEL ASMA TAVAN

ODİTORYUMDA:

ÖZEL AKUSTİK PANELLER

AYDINLATMA ELEMANLARI:GENEL OLARAK, 60x60 ANKASTRE DAYLIGHT GRUP,
REFLEKTÖRLÜ, DİFFUSERLİ

ANKASTRE PL

APLİK

HOLLERDE SARKAN GLOBLAR

SPOR VE ODİTORYUMDA ÖZEL

SANATTA EK OLARAK YÖNLÜ SPOTLAR

DUVARLAR:

MAKİNALI ALÇI SIVA VE SATEN VEYA SU BAZLI BOYA

AKUSTİK PANEL

LAMİNAT PANO

BULLETIN BOARD

10x10 SERAMİK

FAYANS

MÜZİK, DANS VE ODİTORYUMLARDA:

AKUSTİK PANO, AYNA, PERDE

SÜPÜRGELİKLER:MALZEMESİNİN BELİRLEYİCİ OLMADIĞI DURUMLARDA ALÜ-
MİNYUM**KAPILAR:****KAPI KASALARI:**

SAC

MASİF AHŞAP

DIŞ KAPILAR:

ALÜMİNYUM

İÇ KAPILAR:AHŞAP KONSTRÜKSİYON + LAMİNAT, CAMLI, TEKMELİKLİ,
KAPANMA POMPALI**TEKNİK KAPILAR:**

GEREKEN DETAYDA SAC

YANGIN KAPILARI:

PANİK BARLI

FİRMA

DONANIM:ALÜMİNYUM NATÜREL SATİNE AKSESUAR,
PANİK BARLARI, KAPANMA POMPALI**ISLAK HACİM DONANIMI:**

DUVARLAR: 10x 10 SERAMİK

BÖLÜCÜLER: FORMİCA CUBİCLE SİSTEM

DÖŞEMELER: 30X30 GRANİT SERAMİK

ARMATÜRLER: ARTEMA FOTOSEL

VİTRİFİYE: VİTRA HYGIENE

TEZGAH: RESOPAL

DUVAR PANELLERİ: CUBICLE SİSTEM

AKSESUAR: PASLANMAZ ÇELİK ANKASTRE

SABİT MOBİLYALAR:

BÖLÜCÜLER PANOLAR:

AHŞAP KONSTRÜKSİYON + LAMİNAT, CAMLI

DOLAP SİSTEMLERİ:

AHŞAP KONSTRÜKSİYON + LAMİNAT, CAMLI

ODİTORYUM KOLTUK:

ÖZEL, AKUSTİK

SPOR SALONU KOLTUK:

AHŞAP BANT

İÇ DENİZLİKLER:

LAMİNAT KAPLAMA

RADYATÖRLER:

ALÜMİNYUM PANEL

OÖE ISITMASI:

DÖŞEMEDEN VE ALÜMİNYUM PANEL

ÖĞRENCİ DOLAPLARI:

OÖE VE İÖO: LAMİNAT, SABİT

LİS: HAREKETLİ, ÇELİK VEYA LAMİNAT

ASANSÖRLER:

FİRMA

EK 2

Milli Eğitim Bakanlığı'nın, "Özel Okulları" kapsayan bazı standartları belirleyen kuralları var. Bu ekte; "Özel Okullar Yönetmeliği"nin ilgili maddeleri ve Ek3'te de ona bağlı olarak hazırlanan "Standartlar Yönergesi"nden bazı bölümler veriyoruz.

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINA BAĞLI ÖZEL ÖĞRETİM KURUMLARI YÖNETMELİĞİ

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL HÜKÜMLER

Amaç

Madde 1- Yönetmeliğin amacı her derece ve türdeki özel öğretim kurumlarının açılış ve işleyişiyle ilgili esasları düzenlemektir. (23.6.1985/18790 S.R.G.)

Kapsam

Madde 2- Bu Yönetmelik, T.C. uyruklu gerçek kişiler, özel hukuk tüzel kişileri veya özel hukuk hükümlerine göre yönetilen kişiler tarafından açılan okulöncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim, kurumları, milletlerarası öğretim kurumu ve bu düzeyde haberleşme ile öğretim yapan kuruluşlar, çeşitli kurslar, dershaneler, öğrenci etüd eğitim merkezleri ve benzeri kurumlarla diğer okulları kapsar. (7.9.1991/20984 S.R.G.)

Dayanak

Madde 3- Bu Yönetmelik, 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu ve bu Kanunun bazı maddelerini değiştiren 2843, 3035, 3236 sayılı Kanunlar, 3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile 254 ve 326 sayılı Kanun hükmünde Kararname hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır. (12.2.1994/21847 S.R.G.)

Tanımlar

Madde 4- Bu Yönetmelikte geçen;

"Kanun", Özel Öğretim Kurumları Kanununu,

"Bakanlık", Milli Eğitim Bakanlığını,

"Kurum", okulöncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim kurumları, kurslar, dershaneler ve öğrenci etüd-eğitim merkezlerini, (7.9.1991/20984 S.R.G.)

"Okul", okul öncesi eğitim, ilköğretim ve orta öğretim kurumlarıyla milletlerarası özel okulları,(9.9.1999/23811 S.R.G.)

"Kurucu", kurumun sahipleri bulunan ve adına kurum açma belgesi düzenlenen gerçek veya tüzel kişiyi,

"Kurum temsilcisi", özel hukuk tüzel kişiliği adına seçilen kişileri,

"Kurum personeli", genel müdür, genel müdür yardımcısı, müdür, müdür yardımcısı, zümre başkanı, öğretmen, uzman ve usta öğreticileri,

"Bakanlık danışmanı", Bakanlıkça görevlendirilen ve Bakanlıkla özel öğretim kurumları arasında işbirliğini sağlayan kişiyi,(7.9.1991/20984 S.R.G.)

"Malî teminat", kurumun devamlılığını sağlayacak ve herhangi bir sebeple kullanılması gerektiğinde o kurumda çalışanlar ile öğrenci veya kursiyerlerinin mağduriyetinde kullanılacak meblağı,(9.9.1999/23811 S.R.G.)

"En az ödenmiş sermaye", kurumda bulunması gereken demirbaş eşyaların maddi değerini, (9.9.1999/23811 S.R.G.)

"Ön inceleme raporu", kurumun doğrudan bağlı olduğu il veya ilçe milli eğitim müdür yardımcısı veya şube müdürü, beraberinde ilköğretim müfettişleri tarafından düzenlenecek kurumun kurum açma veya öğretime başlama izni için gerekli hazırlıklarını tamamladığını tespit eden raporu,

"Nihai rapor", kurumun öğretime başlama iznine esas olacak raporu,

"Uzman öğretici", alanında yüksek öğrenim görmüş öğreticileri,

"Usta öğretici", alanında öğrenim gördüğünü belgelendirenler veya alanında sertifika sahibi olan öğreticileri,

"Ön izin", Bakanlıkça öğretmen, uzman veya usta öğreticilere verilen görev yeterlilik belgesini,

"Ölçme ve değerlendirme servis yöneticisi", öğrencilerin sınavlardaki başarılarını değerlendirerek sonuçları tavsiyeleriyle birlikte ilgililere duyuran, soru bankaları oluşturan, program geliştirme ihtiyaçlarını tesbit eden uzman personeli, (12.2.1994 / 21847 S.R.G.)

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Öğretime başlama iznine esas olacak rapor

Madde 11- Özel orta öğretim okullarına öğretime başlama izni Bakanlık Müfettişlerince; okul öncesi eğitim ve ilköğretim okulları ile diğer kurumlara ise ilköğretim müfettişlerince düzenlenecek nihai rapora göre Bakanlıkça verilir.(9.9.1999/23811 S.R.G.)

"Kurum Açma İzni"ne esas olmak üzere ön inceleme raporu düzenlemek için giden yetkililer kurumun öğretime başlayabilmesi için bina, araç-gereç ve laboratuvarların da hazır olduğunu görmeleri halinde "Kurum Açma" ve "Öğretime Başlama" izinleri için ön inceleme raporlarını ayrı ayrı düzenleyerek verebilirler. (7.9.91/20984 S.R.G.)

Ruhsat alma

Madde 12- Bakanlıkça "Öğretime Başlama İzni" alan kurucuya

ait ruhsatname (Ek-II) valiliklerce düzenlenerek bir adedi kurucuya verilir, bir adedi Bakanlığa gönderilir ve bir adedi de valilikde saklanır.(23.6.1985/18790 S.R.G.)

Motorlu taşıt sürücülerini kurslarında il emniyet müdürlüğüne de bir nüsha gönderilir. (7.9.91/20984 S.R.G.)

Ruhsatnamelerde yer alan bilgilerde değişiklik olması hâlinde, valiliklerce yeniden ruhsatname düzenlenir ve bir nüshası Bakanlığa gönderilir.(9.9.1999/23811 S.R.G.)

ALTINCI BÖLÜM

SOSYAL TESİS VE TEÇHİZAT

İdari bölümler

Madde 78- Özel öğretim kurumu binalarının yönetim bölümlerinde kurumun özelliğine ve görevli yönetici personele göre aşağıdaki kısımlar bulunur:

- a) Atatürk köşesi,
- b) Kurucu veya kurucu temsilcisi odası,
- c) Genel müdür odası,
- d) Genel müdür yardımcısı odası,
- e) Müdür odası,
- f) Müdür yardımcısı odası,
- g) Öğretmenler odası,
- h) Rehberlik servisi odası,
- ı) Sosyal hizmet uzmanı, psikolog odası,
- i) Büro hizmetleri odası,
- j) Arşiv, dosya odası ve depo,
- k) Ambar,
- l) Misafir odası,
- m) Yardımcı hizmetliler odası,
- n) Teksir-fotokopi ve diğer eğitim araçları odası. (9.9.1999 / 23811 S.R.G.)

Diğer bölümler

Madde 79- Özel öğretim kurumlarında yönetim bölümleri dışında kurumun özelliğine göre aşağıdaki bölümler bulunur.

- a) Okul öncesi eğitim kurumlarında;
 - 1) Oyun odası,
 - 2) Uyku odası (ana okullarında isteğe bağlı),
 - 3) Yemek odası,
 - 4) Doktor bölümü sağlık odası,
 - 5) Mutfak,
 - 6) Sosyal hizmet uzmanı, Psikolog odası,
 - 7) Oyun bahçesi,

- 8) Hizmetli odası,
- 9) Büro Hizmetleri, arşiv ve dosya odası,
- 10) Depo ve ambar,
- 11) Çocuk bakıcı odası,
- 12) Yeteri kadar lâvabo ile tuvalet ve pisuvar.
- b) İlköğretim ve orta öğretim okullarında;
 - 1) Zorunlu ve seçmeli derslere yetecek sayıda derslik,
 - 2) Öğretmenler odası,
 - 3) Ana sınıfı dersliği,
 - 4) Rehberlik servisi odası,
 - 5) Beden Eğitimi salonu,
 - 6) Laboratuvar,
 - 7) Kütüphane,
 - 8) Doktor bölümü sağlık odası,
 - 9) Müzik dersliği,
 - 10) Resim dersliği,
 - 11) İşlik,
 - 12) Oyun bahçesi,
 - 13) Kantin,
 - 14) Kapalı spor salonu,
 - 15) Yemekhane,
 - 16) Yatakhane,
 - 17) Büro hizmetleri, arşiv ve dosya odası,
 - 18) Yardımcı hizmetliler odası,
 - 19) Çok amaçlı salon,
 - 20) Mutfak,
 - 21) Depo ve ambar,
 - 22) Yeteri kadar lâvabo ile tuvalet ve pisuvar,
 - 23) Misafir odası.

Mesleki ve teknik lise binalarında; ilköğretim ve orta öğretim kurumlarının ilgili kısımlarına ek olarak, okulların özelliklerine göre uygulama derslikleri de bulunur.

Fen lisesi binalarında; ilköğretim ve orta öğretim kurumlarının ilgili kısımlarına ek olarak, özel araştırma odaları da bulunur.

- c) Özel dershanelerde;
 - 1) Derslik (en az 3),
 - 2) Laboratuvar (isteğe bağlı),
 - 3) Kitaplık,
 - 4) Öğretmenler odası,
 - 5) Rehberlik, ölçme değerlendirme odası,
 - 6) Büro hizmetleri, arşiv ve dosya odası,
 - 7) Yeteri kadar lâvabo ile tuvalet ve pisuvar,

- 8) Yardımcı hizmetler odası,
 9) Kantin.
 d) Özel kurslarda;
 1) Derslik,
 2) Öğretmenler odası,
 3) Laboratuvar (kursun özelliğine göre)
 4) Uygulama dersliği,
 5) Büro hizmetleri arşiv ve dosya odası,
 6) Kitaplık,
 7) Kantin,
 8) Yeteri kadar lâvabo ile tuvalet ve pisuvar.
 e) Özel öğrenci etüt eğitim merkezlerinde;
 1) Derslik (en az 2),
 2) Öğretmenler odası,
 3) Büro hizmetleri, arşiv ve dosya odası,
 4) Kantin,
 5) Kütüphane,
 6) Yeteri kadar lâvabo ile tuvalet ve pisuvar,
 7) Uygulanacak etkinliğe göre; çok amaçlı salon, beden eğitimi salonu, kapalı spor salonu, resim atölyesi, müzik salonu veya uygulama dersliği.

YUKARIDA BELİRTİLEN KISIMLARA AİT ARAÇ-GEREÇLER, ÖZEL ÖĞRETİM KURUMLARINA AİT STANDARTLAR YÖNERGESİ'NDE DÜZENLENİR. (9.9.1999/23811 S.R.G.)

Esaslar

Madde 80- Özel öğretim kurumlarının tür ve çeşitlerine göre, binalarda bulunan bölümlerin standartları ile ilgili esaslar Bakanlıkça tesbit edilerek ilgili kurumlara bildirilir. (23.6.1985/18790 S.R.G.)

Özel öğretim kurumlarının yönetici odaları, kurucu odası, derslik, laboratuvar, yemekhane, kantin ve spor salonu gibi kurumun her türlü bina, tesis ve kampüsünde; kurucu, kurucu temsilcisi, yönetici, öğretmen, uzman ve usta öğreticiler, diğer personel ile öğrenciler hakkında; 7/12/1981 tarihli ve 17537 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı İle Diğer Bakanlıklara Bağlı Okullardaki Görevlilerle Öğrencilerin Kılık-Kıyafetlerine İlişkin Yönetmelik hükümleri uygulanır. (9.9.1999/23811 S.R.G.)

Araç-gereç

Madde 81-Kurumlarda ihtiyacı karşılayacak sayıda tefriş edilmiş oda, salon ve yeterli araç-gereç bulunur.(23.6.1985/18790 S.R.G.)

Bu araç-gereçlerin Bakanlık Eğitim Araçları ve Donatım Dairesi Başkanlığınca resmi okullara gönderilen takım-araçlarla uygunluğu sağlanır. Bunların sayıları ve nitelikleri ihtiyaca, gelişen

eğitim teknolojisi, program ve metodlara göre gereken ilaveler, düzenlemeler yapılmak suretiyle Bakanlıkça tespit edilerek listeler halinde ilgili kurumlara gönderilir. (7.9.91/20984 S.R.G.)

Laboratuvar

Madde 82- Fen liselerinde; öğrencilerin ileri derecede araştırma yapabilmesi için fizik, kimya, biyoloji laboratuvarları kurulur.

Ayrıca, elektronik, yabancı dil laboratuvarları ile resim ve teknik atölyeleri de bulundurulur.

İmkanları müsait olduğu takdirde, bilgisayar laboratuvarları da kurulabilir. (23.6.1985/18790)

Öğrenci sayıları

Madde 83- Öğrenci sayısı; okul öncesi eğitim sınıflarında 25, ilköğretim okulu sınıflarında ve hazırlık sınıflarında 36, diğer sınıflarda 40, özel eğitim sınıflarında 12, fen liseleri sınıflarında 24 öğrenciyi aşamaz.

Kurs, dershane ve öğrenci etüt eğitim merkezlerindeki bir dersliğe düşen öğrenci sayısı en fazla 30'dur. (9.9.1999/23811 S.R.G.)

Pansiyonlu okullar

Madde 84- Yatılı pansiyonlu okullarda; yemekhane, nöbetçi öğretmen odası, kız ve erkekler için ayrı ayrı hamam ve yatakhane bulunur. (23.6.1985/18790 S.R.G.)

Kütüphane

Madde 85-Kütüphane; gürültüden uzak, kontrolü çabuk yapılabilen bir yerde olmalıdır.

Kütüphanede;

- a) Kütüphane ile doğrudan irtibatlı kütüphane odası,
 b) 4-6'şar kişilik masalar, duvarlarda kitap rafları, kart katalogları sirkülasyon bankası ve salon sorumlu yeri bulunan okuma salonu,
 c) 10.000-15.000 ciltlik kapasiteli ve okuma salonu ile doğrudan irtibatlı kitap deposu bulunur. (23.6.1985/18790 S.R.G.)

DOKUZUNCU BÖLÜM

SON HÜKÜMLER

Geçici Madde 1- Bu yönetmelik yürürlüğe girdiği tarihten önce açılmış bulunan kurumlar kendi yönetmeliklerini, bu yönetmeliğin yayımı tarihinden itibaren iki ay içinde yeniden düzenlerler.(23.6.1985/18790 S.R.G.)

Geçici Madde 2- Bu yönetmelik yürürlüğe girmeden önce açılmış bulunan Özel Türk İlkokulları, bu yönetmelik yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl içinde anasınıfları açmak zorundadır.(23.6.1985/18790 S.R.G.)

Geçici Madde 3- Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren mevcut kurumlar iki yıl içinde yönetmeliğin 73 üncü ve

74 üncü maddelerindeki şartları yerine getirmek zorundadırlar.(23.6.1985/18790 S.R.G.)

Geçici Madde 4- Bu Yönetmeliğin yayımından önce kurumlara aday öğretmen ve idareci olarak tayin edilen ve adaylıkları devam edenlerin, son iki öğretim yılında yapılan teftiş raporlarında başarılı bulunmaları veya kurum müdürü ile milli eğitim müdürünün olumlu kanaatlarına göre Bakanlıkça asaleten tayinleri yapılır.(23.6.1985/18790 S.R.G.)

Geçici Madde 5- Bu yönetmelik yürürlüğe girmeden önce açılmış olan kurumlar bir yıl içinde bu yönetmelik hükümlerine göre özellikle ders araç-gereçleri bakımından eksiklerini tamamlarlar.(23.6.1985/18790 S.R.G.)

Geçici Madde 6- Bu yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce özel öğretim kurumlarında görevli bulunan personel için Bakanlıktan ön izin alınması gereklidir.(12.2.1994/21847 S.R.G.)

Geçici Madde 7- Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihte, özel öğretim kurumlarında görevli bulunan yabancı uyruklu yöneticiler, bu kurumlardaki yöneticilik görevlerine devam edebilirler.(9.9.1999/23811 S.R.G.)

Geçici Madde 8- Kız ve erkek öğrenciler için ayrı kurum açma ve öğretime başlama izni almış olan özel okullarda, 1999-2000 öğretim yılından itibaren kademeli olarak, karma eğitime geçilir.

Özel okulların dışındaki diğer özel öğretim kurumlarında ise 1999-2000 öğretim yılından itibaren karma eğitime geçilir.(9.9.1999/23811 S.R.G.)

Yürürlükten kaldırılan mevzuat

Madde 96- 13.4.1970 gün ve 13470 sayı ile 10.11.1981 gün ve 17510 sayılı Resmi Gazete'lerde yayımlanan "Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği ve Öğreticilerinde Aranacak Nitelik ve Şartlara Ait Yönetmelik" ile "Özel Dershaneler Yönetmeliği" özel öğretim kurumlarıyla ilgili tip yönetmelikler ve özel öğretim kurumlarının işleyişi ile ilgili genelge ve emirler yürürlükten kaldırılmıştır.(23.6.1985/18790 S.R.G.)

Aynı Yönetmeliğin eki olan, "Teklif Fişi (Ek:II)", "Laboratuvar Modeli (Ek:V)", "Yabancı Dil Eğitim Programları Formu (Ek:VI)" yürürlükten kaldırılmıştır.(12.2.1994/21847 S.R.G.)

Yürürlük

Madde 97- Bu yönetmelik, yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 98- Bu yönetmelik hükümlerini, Milli Eğitim Bakanı yürütür.

EK 3

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI, ÖZEL ÖĞRETİM KURUMLARINA AİT STANDARTLAR YÖNERGESİ (9.9.1999/23811 S.R.G.)

BİRİNCİ BÖLÜM GENEL HÜKÜMLER

Amaç

Madde 1- Bu Yönergenin amacı özel öğretim kurumu tesisleri ile binalar, bu tesis ve binalarda bulunması gereken araç gereçlerle ilgili standartları tespit etmektir.

Kapsam

Madde 2- Bu Yönerge Millî Eğitim Bakanlığına bağlı özel öğretim kurumlarını kapsar.

Dayanak

Madde 3- Bu Yönerge 3035 sayılı Kanun'un 6. Maddesi ile Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği'nin 80. ve 81. Maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4- Bu Yönergede geçen:

"Yönetmelik" Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliğini,

"Bakanlık" Millî Eğitim Bakanlığını,

"Özel Öğretim Kurumu" T.C. uyruklu gerçek kişiler özel hukuk tüzel kişileri veya özel hukuk hükümlerine göre yönetilen tüzel kişiler tarafından açılan okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim kurumları ve bu düzeyde haberleşme ile öğretim yapan kuruluşlar, motorlu taşıt sürücülere kursu, çeşitli kurslar, dershaneler, öğrenci etüd eğitim merkezleri ve benzeri kurumlarla diğer okulları, "Kurum" Özel öğretim kurumunu,

"Oyun odası" Okulöncesi eğitim kurumlarında öğrencilerin eğitim-öğretim faaliyetlerini yapmaları maksadıyla küçük gruplara yetecek sayı ve alanda düzenlenen diğer odalardan duvar veya seyyar paravanlarla ayrılmış ve herbiri bir köşe için tahsis edilerek donatılmış olan yeri,

"Laboratuvar" Fizik, kimya, biyoloji ve fen bilgisi derslerinin yapılması maksadıyla ayrılmış ve donatılmış yeri,

"Dil laboratuvarı" Yabancı dil derslerinin yapılması maksadıyla ayrılmış ve kabinli sistemle donatılmış yeri,

"Çok amaçlı salon" Toplantı, sergi, müsamere ve benzeri gösteri faaliyetlerinin yapılmasına imkan verecek şekilde ayrılmış ve donatılmış yeri,

"İşlik" Elişi, evişi, daktilo, bilgisayar ve benzeri seçmeli derslerle uygulamalı diğer derslerin yapılması amacıyla ayrılmış yeri,

"Kitaplık" Yalnız kitap konulan istekli öğrencilere ödünç kitap verilen, okuma veya çalışma salonu bulunmayan yeri,

"Okuma Salonu" Öğrencilerin boş zamanlarında kitap okuyabilmeleri ve çalışma yapmaları amacıyla ayrılan yeri,

"Kütüphane" Kitap konulacak kısım ile okuma ve çalışma salonu bulunan, istekli öğrencilerin ödünç kitap almalarına ve ders çalışmalarına imkan veren yeri,

"Toplantı ve müsamereler salonu" Sahnesi ve oturacak koltuk veya sandalyesi bulunan, sahnesi müsamereler için elverişli şekilde yapılmış, hareketli perdesi olan yeri,

"Oyun bahçesi" Açık havada ve binanın arsa üzerinde işgal ettiği alan dışında bina arsasında bulunan yeri,

"Teneffüşhane" bina içinde, derslik, laboratuvar, kütüphane, idari bölümler ve eğitim-öğretime ayrılan diğer mekanlar dışında öğrencilerin yağışlı veya soğuk havalarda teneffüs saatlerinde serbestçe dolaşmalarına imkan veren alanı,

"Rehberlik ve Ölçme Değerlendirme Servisi Odası" Rehberlik hizmetleriyle Ölçme ve Değerlendirme iş ve işlemlerinin yapıldığı yeri,

"Zümre Başkanları Odası" Zümre başkanlarının çalışacağı odayı, "Direksiyon Eğitim Alanı (pist)" Motorlu taşıt sürücülerini kurslarının direksiyon eğitimi derslerinin yapıldığı amacına uygun düzenlenmiş alanı,

"Sosyal Dinlenme Tesisi" Direksiyon eğitim alanında öğretici ve kursiyerlerin ihtiyaçlarını karşılamak için kurulan tesisi,

"Uygulama sınıfı" 36-72 ay çocuklarının eğitimi amacıyla açılan, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı diğer öğretim kurumları bünyesindeki okul öncesi eğitim sınıfını,

"Anaokulu 36-72 ay çocuklarının eğitimi amacıyla açılan, ilköğretim okullarına bağlı okul öncesi eğitim sınıfını,

"Anasınıfı" 48-72 ay çocuklarının eğitimi amacıyla açılan, ilköğretim okullarına bağlı okul öncesi eğitim sınıfını,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

ÖZEL OKULLAR

A-KURUM BİNASI

Yerleşim Planı

Madde 5- Özel okullarda Bakanlıkça veya Yönetmeliğin 22/3 üncü maddesine göre illerde valiliklerce onaylanmış olan yerleşim planına göre kurumun derslik, oda ve diğer kısımları düzenlenir.

Yerleşim planlarında; binanın arsaya yerleşiminde, her katın ayrı ayrı odalarının krokilerine, arsa üzerinde binanın işgal ettiği alan dışında kalan yerlere, oda ve koridorların ölçülerine yer verilir.

Yerleşim planları her blok ve her kat için ayrı ayrı azami 35x50

cm ebadında kağıtlara yapılır. Yerleşim planlarında belirtilen kısımlar, amaçları dışında kullanılamaz.

Dersliklerde, yerleşim planında belirtilen kontenjandan fazla öğrenci bulundurulamaz.

Derslik Pencerelerinin Alanı

Madde 6- Özel okullarda derslik pencereleri derslik taban alanının % 18'inden aşağı olamaz.

Dersliklerde Öğrenci Başına Düşen Kullanım Alanı

Madde 7- Özel okul dersliklerinde öğrenci başına düşen kullanım alanı 1.2 m²'den az olamaz.

Standartlara uygunluk sağlamayan binalarda özel okul açılmak istenmesi halinde "İstisnai Durumlar" bölümündeki hükümler doğrultusunda işlem yapılır.

Derslik Kapıları

Madde 8- Özel okullarda derslik kapılarının genişliği en az 90 cm dir. Derslik kapılarının genişliği 140 cm ve daha fazlası olursa kapılar çift kanatlı yapılır.

Derslik kapıları koridora doğru açılmalıdır.

Çift taraflı derslik bulunan koridorlarda kapılar karşılıklı açılmamalıdır.

Derslik kapısı derslik içinde ön sıra ile yazı tahtası arasında olmalıdır.

Salon Kapıları

Madde 9- Özel okul binalarında giriş ve çıkışların güven içinde süratli bir şekilde sağlanması amacıyla yeterli sayıda çıkış kapıları yapılır.

Merdivenler

Madde 10- Özel okul olarak kullanılacak binanın merdivenleri öğrencilerin bir anda rahatlıkla geçmelerine uygun olmalıdır.

Merdivenler 3 veya daha fazla basamaklı ise, kenarlarında korkuluk bulunmalı, merdiven genişliği 1,4 m veya daha fazla ise, boşluk olan taraflarda kaymaları önleyici korkuluk olmalıdır.

Kurum merdivenlerinin genişliği binaya verilen toplam kontenjane göre;

a) 500 kişiye kadar; her 100 kişi için 0,50 m

b) 1000 kişiye kadar; 500 kişiye kadar olan genişliğe ek olarak her 100 kişi için 0,30 m

c) 1000 kişiden fazlası için 1000 kişiye kadar olan genişliğe ek olarak her 100 kişi için 0,20 m.

Ayrılmak suretiyle hesap edilir.

Merdivenlerin, toplam genişlikten az olmamak şartıyla birden fazla yapılması mümkündür.

Özel okul binalarında ilgili mevzuata göre yetkililerce belirlenecek şekilde sabit yangın merdiveni bulunur.

Derslik İçi Ölçüler

Madde 11- Özel okullarda derslik içi ölçüler;

- Ön sıra ile yazı tahtası arasındaki mesafe 1.70 m. olur.
- Sıra dizileri arasındaki mesafe 0,50 m.
- Sıra dizileri ile pencere arasındaki mesafe 0.40 m.
- Sıra dizileri ile duvar arasındaki mesafe 0,60 m.
- Arka sıra ile duvar arasındaki mesafe 0,30 m. olmasına özen gösterilecektir.

Derslik Tavan Yüksekliği

Madde 12- Özel okul olarak yapılan binaların derslik, laboratuvar, işlik ve benzeri eğitim-öğretim birimlerinde tavan yükseklikleri kiriş altına kadar bitmiş net 2.50 m, tavana kadar net 3.00 m den az olmamalıdır.

Özel okul olarak kullanılmak amacıyla yapılmadığı halde özel okul olarak kullanılmak istenen binaların tavan yükseklikleri, o ilin imar mevzuatında meskenler için tesbit edilen tavan yüksekliğinden az olamaz.

Koridorlar

Madde 13- Özel okul binalarının koridorları;

- Tek taraflı sınıf kapısı açılan koridorlarda;
 - Koridora bir sınıf kapısı açılıyorsa en az 2 m.
 - Koridora açılan sınıf kapısı birden fazla ise en az 2,5 m.
- İki taraflı sınıf kapısı açılan koridorlarda en az 3 m. genişlikte olmalıdır.

WC, Lavabo ve Pisuarlar

Madde 14-Özel okul binalarında;

- Her 30 öğrenci için bir WC,
- Her 80 öğrenci için bir lavabo,
- Her 30 öğrenci için bir pisuvar veya bir WC,
- Her 20 öğretmen için bir WC, bir lavabo,
- Her 20 erkek öğretmen için bir pisuvar veya bir WC, ayrılır

WC ve lavabolar kurumda öğrenim gören kız erkek ve öğrencilerin sayısına göre kız ve erkekler için ayrı ayrı düzenlenir.

Özel okullarda kız ve erkeklere ayrılan en az iki öğrenci ve en az iki öğretmen WC'si bulunur.

Teneffüshane

Madde 15- Okul binalarının her katında derslikler dışında öğrencilerin rahatça hareket edebilecekleri şekilde teneffüshane bulunmalıdır.

Teneffüshane alanının hesabında;

- İlk 144 öğrenci için 0,7 m²/ öğrenci,
İkinci 144 öğrenci için 0,5 m²/ öğrenci,

Üçüncü 144 öğrenci için 0,4 m²/ öğrenci,
4-32'den sonra öğrenci başına 0,3 m²/ öğrenci,
değerleri esas alınır.

Teneffüshane bina içinde bağımsız bir bölüm halinde olabileceği gibi ayrı ayrı bölümlerden de meydana gelebilir. Toplam teneffüshane alanının hesabında derslik, kütüphane, laboratuvar, idari bölümler ve eğitim-öğretime ayrılan diğer alanlar dışındaki yerlerde teneffüshane olarak kabul edilir.

İdari ve Diğer Bölümlerde Bulunan Kısımların Alanları

Madde 16- Özel okul binalarının idari ve diğer bölümlerinde bulunması gereken kısımların en az alanları bu Yönergenin diğer maddelerinde aksi belirtilmedikçe aşağıdaki gibidir.

- Kurucu Odası: (İhtiyaç duyulan ölçüde)
 - Müdür odası: 16 m².
 - Müdür Yardımcısı odası: 16 m².
 - Büro hizmetleri odası: 16 m².
 - Arşiv ve dosya odası: (İhtiyaç duyulan ölçüde)
 - Öğretmenler odası: 8 öğretmene kadar en az 16 m², 12 öğretmene kadar 24 m², 12'den fazla öğretmen için öğretmen başına 1,5 m² yer ilave edilir.
 - Kapalı beden eğitimi salonu: Kapalı beden eğitimi salonunun alanı 140 m²'den aşağı olamaz. Öğrenci başına en az 3,5 m² alan düşecek şekilde hesaplanır.
 - Kapalı spor salonu: Kapalı spor salonunun seyirci kapasitesinin asgari 250 olması uygun olacaktır. Spor salonunun seyircilere ayrılan yer dışındaki alanı en az kurallara uygun basketbol sahası alanından az olmamalıdır.
 - Okuma salonu: Bu Yönergede aksi belirtilmedikçe en az alan en büyük derslik alanından az olmamalıdır.
 - Rehberlik servisi odası: En az alan 16 m²'dir.
 - İşlik: En az alanı 48 m² olmalıdır.(İlköğretim okullarında)
 - Çok amaçlı salon(Toplantı ve müsamere salonu): Öğrenci başına düşecek asgari alan 2,5 m² olarak düşünülmelidir.
 - (h) bendinde belirtilen salonu olmayan okullarda)
 - Sosyal hizmet uzmanı, psikolog odasının kullanım alanının hesabı, öğretmenler odasının kullanım alanının hesabı gibi yapılır.
 - Kantin:İhtiyaca cevap verecek alana sahip olması,
Bu maddede ve Yönergenin diğer maddelerinde alanları belirlenmeyen kısımların alanları da ihtiyaca cevap verecek şekilde düzenlenir.
- Madde 17- Özel okullarda;
- Kurucu veya müdürün aynı kişi olması halinde kurucu ve müdür odası birleştirilerek tek oda olabilir.
 - Aynı kurucuya ait aynı binada birden fazla kurumun bulunması halinde kurucu odası tek olabilir.

Havalandırma Tertibatı

Madde 18- Özel okullarda bulunan çok amaçlı, spor, konferans, kapalı beden eğitimi salonlarında havalandırma düzeni bulunmalıdır.

Yangın Tertibatı

Madde 19- Özel okulun her kat veya bölümünün uygun yerinde ilgili yönetmeliğe göre yangın köşesi veya düzeni bulunur.

Su Deposu

Madde 20- Özel okullarda muhtemel su kesintileri için en az okulun bir günlük su ihtiyacını karşılayacak su deposu veya tankı bulundurulur.

Paratoner Tertibatı

Madde 21- Özel okul binalarında paratoner tertibatı bulunmalıdır.

Aydınlık Seviyeleri

Madde 22- Özel okullarda aydınlık seviyeleri en az aşağıdaki gibi olmalıdır:

- a) Okul öncesi eğitim kurumlarında 100 lüx,
- b) İlkokullarda;
 - (1) Dersliklerde 200 lüx,
 - (2) Teneffüşhane, koridor ve benzeri yerlerde 100 lüx,
 - (3) Laboratuvarlarda 300 lüx,
- c) Ortaokul ve liseler;
 - (1) Dersliklerde 250 lüx,
 - (2) Laboratuvarlarda 300 lüx,
 - (3) Teneffüşhane, koridor ve benzeri yerlerde 150 lüx, seviyesinde aydınlatma sağlanmalıdır.

İnceleme Raporları

Madde 23- Özel okul olarak kullanılmak istenen binalarda yapılan incelemelerde; 625, 2843, 3035, 3236 sayılı Kanunlar, 254 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği ile bu Yönergede belirtilen esaslarla birlikte;

- a) Binanın sağlamlık ve dayanıklılığı ile genel görünüşü, ayrıca bulunduğu yer gibi fiziki nitelikler,
- b) Binanın statik hesapları,
- c) Herhangi bir tehlike anında öğrencilerin binayı kolaylıkla terk edebilmeleri için sağlanan imkanlar,
- d) Binada açılması istenen kurumun tür ve seviyesi,
- e) Kaç öğrencinin eğitim görebileceğine dair kontenjan tesbiti, gibi öğrencilerin sağlıklı bir eğitim öğretim görmelerine yardım edici etkiler, tek tek dikkate alınarak, düzenlenecek raporlarda bu hususlara ayrı ayrı yer verilir.

Okul olarak iskan izni alınmış kurumlarda binanın inşaatı için düzenlenmiş raporlar (a) ve (b) bentlerindeki raporlar yerine geçer.

B-ÖZEL OKULLARIN YÖNETİM ve DİĞER BÖLÜMLERE AYRILAN KISIMLARINDA BULUNMASI GEREKEN ARAÇ GEREÇLER

Kurucu, Müdür ve Müdür Yardımcısı Odası

Madde 24- Kurucu, müdür ve müdür yardımcısı odalarında aşağıda belirtilen eşyalar bulunur:

- (1) Çerçevesiz Atatürk Resmi
- (2) Çalışma masası,
- (3) Masa koltuğu,
- (4) Misafir koltukları,
- (5) Toplantı masası,
- (6) Sandalyeler,
- (7) Sehpa,
- (8) Telefon etejeri,(Gerekli görülürse)
- (9) Portmanto,(Gerekli görülürse)
- (10) Çöp kutusu,

Bunlara ek olarak müdür odasında,

- (1) Çift kapılı dosya dolabı,
 - (2) Kitaplık,
- Müdür Yardımcısı odasında,
- (1) Program çerçevesi
 - (2) Anahtar dolabı,
- bulunur.

Büro Hizmetleri Odası

Madde 25- En az aşağıda belirtilen eşyalar bulunmalıdır:

- (1) Yazı masası (personel sayısına göre),
- (2) Yazı masası koltuğu (personel sayısına göre)
- (3) Yazı makinesi,
- (4) Çift kapılı dosya dolabı,
- (5) Telefon etejeri,(Gerekli görülürse)
- (6) Portmanto, (Gerekli görülürse)
- (7) Daktilo Masası, (Gerekli görülürse)
- (8) Çerçevesiz Atatürk resmi,
- (9) Sandalyeler
- (10) Çöp kutusu,
- (11) Evrak Dolabı.

Arşiv ve Dosya Odası

Madde 26- En az aşağıda belirtilen eşyalar bulunur:

- (1) Çalışma masası,
- (2) Sandalyeler,
- (3) Portatif raflar,
- (4) Kardeks dolabı,

(5) Dosya dolabı

(6) Çöp kutusu,

Rehberlik Servisi Odası

Madde 27- En az aşağıda belirtilen eşyalar bulunur:

(1) Çalışma masası,

(2) Çalışma masası koltuğu,

(3) Sandalyeler,

(4) Öğrenci dosya dolabı,

(5) Telefon etejeri,(Gerekli görülürse)

(6) Sehpa,(Gerekli görülürse)

(7) Portmanto,(Gerekli görülürse)

(8) Çerçevesiz Atatürk resmi,

(9) Çöp kutusu.

Sosyal Hizmet Uzmanı, Psikolog, Çocuk Bakıcıları Odası

Madde 28- En az aşağıda belirtilen eşyalar bulunur:

(1) Çalışma masası koltukları,

(2) Çalışma masaları,

(3) Sandalyeler,

(4) Telefon etejeri,

(5) Sehpa,

(6) Çerçevesiz Atatürk resmi,

(7) Dinlenme koltuğu,

(8) Portmanto,

(9) Çöp kutusu,

(10) Dosya dolabı,

Öğretmenler Odası

Madde 29- En az aşağıda belirtilen eşyalar bulunmalıdır:

(1) Toplantı masası veya toplantı sırasında U şeklinde düzenlenebilecek tipte yazı masaları,

(2) Sandalyeler,

(3) Gözlü öğretmen dolabı,

(4) Telefon,

(5) Portmanto,

(6) Çerçevesiz Atatürk resmi,

(7) Sehpalar,

(8) Program çerçevesi,

(9) Çöp kutuları,

(10) İlan tahtası.

Zümre Başkanları Odası Bulunması Halinde

Madde 30- En az aşağıda belirtilen eşyalar bulunmalıdır:

(1) Çalışma masaları,

(2) Sandalyeler,

(3) Gözlü öğretmen dolabı,

(4) Telefon,

(5) Portmanto,

(6) Çerçevesiz Atatürk resmi,

(7) Sehpalar,

(8) Program çerçevesi,

(9) Çöp kutuları,

(10) İlan tahtası.

Yardımcı Hizmetliler Odası

Madde 31- En az aşağıda belirtilen eşyalar bulunur:

(1) Çerçevesiz Atatürk resmi,

(2) Masa,

(3) Sandalyeler,

(4) Çöp kutusu.

Göze ve Kulağa Hitap Eden Eğitim Araçları Odası

Madde 32- En az aşağıda belirtilen eşyalar bulunur:

(1) Teksir, fotokopi veya baskı makinesi,

(2) Çift kapılı dosya dolabı,

(3) Sandalyeler,

(4) Portmanto,

(6) Tepegöz, projektör,(Gerekli görülürse)

(7) Epi-diyaskop.(Gerekli görülürse)

Doktor Bölümü Sağlık Odası

Madde 33- En az aşağıda belirtilen eşyalar bulunur:

(1) Çerçevesiz Atatürk resmi,

(2) Çalışma masası,

(3) Çalışma masası koltuğu,

(4) Telefon,

(5) İlk yardım dolabı,

(6) Hasta muayene masası,

(7) Pansuman masası,

(8) Portmanto, (Gerekli görülürse)

(9) Komidin,

(10) Soyunma odası veya paravanı,

(11) Sandalyeler,

(12) Çöp kutusu,

(13) Duvar ecza dolabı,

Yemekhane

Madde 34- Yemekhanede en az aşağıda belirtilen eşyalar bulunur:

(1) Yemek masaları,

(2) Dolap,

- (3) Sandalyeler,
- (4) Yemek servisi arabaları,
- (5) Buzdolabı,
- (6) Çöp kutusu,
- (7) Havalandırma sistemi

Laboratuvarlar

Madde 35- Aşağıda belirtilen eşyalar bulunur;

- (1) Çerçevesiz Atatürk resmi
- (2) Öğretmen deney masası,
- (3) Öğrenci deney masası,
- (4) Öğrenci tabureleri,
- (5) Topraklı priz (Her masa için birer adet),
- (6) Lavabo,
- (7) Platform (ahşap),
- (8) Camlı dolap,
- (9) Yazı tahtası,
- (10) Havalandırma sistemi,
- (11) Çöp kutusu.

Müzik Dersliği

Madde 36- Müzik dersliğinde en az aşağıda belirtilen eşyalar bulunur:

- (1) Çerçevesiz Atatürk resmi
- (2) Dizekli yazı tahtası,
- (3) Teyp veya müzik seti,
- (4) Metronom,
- (5) Öğrencilerin oturacağı yerler
- (6) Müzik Eğitimi için Bakanlıkça kabul edilmiş müzik kitapları,
- (7) Gerekli müzik aletleri,
- (8) Piyano veya org(anaokulu ve ilkokullar için özellikle vurmali çalgılar.)
- (9) Çöp kutusu.

Resim Dersliği

Madde 37- Resim dersliğinde en az aşağıda belirtilen eşyalar bulunmalıdır:

- (1) Çerçevesiz Atatürk resmi
- (2) Eğimli resim masaları,
- (3) Resim tahtaları (raptiye geçebilecek nitelikte)
- (4) Model sehpa
- (5) Resim sergileme panosu (Pazen tahta, asgari 1,5 x 3 m ebadında),
- (6) Gereç dolabı,
- (7) Alçı modeller(büst, el ayak, çeşitleri vb.)

- (8) Kara tahta
- (9) Öğretmen masası,
- (10) Öğretmen sandalyesi,
- (11) Öğrenci sandalyeleri,
- (12) Çöp kutusu,

Kütüphane ve Kitaplıklar

Madde 38- En az bulunması gereken kitap türleri aşağıda belirtilmiştir. Bunların sayıları ihtiyacı karşılayacak şekilde belirlenir.

- (1) Bakanlıkça okul kütüphane ve kitaplıklarda bulundurulması gerekli görülen öğrenci ve öğretmen kitapları,
- (2) Türk ve dünya edebiyatından seçilmiş kitaplar,
- (3) Çeşitli ansiklopediler, antolojiler,
- (4) Çerçevesiz Atatürk resmi,
- (5) Öğrencilerin oturacağı sandalye ve masa
- (6) Kurumun tür ve seviyesine uygun yardımcı kitaplar,
- (7) Çeşitli dillerden sözlükler,
- (8) İmla kılavuzu,
- (9) Öğretmen kitapları,
- (10) Anayasa,
- (11) Millî Eğitim Temel Kanunu,
- (12) Devlet Memurları Kanunu,
- (13) Sosyal sigortalar mevzuatı ile ilgili kitaplar,
- (14) Mevzuatla ilgili Kanunlar, idari ve eğitim-öğretim işleriyle ilgili Yönetmelikler,
- (15) Okulda okutulan bütün derlere ait temel kaynak kitaplar ile yardımcı kitaplar,
- (16) Çöp kutusu.

Fen liseleri kütüphanesinde; kitaplık bölümü ile okuma bölümü ayrı ayrı sağlanır. Kütüphanede özellikle fen ve matematik alanındaki süreli ve süresiz yayınlar (kitap, gazete, dergi, broşür, ansiklopedi, konferans ve seminer ile ilmi toplantılara ait doküman ve raporlar) bulundurulur.

Derslik

Madde 39- Özel okul dersliklerinde en az aşağıda belirtilen eşyalar bulunmalıdır.

- 1) Çerçevesiz Atatürk resmi,
- 2) Çerçevesiz İstiklal Marşı,
- 3) Çerçevesiz Atatürk'ün Gençliğe Hitabı,
- 4) Yazı tahtası,
- 5) Öğretmen masası,
- 6) Öğretmen sandalyesi,
- 7) Öğrenci masa veya sıraları,

8) Seviyesine göre yazı ve afiş panoları,(Gerekli görüldüğü takdirde)

9) Çöp kutusu,

10) Dolap,(Gerekli görülürse)

Öğrenci Sıraları

Madde 40- Özel okullarda öğrenci sıralarıyla ilgili standartlar aşağıdaki ölçülere uygunluk sağlamalıdır.

İlkokul Ortaokul Lise: 3'erli / 2'şerli Oturma

Sıranın Şekli:

Boy: 120 / 110 / 110

Ön tabla genişliği: 40 / 40 / 40

Yer yüksekliği: 64 / 70 / 76

Oturma yüksekliği: 38 / 42 / 46

Oturma Genişliği: 34 / 36 / 38

Aralık Yüksekliği: 66 / 72 / 78

C-ÖZEL OKULLARIN BİNALARI

Okul Yeri ve Seçimi

Madde 41- Okul öncesi eğitim kurumu ve okul olarak kullanılacak binanın yerinin seçiminde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

a)Okul arsaları 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nun 61 inci maddesi gereğince suyu, havası elverişli ve öğrencilerin kolaylıkla gidip gelecekleri bir yerde olmalıdır.

Ayrıca okul arsası 254 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin (Resmi Gazete 19.03.1986/19052) 2 nci maddesinde yer alan; "Özel öğretim kurumlarına ait bina ve tesislerinin hapishane, meyhane, kahvehane, kiraathane, bar gibi umuma açık yerlerden en az yüz metre uzaklıkta bulunması zaruridir."

Hükmüne uygun olarak seçilmelidir.

b) Okul arsaları devlet yolu, şehir ve kasabaların ana yolları ile ticari yollara bitişik olmamalıdır.

Oyun Bahçesi

Madde 42- Okullarda binaya verilecek toplam öğrenci kontenjanı ile orantılı ölçüde bahçe bulunmalıdır.

Okullarda bahçe alanı en az, öğrencilerin topluca tören yapabilecekleri ve nizami ölçülerde basketbol sahası kurabilecek büyüklükte olmalıdır.

Bahçe alanının hesabında;

İlk 36 öğrenci için 5 m² x ögr.

İkinci 36 öğrenci için 3 m² x ögr.

Üçüncü 36 öğrenci için 2,5 m² x ögr.

109'dan 1000 öğrenciye

kadar öğrenci başına 2 m²

1001'den 2000 öğrenciye

kadar öğrenci başına 1,5 m²

2001'den sonra öğrenci

başına 1,2 m²

değerleri esas alınır.

Derslik Sayısı

Madde 43- Okullarda derslik sayısı azami 40 öğrenciye 1 derslik olarak hesap edilmelidir.

Bu Rakam

a) Özel eğitim kurumlarında azami 12 öğrenciye bir derslik,

b) Fen liselerinde azami 24 öğrenciye bir derslik,

c) Hazırlık sınıflarında azami 36 öğrenciye bir derslik olarak hesaplanır.

İlkokul, ortaokul, lise ve dengi özel okullarda bir derslik alanı 20 m²'den aşağı olamaz.

Ders geçme ve kredi sistemine bağlı oluşturulacak grupların eğitim göreceği dersliklerde 20 m² şartı aranmaz.

Özel Eğitim okullarında bu şart aranmaz.

Resim Dersliği

Madde 44- Resim dersliği aşağıdaki ölçülere uygunluk sağlayacak şekilde olmalıdır.

a) Kuzey ve Kuzey-Batı yönünde planlanmalıdır.

b) Alanı; 2 m² x öğrenci olarak hesaplanabilir.

c) Resim masalarının eni; 0,50-0,80 m.dir.

d) Resim masalarının uzunluğu; 0,80-1,15m arasında olmalıdır.

e) Masa sıralarının arası 90 cm dir.

f) Son sıradaki göz ile yazı tahta arasındaki mesafe 9-11 metredir.

g) Pencere alanının derslik alanına oranı 1/4 olmalı veya yeterli aydınlatma desteği verilmelidir.

h) Yazı tahtası için direkt aydınlatma yapılmalıdır.

Bir özel okulda her 30 derslik için bir resim dersliği ayrılır.

Müzik Dersliği

Madde 45- Müzik dersliği aşağıdaki esaslara uygunluk sağlayacak şekilde olmalıdır.

a) Diğer dersliklerden uzak olmalıdır.

b) Öğrenci başına 1,2 m² kullanım alanı düşmelidir.

c) Müzik aletleri için yeterli alan ayrılır.

d) Anfi şeklinde olması tercih edilir.

Bir özel okulda her 30 derslik için bir müzik dersliği ayrılır.

Atelyeler

Madde 46- Kütüphane aşağıdaki esaslara uygunluk sağlayacak şekilde olmalıdır.

a) Mümkünse zemin ve bodrum katta olmalı, gayet iyi ışıklandırılmalıdır.

b) Alanları kullanılma amaçlarına uygun olarak tespit edilmelidir.

Kütüphane

Madde 47- Kütüphane aşağıdaki esaslara uygunluk sağlayacak şekilde olmalıdır.

- a) İmkan dahilinde öğretmenler odasına yakın olmalıdır.
- b) Alanı(1 veya 1,5)x derslik alanıdır. (Asgari alanı 72 m² olması idealdir.)
- c) Kitapların konulduğu kısım ve okuma bölümü olmak üzere iki bölüm bulunmalıdır. Kitapların konulduğu kısım toplam alanın 1/3'ünden fazla yer kaplamamalıdır. Kitapların konulduğu kısım en az 5000-10000 kitap alabilecek kapasitede olmalıdır.

Toplantı ve Müsamere Salonu (Çok Amaçlı Salon)

Madde 48- Özel okulda toplantı ve müsamere salonunun alanı öğrenci başına 1 m² gelecek şekilde hesaplanır. Salonun en az alanı 100 m² olmalıdır.

Yatılı Okullar

Madde 49- Tavan net yüksekliği 3 metre olan yatılı özel okulun yatakhane kontenjanı öğrenci başına 4 m², yüksekliği 3 m den az olan binalarda öğrenci başına 12 m² hacim düşecek şekilde hesap edilir.

Yatılı okullarda her 8 öğrenciye bir duş, her 25 öğrenci için bir banyo olmalıdır.

Laboratuvarlar

Madde 50- Okullarda fen bilgisi, fizik, kimya, biyoloji dersleri laboratuvarlarda yapılır. Laboratuvarlar bu ihtiyacı karşılayacak sayıda olur.

Bir kısım derslerin öğretimini yabancı dille yapan ve ortaokul hazırlık sınıflarından itibaren kademeli olarak öğretime başlayacak olan okullarda fizik, kimya, biyoloji ve fen bilgisi laboratuvarları için ölçülerine uygun en az birer oda ayrılır.

Her laboratuvarında en az 12 m² genişlikte hazırlık odası bulunur. Laboratuvarlarda öğrenci başına düşen kullanım alanı en az 2 m² dir.

Laboratuvarlarda karartma ve kimya laboratuvarlarında zehirli gazların tasviyesi için gerekli önlemler alınır.

Özel Okullarda dil laboratuvarı kurulması isteğe bağlıdır. Ancak dil laboratuvarı kurulmaması halinde yabancı dil derslerinde kullanılmak üzere, radyo teyp, televizyon, video, slayt, projeksiyon ve bunlarla ilgili diğer araç-gereçler bulundurulur.

Fen Liselerinde fizik, kimya, biyoloji, laboratuvar araç-gereçleri altı öğrenciye bir takım olacak şekilde hazırlanır.

Laboratuvarlarda video, ilgili T.V. programları ve yabancı dille ilgili kasetler bulundurulur.

D-ÖZEL OKULLARDA BULUNMASI GEREKEN BÖLÜMLER

Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Bulunması Gereken Bölümler

Madde 51- Okulöncesi eğitim kurumlarında en az;

- 1) Kurucu veya kurucu temsilciliği odası,(Kurucunun müdür veya okulda görevli öğretmen olması halinde bulunmayabilirler.)
 - 2) Müdür odası,
 - 3) Sağlık odası,
 - 4) Uyku odası (İsteğe bağlı olarak),
 - 5) Oyun odaları,
 - 6) Mutfak,
- bulunur.

Gerekirse kurucu veya kurucu temsilcisi ile müdür aynı odayı kullanabilir.

Bunlara ek olarak ayrıca öğrenci sayısına göre asgari bulunması gereken kısımlar şunlardır:

a) Öğrenci Kontenjanı 100x150 arasında olan okul öncesi eğitim kurumlarında;

- (1) Sosyal hizmet uzmanı, Psikolog odası,
- (2) Hizmetli odası,
- (3) Büro hizmetleri, arşiv ve dosya odası,
- (4) Depo ve ambar,

b) Öğrenci kontenjanı 150 ve fazlası olan okulöncesi eğitim kurumlarında;

- (1) Müdür yardımcısı odası,
- (2) Sosyal hizmet uzmanı, psikolog odası,
- (3) Hizmetli odası (Çocuk bakıcıları odası isteğe bağlı),
- (4) Büro hizmetleri, arşiv ve dosya odası,
- (5) Yemek salonu,
- (6) Depo ve ambar.

Uyku ve Oyun Odaları

Madde 52- Okulöncesi eğitim kurumlarında;

- a) Uyku odalarında öğrenci başına düşen hava hacmi 10 m², kullanım alanı ise 3 m² den aşağı olamaz.
- b) Oyun odalarında öğrenci başına düşen kullanım alanı 1,5 m² dir.

İlkokullar

Madde 53- İlkokulların yönetim ve diğer bölümlerinde en az bulunması gereken kısımlar şunlardır:

- 1) Kurucu veya kurucu temsilciliği odası,
- 2) Müdür odası,
- 3) Fen Bilgisi laboratuvarı,
- 4) Beden Eğitimi salonu,

- 5) Öğretmen odası,
- 6) Kütüphane,
- 7) Anasınıfı dersliği,
- 8) Yeteri kadar derslik,
- 9) Sağlık odası,
- 10) Teneffüshane,
- 11) Oyun bahçesi,
- 12) Kapalı spor salonu,
- 13) Rehberlik servis odası,

Ayrıca; bunlara ek olarak öğrenci kontenjanlarına göre bulunması gereken kısımlar şunlardır:

- a) Öğrenci kontenjanı 150-200 arasında olan ilkokullarda:
 - (1) Büro hizmetleri, arşiv ve dosya odası,
 - (2) Müdür Yardımcısı odası,
- b) Öğrenci kontenjanı 200-500 arasında olan ilkokullarda;
 - (1) Müdür yardımcısı odası,
 - (2) Büro hizmetleri, arşiv ve dosya odası,
 - (3) Göze ve kulağa hitap eden eğitim araçları odası,
 - (4) Misafir odası.(İsteğe bağlı)
- c) Öğrenci kontenjanı 500 ve fazlası olan ilkokullarda:
 - (1) Müdür yardımcısı odası,
 - (2) Büro hizmetleri odası,
 - (3) Arşiv ve dosya odası,
 - (4) Teksir, fotokopi, göze ve kulağa hitap eden eğitim araçları odası,
 - (5) Misafir odası,(isteğe bağlı)
 - (6) Yardımcı hizmetler odası,
 - (7) Kantin,
 - (8) Toplantı ve müsamere salonu veya çok amaçlı salon.

Yatılı bölümü olan ilkokullarda öğrenci kontenjanına göre bu maddede belirtilen kısımlara ek olarak:

 - (1) Yeteri kadar yatakhane,
 - (2) Banyo ve duş,
 - (3) Çamaşırhane; ıslatma, kaynatma, yıkama, kurutma ve ütü hizmetlerini verebilecek.(isteğe bağlı)
 - (4) Mutfak,
 - (5) Yemek salonu,
 - (6) Depo ve Ambar,
 - (7) Terzi odası,(isteğe bağlı)
 - (8) Berber odası,(isteğe bağlı)
 - (9) Revir (Kız ve erkek öğrenci bölümleri ayrı ayrı olacaktır.
- e) Yatılı olmayan fakat öğrencilere öğle yemeği veren ilkokullarda:

- (1) Mutfak (Yemekleri dışarıdan getirilen kurumlarda aranmaz),
 - (2) Yemekhane,
 - (3) Depo ve ambar,
- bulunur.

İlköğretim Okulları, Ortaokullar, Liseler, Fen Liseleri, Çok Amaçlı Liseler, Özel Eğitim Okulları, Akşam Okulları ve Meslek Liseleri

Madde 54- İlköğretim Okulları,Ortaokullar, Liseler, Fen Liseleri, Çok Amaçlı Liseler, Özel Eğitim Okulları, Akşam Okulları ve Meslek Liseleri:

- a) Yönetim ve diğer bölümlerde en az bulunması gereken kısımlar;
 - (1) Kurucu veya kurucu temsilcisi odası,
 - (2) Müdür odası,
 - (3) Müdür yardımcısı odası,
 - (4) Öğretmenler odası,
 - (5) Rehberlik servisi odası,
 - (6) Teksir, fotokopi, göze ve kulağa hitap eden eğitim araçları odası,
 - (7) Zorunlu ve seçmeli derslere yetecek sayıda derslik,
 - (8) Beden eğitimi salonu,
 - (9) Laboratuvarlar,
 - (10) Kütüphane,
 - (11) Sağlık odası,
 - (12) Teneffüshane,
 - (13) Müzik dersliği,
 - (14) Resim dersliği,
 - (15) Oyun bahçesi,(Akşam okulları hariç)
 - (16) Anasınıfı dersliği,(İlköğretim okullarında)
 - (17) İşlik, (İlköğretim okullarında)
 - (18) Daktilografi atelyesi,(Ticaret lisesi,Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi ile Sekreterlik Meslek Liselerinde)
 - (19) Mesleki uygulama atelyesi, (Ticaret Liselerinde)
 - (20) Seminer ve proje çalışmaları için kontenjana göre en az üç tane 20'şer m² lik oda,(Fen liselerinde)
 - (21) Bilgisayar laboratuvarı,(Fen liselerinde)
 - (22) İbadetini yapmak isteyenler için bir oda,
 - (23) Kantin,
 - (24) Kapalı spor salonu,
 - (25) Rehberlik servisi odası,

bulunur.
- b) Ayrıca bunlara ilave olarak öğrenci kontenjanlarına göre bulunması gereken kısımlar şunlardır:

Öğrenci kontenjanı 200-500 arasında olan okullarda;

- (1) Büro hizmetleri arşiv ve dosya odası,
- (2) Yardımcı hizmetler odası,

Öğrenci kontenjanı 500'den fazla olan okullarda:

- (1) Büro hizmetleri odası,
- (2) Arşiv ve dosya odası,
- (3) Misafir odası,
- (4) Yardımcı hizmetler odası,
- (5) Toplantı ve müsamere salonu veya çok amaçlı salon, bulunur.

c) Yatılı bölümü bulunan okullarda öğrenci kontenjanına göre bu maddede belirtilen kısımlara ilave olarak:

- (1) Yeteri kadar yatakhane,
- (2) Banyo ve duş,
- (3) Çamaşırhane; ısıtma, kaynatma, yıkama, kurutma ve ütü hizmetlerini verebilecek.(isteğe bağlı)
- (4) Mutfak,
- (5) Yemek salonu
- (6) Depo ve ambar,
- (7) Berber odası,(isteğe bağlı)
- (8) Terzi odası,(isteğe bağlı)
- (9) Kız ve erkek öğrenciler için ayrı ayrı revir,

d) Yatılı olmayan fakat öğrencilere öğle yemeği veren okullarda bu maddede yer alan öğrenci kontenjanına göre bulunması gereken kısımlara ek olarak:

- (1) Mutfak (yemekleri dışarıdan getiren kurumlarda aranmaz),
- (2) Yemek salonu,
- (3) Depo ve ambar bulunur.

e) Ayrıca;

- (1) Sekreterlik meslek lisesinde daktilografi atelyesi bulunur.

Daktilografi atelyesi her 5 derslik için bir atelye olacak şekilde planlanır.

Daktilografi atelyesi azami 40 kişilik ve daktilografi makinesi sayısı da öğrenci sayısı +2 olmalıdır.

Daktilografi atelyesinin öğrenci kapasitesinin hesabında öğrenci başına düşen kullanım alanı 1.2 m² den az olamaz.

- (2) Otelcilik ve turizm meslek lisesinde;

Daktilografi atelyesi,

Servis mutfak, kat hizmetleri ve benzeri atelyesi bulunur.

Daktilografi atelyesi her okulda en az bir tane olacak şekilde planlanır.

Daktilografi atelyesi azami 40 kişilik ve daktilo makinesi sayısı da öğrenci sayısı +2 olmalıdır.

(3) Kız meslek lisesi, kız teknik lisesi ve kız sanat okullarında açılacak meslek bölümünün özelliğine göre ayrı ayrı donatılan atelyeler bulunur.

Atelyeler aynı anda en az 20 öğrenci çalışabilecek şekilde planlanmalıdır.

Atelyelerde öğrenci başına 1,5 m² alan düşmelidir.

(4) Endüstri meslek ve teknik liselerde açılacak her bölüm için özelliğine göre ayrı ayrı donatılmış atelyeler bulunur.

(5) Çok amaçlı liselerde, açılan her meslek bölümü için özelliklerine göre ayrı ayrı donatılan atelyeler bulunur.

(6) Fen lisesinin açılmak istendiği binada lise seviyesinde bir okulun bulunması halinde ve bu maddenin (a) şıkkının 8,11,12,15,22,23 ve (b) şıkkının 1, 2, 3, 4, 5, fıkralarında belirtilen kısım ve bölümlerin bulunması halinde ayrıca düzenlenmeyebilir.

Ticaret Liseleri Daktilografi Atelyesi

Madde 55- Ticaret Liselerinde:

a)1-12 derslikli okullarda 1 daktilografi atelyesi,

b)13-24 derslikli okullarda 2 daktilografi atelyesi,

bulunur. Bunlara ilave olarak daha fazla derslikli okullarda her 12 derslik için bir daktilografi atelyesi ilave edilir.

Her daktilografi atelyesi azami 40 kişilik olmalıdır.

Her daktilografi atelyesinde en az öğrenci sayısı +2 daktilo makinesi bulunmalıdır.

Daktilografi atelyesinin öğrenci kapasitesinin hesaplanmasında öğrenci başına düşen kullanım alanı 1.2 m² den az olamaz.

Servis Mutfak, Kat Hizmetleri Atelyesi

Madde 56- Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde servis, mutfak, kat hizmetleri atelyeleri ile ilgili standartlar aşağıdaki gibidir.

a) Bir uygulama mutfağı aynı anda en az 15-20 öğrenci çalışabilecek şekilde düzenlenmelidir.

b) Bir servis atelyesi, aynı anda en az 15-20 öğrenci çalışabilecek şekilde düzenlenmelidir.

c) Bir kat hizmetleri atelyesi, aynı anda en az 15-20 öğrenci çalışabilecek şekilde düzenlenmelidir.

Bilim Danışma Kurulu

Madde 57- Fen liselerinde matematik ve fen alanında en az üç ilim adamından meydana gelmek üzere Bilim Danışma Kurulu kurulur.

İleri fen programları ile proje ve seminer çalışmaları için Üniversiteler Tübitak ve Türkiye Atom Enerjisi Başkanlığı, çevre ile ilgili kuruluşlar ve benzeri resmi özel kuruluşlarla işbirliği sağlanır.

Bilgisayar Destekli Eğitim

Madde 58- Kurumlarda bilgisayar destekli eğitim için laboratuvar kurularak öğrenci seviyesine uygun program ve yazılımlar bilgisayar laboratuvarında bulundurulur.

Fen liselerinde; Resmi Fen Liseleri ile Üniversiteler arasında bilgisayar ağı kurulur.

E-ÖZEL OKULLARDA BULUNMASI GEREKEN DERS ARAÇ-GEREÇLERİ

(Bu bölümde; karatahtandan, çöp kovasına uzanan çok uzun bir liste veriliyor).

İSTİSNAİ DURUMLAR

Madde 75- Bu Yönerge ile getirilen standartlara uygunluk sağlamayan binalarda özel okul açılmak istenmesi halinde tanzim edilecek raporlarda Yönergenin "İnceleme raporları"yla ilgili hükümlerinde belirtilen hususlara ayrıntılarıyla yer verilir. Binaya verilebilecek toplam öğrenci kontenjanının tesbitinde ise dersliklerin alabileceği öğrenci kontenjanı esas alınır.

- 1) Ancak binaya verilen toplam öğrenci kontenjanının hesabında;
 - a) Statik hesap sonuçları,
 - b) Merdiven genişliği,
 - c) Oyun alanı (Anaokulu, ilkokul ortaokul, lise ve dengi okullarda),
 - d) Teneffüshane alanı,
 - e) Koridor ölçüleri,
 - f) Pencere alanı,
 - g) Tavan yüksekliği,
 - h) WC sayısı,
 - ı) idari ve diğer bölümlere ayrılan kısımlarla bunların alanları,
 - j) Öğrencilerin sağlıklı bir eğitim-öğretim görmelerine yardım edici diğer hizmet birimleri de dikkate alınır.
- 2) Eğer binaya verilen toplam öğrenci kontenjanı ile (1) fıkrada sayılan esaslar arasında uygunluk yoksa, kontenjan bu esaslara uygunluk sağlayacak şekilde tespit edilir.
- 3) Derslik tavan yüksekliğinin 12 nci maddenin birinci paragrafında belirtilen ölçülerden az olmaması halinde kontenjan hesabı öğrenci başına 4 m² hacim düşecek şekilde yapılır,
- 4) Derslik kapılarının dışa açılmaması halinde, duvara paralel olarak açılır şekilde sürgülü yapılması mümkündür.
- 5) Koridor ölçülerinin uygunluk sağlamaması, halinde koridorda öğrenci başına en az 0,3 m² alan düşecek şekilde, o koridora açılan dersliklerde öğrenim görececek öğrenci sayısı tespit edilir.
- 6) Derslik kapılarının dışa açılması halinde koridor genişliği, tek taraflı sınıf kapısı açılan koridorlarda 1,40 m, çift taraflı sınıf

kapısı açılan koridorlarda 2 m den az olamaz. Çift taraflı derslik kapısı açılan koridorlarda sınıf kapısının karşılıklı açılması halinde koridor genişliği 2.80 m den az olamaz.

7) Derslik kapılarının duvara paralel olarak açılır şekilde sürgülü yapılması halinde koridor genişliği 90 cm, den az olamaz.

8) Toplam öğrenci kontenjanının merdiven genişliği ile uygunluk sağlayacak şekilde azaltılmasında, binanın giriş katında öğrenim görececek öğrenci sayısı dikkate alınmaz.

9) Fen bilgisi, fizik, kimya, biyoloji laboratuvarı olarak ayrılan odaların alanı bu yönergenin 50 inci maddesinde belirtilen ölçülerle uygunluk sağlamaması halinde asgari laboratuvar alanı, en büyük derslikte öğrenim görebilecek öğrenci sayısı ile 2 kat sayısının çarpılması suretiyle hesap edilir.

10) Kapalı beden eğitimi salonunun alanı bu yönergenin 16. Maddesinde belirtilen ölçülerle uygunluk sağlamaması halinde en az beden eğitimi salonu alanı, en büyük derslikte öğrenim görebilecek öğrenci sayısı ile 3,5 kat sayısının çarpılması suretiyle hesap edilir.

Madde 76- Özel okullarda bu yönerge ile getirilen standartlarda 75 inci maddede yer alan hususlara göre gerekli düzenlemeler yapılarak verilen kurum açma ve öğretime başlama izinleri:

- a) İlkokullarda 5 (beş) öğretim yılı,
- b) Ortaokullarda 3 (üç) öğretim yılı,
- c) Liselerde 3 (üç) öğretim yılı,
- d) Bir kısım derstere öğretimini yabancı dille yapan liselerde 7 (yedi) öğretim yılı,
- e) Mesleki okullarda öğretim süresi kadar, geçerlidir. Bu süreler gerektiği takdirde Bakanlıkça uzatılabilir. Belirtilen süreler sonunda şartları uygun binaya nakil yapmayan özel okulların öğretime başlama izni geri alınır. Bir özel okulda bu maddede belirtildiği şekilde kurum açma veya öğretime başlama izinleri verilmesi için kurucunun Bakanlıkça belirlenecek şekilde ve kapsamda noter tasdikli taahhütname vermesi gereklidir.

YEDİNCİ BÖLÜM

SON HÜKÜMLER

Kaldırılan Mevzuat

Madde 202- Bu yönerge onay tarihinden itibaren yürürlüğe girer. Bu Yönergenin yayımından önce kurum açma izni alan özel öğretim kurumlarının, bu Yönergenin (126-a maddesi hariç) getirdiği standartlara uyması zorunlu değildir.

Yürütme

Madde 204- Bu yönerge hükümlerini Millî Eğitim Bakanı yürütür.

EK4. MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI, 480 ÖĞRENCİLİ İLKÖĞRETİM OKULU İHTİYAÇ PROGRAMI

A	GİRİŞ BÖLÜMÜ				
B	YÖNETİM BÖLÜMÜ		224 m ²		
C	EĞİTİM BÖLÜMÜ		1296 m ²		
D	SOSYAL TESİSLER		536 m ²		
E	DESTEK BİRİMLER		136 m ²		
F	YEMEKHANE		668 m ²		
H	SPOR SALONU		1076 m ²		
	TOPLAM NET		3936 m ²		
	% 60 sirkülasyon		2364 m ²		
	TOPLAM BRÜT		6300 m ²		
		oda sayısı	kişi sayısı	m²	toplam m²
A	GİRİŞ BÖLÜMÜ (öğrenci girişi)				
	Binaya bir ana girişten girilecek, Atatürk saygı köşesi, öğrenci çalışmalarının teşhir edileceği vitrinler ziyaretçi kabul ve bekleme bölümü, danışma bankosu, yeteri kadar kadın, erkek ve özürliülere uygun standartlarda WC+lavabo bulunacaktır.				
B	YÖNETİM BÖLÜMÜ				
B-1	Müdür Odası	1	1	16	16
	(Çalışma masası, dosya dolaplı, ziyaretçi imkanı olacaktır.)				
B-2	Müdür Yardımcısı Odası	3	1	16	48
	(Çalışma masası, dosya dolaplı, ziyaretçi imkanı olacaktır.)				
B-3	Sekreter/Ofis Eleman Odası	1	2	16	16
	(Çalışma masası, dosya dolaplı, bekleme imkanı, müdür odası ile direkt irtibatlı.)				
B-4	Depo / arşiv	1		8	8
	(Raflı dolaplı, sekreter odası ile irtibatlı)				
B-5	Öğretmenler Odası				
B-5.1	OTURMA BÖLÜMÜ	1	10	24	24
	(U şeklinde masalı, vestiyerli, öğretmenler imkanı)				
B-5.2	TOPLANTI ODASI	1	30	48	48
	(Dolaplı, çalışma masalı)				
B-6	Okul Aile Birliği Odası	1	5	24	24
	(Çalışma masalı, dolaplı ve küçük toplantı imkanı olacak şekilde.)				
B-7	Rehberlik Servisi				
	GRUPTA REHBERLİK ODASI	1	12	24	24
	(Dolaplı, toplantı masalı)				
B-8	Ofis	1	3	16	16
	GRUPTA REHBERLİK ODASI				
	(Çalışma masalı, dolaplı)				
NOT:	Yeteri kadar WC+Lavabo, temizlik dolabı				224

C	DERSLİKLER				
C-1	Sabit Derslikler (İkişer kişilik sıra düzeninde, yazı tahtalı, kürsülü, slayt ve video kullanma imkanı, palto askısı, öğrenci dolaplı düzenlenecektir.)	6	30	48	288
C-2	Brans Derslikler				
C-2.1	TÜRKÇE DERSLİĞİ (Tip derslik düzeninde olacaktır.)	2	30	48	96
C-2.2	SOSYAL BİLGİLER DERSLİĞİ (Tip derslik düzeninde olacaktır.)	2	30	48	96
C-2.3	MATEMATİK DERSLİĞİ (Tip derslik düzeninde olacaktır.)	2	30	48	96
C-2.4	FEN DERSLİĞİ (Tip derslik düzeninde olacaktır.)	1	30	48	48
C-2.5	GENEL DERSLİK (Tip derslik düzeninde olacaktır.)	1	30	48	48
C-2.6	YABANCI DİL DERSLİĞİ (Tip derslik düzeninde, slayt, film, video sistemiyle eğitim imkanı)	1	30	48	48
C-2.7	EĞİTSEL KOL	2		16	32
C-2.8	ARAÇ GEREÇ DEPOSU	1		32	32
C-3	Uygulama Mekânları				
C-3.1	FEN LABORATUVARI (4'er kişilik gruplar halinde çalışma imkanı, her masada, monofoze, trifoze elektrik, su gaz tesisatı bağlantılı, eviyeli tezgahlar, öğretmen demonstrasyon masası ile araç gereç dolapları bulunacaktır.)	2	30	64	128
C-3.2	HAZIRLIK ODASI (İki laboratuvar için ortak) (Rafı dolaplı, tezgahlı ve laboratuvar ile direkt irtibatlı düzenlenecektir.)	1		16	16
C-3.3	BİLGİSAYAR ODASI (Her öğrenci için 1'er bilgisayar masası ile disket dolapları bulunacaktır.)	1	30	56	56
C-3.4	RESİM ATELYESİ (Resim sehpalı, araç gereç dolaplı.)	1	30	72	72
C-3.5	SERAMİK KURUTMA	1		8	8
C-3.6	SERAMİK FIRINI	1		8	8
C-3.7	DEPO	1		16	16
C-3.8	İŞLİK	1	30	56	56
C-3.9	DEPO	1		8	8
C-3.10	PROJE STÜDYOSU (Çok amaçlı araştırma ve deney yapma v.b.)	1	20	48	48
C-3.11	MÜZİK ODASI (Elektrik aksesuarlı donanımlı, müzik sehpalı, ses yalıtımlı)	1	30	64	64
C-3.12	DEPO (Rafı ve müzik aletleri için dolaplı)	1		16	16

C-3.13	GRUP ÇALIŞMA ODASI (Her türlü çalışma için.)	1	5	16	16
NOT : Yeteri kadar WC+lavabo düşünülecektir.					
				1296	
D	SOSYAL TESİSLER				
D-1	Kütüphane (Sakin bir yerde tertibi tercih edilmelidir.)				
D-1.1	Kütüphane Sorumlusu Odası	1	1	8	8
D-1.2	Çoğaltma Odası (4-6 kişilik çalışma masaları, kitap rafları kartotex bulunacaktır.)	1	1	8	8
D-1.4	Kitap Deposu	1		32	32
D-2	Çok Amaçlı Salon (Beden eğitimi, drama ve folklor v.b. gösteri imkanlı, bağımsız giriş ve çıkışı, 300 kişilik seyirci imkanı düzenlenecektir.)	1	300	320	320
D-2.1	GİRİŞ HOLÜ (Vestiyer, WC+lavabo bulunacaktır.)				
D-2.2	FUAYE (Sergi imkanı, oturma gruplu Sergi imkanı, oturma gruplu düzenlenecektir)				
D-2.3	SALON-SAHNE BÖLÜMÜ				
D-2.4	KIZ/ERKEK SOYUNMA ODASI				
D-2.5	PROJEKSİYON ODASI				
D-2.6	DEPO				
D-3	Kafeterya				
D-3.1	KANTİN 1 (1-2-3. sınıflar ile irtibatlı, servis bankolu, bahçe ile irtibatlı.)	1		56	56
D-3.2	KANTİN 2 (4-8. sınıflar için, 4-6 kişilik gruplar halinde oturma imkanı, ders saatleri arasında da oturma amaçlı, servis satış bankolu)	1		80	80
D-3.3	ÇAY OCAĞI (Tezgahlı, eviyeli)	2		8	16
D-3.4	KIRTASIYE SATIŞ DEPOSU (Rafli, bankolu, dolaplı)	1		16	16
				536	
E	DESTEK BİRİMLER				
E-1	Hizmetli Soyunma Odası (Askılı, dolaplı)	1	2	8	8
E-2	Temizlik Odası (Temizlik malzeme dolaplı, rafli)	1		8	8
E-3	Teknisyen Odası	1	1	8	8

E-4 Genel Depo	1		16	16
E-5 Isıtma Merkezi (Bağımsız giriş çıkışı, yakıt türüne göre düzenlenmiş olacaktır.)	1		96	96
				136
F YEMEKHANE				
F-1 1-2. ve 3. sınıflar için yemek salonu	1	180	180	180
F-2 4.-8. sınıflar için yemek salonu (Self servis imkanı)	1	300	320	320
F-3 Öğretmenler yemek bölümü	1	30	32	32
F-4 Mutfak (Hazırlık, pişirme, bulaşık bölümleri ile günlük ve soğuk depolar ve çöp çıkışı bulunacaktır.) (Personel soyunma, dinlenme ve duş yerleri ile personel yemek bölümü düzenlenecektir)	1		136	136
NOT: Yemekhane bölümü gerekli görüldüğü takdirde projeye ilave edilecektir.				668
H SPOR SALONU (Ayrı giriş çıkışı, basketbol ve voleybol standart ebatlarına göre tertiplenecektir. Tabii ışık alacak, salon yüksekliği bitmiş döşemeden giriş altına kadar 700 cm olacaktır. Standart ölçülerin dışında her iki yandan en az 3 m mesafe bırakılacaktır.)				
H-1 Seyirci Mahalli (WC-lavabo imkanı)	1		300	300
H-2 Oyun Alanı	1		640	640
H-3 Kız Erkek öğrenci soyunma mahalli	2		24	48
H-4 Kız Erkek duş, WC, soyunma odası	4		8	32
H-5 Öğretmenler için duş, WC, soyunma odası	2		16	32
H-6 Depo	1		24	24
H-7 Açık Spor Alanları (Gezinti alanları dışında olanaklar ölçüsünde voleybol, basketbol alanları)				1076

EK.5

8 YILLIK İLKÖĞRETİM OKULU, PROGRAM VE ALAN DÖKÜMÜ (BİZİM GERÇEKLEŞTİRDİĞİMİZ) PROJEYE ESAS OLAN PROGRAM VE ALAN DÖKÜMÜ

A- GİRİŞ BÖLÜMÜ, İÇ SOKAK	350 m ²
Eğitime katılan holler	
B- YÖNETİM BÖLÜMÜ	
B-1 : MÜDÜR	22 m ²
B-11 : TOPLANTI	15 m ²
B-21 : MÜDÜR YARDIMCISI	15 m ²
B-22 : MÜDÜR YARDIMCISI	15 m ²
B-23 : MÜDÜR YARDIMCISI	15 m ²
B-3 : SEKRETERYA, BEKLEME	22+ m ²
B-31 : OFİS	15 m ²
B-32 : OFİS	15 m ²
B-33 : OFİS	15 m ²
B-41 : DEPO, ARŞİV	7 m ²
B-51 : ÖĞRETMEN ODASI (BRANŞ)	22 m ²
B-52 : ÖĞRETMEN ODASI (BRANŞ)	22 m ²
B-53 : ÖĞRETMEN ODASI (BRANŞ)	22 m ²
B-54 : ÖĞRETMEN ODASI (BRANŞ)	22 m ²
B-55 : ÖĞRETMENLER ODASI	22 m ²
B-6 : REHBERLİK SERVİSİ	22 m ²
B-7 : OKUL AİLE BİRLİĞİ	15 m ²
B-8 : YÖNETİM WC	30 m ²
C- EĞİTİM BÖLÜMÜ	
C-1: DERSLİKLER	
C-111 : SABİT DERSLİK	46 m ²
C-112 : SABİT DERSLİK	46 m ²
C-113 : SABİT DERSLİK	46 m ²
C-114 : SABİT DERSLİK	46 m ²
C-115 : SABİT DERSLİK	46 m ²
C-116 : SABİT DERSLİK	46 m ²
C-117 : TÜRKÇE DERSLİĞİ	46 m ²
C-118 : SOSYAL DERSLİĞİ	46 m ²
C-119 : MATEMATİK DERSLİĞİ	46 m ²
C-120 : TÜRKÇE DERSLİĞİ	46 m ²
C-121 : SOSYAL DERSLİĞİ	46 m ²
C-122 : MATEMATİK DERSLİĞİ	46 m ²
C-123 : FEN DERSLİĞİ	46 m ²
C-124 : PROJE STÜDYOSU	46 m ²
C-125 : GENEL DERSLİK	46 m ²
C-126 : YABANCI DİL DERSLİĞİ	46 m ²

C-2 : LABORATUVARLAR	
C-21 : FEN LABORATUVARI	60 m ²
C-211: ÖĞRETMEN HAZIRLIK	6 m ²
C-22 : FEN LABORATUVARI	60 m ²
C-221: ÖĞRETMEN HAZIRLIK	6 m ²
C-23 : BİLGİSAYAR ODASI	36 m ²
C-24 : BİLGİSAYAR ODASI	36 m ²
C-3 : SANAT DERSLİKLERİ	
C-31 : RESİM ATÖLYESİ	66 m ²
C-32 : İŞLİK	66 m ²
C-33 : SERAMİK KURUTMA	8 m ²
C-34 : SERAMİK FIRIN	8 m ²
C-35 : SANAT DEPO	15 m ²
C-36 : MÜZİK ODASI	60 m ²
C-361: MÜZİK DEPO	15 m ²
C-37 : GURUP ÇALIŞMA	15 m ²
D- SOSYAL TEŞİSLER	
D-1 : KÜTÜPHANE	130 m ²
D-11 : KÜTÜPHANE HOLÜ, SERGİ	44 m ²
D-2 : ÇOK AMAÇLI SALON	
D-21 : SALON	292 m ²
D-22 : SAHNE	30 m ²
D-23 : SAHNE ARKASI	30 m ²
D-24 : HOL, DEPO	15 m ²
D-25 : HOL, DEPO	15 m ²
D-26 : B-BN WC	15 m ²
D-27 : B-BN SOYUNMA	15 m ²
D-3 : KANTİN-1	66 m ²
(1-4 sınıflar buluşma, toplantı, oyun, sergi)	
D-4 : KANTİN-2	66 m ²
(5-8 sınıflar buluşma, toplantı, oyun, sergi)	
D-51 : EĞİTİM ARAÇ-GEREÇ DEPOSU	8 m ²
D-52 : EĞİTİM ARAÇ-GEREÇ DEPOSU	8 m ²
D-61 : EĞİTSEL KOL,KULÜP	8 m ²
D-62 : EĞİTSEL KOL,KULÜP	8 m ²
D-71 : SATIŞ BİRİMİ	8 m ²
D-72 : SATIŞ BİRİMİ	8 m ²

E- DESTEK BİRİMLER (BODRUM KATTA)	120 m ²
F- YEMEKHANE	
F-1 : YEMEK HOLÜ	292 m ²
F-2 : EL YIKAMA, WC	15 m ²
F-3 : EL YIKAMA, WC	15 m ²
F-4 : MUTFAK	102 m ²
F-41 : SERVİS	
F-42 : HAZIRLIK	
F-43 : DEPO	
F-44 : DEPO	
F-45 : PERSONEL	
G- SPOR SALONU	
G-1 : SALON	400 m ²
G-2 : SEYİRCİ	130 m ²
G-3 : BN. DUŞ, WC, SOYUNMA	36 m ²
G-4 : B.DUŞ, WC, SOYUNMA	36 m ²
G-51 : DEPO	10 m ²
G-52 : DEPO	10 m ²
H- DİĞER	
H-11 : ÖĞRENCİ WC	15 m ²
H-12 : ÖĞRENCİ WC	15 m ²
H-13 : ÖĞRENCİ WC	15 m ²
H-14 : ÖĞRENCİ WC	15 m ²
H-15 : ÖĞRENCİ WC	15 m ²
H-16 : ÖĞRENCİ WC	15 m ²
H-2 : REVİR	30 m ²

SEÇİLEN İLKÖĞRETİM OKULU TİPİ : 480 ÖĞRENCİ, YATISIZ

ÖĞRENCİ KAPASİTESİ	: 480 öğrenci
YAPI BOYUTLARI	: 65 m x 60 m
TOPLAM KAPALI ALAN	: 4000 m ²
BODRUM KAT	: 100 m ²
ZEMİN KAT	: 2950 m ²
ÜST KAT	: 950 m ²
GEREKLİ ARSA ALANI (asgari)	: 8000 m ²
YAKLAŞIK BÜTÇE	: 1.000.000. USD.

EK6.**1200 ÖĞRENCİLİ FMV ERENKÖY KAMPÜSÜ
OKUL MEKANLARI PROGRAMI**

		m ²	adet	toplam m ²	ara toplam
VY	VAKIF-YÖNETİM				
1	FMV Yönetim Kurulu Başkanı Odası (Köşk)	30	1	30	
2	Kurucu Temsilcisi Odası (Köşk)	30	1	30	
3	Mezunlar Derneği (Köşk)	30	1	30	
4	Müze (Köşk)	60	1	60	
					150
OÖ	OKUL ÖNCESİ				
	8 X 20 = 160 öğrenci				
1	Yönetim				
11	Müdür Odası	20	1	20	
12	Müdür Yardımcıları Odası	15	1	15	
13	Öğretmenler Odası	30	1	30	
14	Sekreter	15	1	15	
15	Arşiv	30	1	30	
16	İç Hizmetler Deposu	40	1	40	
17	Danışma-Telefon Santrali (banko)	5	1	5	
18	Giriş holü (ayakkabı dolapları vb)				
19	İÖO ile bağlantı				
					155
2	Yemek				
21	Yemekhane -oyun -içbahçe -sera	150	1	150	
22	Mutfak(servis için)			120	
					270
3	Derslikler				
31	Derslikler	60	8	480	
32	Resim İşliği	60	1	60	
33	Müzik Dersliği	60	1	60	
34	Dil Laboratuvarları	30	1	30	
35	Bilgisayar Dersliği	30	1	30	
					660
4	Eğitim Destek				
41	Okul Kitaplığına ek : özel kitaplık	50	1	50	
42	Sağlık ve Dinlenme-uyku Odası	20	1	20	
43	Rehberlik Servisi	15	1	15	
44	Ders Araçları Odası	30	1	30	
45	Rampa : iki katı birleştirir				
					115

5	Tuvaletler				
51	Öğretmen WC, Lavabo (Her Katta)	10	2	20	
52/53	Kız WC / Erkek WC, Lavabo	60	2	120	
54	Temizlik Odaları (Her Katta)	5	2	10	
					150
	OKUL ÖNCESİ EĞİTİM TOPLAM ALAN				1350
İÖ	İLKÖĞRETİM OKULU				
	40 x 26 = 1040 öğrenci				
1	Yönetim				
101	Müdür Odası	20	1	20	
102	Toplantı Odası	30	1	30	
103	Müdür Yardımcıları Odaları	15	4	60	
104	Zümre Başkanları Odaları/dağıtılmış	12	10	120	
105	Öğretmenler Odaları	45	2	90	
106	Bilgi İşlem Merkezi	30	1	30	
107	Ölçme Değerlendirme Birimi	20	1	20	
108	Okul Aile Birliği Odaları	20	1	20	
109	Sekreter Odası	10	1	10	
110	Yazı İşleri Birimi	15	1	15	
111	Baskı-Fotokopi Odası-Matbaa	15	1	15	
112	Okul Yayın-Multimedya Merkezi	20	1	20	
113	Arşiv	40	1	40	
114	Resepsiyon, Hol, Kapalı teneffüs ...				
					490
2	Destek Personel				
21	İç Hizmetler Odası	20	1	20	
22	İç Hizmetler Deposu	100	1	100	
23	İç Hizmetler Bayan Soyunma Odası	30	1	30	
24	İç Hizmetler Bay Soyunma Odası	30	1	30	
25	Danışma-Telefon Santrali-girişte	5	1	5	
26	Öğrenci Servis Taşıtları Bürosu-dış bina	15	1	15	
27	Nöbetçi Lojmanı-dış bina	40	1	40	
					240
3	Derslikler				
301	Derslikler (5'li Sistem x 8 Sınıf)	60	40	2400	
302	Fen Bilgisi Laboratuvarları	60	2	120	

303	Biyoloji Laboratuvarları	60	2	120	
304	Dil Laboratuvarları	40	2	80	
305	Bilgisayar Dersliği (bir bölümü kitaplık ile)	60	2	120	
306	Teknoloji Tasarım Merkezi	60	1	60	
307	Rehberlik Servisi	20	3	60	
308	Ders Araçları Odası	20	2	40	
309	Resim İşliği	60	2	120	
310	Müzik Dersliği	60	2	120	
311	Ritmik Dans Dersliği	60	1	60	
312	Etkinlik Odaları (öğrenci kulüpleri)	30	3	90	
313	Seramik Atölyesi	60	1	60	
314	Atölyeler / İşlikler	60	1	60	
					3510
4	Okul Kitaplığı (multimedia öğrenim merkezi olarak önerilir)				
41	Kitaplık	150	1	150	
42	Kitapçı	20	1	20	
	Bir bölüm Bilgisayar dersliği, Kitaplık içine alınmalıdır.				170
5	Spor Ünitesi				
501	Spor Salonları (Ortak)	690	1	690	
502	Yüzme Havuzu	690	1	690	
					1380
504	Spor Salonu Malzeme Odası	20	2	40	
505	Spor Zümre Odası	20	1	20	
506	Spor Zümre Başkanı Odası	10	1	10	
507	Erkek Öğretmen Soyunma Odası	20	1	20	
508	Bayan Öğretmen Soyunma Odası	20	1	20	
509	Erkek Öğrenci Soyunma Odası / WC	40	1	40	
510	Kız Öğrenci Soyunma Odası / WC	40	1	40	
511	Spor Salonu Zümre WC	10	1	10	
512	Revir (OÖE hariç merkezi, alanı artırıldı)	20	1	20	
					220
6	Salon				
61	Konferans Salonu	500	1	500	
62	Konferans Salonu Fuayesi	150	1	150	
63	Kulis	150	1	150	
64	Konferans Salonu WC'si	25	1	25	
65	Konferans Salonu Soyunma Odaları	30	1	30	
66	Konferans Salonu Depoları	30	1	30	885

7	Yemek				
71	Yemekhane	900	1	900	
72	Mutfak (Ortak-Servis mutfakları ayrı)	200	1	200	
73	Kiler (Ortak)	30	1	30	
74	Ambar (Ortak)	30	1	30	
75	Soğuk Hava Deposu (Ortak)	60	1	60	
					1220
8	Kantin (ortak alanlarda)				
81	Kantin	150	1	150	
82	Kantin Mutfağı	30	1	30	
83	Kantin Deposu	20	1	20	
					200
9	Sera (ilk sınıflarda özel-ayrıca girişte)	50	1	50	
					50
10	Tuvaletler				
101	Öğretmen WC, Lavabo (Her Katta)	10	3	30	
102	Kız Öğrenci WC, Lavabo	40	3	120	
103	Erkek Öğrenci WC, Lavabo	40	3	120	
104	Temizlik Odaları (Her Katta)	10	3	30	
					300
	İÖÖ TOPLAM (teknik alanlar hariç)				8665
Lİ	LİSE				
	30 x 26 = 780 veya 24 x 26 = 624 öğrenci				
1	Yönetim				
101	Müdür Odası	20	1	20	
102	Toplantı Odası	30	1	30	
103	Müdür Yardımcıları Odaları	8	6	48	
104	Zümre Başkanları Odaları	12	10	120	
105	Öğretmenler Odaları	40	1	40	
106	Bilgi İşlem Merkezi	30	1	30	
107	Ölçme Değerlendirme Birimi	20	1	20	
108	ARGE Birimi	20	1	20	
109	Yüksek Öğrenim Danışmanlığı	15	1	15	
110	ÖSS Hazırlık Birimi	15	1	15	

111	Sekreter Odası	10	1	10	
112	Yazı İşleri Birimi	15	1	15	
113	Baskı-Fotokopi Odası-Matbaa	15	1	15	
114	Okul Yayın-Multimedya Merkezi	20	1	20	
115	Arşiv	40	1	40	
116	Danışma-Telefon Santrali	10	1	10	
					468
2	Derslikler				
201	Derslikler (8'li Sistem x 3 Sınıf)	60	30	1800	
202	Fizik Laboratuvarları	60	2	120	
203	Biyoloji Laboratuvarları	60	2	120	
204	Kimya Laboratuvarları	60	2	120	
205	Dil Laboratuvarları	60	3	180	
206	Bilgisayar Dersliği	60	2	120	
207	Teknoloji Tasarım Merkezi	60	1	60	
208	Rehberlik Servisi	15	2	30	
209	Ders Araçları Odası	30	1	30	
210	Resim İşliği	60	2	120	
211	Müzik Dersliği	60	2	120	
212	Etkinlik Odaları	30	3	90	
213	Atölyeler / İşlikler	60	1	60	
					2970
3	Okul Kitaplığı				
31	Kitaplık (merkeze ek olarak özel kitaplık)	150	1	150	
32	Kitapçı	20	1	20	
					170
4	Spor Ünitesi (İÖ501 ve İÖ502 ile ortak)				
401	Beden Eğitimi Salonu	200	1	200	
402	Spor Salonu Malzeme Odası	20	1	20	
403	Spor Zümre Odası	25	1	25	
404	Spor Zümre Başkanı Odası	15	1	15	
405	Erkek Öğretmen Soyunma Odası	15	1	15	
406	Bayan Öğretmen Soyunma Odası	15	1	15	
407	Kondisyon Salonu	100	1	100	
408	Erkek Öğrenci Soyunma Odası / WC	35	1	35	
409	Kız Öğrenci Soyunma Odası / WC	35	1	35	
410	Spor Salonu Zümre WC	15	1	15	
					475
5	Salon				
51	Konferans Salonu	200	1	200	
52	Konferans Salonu Fuayesi	60	1	60	
53	Konferans Salonu WC'si	10	1	10	

54	Konferans Salonu Soyunma Odaları	15	1	15	
55	Konferans Salonu Depoları ve Kulis	45	1	45	
					330
6	Yemek (servis mutfağı ile)				
61	Yemekhane	700	1	700	
					700
7	Kantin				
71	Kantin	90	1	90	
72	Kantin Mutfağı	30	1	30	
73	Kantin Deposu	30	1	30	
					150
8	Diğer				
81	Planetarium	60	1	60	
					60
9	Tuvaletler				
91	Öğretmen WC, Lavabo (Her Katta)	10	4	40	
92	Kız Öğrenci WC, Lavabo	30	5	150	
93	Erkek Öğrenci WC, Lavabo	30	5	150	
94	Temizlik Odaları (Her Katta)	5	4	20	
					360
	LİSE TOPLAM				5683
DB	DESTEK BİRİMLERİ				
	LİSE				
1	Terzi	15	1	15	
2	Marangoz Atölyesi	50	1	50	
3	Elektrik Pano Odası	20	1	20	
4	Elektrik Bakım Atölyesi	25	1	25	
5	Mekanik Bakım Atölyesi	25	1	25	
	İLKÖĞRETİM OKULU				
6	Çamaşırhane	50	1	50	
7	Kazan Dairesi	160	1	160	
8	Su Deposu	100	1	100	
9	Jeneratör Tevzi Odası	20	1	20	
10	Elektrik Pano Odası	20	1	20	
11	Garaj (2 katta) 90 araç	1750	2	3500	
12	Otopark (açık) 30 araç				
					3985

KAYNAKLAR

WEB SİTELERİ

- www.meb.gov.tr
- www.ookgm.meb.gov.tr
- www.edfacilities.org
- www.school-works.org

KİTAPLAR VE SÜRELİ YAYINLAR

- Brubaker, C. W. PLANNING AND DESIGNING SCHOOLS, McGraw-Hill, 1998.
- Stewenson, W. et.al. EDUCATIONAL FACILITIES, The American Institute of Architects Press, 1996.
- Tominaga, Y. EDUCATIONAL FACILITIES, Mesei Publications, 1994.
- Temel Eğitim Pilot Projesi Proje Yönetim Ekibi. İLKÖĞRETİM OKUL YAPILARI EL KİTABI, TC.MEB. İlköğretim Genel Md.Taslak, 1997.
- Dudek, M. ARCHITECTURE OF SCHOOLS, Architectural Press, 2001.
- Perkins, L.B. ELEMENTARY AND SECONDARY SCHOOLS, John Wiley and Sons, 2001.
- Dosya: Okul Yapıları, ARREDAMENTO MİMARLIK, 1998/06.
- Araştırma: Eğitim Ortamları, XXI MİMARLIK KÜLTÜRÜ DERGİSİ, 2000/1.
- Schulbau, DETAIL, 2003-3.

GÖRSEL MALZEME KAYNAKLARI

FOTOĞRAFLAR :

CEMAL EMDEN
HAYDAR KARABEY

MODELLEMELER :

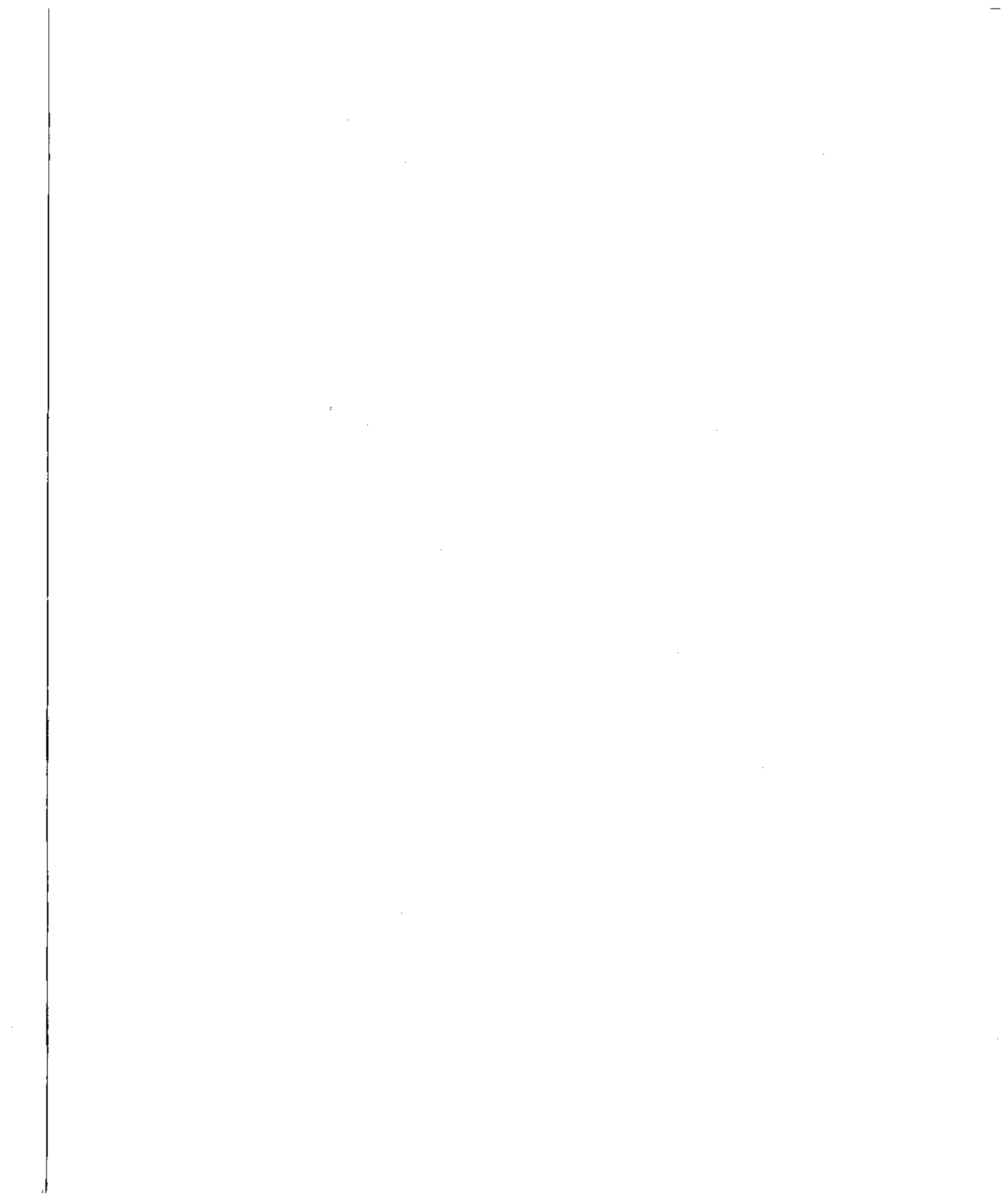
ARİF ÖZDEN,
TANJU ÖZELGİN,
HAYDAR KARABEY

MAKETLER :

ARİF ÜNLÜ,
HAYDAR KARABEY

PERSPEKTİFLER :

İLKER KOCAHAN,
HAYDAR KARABEY

35.

LITERATÜR®

